

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

ΓΕΝΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Εικονολήπτης

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Εικονολήπτης

ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ «ΕΙΚΟΝΟΛΗΠΤΗΣ»

Συγγραφική ομάδα

Χριστίνα Ζαχοπούλου
Χάρης Ακριβιάδης
Μυρτώ Βουνάτσου
Γιώργος Κηπουργός
Ζαχαρίας Μαμματάς
Στέλιος Ντεξής

Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης

του εκπαιδευτικού εγχειριδίου

Κωνσταντίνος Παναγούλης

Γλωσσική επιμέλεια

Εκδόσεις Σοκόλη

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση

Mr. Moschos / WINK DESIGN

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού εγχειριδίου της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.). Το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αναπτύχθηκε με την ευθύνη του ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, τα επιστημονικά στελέχη του οποίου παρακολούθησαν και υποστήριξαν τον συντονισμό του έργου σε όλες του τις φάσεις.

Περιεχόμενα

1	Πρόλογος	7
2	Εισαγωγή	9
A	Περιγραφή ειδικότητας	11
1	Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού	11
1 . 1	Τίτλος ειδικότητας	11
1 . 2	Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)	11
2	Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας	12
2 . 1	Ορισμός ειδικότητας	12
2 . 2	Αρμοδιότητες/Καθήκοντα	12
2 . 3	Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα	13
2 . 4	Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης	13
B	Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	15
1	Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	15
2	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης	16
Γ	Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	19
1	Ωρολόγιο πρόγραμμα	20
2	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	22
2 . 1	ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄	22
2 . 1 . A	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ, 19ος-21ος ΑΙΩΝΑΣ	22
2 . 1 . B	ΟΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ	30
2 . 1 . Γ	ΣΕΝΑΡΙΟ – ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ – STORYBOARD	37
2 . 1 . Δ	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	46
2 . 1 . E	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΦΩΤΙΣΜΟ	53
2 . 1 . ΣΤ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΗΧΟ	60
2 . 2	ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄	68
2 . 2 . A	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	68
2 . 2 . B	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΑΜΕΡΑ ΛΗΨΗΣ	75

2 . 2 . Γ	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ	82
2 . 2 . Δ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ – ΜΟΝΤΑΖ	89
2 . 2 . Ε	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	96
2 . 3	ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄	104
2 . 3 . Α	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ	104
2 . 3 . Β	ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΕΙΚΟΝΑΣ ΜΕ DRONE	112
2 . 3 . Γ	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΜΕΡΑΣ	118
2 . 3 . Δ	ΕΙΔΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ	125
2 . 3 . Ε	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	134
2 . 4	ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄	142
2 . 4 . Α	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	142
2 . 4 . Β	ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	148
2 . 4 . Γ	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	156
2 . 4 . Δ	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ – ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ	165
2 . 4 . Ε	ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	172
3	Διδακτική μεθοδολογία	180
4	Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης	183
4 . 1	Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας	183
4 . 2	Μέσα ατομικής προστασίας	184
Δ	Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης	185
1	Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης	186
2	Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η	188
2 . 1	Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	188
2 . 2	Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης	188
2 . 3	Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης	190
3	Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης	191
4	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης	192
5	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης	195
5 . 1 . Α	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ, ΠΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	195
5 . 1 . Β	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	196
5 . 1 . Γ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ, ΜΕΤΑΠΑΡΑΓΩΓΗ	197
5 . 1 . Δ	ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	197
5 . 2	Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης	198

	Βιβλιογραφία	201
A	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα	202
B	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων	213
Γ	Σχετική εθνική νομοθεσία	216
	Παράρτημα	218
	Γλωσσάρι σημαντικών όρων	219

1 | Πρόλογος

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο της ειδικότητας «Εικονολήπτης» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281), η οποία υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρος της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μια περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα, μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης που αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία, αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση Covid-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του θεσμού. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε μια συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Εμπερικλείοντας μια καινοτόμο δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών, επιδίωξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, με στόχο τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
 - Επικαιροποιημένοι «οδηγοί κατάρτισης» για 130 ειδικότητες αρχικής κατάρτισης,
 - Αντίστοιχα εκπαιδευτικά εγχειρίδια, για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών/-τριών,
 - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.
- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχθηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της εκ-

παίδευσης και της πιστοποίησής της, λαμβάνοντας υπόψη του το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

- Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο, αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης τακτικής περιοδικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των οδηγιών κατάρτισης, των εγχειριδίων και των τραπεζών θεμάτων, έτσι ώστε αυτά να βρίσκονται –κατά το δυνατόν– σε αντιστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευομένων.

2 | Εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο, εκκινώντας από την περιγραφή της ειδικότητας, εστιάζεται στο αναλυτικό περιεχόμενο και τις βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές ενός προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα «Εικονολήπτης». Στοχεύει στην ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του, λαμβάνοντας υπόψη τα περιεχόμενα των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς στο πεδίο.

Απευθύνεται, κυρίως, στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες αλλά και στους/στις εκπαιδευτές/-τριες των προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τα στελέχη σχεδιασμού, τους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους –τις Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης–, αλλά και για το σύνολο των υπολοίπων δυνάμει συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/-ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί μια συστηματική βάση που περιλαμβάνει βασικά στοιχεία για την κατανόηση του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας, αλλά κυρίως εστιάζεται στην ανάλυση των μαθησιακών ενοτήτων και των εκπαιδευτικών προδιαγραφών της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, για το κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο δύναται να υλοποιηθεί, είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα αλλά και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αποτελείται από τέσσερα (Α΄-Δ΄) Μέρη.

- **Το Μέρος Α΄ παρέχει συνοπτικά τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας.**

Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των κύριων εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, ενώ γίνεται αναφορά σε βασικές πηγές πληροφόρησης σε σχέση με την ειδικότητα.

- **Το Μέρος Β΄ εστιάζεται στον καθορισμό των ευρύτερων αλλά και των επιμέρους ενοτήτων των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.**

Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- **Το Μέρος Γ΄ εστιάζεται στο περιεχόμενο και τη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και σε βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές υλοποίησής του.**

Το Μέρος Γ΄ περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα, καθώς και την περίληψη, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα, τις βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά, ένα κείμενο αναφοράς και τις προτεινόμενες πηγές μελέτης κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία, καθώς και σε σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

- **Το Μέρος Δ΄ εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.**

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στον χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται, επίσης, οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης, ενδεικτικές εργασίες τις οποίες θα εκτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, καθώς και οι ειδικές προδιαγραφές υλοποίησης που αφορούν τον εξοπλισμό. Αναλύονται οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων, ενώ προτείνονται βασικές μεθοδολογικές αρχές για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο και η τράπεζα θεμάτων της ειδικότητας συνδέονται οργανικά με τον αντίστοιχο οδηγό κατάρτισης της ειδικότητας.¹

Για τη συγγραφή της μεθοδολογίας ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Ελένη Θεοδωρή, Κωνσταντίνος Μαρκίδης και Δέσποινα Μπαμπανέλου, η οποία ανέλαβε και τη συντακτική της επιμέλεια. Αυτή εκπονήθηκε στο πλαίσιο της «Οριζόντιας Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας» της εν λόγω Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» και με βάση μια κατάλληλα προσαρμοσμένη εκδοχή του προτύπου ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γούλας, Μαρκίδης & Μπαμπανέλου, 2021).

1 Ζαχοπούλου, Χ., Βουνάτσου, Μ., Ακριβιάδης, Χ. & Παναγιούλης, Κ. (2022). «Εικονολήπτης». *Οδηγός Κατάρτισης ΙΕΚ* [Αδημοσίευτος]. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

A

Περιγραφή ειδικότητας

1 | Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

1.1 • Τίτλος ειδικότητας

«Εικονολήπτης».²

1.2 • Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα «Εικονολήπτης» ανήκει στην ομάδα προσανατολισμού «Εφαρμοσμένων Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών» και στον τομέα «Καλλιτεχνικών Σπουδών και Εφαρμοσμένων Τεχνών».

2 ΦΕΚ 2661/Β/30-5-2022. Απόφαση υπ' αριθμ. 63536/Κ5/2022, Ίδρυση ειδικοτήτων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης.

2 | Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

2.1 • Ορισμός ειδικότητας

Ο/Η επαγγελματίας της ειδικότητας «Εικονολήπτης» είναι ο/η τεχνικός που χειρίζεται μηχανές λήψης (κάμερες) κινούμενης εικόνας και ο/η οποίος/-α αποτυπώνει κάθε φορά γεγονότα ή σκηνές με την αντίστοιχη κάμερα που απαιτεί το θέμα που καλύπτει. Ωστόσο, το σημαντικότερο μέρος της εργασίας του/της αποτελεί η «σύνθεση του κάδρου» κατά τη διάρκεια της λήψης.

Είναι υπεύθυνος/-η για τον χειρισμό κάθε είδους μηχανής λήψης (κάμερας) που εγγράφει κινούμενη εικόνα σε οποιοδήποτε υλικό εγγραφής εικόνας (αναλογικό ή ψηφιακό) και σε οποιοδήποτε format³ εγγραφής εικόνας, αλλά και σε οποιοδήποτε μέσο καταγραφής της εικόνας.

Οι επιμέρους στόχοι του τελικού προϊόντος που προκύπτει από τις υπηρεσίες του/της επαγγελματία της ειδικότητας «Εικονολήπτης» είναι να:

- Οπτικοποιήσει την αρχική ιδέα του σεναρίου ή ενός έργου,
- Μεταφέρει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το οπτικοποιημένο μήνυμα στους/στις αποδέκτες/-τριες,
- Συγκινήσει με τα πλάνα του/της τους/τις αποδέκτες/-τριες,
- Πείσει τους/τις αποδέκτες/-τριες,
- Βάλει τη σφραγίδα του/της στο ύφος και την αισθητική του οπτικοακουστικού έργου.

2.2 • Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Ο/Η επαγγελματίας της ειδικότητας «Εικονολήπτης» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Πραγματοποιεί έρευνα σχετική με το σκεπτικό και την αισθητική του έργου, η οποία θα τον/τη βοηθήσει στην οργάνωση της οπτικοποίησης του τελικού προϊόντος που θα παραγάγει,
- Συνεργάζεται αποτελεσματικά στο επαγγελματικό του/της πεδίο με τους/τις συντελεστές/-τριες και αποδέκτες/-τριες του έργου του/της (πελάτες/-ισσες, καλλιτεχνικό/-ή διευθυντή/-τρια, συνεργάτες/-τριες, λοιπές ειδικότητες της παραγωγής κ.ά.) και κυρίως με τον/τη διευθυντή/-τρια φωτογραφίας και τον/τη σκηνοθέτη/-τρια, για την επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος,
- Ελέγχει τις φωτιστικές συνθήκες του γυρίσματος όταν δεν υπάρχει διευθυντής/-τρια φωτογραφίας,

3 Για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά τεχνικούς όρους της ειδικότητας στην υποενότητα, βλ. το Γλωσσάρι.

- Ελέγχει τη στάθμη του ήχου και τα μικρόφωνα σε σχέση με την κάμερά του/της,
- Ελέγχει τη σωστή λειτουργία της κάμερας και των συνοδευτικών εξαρτημάτων της (φακούς, σασί, τρίποδα, φωτιστικά κ.ά.),
- Πραγματοποιεί δοκιμαστικές λήψεις κατά τη διαδικασία της προετοιμασίας-προ-παραγωγής (pre-production), σε κάθε οπτικοακουστική παραγωγή,
- Προσέχει και τηρεί τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (GDPR),
- Παρακολουθεί και συμμετέχει ενεργά στην παραγωγή μιας εργασίας σε όλα της τα στάδια μέχρι την παράδοση του ολοκληρωμένου έργου στον/στην τελικό/-ή αποδέκτη/-τρια.

2.3 • Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Εικονολήπτης» μπορεί να εργαστεί στη βιομηχανία του θεάματος και των τηλεοπτικών παραγωγών (σε ταινίες και τηλεοπτικές παραγωγές) και στους διαρκώς αναπτυσσόμενους τομείς, όπως τη διαφήμιση, το διαδικτυακό εμπόριο, καλλιτεχνικές παραγωγές, εκπαιδευτικά βίντεο, κοινωνικές εκδηλώσεις και βιντεοπαιχνίδια, που έχουν την ανάγκη των συγκεκριμένων υπηρεσιών του/της.

Μπορεί, λοιπόν, εκτός από ελεύθερος/-η επαγγελματίας, αυτοαπασχολούμενος/-η, να εργαστεί σε:

- Κινηματογραφικές εταιρείες παραγωγής,
- Τηλεοπτικές εταιρείες παραγωγής,
- Τηλεοπτικά κανάλια (δημόσια τηλεόραση και ιδιωτικά τηλεοπτικά κανάλια),
- Διαφημιστικές εταιρείες και εταιρείες παραγωγής διαφημιστικών σποτ, εταιρικών βίντεο, κοινωνικών μηνυμάτων, μικρών διαφημιστικών,
- Εταιρείες παραγωγής εκπαιδευτικών βίντεο ή βίντεο κοινωνικών εκδηλώσεων
- Επιστημονικά ιδρύματα, ιδρύματα μελετών, μουσεία κ.ά. (λ.χ. το κοινωφελές Ίδρυμα Ευγενίδου, το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού),
- Δημόσιους οργανισμούς, όπως η Βουλή των Ελλήνων (Γραφείο Τύπου, Βιβλιοθήκη κ.λπ.),
- Όλα τα υπουργεία που παράγουν προϊόντα/έργα με οπτικοακουστικό περιεχόμενο,
- Γραφεία Τύπου υπουργείων, περιφερειών και δήμων,
- Ηλεκτρονικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

2.4 • Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης

- Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας:
<https://www.dramafilmfestival.gr/>
- Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος (EETE):
www.eete.gr

- Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου (ΕΚΚ):
<http://www.gfc.gr/el/>
- Επαγγελματικό περίγραμμα «Εικονολήπτη/-τριας» (παλαιά ονομασία: «Χειριστής/-τρια μηχανών λήψης εικόνας»-Camera operator) (ΕΟΠΠΕΠ):
https://www.eoppep.gr/index.php/el/professional-outlines/105-katalogos_ep1
- Επαγγελματικό περίγραμμα «Συναρμολογητή Εικόνας» (Μοντέρ) (ΕΟΠΕΕΠ):
https://www.eoppep.gr/index.php/el/professional-outlines/105-katalogos_ep1
- Επαγγελματικό περίγραμμα «Τεχνικού Εφαρμογών Πολυμέσων» (ΕΟΠΕΕΠ):
https://www.eoppep.gr/index.php/el/professional-outlines/105-katalogos_ep1
- ΕΠΟΕ – Εταιρεία Προστασίας Οπτικοακουστικών Έργων:
<https://www.epoe.org/>
- Ένωση Τεχνικών Ελληνικού Κινηματογράφου & Τηλεόρασης – Οπτικοακουστικού Τομέα (Ε.Τ.Ε.Κ.Τ.Ο.Τ):
<https://etekt.gr/index.php/el/>
- Ένωση Τεχνικών Ιδιωτικής Τηλεόρασης Αττικής (ΕΤΙΤΑ):
www.etita.gr
- Ένωση Τεχνικών Ιδιωτικής Τηλεόρασης Βόρειας Ελλάδος (ΕΤΙΤΒΕ):
<https://etitbe.gr/>
- Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης και Προστασίας Πνευματικών Δικαιωμάτων Ισοκράτης:
<https://www.isocratis.gr/>
- Πανελλήνια Ομοσπονδία Θεάματος – Ακροάματος (ΠΟΘΑ):
<https://potha.gr/>
- Ταινιοθήκη της Ελλάδος:
<http://www.tainiothiki.gr/>
- Υπουργείο Πολιτισμού (κινηματογράφος και οπτικοακουστικά μέσα και επιχορηγήσεις οπτικοακουστικών παραγωγών):
<https://www.culture.gov.gr/el/SitePages/default.aspx>
- Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης:
<https://www.filmfestival.gr/el/>

B

Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

1 | Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Εικονολήπτης».

2 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
A. «Προετοιμασία, προπαραγωγή οπτικοακουστικού υλικού»	• Συνεργάζονται με τους/τις εμπλεκόμενους/-ες της παραγωγής για τον σχεδιασμό και το πλαίσιο συνεργασίας τους, • Συντάσσουν συμβόλαιο ανάθεσης εργασίας (έργου), • Κοστολογούν την εργασία τους σύμφωνα με το αμοιβολόγιο της ένωσής τους, • Μελετούν το σενάριο και το storyboard (εικονογραφημένο σενάριο) ή το θέμα που πρόκειται να καλύψουν, • Επιλέγουν τον κατάλληλο εξοπλισμό ανάλογα με τις ανάγκες της οπτικοακουστικής παραγωγής, • Πραγματοποιούν ρεπεράζ⁴ για την επιλογή κατάλληλων σημείων κινηματογράφησης, • Εκτελούν δοκιμαστικές λήψεις πριν από το γύρισμα.
B. «Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού» συνέχεια >>	• Συνεργάζονται με τους/τις εμπλεκόμενους/-ες της οπτικοακουστικής παραγωγής, • Ελέγχουν τις φωτιστικές συνθήκες του γυρίσματος όταν δεν υπάρχει διευθυντής/-τρια φωτογραφίας, • Φωτομετρούν τον υπάρχοντα φωτισμό σε κάθε σκηνή τους, • Χρησιμοποιούν τα κατάλληλα φίλτρα στην κάμερα λήψης τους,

συνέχεια >>

4 Για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά τεχνικούς όρους της ειδικότητας στην υποενότητα, βλ. το Γλωσσάρι.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια Β. «Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού»	• Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες ζελατίνες στα φωτιστικά τους σώματα ανάλογα με το ύψος της σκηνής που κινηματογραφούν, • Συνθέτουν άρτια πλάνα του θέματος που κινηματογραφούν ανάλογα με τις απαιτήσεις του σεναρίου, • Πραγματοποιούν λήψεις τηρώντας το storyboard της ταινίας, • Καταγράφουν τους ήχους του θέματος που κινηματογραφούν στην κάμερά τους (ή σε εξωτερικό καταγραφικό μηχάνημα), • Κινηματογραφούν σκηνές σε πραγματικό περιβάλλον ή σε περιβάλλον green screen, • Παρακολουθούν συνεχώς τη δράση που καταγράφει η κάμερά τους, • Πραγματοποιούν μικροδιορθώσεις διαφράγματος κατά τη διάρκεια της κινηματογράφησης, • Κινηματογραφούν σκηνές για διαδραστικά περιβάλλοντα, την εικονική πραγματικότητα (VR), την επαυξημένη (AR) ή τη μεικτή πραγματικότητα (MR), • Προστατεύουν προσωπικά δεδομένα και φυσικά πρόσωπα τηρώντας τους κανόνες GDPR και τους δημοσιογραφικούς κανόνες δεοντολογίας (όταν πρόκειται για ειδησεογραφική κάλυψη γεγονότων), • Ελέγχουν τον εξοπλισμό τους για τυχόν φθορές μετά το τέλος του γυρίσματος, • Συσκευάζουν τον εξοπλισμό τους μετά το τέλος του γυρίσματος.
Γ. «Διαχείριση και διανομή οπτικοακουστικού υλικού, μεταπαραγωγή»	• Ελέγχουν την ποιότητα των παραγόμενων πλάνων τους, • Παραδίδουν παρατηρήσεις επί των παραγόμενων πλάνων τους στον/στη μοντέρ/-έζ μαζί με το παραγόμενο υλικό τους, • Παραδίδουν στην παραγωγή ή στον/στην πελάτη/-ισσα το επεξεργασμένο ή μη οπτικοακουστικό υλικό, ανάλογα με τη συμφωνία που έχουν συνάψει, • Προβάλλουν το έργο τους στην ιστοσελίδα τους ή στα κοινωνικά δίκτυα, σύμφωνα με τους κανόνες δεοντολογίας του επαγγέλματος, τη σύμβαση έργου που έχουν υπογράψει αλλά και την ισχύουσα νομοθεσία.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
Δ. «Αρχειοθέτηση παραγόμενου οπτικοακουστικού υλικού»	• Αρχειοθετούν το παραγόμενο υλικό με βάση τα πρότυπα αρχειοθέτησης και αναζήτησης (metadata), • Διατηρούν οπτικοακουστικό αρχείο με βάση τα πρότυπα αρχειοθέτησης αλλά και τους κανόνες δεοντολογίας του επαγγέλματος.

Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

1 | Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Εικονολήπτης», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ), εργαστηρίων (Ε), καθώς και του συνόλου (Σ) αυτών ανά μάθημα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ, 19ος-21ος ΑΙΩΝΑΣ	2		2									
2	ΟΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ	2		2									
3	ΣΕΝΑΡΙΟ – ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ – STORYBOARD	2	3	5									
4	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	2	3	5									
5	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΦΩΤΙΣΜΟ	2	2	4									
6	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΗΧΟ		2	2									
7	ΙΣΤΟΡΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ				2		2						
8	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΑΜΕΡΑ ΛΗΨΗΣ				2	4	6						
9	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ				2	3	5						
10	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ – ΜΟΝΤΑΖ				2	3	5						
11	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ					2	2						
12	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ							2		2			
13	ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΕΙΚΟΝΑΣ ΜΕ DRONE							2	3	5			
14	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΜΕΡΑΣ								4	4			
15	ΕΙΔΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ							2	4	6			
16	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ								3	3			
17	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ										2	4	6
18	ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ										2	4	6

συνέχεια >>

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
19	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ										2		2
20	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ – ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ										2		2
21	ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ											4	4
ΣΥΝΟΛΟ		10	10	20	8	12	20	6	14	20	8	12	20

2 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

2.1 • ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

2.1.A • ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ, 19ος-21ος ΑΙΩΝΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην ιστορία της τέχνης, ώστε να αποκτήσουν τις βασικές γνώσεις στο εν λόγω πεδίο. Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στις βασικές περιόδους και στα κινήματα της ιστορίας της τέχνης του 19ου αιώνα, όπως στον ρομαντισμό, τον ρεαλισμό και τον νατουραλισμό. Παρουσιάζονται τα κινήματα των αρχών του 20ού αιώνα, ξεκινώντας από τον ιμπρεσιονισμό και τη συμβολή του Paul Cézanne για τη μετάβαση από τον ιμπρεσιονισμό στον κυβισμό. Αναλύεται η εικαστική γλώσσα του μετα-ιμπρεσιονισμού, του κυβισμού, του φωβισμού, του εξπρεσιονισμού και του φουτουρισμού. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις πιο σύγχρονες μορφές τέχνης και στα κινήματα του 20ού αιώνα, όπως είναι ο αφηρημένος εξπρεσιονισμός, η αφηρημένη τέχνη και η ομάδα De Stijl. Η ενότητα πραγματεύεται επίσης τον κονστρουκτιβισμό και τη σχολή του μπαουχάουζ. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στα κινήματα του ντανταϊσμού και του σουρεαλισμού, στις συνδυαστικές μορφές τέχνης και τον πειραματικό κινηματογράφο, την ποπ αρτ, τον μινιμαλισμό και τον μεταμοντερνισμό. Γίνεται, επίσης, επισκόπηση στις τέχνες του 21ου αιώνα, όπως είναι η τέχνη του δρόμου, η βιντεοτέχνη και οι ψηφιακές μορφές τέχνης. Τέλος, η ενότητα εστιάζεται στη διαμόρφωση και εξέλιξη κινήματων και καλλιτεχνικών έργων αναφορικά με το πολιτισμικό πλαίσιο που τα παρήγαγε.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ερμηνεύουν τους όρους και τις έννοιες που αναφέρονται στην ιστορία της σύγχρονης τέχνης,
- Απαριθμούν με χρονολογική σειρά τα κινήματα της τέχνης,
- Συσχετίζουν τα κινήματα της τέχνης μεταξύ τους,
- Παρουσιάζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των έργων που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των διαφορετικών καλλιτεχνικών κινήματων,
- Περιγράφουν τα χαρακτηριστικά των διαφορετικών σχολών και κινήματων,
- Προσδιορίζουν τις πολιτισμικές και κοινωνικοπολιτικές επιδράσεις στα κινήματα της τέχνης,

- Εφαρμόζουν τις ευρηματικές λύσεις αισθητικής και σύνθεσης των πρωτοπόρων της τέχνης στα έργα τους,
- Εξετάζουν την αλληλεπίδραση ιδεών και κινημάτων, καθώς και την εξελικτική δυναμική τους,
- Επαληθεύουν τα χαρακτηριστικά των διαφορετικών κινημάτων μέσα από ερευνητικές διαδικασίες,
- Αναλύουν τους τρόπους επίδρασης της τέχνης στην πνευματική και συναισθηματική διαμόρφωση καλλιτεχνών και θεατών,
- Υιοθετούν αναλυτική και κριτική σκέψη απέναντι στα κινήματα και τους σημαντικούς εκπροσώπους των κινημάτων της σύγχρονης τέχνης,
- Εκτιμούν τη συμβολή των πρωτοπόρων της τέχνης στη διαμόρφωση της σύγχρονης αισθητικής στη φωτογραφία και στα οπτικοακουστικά έργα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ιστορία τέχνης / Ιμπρεσιονισμός / Κυβισμός / Φωβισμός / Εξπρεσιονισμός / Φουτουρισμός / Εφαρμοσμένες τέχνες / Νταντά / Σουρεαλισμός / Αφηρημένη τέχνη / Ψηφιακές μορφές τέχνης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ
2	20ός ΑΙΩΝΑΣ, ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟ ΣΤΟΝ ΚΥΒΙΣΜΟ
3	ΦΩΒΙΣΜΟΣ, ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ, ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
4	ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ: ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
5	ΑΠΟ ΤΟ ΝΤΑΝΤΑ ΣΤΟΝ ΣΟΥΡΕΑΛΙΣΜΟ
6	ΜΕΤΑ ΤΟΝ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ: ΑΦΗΡΗΜΕΝΗ ΤΕΧΝΗ, ΑΦΗΡΗΜΕΝΟΣ ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ
7	ΑΛΛΑ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗΣ
8	ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ 20ό ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εισαγωγή στα βασικά κινήματα του 19ου αιώνα στην τέχνη» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των όρων, των εννοιών, των βασικών

χαρακτηριστικών και των σημαντικών εκπροσώπων αλλά και κινήματων στη ζωγραφική, όπως είναι ο ρομαντισμός, ο ρεαλισμός και ο νατουραλισμός.

Μέσα από τη θεωρητική παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών του κινήματος του ρομαντισμού και τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών της ζωγραφικής σημαντικών εκπροσώπων του, όπως των D. F. Caspar, W. Turner κ.ά., οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους διαφορετικούς τρόπους που οι ρομαντικοί απεικόνιζαν τον κόσμο και την ανθρώπινη εμπειρία, εστιάζονται/-ες στη φαντασία και τη συναισθηματική έκφραση του/της καλλιτέχνη/-ιδας.

Στη συνέχεια, εξετάζεται το ρεύμα του ρεαλισμού και του νατουραλισμού και παρουσιάζονται οι τρόποι απεικόνισης της πραγματικότητας. Η διερεύνηση της ακρίβειας και της λεπτομέρειας, των φυσικών χρωμάτων, των φωτισμών και των σκιών αποσκοπεί στην καλύτερη κατανόηση των τρόπων απόδοσης της πραγματικότητας που καλείται να εφαρμόσει με τη σειρά του/της ο/η εικονολήπτης/-τρια.

Η συγκριτική μελέτη της θεματολογίας των έργων των ρεαλιστών και των νατουραλιστών ενθαρρύνει την κριτική σκέψη όσον αφορά τους τρόπους με τους οποίους η τέχνη αποτυπώνει την πραγματικότητα και αντανakλά τις πολιτισμικές και ιδεολογικές μεταβολές της εποχής μέσα από τα έργα σημαντικών ζωγράφων.

Η υποενότητα είναι σημαντική για την ανάπτυξη δεξιοτήτων παρατήρησης και ανάλυσης των έργων τέχνης του 19ου αιώνα, καθώς και για την κατανόηση των επιρροών που άσκησαν σε μετέπειτα καλλιτεχνικά ρεύματα, όπως στον ιταλικό νεορεαλισμό στον κινηματογράφο. Επομένως, η γνώση των ανωτέρω κινήματων είναι σημαντική καθώς ο/η τωρινός/-ή εκπαιδευόμενος/-η και μετέπειτα εικονολήπτης/-τρια καλείται να συμμετάσχει σε γυρίσματα έργων εποχής, ακολουθώντας συγκεκριμένα χαρακτηριστικά αισθητικής και σύνθεσης, τα οποία και οφείλει να γνωρίζει.

2.1.A.2 | 20ός ΑΙΩΝΑΣ, ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟ ΣΤΟΝ ΚΥΒΙΣΜΟ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποτελεί μια εισαγωγή στα κινήματα του ιμπρεσιονισμού και του κυβισμού, και αποσκοπεί στην κατανόηση των όρων, των εννοιών και των βασικών χαρακτηριστικών τους. Επιδιώκει να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τα έργα σημαντικών εκπροσώπων των εν λόγω κινήματων και να καταδείξει την εξελικτική πορεία της καλλιτεχνικής σκέψης ως μιας σύνθετης και σταδιακής διαδικασίας που περιλαμβάνει πλήθος καλλιτεχνών και επιρροών.

Μέσα από το έργο σημαντικών εκπροσώπων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους διαφορετικούς τρόπους απεικόνισης του κόσμου από τους ιμπρεσιονιστές, που επικεντρώνονταν στην απόδοση της στιγμιαίας εντύπωσης του φωτός και του χρώματος.

Στη συνέχεια, εξετάζεται η μετάβαση στον μετα-ιμπρεσιονισμό, παρουσιάζοντας το έργο καλλιτεχνών όπως των V. Van Gogh, P. Gauguin κ.ά. Η υποενότητα εστιάζεται στο έργο του P. Cézanne που, με την απόκλισή του από την αυστηρή απεικόνιση της

οπτικής πραγματικότητας σε μια πιο γεωμετρική και εννοιολογική προσέγγιση της τέχνης, λειτούργησε ως γέφυρα μεταξύ του ιμπρεσιονισμού και του κυβισμού.

Στο κίνημα του κυβισμού, εξετάζονται οι αισθητικές προσεγγίσεις σημαντικών καλλιτεχνών, όπως του P. Picasso, του G. Braque κ.ά. Οι κυβιστές, επικεντρωνόμενοι/-ες στην απεικόνιση της πραγματικότητας μέσω της ανάλυσής της σε γεωμετρικά στοιχεία και από πολλές οπτικές γωνίες ταυτόχρονα, κατέκτησαν ένα νέο τρόπο αντίληψης και αναπαράστασης.

Η υποενότητα είναι σημαντική για την ανάπτυξη δεξιοτήτων παρατήρησης και ανάλυσης των έργων τέχνης του 20ού αιώνα, την κατανόηση των διαδικασιών μετεξέλιξης των καλλιτεχνικών κινήματων, την εκτίμηση της συμβολής των πρωτοπόρων της τέχνης, καθώς και για την ενθάρρυνση εξερεύνησης νέων τρόπων καταγραφής και ερμηνείας του κόσμου.

2.1.A.3 | ΦΩΒΙΣΜΟΣ, ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ, ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Φωβισμός, εξπρεσιονισμός, φουτουρισμός» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε τρία (3) σημαντικά κινήματα της τέχνης των αρχών του 20ού αιώνα. Αποσκοπεί στην κατανόηση των όρων, των εννοιών και των βασικών χαρακτηριστικών τους και στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τα έργα σημαντικών εκπροσώπων, καθώς και στην κατάδειξη των διαφορών μεταξύ αυτών των τάσεων στην τέχνη.

Εξετάζοντας το έργο των φωβιστών ζωγράφων, η υποενότητα στοχεύει στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τους διαφορετικούς τρόπους αποτύπωσης σκηνών, που τις χαρακτηρίζει όχι η αυστηρή αναπαράσταση της πραγματικότητας, αλλά μια προσωπική αίσθηση του/της καλλιτέχνη/-ιδος. Αυτή εκφράζεται μέσα από τη συναισθηματική, εκφραστική αλλά και δυναμική χρήση των έντονων, μη ρεαλιστικών χρωμάτων και των απλοποιημένων μορφών. Η αγριότητα και η ζωντάνια των έργων αντικατοπτρίζονται στον ίδιο τον όρο φωβισμός (faunism), που προέρχεται από τη λέξη “les fauves” («τα θηρία»).

Μέσα από τα έργα σημαντικών καλλιτεχνών, γίνεται μια εισαγωγή στο κίνημα του εξπρεσιονισμού. Εξετάζεται το πώς αποτυπώνονται τα έντονα συναισθήματα και οι αντιλήψεις των καλλιτεχνών διά της χρήσης σκοτεινών χρωμάτων, απλοποιημένων και συχνά ανατρεπτικών μορφών, καθώς και διά της αλλοίωσης της προοπτικής. Η τέχνη εστιάζεται σε εσωτερικές εμπειρίες παρά σε κυριολεκτικές αναπαραστάσεις. Γίνεται μια εισαγωγή στον φουτουρισμό, παρουσιάζοντας καλλιτέχνες και έργα που προσπαθούν να απεικονίσουν τη δυναμική κίνηση και την ενέργεια των μηχανών. Εξετάζεται ο σημαντικός ρόλος του κινήματος στη διεύρυνση των τεχνών, που εγκολπώθηκε τη νεωτερικότητα, την τεχνολογία και το πνεύμα του πειραματισμού.

Η υποενότητα αποσκοπεί στην ανάπτυξη δεξιοτήτων παρατήρησης και ανάλυσης τόσο της σύνθεσης όσο και των χρωμάτων των έργων τέχνης. Γίνεται μια συγκριτική

μελέτη των ομοιοτήτων αλλά και των διαφορών μεταξύ των εν λόγω κινημάτων, καθώς και όσον αφορά την εξερεύνηση νέων τρόπων έκφρασης και αποτύπωσης συναισθημάτων, μεταφέροντας τις γνώσεις αυτές στην κινούμενη εικόνα.

2.1.A.4 | ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ: ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Περίοδος Μεσοπολέμου: σύγκλιση εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε δύο (2) διαφορετικά κινήματα της τέχνης του Μεσοπολέμου, όπως ο κονστρουκτιβισμός και η σχολή του μπαουχάουζ. Επιδιώκει την αποσαφήνιση των όρων, των εννοιών και των βασικών χαρακτηριστικών των κινημάτων αυτών.

Παρουσιάζεται το ρεύμα του κονστρουκτιβισμού που εμφανίστηκε στη Ρωσία, με έργα που χαρακτηρίζονται από γεωμετρικές μορφές, απλές γραμμές και έντονες χρωματικές αντιθέσεις. Το κίνημα είχε ένα σαφές ενδιαφέρον για την ενσωμάτωση της τέχνης στην κοινωνία και τη βιομηχανία.

Γίνεται μια εισαγωγή στη διάσημη γερμανική σχολή σχεδιασμού και αρχιτεκτονικής, του μπαουχάουζ, που είχε ανάλογα ενδιαφέροντα με τον κονστρουκτιβισμό, εξερευνώντας την απλότητα, τη λειτουργικότητα και τη γεωμετρία. Επισημαίνεται η προσπάθεια της σχολής να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ καλών και εφαρμοσμένων τεχνών, τονίζοντας την ιδέα ότι όλες οι μορφές δημιουργικής εργασίας (ζωγραφική, γλυπτική ή σχεδιασμός επίπλων κ.ά.) είναι εξίσου πολύτιμες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης.

Η υποενότητα, μέσα από την παρουσίαση των πρωτοπόρων καλλιτεχνών και μέσα από ερευνητικές διαδικασίες, αποσκοπεί στην ανάπτυξη δεξιοτήτων παρατήρησης των χρωματικών και σχεδιαστικών στοιχείων διαφορετικών έργων (εικαστικών και εφαρμοσμένων). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εκτιμούν τη συμβολή των πρωτοπόρων καλλιτεχνών που επαναπροσδιόρισαν και διεύρυναν τα όρια της τέχνης. Παράλληλα, κατανοούν την τεράστια σημασία και την επιρροή των πρωτοποριακών αυτών κινημάτων στον σύγχρονο σχεδιασμό, την αρχιτεκτονική, σε όλες τις μορφές τέχνης αλλά και την καλλιτεχνική εκπαίδευση.

2.1.A.5 | ΑΠΟ ΤΟ ΝΤΑΝΤΑ ΣΤΟΝ ΣΟΥΡΕΑΛΙΣΜΟ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις καλλιτεχνικές κατευθύνσεις που εξερεύνησαν νέους τρόπους έκφρασης και απομακρύνθηκαν από τα παραδοσιακά πρότυπα, ενώ συνέβαλαν και αυτά στη διεύρυνση των εκφραστικών μέσων στον τομέα της τέχνης, ο ντανταϊσμός και ο σουρεαλισμός.

Εξετάζεται ο ντανταϊσμός, με τον αντισυμβατικό και αντισυστημικό χαρακτήρα του. Οι ντανταϊστές καλλιτέχνες και ποιητές αμφισβήτησαν τη λογική και τις παραδοσιακές αξίες, δημιουργώντας έργα που έμοιαζαν παράλογα. Εντός αυτού του θεωρητικού πλαισίου, παρουσιάζονται έργα που συνδυάζουν πολλές διαφορετικές μορ-

φές τέχνης (ποίηση, λογοτεχνία, περφόρμανς, χορό, εικαστικά) και κινηματογραφικά έργα. Τα έργα των ντανταϊστών συχνά διακόπτονταν από ακατανόητες λέξεις ή παράγονταν από αποσπάσματα διαφορετικών κειμένων ή παράλογων εικόνων, προκαλώντας ένα αίσθημα χαοτικής αναταραχής στο κοινό.

Ο σουρεαλισμός, που εμφανίζεται στα τέλη της δεκαετίας του 1920, επηρέασε και επηρεάζει την τέχνη μέχρι και σήμερα. Παρουσιάζονται έργα και καλλιτέχνες που επικεντρώνονται στην ανάδειξη του υποσυνείδητου και του ασυνείδητου κόσμου μέσα από την τέχνη.

Μέσα από ερευνητικές διαδικασίες, γίνεται μια διερεύνηση του τρόπου αλλά και των πολιτικών και κοινωνικών συνθηκών που βοήθησαν στην ανάπτυξη των κινημάτων αυτών. Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με ασκήσεις αυτόματης γραφής (automatic writing/drawing) ή τεχνικών κολλάζ (collage).

Η υποενότητα αποσκοπεί στην ανάπτυξη των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν ότι τα εν λόγω κινήματα άσκησαν επιρροή στη διαμόρφωση της σύγχρονης τέχνης, ωθώντας τα όρια της δημιουργικότητας και αμφισβητώντας καθιερωμένες καλλιτεχνικές συμβάσεις.

2.1.Α.6 | ΜΕΤΑ ΤΟΝ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ: ΑΦΗΡΗΜΕΝΗ ΤΕΧΝΗ, ΑΦΗΡΗΜΕΝΟΣ ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο: αφηρημένη τέχνη, αφηρημένος εξπρεσιονισμός» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον αφηρημένο τρόπο προσέγγισης της τέχνης, εντός της οποίας εντάσσονται διαφορετικά κινήματα και ρεύματα, μεταξύ των οποίων ο αφηρημένος εξπρεσιονισμός και ο αφηρημένος γεωμετρισμός. Επιδιώκει την αποσαφήνιση των όρων, των εννοιών και των βασικών χαρακτηριστικών των εν λόγω κινήματων.

Η υποενότητα εξετάζει την αφηρημένη τέχνη ως ένα κίνημα που δεν προσπαθεί να αναπαραστήσει αντικείμενα ή σκηνές με ρεαλιστικό τρόπο, αλλά αντίθετα εστιάζεται σε χρώματα, γραμμές, σχήματα και άλλα εκφραστικά καλλιτεχνικά στοιχεία, δημιουργώντας συναισθηματικές ή πνευματικές αφηγήσεις. Στο πλαίσιο της αφηρημένης τέχνης, παρουσιάζονται έργα και κινήματα με πολύ διαφορετικές προσεγγίσεις, που μπορεί να κυμαίνονται από συνθέσεις δομημένες και καθαρά γεωμετρικές μέχρι πιο οργανικές και αφαιρετικές μορφές.

Γίνεται μια εισαγωγή στον αφηρημένο εξπρεσιονισμό, που συνδυάζει την εκφραστικότητα του εξπρεσιονισμού με την αφαίρεση. Σημαντικοί καλλιτέχνες φιλοτεχνούν έργα που εκφράζουν συναισθήματα μέσω αφηρημένων σχημάτων και χρωμάτων.

Εξετάζεται ο αφηρημένος γεωμετρισμός και η ομάδα De Stijl, που χρησιμοποίησε γεωμετρικές μορφές και απλές χρωματικές αντιθέσεις, δημιουργώντας έργα με αφηρημένα στοιχεία και αφηγήσεις.

Η υποενότητα, μέσα από ερευνητικές διαδικασίες, αποσκοπεί στην ανάπτυξη δεξιοτήτων παρατήρησης και ανάλυσης της σύνθεσης και των χρωματικών συσχε-

τισμών, καθώς και στην εξοικείωση με τα αφηρημένα εκφραστικά γλωσσάρια που υιοθέτησαν και σημαντικοί κινηματογραφιστές (π.χ. Ο. Fischinger, S. Brakhage). Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εκτιμούν τη συμβολή των πρωτοπόρων καλλιτεχνών που επαναπροσδιόρισαν τα όρια της τέχνης και την ώθησαν πέρα από τους κανόνες της ρεαλιστικής αναπαράστασης.

2.1.A.7 | ΆΛΛΑ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Άλλα μεταπολεμικά κινήματα τέχνης» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε σημαντικά κινήματα της τέχνης στον μεταπολεμικό κόσμο, όπως την ποπ αρτ, τον μινιμαλισμό και τον μεταμοντερνισμό. Γίνεται μια εισαγωγή στην ποπ αρτ, παρουσιάζοντας καλλιτέχνες και έργα που ανέδειξαν την καλλιτεχνική αξία των καθημερινών αντικειμένων, χρησιμοποιώντας στοιχεία από τη μαζική κουλτούρα και τη διαφήμιση. Τα έργα των καλλιτεχνών εκφράζουν μια κριτική στάση απέναντι στον υπερκαταναλωτισμό και τα «15 λεπτά δημοσιότητας».

Στη συνέχεια, εξετάζεται ο μινιμαλισμός και ο τρόπος με τον οποίο οι καλλιτέχνες επικεντρώνονται στην απλότητα, την αυστηρή γεωμετρία και την ελάχιστη χρήση χρώματος. Γίνεται αναφορά στον πολιτικό κινηματογράφο, με ταινίες που αντικατοπτρίζουν τις πολιτικές και κοινωνικές ανησυχίες της εποχής της δεκαετίας του '60, καταγγέλλοντας την κατάχρηση της εξουσίας.

Παρουσιάζεται ο μεταμοντερνισμός ως πολύπλοκο πολιτισμικό, φιλοσοφικό και καλλιτεχνικό φαινόμενο που εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1960 και αντιπροσωπεύει μια αντίδραση και μια επανεξέταση του μοντερνισμού, του κλασικού ρασιοναλισμού και των μεγάλων αφηγηματικών δομών που επικρατούσαν στον 20ό αιώνα.

Τέλος, εξελίσσεται η Κινητική Τέχνη, με την εμφάνιση των κινητικών γλυπτών (mobiles) και σημαντικούς εκπρόσωπους τον Alexander Calder και τον Takis. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την Οπτική Τέχνη (Op Art), η οποία κυριαρχεί τη δεκαετία του 1960 και βασίζεται στην ψευδαίσθηση της κίνησης που επιτυγχάνεται με το φως και τα οπτικά εφέ.

Η υποενότητα αποσκοπεί στη συγκριτική μελέτη των κινήματων αλλά και των συνθηκών που τα γέννησαν, δίνοντας τις απαιτούμενες γνώσεις και συντελώντας στην ανάπτυξη των κατάλληλων δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν τις επιρροές των εν λόγω κινήματων στη σύγχρονη κουλτούρα και τέχνη.

2.1.A.8 | ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ 20^Ο ΣΤΟΝ 21^Ο ΑΙΩΝΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης. Η ψηφιακή επανάσταση έχει αλλάξει ριζικά τον κόσμο της τέχνης, καθιστώντας δυνατή τη δημιουργία και τη διάδοση έργων τέχνης σε παγκόσμιο επίπεδο και επιτρέποντας στους καλλιτέχνες να εξερευνήσουν νέες δυνατό-

τητες εκφραστικότητας και αλληλεπίδρασης με το κοινό. Η υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση της τέχνης κατά τη μετάβαση από τον 20ό στον 21ο αιώνα, των συνθηκών που επηρέασαν την πορεία της –όπως της ψηφιακής τεχνολογίας και της παγκοσμιοποίησης– αλλά και των διαφορετικών τρόπων δημιουργίας, παρουσίασης και πρόσληψης των σύγχρονων έργων.

Με την παρουσίαση παραδειγμάτων έργων ψηφιακής τέχνης (ψηφιακής ζωγραφικής, γραφικών, ψηφιακής φωτογραφίας, βιντεοτέχνης και άλλων μορφών δημιουργικής έκφρασης), οι εκπαιδευόμενοι/-ες, ωθούνται να αντιληφθούν τον τρόπο κατά τον οποίο άλλαξε το τοπίο της τέχνης διά της μετάβασης από τα αναλογικά στα ψηφιακά μέσα. Γίνεται μια εισαγωγή στην τέχνη της εικονογραφίας, των κόμικ αλλά και στην τέχνη του δρόμου και αναλύεται ο τρόπος ανάπτυξης των εικονογραφημένων αφηγήσεων που βασίζονται στα ψηφιακά εργαλεία.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εξοικειωθούν με την τέχνη των νέων μέσων, όπου η χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών επιτρέπει στους/στις καλλιτέχνες/-ιδες να δημιουργούν εγκαταστάσεις, εικονικά περιβάλλοντα και εμπειρίες που ενσωματώνουν τους θεατές σε αυτά.

Η παρουσίαση έργων που αξιοποιούν την τεχνητή νοημοσύνη, το Διαδίκτυο, το βίντεο και τα βιντεοπαιχνίδια βοηθάει στο να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες ότι οι παραδοσιακές προσεγγίσεις στην τέχνη ανατρέπονται. Οι ψηφιακές μορφές τέχνης καταρρίπτουν τόσο τον τρόπο θέασης του έργου όσο και τα όρια μεταξύ δημιουργού/θεατή.

Η υποενότητα συντελεί στην απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων που αφορούν τις σύγχρονες ψηφιακές και συνδυαστικές μορφές τέχνης και να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να αναπτύξουν κριτική σκέψη απέναντι στις νέες προκλήσεις της.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Χαραλαμπίδης, Α. (1990-1995). *Η τέχνη του εικοστού αιώνα* (τόμοι 1-3). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
2. Janson, H. W. & Janson, A. F. (2011). *Ιστορία της τέχνης. Η δυτική παράδοση*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

Συμπληρωματικές

1. Ρηντ, Χ. (1978). *Ιστορία της μοντέρνας ζωγραφικής*. Εκδόσεις Υποδομή.
2. Gombrich, E. H. (2006). *Το χρονικό της τέχνης*. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

2.1.B • ΟΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις έννοιες και τις λειτουργίες εκείνες που είναι συνδεδεμένες με την ικανότητα του ανθρώπινου εγκεφάλου να κατανοεί και να ερμηνεύει τα οπτικά ερεθίσματα που προσφέρουν η φωτογραφική εικόνα και τα οπτικοακουστικά έργα, καθώς και τους τρόπους αντίληψης και ερμηνείας των κωδικοποιημένων πληροφοριών που φέρουν τα έργα τέχνης μέσα από τις οπτικές τους διατυπώσεις. Συγκεκριμένα, η μαθησιακή ενότητα εστιάζεται στην ανάλυση των θεμελιωδών αρχών και θεωρητικών εννοιών της οπτικής αντίληψης, εξετάζοντας τους τρόπους με τους οποίους επεξεργαζόμαστε τις οπτικές πληροφορίες που μεταφέρουν οι εικαστικές και οπτικοακουστικές μορφές τέχνης. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι διαφορετικοί τρόποι οπτικοποίησης αντικειμένων αλλά και αφηρημένων εννοιών, ιδεών και συναισθημάτων. Προσδιορίζονται οι βασικοί κανόνες σύνθεσης που βασίζονται στις παραπάνω αρχές, ώστε το μήνυμα που φέρει η εικόνα να μεταδίδεται με άμεσο και εύληπτο τρόπο στον θεατή. Αναλύονται οι οπτικοακουστικοί κώδικες επιλεγμένων έργων και διαφορετικών καλλιτεχνικών προσεγγίσεων. Τέλος, η μαθησιακή ενότητα επικεντρώνεται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και μεθόδων δημιουργίας εικόνων, μέσω της ενασχόλησης των εκπαιδευομένων με απλά και σύνθετα ζητήματα σύνθεσης και σημειολογίας, με έμφαση στην οπτικοποίηση ιδεών και εννοιών – πληροφοριών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διατυπώνουν τους ορισμούς που αφορούν την οπτική αντίληψη και τη σημειολογία των εικόνων,
- Απαριθμούν τις βασικές αρχές της οπτικής αντίληψης και της σύνθεσης,
- Αντιλαμβάνονται τα δομικά εικαστικά στοιχεία της σύνθεσης των εικόνων και των μεταξύ τους συσχετισμών στον συνθετικό χώρο,
- Επιλύουν συνθετικά προβλήματα στηριζόμενοι/-ες στις αρχές της οπτικής αντίληψης,
- Διερευνούν τους σημειολογικούς οπτικοακουστικούς κώδικες σημαντικών έργων,
- Συγκρίνουν σημειολογικά έργα διαφορετικών προσεγγίσεων,
- Αναλύουν τους βασικούς εννοιολογικούς κώδικες και τις διεργασίες επικοινωνίας των οπτικοακουστικών έργων,
- Κρίνουν το αξιακό – ερμηνευτικό πλαίσιο εντός του οποίου διεξάγεται η εκάστοτε σημειολογική ανάλυση,
- Εξετάζουν τη διαδικασία ανάπτυξης οπτικοποιημένων ιδεών μέσα από ερευνητικές δραστηριότητες,

- Υιοθετούν αρχές της οπτικής αντίληψης και της σημειολογίας στις φωτογραφικές συνθέσεις και τα οπτικοακουστικά τους έργα,
- Διευρύνουν τη δημιουργική, κριτική, αναλυτική και συνθετική τους σκέψη, αξιοποιώντας τις αρχές της οπτικής αντίληψης και τους κώδικες επικοινωνίας της σημειολογίας,
- Εκτιμούν τους θεωρητικούς προβληματισμούς της σημειολογίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Οπτική αντίληψη / Σημειολογία κινούμενης εικόνας / Μήνυμα / Σημείο / Σημαίνον / Σημαινόμενο / Σύμβολα / Σύνθεση / Χρώμα / Οπτικοακουστικά έργα / Μετείκασμα / Phi phenomenon.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ
2	ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗ ΕΙΚΟΝΑ
3	ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ
4	ΧΡΩΜΑ ΚΑΙ ΜΗΝΥΜΑ
5	ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ
6	ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ
7	ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ: ΑΦΗΓΗΣΗ, ΜΟΝΤΑΖ ΚΑΙ ΗΧΗΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.1.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες και αρχές της οπτικής αντίληψης. Η οπτική αντίληψη αναφέρεται στην ικανότητα του εγκεφάλου να κατανοεί και να ερμηνεύει τις πληροφορίες που λαμβάνονται μέσω της όρασής μας και παίζει κρίσιμο ρόλο στην αποτελεσματική ολοκλήρωση διαφόρων εργασιών.

Παρουσιάζονται οι βασικές δεξιότητες του ανθρώπου που σχετίζονται με την εικόνα και βασίζονται στην αντιληπτική του ικανότητα όπως: η αναγνώριση και η νοητή ολοκλήρωση ανολοκλήρωτων εικόνων, σχημάτων ή λέξεων κ.λπ. Η εστίαση σε συγκεκριμένα σημεία μιας σκηνής/εικόνας, απομονώνοντας τις χρήσιμες πληροφορίες από αυτές που είναι δευτερεύουσας σημασίας. Ο νοητός διαχωρισμός των στοιχείων του προσκηνίου μιας εικόνας από το φόντο. Η ομαδοποίηση (ανθρώπων, αντικειμένων κ.ά.) ανάλογα με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά (σχήμα, χρώμα, μέγε-

θος κ.ά.). Η αντίληψη και ερμηνεία εικόνων βασιζόμενοι/-ες στην πρότερη εμπειρία τους. Η παρακολούθηση ενστικτωδώς μιας κατεύθυνσης (μια γραμμή, έναν άξονα) που υπεισέρχεται στο οπτικό τους πεδίο. Η ανάκληση στη μνήμη λεπτομερειών από εικόνες, λέξεις, ήχους κ.λπ. Η αντίληψη του βάθους και της τρισδιάστατης όψης αντικειμένων/σκηνών. Η αντίληψη των χρωμάτων μέσω της έγχρωμης όρασης. Η εστίαση της προσοχής σε οπτικά ερεθίσματα και η απομνημόνευση οπτικών ερεθισμάτων (ειδικά κινούμενων) πιο πολύ από το κείμενο. Η αναγνώριση προτύπων και μοτίβων, και η κατανόηση σύνθετων οπτικών πληροφοριών. Η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο ο άνθρωπος εγκέφαλος οργανώνει οπτικά ερεθίσματα βοηθά στον χειρισμό της προσοχής του κοινού.

Παρουσιάζεται η σχέση πομπός – δέκτης – μήνυμα και οι παράμετροι που μπορούν να εμποδίσουν ή να βελτιώσουν τις συνθήκες για να επιτευχθεί κάθε μορφή επικοινωνίας.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες εκείνες, ώστε να μπορούν να οπτικοποιούν ιδέες, μηνύματα και συναισθήματα, βασιζόμενοι/-ες στις αρχές της οπτικής αντίληψης και επικοινωνίας.

2.1.B.2 | ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗ ΕΙΚΟΝΑ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εστιάζεται στη σημειολογία (ή σημειωτική), την επιστήμη που ασχολείται με τα σημεία και τη διαχείρισή τους στην επικοινωνία, με έμφαση στην κινούμενη εικόνα.

Στη σημειωτική, ένα «σημείο» αποτελείται από ένα «σημαίνον» (η μορφή του σημείου, π.χ. μια εικόνα ή μια λέξη) και ένα «σημαινόμενο» (η έννοια ή η έννοια που σχετίζεται με το σημείο). Τα σημεία μπορούν να πάρουν τη μορφή λέξεων, εικόνων, ήχων, αντικειμένων, χειρονομιών ή πράξεων, αρκεί ένας άνθρωπος ή μια ομάδα ανθρώπων (ο/η δέκτης/-τρια) να μπορέσει να τα ερμηνεύσει και να τους αποδώσει τη σημασία που ήθελε και κωδικοποίησε ο/η δημιουργός (πομπός) όταν δημιούργησε το μήνυμα. Για να πετύχει αυτή η συνθήκη επικοινωνίας, θα πρέπει να υπάρχει κοινή γλώσσα (κώδικας) μεταξύ πομπού και δέκτη.

Αναλύονται οι σημειολογικές θεωρίες σημαντικών σημειολόγων (C. Peirce, C. Morris, Fr. de Saussure) για τις λειτουργίες και τις ερμηνευτικές ιδιότητες του σημείου, του σημαίνοντος και του σημαινόμενου, και ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι ερμηνεύουν μια λέξη, ένα σχήμα ή μια εικόνα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν τη μονόδρομη και αμφίδρομη επικοινωνία, αλλά και τις βασικές λειτουργίες της, τη σημαντική (ή σημειολογική) και την αισθητική (ή εικαστική), καθώς και τις προϋποθέσεις μιας επικοινωνίας κατά την οποία το μήνυμά της θα πρέπει να είναι δομημένο κατάλληλα, ώστε να μπορεί να μεταδοθεί ανάλογα, μέσω αγωγών ή καναλιών, και να γίνει αντιληπτό από τους/τις αποδέκτες/-τριές του. Στην κινούμενη εικόνα, οι ιδέες, οι σκέψεις και οι πληροφορίες μεταφέρονται μέσω διαφορετικών σημείων και συμβόλων. Ωστόσο, ένα σύμβολο ή

ένα σημείο που φέρει ένα συγκεκριμένο νόημα σε έναν πολιτισμό μπορεί να επιδέχεται διαφορετική ερμηνεία σε έναν άλλο.

Η υποενότητα εστιάζεται στους σημειωτικούς κώδικες, κυρίως της κινούμενης εικόνας, για να μπορούν να μεταφέρουν οι μελλοντικοί/-ές εικονολήπτες/-τριες το απαιτούμενο μήνυμα σε διαφορετικούς/-ές αποδέκτες/-τριες με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.

2.1.B.3 | ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στους κανόνες με τους οποίους οργανώνονται τα στοιχεία μιας σκηνής μέσα στο πλαίσιο κατά τη λήψη. Οι κανόνες βασίζονται στην οπτική μας αντίληψη και καθορίζουν την αισθητική, την αφήγηση αλλά και τη μεταφορά πληροφοριών και συναισθημάτων. Μαθαίνουν τον κανόνα της «χρυσής τομής», που είναι μια θεμελιώδης κατευθυντήρια γραμμή στη σύνθεση. Στην εικόνα εφαρμόζεται ένας νοητός διαχωρισμός σε ένα πλέγμα 3x3, όπου όλα τα μέρη του είναι ίσα. Τα σημαντικά στοιχεία της σύνθεσης θα πρέπει να τοποθετούνται κατά μήκος αυτών των γραμμών ή στις διασταυρώσεις τους. Αυτό δημιουργεί ισορροπία και οπτικό ενδιαφέρον. Γίνεται διάκριση μεταξύ της συμμετρικής και ασύμμετρης ισορροπίας, διασφαλίζοντας ότι τα οπτικά «βάρη» της σύνθεσης κατανέμονται αρμονικά στο πλαίσιο.

Γίνεται αναφορά στις πραγματικές ή νοητές γραμμές στη σύνθεση (γραμμές, σχήματα, βλεμματικοί άξονες), οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν το βλέμμα του θεατή σε ένα συγκεκριμένο σημείο ενδιαφέροντος. Η δημιουργία βάθους και η ψευδαίσθηση της τρίτης διάστασης στη σύνθεση σχετίζονται με τα στοιχεία στο προσκήνιο (πλησιέστερα στον θεατή), στον μεσαίο χώρο και στο φόντο (το πιο απομακρυσμένο από τον θεατή), προσθέτοντας επίπεδα και πολυπλοκότητα στην εικόνα. Κατηγοριοποιούνται οι διαφορετικές αντιθέσεις (τονικότητας, χρώματος, υφής κ.ά.) που προσφέρουν δυναμική και ενδιαφέρον στην εικόνα.

Η υποενότητα είναι σημαντική για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να ελέγχουν αποτελεσματικά τα δομικά εικαστικά στοιχεία της σύνθεσης και να αντιλαμβάνονται τους συσχετισμούς μεταξύ τους, ακολουθώντας τις αρχές της σύνθεσης και της οπτικής αντίληψης. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να προσθέτουν περιεχόμενο, βάθος, νόημα και ενδιαφέρον στο θέμα μεταδίδοντας στον θεατή τις απαιτούμενες πληροφορίες και ιδέες, αξιοποιώντας τα πραγματικά ή συμβολικά στοιχεία της σύνθεσης.

2.1.B.4 | ΧΡΩΜΑ ΚΑΙ ΜΗΝΥΜΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην κατανόηση του χρώματος και του ρόλου του στην οπτική επικοινωνία, δίνοντας έμφαση στην εικονοληψία. Γίνεται μια εισαγωγή στην ψυχολογία των χρωμάτων, που είναι η μελέτη του πώς τα χρώματα (θερμά/ψυχρά) επηρεάζουν τα ανθρώπινα συναι-

σθήματα και τη συμπεριφορά. Η κατανόηση της επίδρασης των χρωμάτων είναι θεμελιώδης για την κατάλληλη επιλογή των θερμοκρασιών χρώματος των φωτιστικών πηγών που χρησιμοποιούνται σε μια λήψη, προσομοιάζοντας διαφορετικές ώρες της ημέρας ή ατμοσφαιρικές συνθήκες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τη λειτουργία του χρώματος ως εργαλείου αφήγησης μέσα από την παρουσίαση και ανάλυση κατάλληλων παραδειγμάτων. Η ένταση του χρώματος (κορεσμένο/μη κορεσμένο) επιτρέπει τη βελτίωση της διάθεσης μιας σκηνής ή τη μετάδοση συγκεκριμένων μηνυμάτων. Οι αλλαγές στα χρώματα μπορεί να υποδηλώνουν τη συναισθηματική κατάσταση ή εξέλιξη ενός χαρακτήρα ή την αλλαγή στην αφήγηση (αναδρομή στο παρελθόν, ακολουθία ονείρων, διαφορετικές τοποθεσίες ή κόσμους). Οι σκηνές που έχουν ληφθεί σε διαφορετικές τοποθεσίες ή σε διαφορετικές χρονικές στιγμές μπορούν να αποκτήσουν αφηγηματική και αισθητική συνοχή, εφαρμόζοντας μια σταθερή χρωματική γκάμα. Η ένταση ενός χρώματος σε μια λήψη μπορεί να επιστήση την προσοχή του θεατή σε συγκεκριμένα στοιχεία μέσα σε ένα κάδρο ή μια αλληλουχία πλάνων, μεταφέροντας σημαντικές πληροφορίες.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη διαφορετική σημειολογική ερμηνεία των χρωμάτων ανάλογα με τον εκάστοτε πολιτισμό, ώστε να τη λάβουν υπόψη κατά τη δημιουργία ενός οπτικοακουστικού έργου που απευθύνεται σε ευρύ κοινό. Στη δημιουργία διαφημιστικών βίντεο για επιχειρήσεις ή οργανισμούς, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το χρώμα ως ταυτότητα της επωνυμίας μέσα από τη συνεχή χρήση των συγκεκριμένων χρωμάτων, ενισχύοντας την αναγνώριση και τη συσχέτιση του χρώματος/επωνυμίας στο μυαλό του κοινού. Η κατανόηση των παραπάνω εννοιών επιτρέπει στους/στις δημιουργούς να μεταδίδουν μηνύματα και συναισθήματα μέσω της κατάλληλης διαχείρισης του χρώματος και των φωτιστικών συνθηκών.

2.1.B.5 | ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενοότητα εστιάζεται στον τρόπο που αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος την κίνηση, αποσκοπώντας στην ουσιαστική κατανόησή της.

Αποσαφηνίζονται οι έννοιες «μετείκασμα» και «φαινόμενο phi». Το μετείκασμα ή μεταίσθημα είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται στην οπτική αντίληψη για να περιγράψει το φαινόμενο μιας ιδιαιτερότητας της όρασης που προκαλεί την διατήρηση μιας εικόνας στον αμφιβληστροειδή χιτώνα για ένα μικρό χρονικό διάστημα, περίπου για 40 ms (milliseconds). Γι' αυτόν τον λόγο, όταν μια ακολουθία εικόνων περάσει πολύ γρήγορα μπροστά από τα μάτια μας (με 12, 15, 25, 30 ή 60 ή περισσότερα καρέ/δευτερόλεπτο), η μία εικόνα θα υπερκαλύψει την άλλη, με αποτέλεσμα να μην αντιληφθούμε ότι στο ενδιάμεσο υπήρχε κάποιο κενό.

Γίνεται αποσαφήνιση της έννοιας του φαινομένου phi, το οποίο είναι ένα άλλο αντιληπτικό φαινόμενο που συμβαίνει όταν δύο (2) κοντινά οπτικά ερεθίσματα παρουσιάζονται εναλλάξ με σχετικά υψηλή συχνότητα δημιουργώντας την εντύπωση

της κίνησης. Τα οπτικά ερεθίσματα γίνονται αντιληπτά από το συνολικό σύστημα (μάτι + εγκέφαλος) για να κατανοηθούν και να αποκωδικοποιηθούν. Στα οπτικοακουστικά έργα, μια απλή αλλαγή στη θέση, στον φωτισμό, στο μέγεθος ή μια παραμόρφωση ενός αντικειμένου είναι παραδείγματα φαινομενικής κίνησης. Σε αυτά τα δύο (2) φαινόμενα στηρίζεται ο κινηματογράφος και το animation. Γίνεται αναφορά και παρουσιάζονται οπτικά παραδείγματα των πειραμάτων του ειδικού στη μορφολογική ψυχολογία Max Wertheimer.

Η υποενότητα αποσκοπεί να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να κατανοήσουν και τα δύο (2) φαινόμενα που είναι σημαντικά για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο ο εγκέφαλος αντιλαμβάνεται την κίνηση και είναι θεμελιώδη για τα κινούμενα σχέδια και τον κινηματογράφο.

2.1.B.6 | ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στον τρόπο που αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος σύμβολα και εικόνες, δίνοντας έμφαση στα οπτικοακουστικά έργα. Στις κινούμενες εικόνες, τα σημεία που μεταφέρουν νόημα μπορεί να είναι αντικείμενα, άνθρωποι, χειρονομίες, χρώματα, ήχοι κ.ά. Σε ένα οπτικοακουστικό έργο, τα πάντα στην οθόνη, από σκηνικά και κοστούμια μέχρι χρώματα και φωτισμό, μπορούν να θεωρηθούν ως σημεία με νόημα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τη χρήση των συμβόλων και των εικονιδίων για να αναπαραστήσουν αφηρημένες έννοιες ή ιδέες. Πολλές φορές, αυτή στηρίζεται σε στερεοτυπικές ευρέως αναγνωρίσιμες εικόνες (π.χ. μια καρδιά συμβολίζει την αγάπη, η ζυγαριά συμβολίζει τη δικαιοσύνη, ένα ρολόι που χτυπάει μπορεί να συμβολίζει επικείμενες προθεσμίες ή ένταση ή ένα χαμογελαστό πρόσωπο να υποδηλώνει την ευτυχία).

Τα ενδεικτικά σημεία (indexical signs) δημιουργούν μια σχέση αιτίου –αποτελέσματος (π.χ. ο καπνός είναι ένα ενδεικτικό σημάδι της φωτιάς). Τα ενδεικτικά σημεία μπορούν να δημιουργήσουν συνδέσεις και να μεταφέρουν πληροφορίες. Τα σύμβολα είναι σημάδια με πολιτισμικά συμφωνημένες έννοιες. Συχνά απαιτούν πολιτισμική ή συμφραζόμενη γνώση για να γίνουν κατανοητά. Για παράδειγμα, ένα κόκκινο φανάρι είναι σύμβολο στάσης. Παρουσιάζονται παραδείγματα από το έργο πρωτοπόρων κινηματογραφιστών (auteurs), όπως του Α. Hitchcock ή του S. Kubrick, που αναπτύσσουν τα δικά τους σημειωτικά συστήματα, δημιουργώντας μια μοναδική οπτική γλώσσα.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να ελέγχουν αποτελεσματικά τα σύμβολα και τα σημεία εντός των λήψεων και να αντιλαμβάνονται τούς μεταξύ τους συσχετισμούς, ακολουθώντας τις αρχές της οπτικής αντίληψης και της σημειολογίας.

2.1.B.7 | ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ: ΑΦΗΓΗΣΗ, MONTAZ ΚΑΙ ΗΧΗΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στους τρόπους κωδικοποίησης/αποκωδικοποίησης των αφηγηματικών σημείων (από σημειολογικής άποψης) που μετα-

φέρονται μέσα από το μοντάζ και τον ήχο. Η δομή της ίδιας της αφήγησης μπορεί να θεωρηθεί ως ένα σημειωτικό σύστημα. Οι αρχετυπικές αφηγήσεις (π.χ. το ταξίδι του/της ήρωα/-ίδας) φέρουν συγκεκριμένα συμβολικά στοιχεία που το κοινό αναγνωρίζει και στα οποία ανταποκρίνεται. Η διάταξη των πλάνων, το καδράρισμα των χαρακτήρων και η χρήση συμβόλων συμβάλλουν στην αφήγηση. Γίνεται αναφορά στον ρυθμό και τον τρόπο σύνδεσης των σκηνών κατά το μοντάζ, που επηρεάζουν τον αφηγηματικό και συναισθηματικό αντίκτυπο του έργου. Για παράδειγμα, το γρήγορο μοντάζ με πολλαπλά cut μπορεί να δημιουργήσει ένα αίσθημα έντασης ή ενθουσιασμού, ενώ οι αργές, συνεχείς λήψεις ένα αίσθημα στοχασμού ή αναμονής κ.λπ.

Ο σχεδιασμός του ήχου/μουσικής στο οπτικοακουστικό έργο παίζει επίσης σημαντικό ρόλο. Διαφορετικά μουσικά θέματα/ηχητικά εφέ μπορούν να προκαλέσουν συναισθηματικές αντιδράσεις και να μεταδώσουν διαφορετικά μηνύματα (π.χ. η δυσόιση μουσική μπορεί να προμηνύει τον κίνδυνο).

Αποσαφηνίζεται ο όρος «υπο-κείμενο» (subtext), ο οποίος αναφέρεται στο κρυφό μήνυμα που δεν δηλώνεται ρητά αλλά υπονοείται και μπορεί να ερμηνευτεί από το κοινό. Χρησιμοποιείται συχνά για να μεταφέρει συναισθήματα, προθέσεις ή ιδέες που μπορεί να μην εκφράζονται άμεσα στον επιφανειακό διάλογο ή την αφήγηση αλλά «διατυπώνονται» μέσα από σημεία και σύμβολα (π.χ. ένα νεύμα ή μορφασμό του ηθοποιού, ένα αντικείμενο κ.ά.).

Η υποενότητα επικεντρώνεται στους σημειωτικούς κώδικες, όπου μέσα από την αφήγηση μεταφέρονται συγκεκριμένα νοήματα, τα οποία ενισχύονται από την διανοχή των εικόνων στο μοντάζ και τον ηχητικό σχεδιασμό. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να διαχειριστούν αυτά τα οπτικά και ηχητικά σημεία, επιτυγχάνοντας τη μεταφορά του μηνύματος στο κοινό.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Στάθη, Ε. (2011). *Σημεία και σύμβολα στη φιλική γλώσσα. Η μορφή και το νόημα της κινούμενης εικόνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
2. Arnheim, R. (1999). *Τέχνη και οπτική αντίληψη. Η ψυχολογία της δημιουργικής όρασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.
2. Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. (χ.χ.). «Φωτογραφία και Κινηματογράφος», *Πολιτισμός και Ελεύθερος Χρόνος*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2023 από: <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/3928/1166.pdf>

Συμπληρωματικές

1. Μαχιάς, Γ. (2013). *Εφαρμογή και χρήση πολυμέσων*. Αθήνα: Εκδόσεις Αρναούτη.
2. CineManiaξ. (2019). *Το μετείκασμα και η ψευδαίσθηση της κίνησης*. Ανακτήθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2023 από: https://www.youtube.com/watch?v=UpKBUDj5yDo&t=157s&ab_channel=CineMania%CE%BE

2.1.Γ • ΣΕΝΑΡΙΟ – ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ – STORYBOARD

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην ορολογία, τις αρχές και τα βασικά στάδια της παραγωγής ενός οπτικοακουστικού έργου και να τους/τις εξοικειώσει με τις βασικές αρχές του σεναρίου, της σκηνοθεσίας και της εικονογράφησης των πλάνων, των σκηνών και των ακολουθιών του σεναρίου, με σκοπό τη δημιουργία και την προ-εικονοποίηση του οπτικοακουστικού έργου. Ειδικότερα, γίνεται μια εισαγωγή στους βασικούς κανόνες και τις πρακτικές διαφορές συγγραφής σεναρίων διαφορετικών ειδών οπτικοακουστικών έργων (κινηματογραφικών, διαφημιστικών κ.ά.). Γίνεται μια επισκόπηση των σημαντικών αφηγηματικών εργαλείων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες για να αφηγηθούν μια ιστορία (πλοκή, ύφος, κλιμάκωση, κρίσιμη σκηνή, κορύφωση, συνοχή, κίνητρο, συγκρούσεις, ρυθμός, καθηλωτική αγωνία [σασπένς], διάλογοι, περιβάλλον). Παρουσιάζονται οι βασικοί συντελεστές ενός οπτικοακουστικού έργου (σκηνοθέτης/-τρια, διευθυντής/-τρια παραγωγής, βοηθός σκηνοθέτη/-τριας, σκηνογράφος, ενδυματολόγος, φροντιστής/-τρια, γραμματέας γυρισμάτων [script], ηθοποιοί, διευθυντής/-τρια φωτογραφίας κ.ά.), καθώς και τα στάδια παραγωγής του (προ-παραγωγή, παραγωγή, μεταπαραγωγή), δίνοντας έμφαση στους συντελεστές

και τις διαδικασίες της προ-παραγωγής.⁵ Επιπλέον, γίνεται μια εισαγωγή στους τύπους των κάδρων και των κινήσεων της κάμερας, καθώς και στους βασικούς κανόνες σύνδεσης των πλάνων μιας σκηνής κλασικής αφήγησης στον κινηματογράφο, ώστε να δίνεται στον/στη θεατή/-τρια η εντύπωση της οπτικής-ηχητικής συνέχειας (ρακόρ). Τέλος, αναπτύσσονται θεωρητικά και πρακτικά θέματα που αφορούν την ανάπτυξη του τρόπου συναρμογής των πλάνων στα χαρτιά (découpage) και του εικονογραφημένου σεναρίου (storyboard).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ορίζουν τις έννοιες του σεναρίου, του ντεκουπάζ και του storyboard,
- Περιγράφουν τη βασική δομή του σεναρίου και τα βασικά στοιχεία της κινηματογραφικής γλώσσας (κάδρο, πλάνο, σκηνή, ακολουθίες σκηνών),
- Διακρίνουν τον ρόλο του/της σκηνοθέτη/-τριας και του/της σεναριογράφου, καθώς και το αντικείμενο εργασίας τους,
- Δημιουργούν χαρακτήρες-ήρωες βάσει των κανόνων συγγραφής σεναρίου,
- Διαχωρίζουν το σενάριο από τα άλλα είδη της λογοτεχνίας,
- Χρησιμοποιούν τις τεχνικές ανάπτυξης σεναρίου,
- Απαριθμούν τα στάδια παραγωγής ενός οπτικοακουστικού έργου,
- Συγγράφουν σύντομα σενάρια,
- Μετατρέπουν το σενάριο σε πίνακα ιστοριών (storyboard) και τον πίνακα ιστοριών σε λήψη,
- Επιλέγουν τις ενδεδειγμένες τεχνικές ρακόρ (άξονες, φωτισμός, ρυθμός, ενδυματολογία, δράση, κίνηση μηχανής),
- Εκτιμούν τις δεξιότητες που πρέπει να έχει ο/η σκηνοθέτης/-τρια, όπως ικανότητα διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού, επικοινωνιακή ικανότητα, δημιουργικότητα,
- Υιοθετούν διαδικασίες καλής οργάνωσης στην προ-παραγωγή και την παραγωγή για την ολοκλήρωση της ταινίας, χωρίς προβλήματα στη φάση της μεταπαραγωγής.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Σενάριο / Σκηνοθεσία / Storyboard / Οπτικοακουστικά έργα / Κωμωδία / Ταινία περιπέτειας / Δραματική ταινία / Ταινία δράσης / Θρίλερ / Φιλμ νουάρ / Ταινία επιστημονικής φαντασίας / Ντοκιμαντέρ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5).

5 Για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά τεχνικούς όρους της ειδικότητας στην υποενότητα, βλ. το Γλωσσάρι.

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΤΑΔΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ, Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ.
2	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑΣ ΣΤΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ
3	ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ (STORYBOARD)
4	Η ΚΩΜΩΔΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ
5	ΟΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ
6	ΟΙ ΤΑΙΝΙΕΣ ΔΡΑΣΗΣ
7	ΤΑΙΝΙΕΣ ΘΡΙΛΕΡ, ΤΡΟΜΟΥ, ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΜ ΝΟΥΑΡ
8	ΤΑΙΝΙΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ
9	ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Γ.1 | ΣΤΑΔΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ, Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις διαδικασίες και τα στάδια από τα οποία περνάει μια οπτικοακουστική παραγωγή, με έμφαση στην προπαραγωγή και ειδικότερα στη συγγραφή σεναρίου. Τα στάδια είναι: η προπαραγωγή (pre-production), η παραγωγή (production) και η μεταπαραγωγή (post-production). Εξηγούνται οι έννοιες και οι όροι που αναφέρονται σε κάθε στάδιο και παρουσιάζονται οι εργασίες και οι συντελεστές που μετέχουν σε αυτά. Παρουσιάζονται δύο κατηγορίες σεναρίου: των αφηγηματικών ταινιών μυθοπλασίας και των ταινιών τεκμηρίωσης (ντοκιμαντέρ).

Στη συνέχεια, η υποενότητα εστιάζεται στις βασικές πτυχές συγγραφής αφηγηματικών σεναρίων με σκοπό να εξασφαλιστεί ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις θεμελιώδεις έννοιες αυτή της δημιουργικής διαδικασίας, μέσα από άσκηση συγγραφής σύντομου πρωτότυπου σεναρίου. Γίνεται ανάλυση της βασικής δομής του, που περιλαμβάνει τρεις (3) πράξεις (κατά Αριστοτέλη): έναρξη του προβλήματος, σύγκρουση/ανατροπή, επίλυση. Επίσης, περιλαμβάνει διαλόγους, περιγραφές σκηνών και χαρακτήρων.

Η υποενότητα στοχεύει να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να δημιουργήσουν χαρακτήρες με ξεκάθαρα κίνητρα και στόχους. Γίνεται συζήτηση για τη σχέση του/της πρωταγωνιστή/-τριας και του/της ανταγωνιστή/-τριας του/της. Δίνονται εξηγήσεις σχετικά με τη διαφορά ανάμεσα στην εκφορά των διαλόγων και σε αυτά που υπονοούνται πίσω από το κείμενο (ανείπωτες σκέψεις, συναισθήματα, κίνητρα ή προθέσεις), προσφέροντας μια ουσιαστικότερη αλληλεπίδραση μεταξύ των χαρακτήρων. Παρουσιάζεται η διαφορά συγγραφής σεναρίου για τις ταινίες ντοκιμαντέρ.

Παρουσιάζονται τυποποιημένα μορφολογικά σενάρια σύμφωνα με την κινηματογραφική βιομηχανία και κατάλληλα λογισμικά συγγραφής σεναρίων.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να απαριθμούν τα στάδια παραγωγής ενός οπτικοακουστικού έργου. Επίσης, να διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ διαφορετικών ειδών σεναρίων, κατανοώντας τους κανόνες και τις τεχνικές ανάπτυξής του, που είναι βασικός οδηγός για το επάγγελμα του/της εικονολήπτη/-τριας.

2.1.Γ.2 | Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑΣ ΣΤΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον ζωτικό ρόλο που διαδραματίζει ο/η σκηνοθέτης/-τρια στη δημιουργία του οπτικοακουστικού έργου. Χρησιμοποιώντας το συντακτικό της γλώσσας του κινηματογράφου (τύπους λήψεων κινήσεις κάμερας κ.ά.), «ζωντανεύει» το σενάριο και δίνει το προσωπικό του/της στίγμα στο οπτικοακουστικό έργο.

Επιπλέον, παρουσιάζεται ο ρόλος του/της σκηνοθέτη/-τριας στο στάδιο της παραγωγής. Μελετά μαζί με τον/τη διευθυντή/-τρια φωτογραφίας και τον/την εικονολήπτη/-τρια τις γωνίες λήψεις που θα αποδώσουν καλύτερα τη σκηνή, τους φακούς που θα χρησιμοποιηθούν, τους φωτισμούς και τα χρώματα της κάθε σκηνής. Το στάδιο της παραγωγής οριοθετεί τις σκηνές αποτελεσματικά, λαμβάνοντας υπόψη τις χωρικές σχέσεις μεταξύ χαρακτήρων και σκηνικών. Συντονίζει όλο το έμφυχο δυναμικό επί σκηνής και ορίζει τη χρονική διάρκεια των πλάνων και το είδος τους. Ο/Η σκηνοθέτης/-τρια πρέπει να έχει επικοινωνιακές ικανότητες και να γνωρίζει τις απαιτούμενες τεχνικές με τις οποίες θα κατευθύνει αργότερα, στο στάδιο της παραγωγής, τους/τις ηθοποιούς για να κατανοήσουν τα κίνητρα και τα συναισθήματα των χαρακτήρων που υποδύονται και να αναδείξει τον καλύτερο υποκριτικό εαυτό τους πάνω στη σκηνή. Αντίθετα, στις ταινίες τεκμηρίωσης αναδεικνύει την πραγματική ιστορία/θέμα.

Πέρα από όσα αναλύονται στη θεωρία, στο εργαστήριο οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη σκηνοθεσία κάποιας σκηνής, βάσει ενός σύντομου σεναρίου, ώστε να κατανοήσουν τη σκηνοθεσία.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε μελλοντικά να μπορούν να συνεργάζονται αρμονικά με τον/την σκηνοθέτη/-τρια, ακολουθώντας τις οδηγίες του/της σε μια οπτικοακουστική παραγωγή. Επίσης, θα βοηθηθούν στην οπτικοποίηση του σεναρίου που θα κληθούν να κάνουν στην ακόλουθη υποενότητα.

2.1.Γ.3 | ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ (STORYBOARD)

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια του storyboard ως οπτικού εργαλείου για τον σχεδιασμό πλάνων και σεκάνς. Αποτελεί την προ-εικονοποίηση ενός οπτικοακουστικού έργου μέσω του σχεδιασμού μιας ακολουθίας εικόνων ή σχεδίων που μοιάζει με «κόμικ». Συνιστά σημαντικό

εργαλείο, που βοηθά τους/τις σκηνοθέτες/-ιδες να μεταδώσουν το όραμά τους σε όλους τους συμμετέχοντες στην παραγωγή του έργου.

Στην παρούσα υποενότητα, δίνεται έμφαση στη σημασία της ξεκάθαρης αφήγησης που μεταφέρεται μέσα από κάθε καρέ. Γίνεται συζήτηση πάνω στον τρόπο επιλογής των κατάλληλων λήψεων για κάθε καρέ του storyboard, εφαρμόζοντας τους κανόνες για τα μεγέθη των πλάνων, τις γωνίες λήψης και τη σύνθεση των πλάνων. Επίσης, γίνεται αναφορά στον σχολιασμό και τις περιγραφές που συμπεριλαμβάνονται σε κάθε καρέ (θέση και κινήσεις κάμερας, είδος πλάνου, θέσεις ανθρώπων και σκηνικών, φωτιστικές συνθήκες, στοιχεία που αφορούν τους ήχους κ.ά.), ώστε να παρέχουν περισσότερες πληροφορίες στους συντελεστές του έργου. Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως το storyboard βοηθάει στον ρυθμό της κάθε σκηνής ή μιας ακολουθίας και ότι αποτελεί βασικό οδηγό στη διαδικασία του μοντάζ. Επιπλέον, εξυπηρετεί την καταγραφή και την πρόβλεψη των τεχνικών αναγκών και του εξοπλισμού για κάθε πλάνο, έτσι ώστε, μεταξύ άλλων, να γίνει και σωστός προϋπολογισμός του κόστους της παραγωγής.

Στα ντοκιμαντέρ, το storyboarding παίζει ένα ρόλο-πiloto για την προετοιμασία των λήψεων.

Με την παρουσίαση παραδειγμάτων από storyboard ταινιών και τηλεοπτικών εκπομπών, η παρούσα υποενότητα ενθαρρύνει την πρακτική εμπειρία προκειμένου να κατανοηθεί η σημασία του στη διαδικασία υλοποίησης μιας σκηνής. Τέλος, βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν τη σημασία και τη λειτουργία του storyboard στη μελλοντική τους εργασία.

2.1.Γ.4 | Η ΚΩΜΩΔΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ

Η παρούσα υποενότητα σκοπό έχει να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τη σκηνοθεσία και τα χαρακτηριστικά της κωμωδίας. Η σκηνοθεσία κωμωδίας στοχεύει να διασκεδάσει το κοινό μέσω του χιούμορ, των πνευματωδών διαλόγων και των χιουμοριστικών καταστάσεων και χαρακτήρων. Χρησιμοποιεί διαφορετικές τεχνικές, όπως χιούμορ, λογοπαίγνια, αστείες καταστάσεις, κινήσεις, επώδυνες σωματικές ενέργειες (πτώσεις, συγκρούσεις κ.ά.) ή πνευματώδεις διαλόγους με στόχο το γέλιο του κοινού. Προκειμένου να παρουσιάσει την πραγματικότητα ή τα ιδιαίτερα γνωρίσματα ενός χαρακτήρα, χρησιμοποιεί την υπερβολή, δημιουργώντας παράλογες καταστάσεις. Σατιρίζει και χλευάζει πτυχές της κοινωνίας, του πολιτισμού ή της ανθρώπινης συμπεριφοράς, επικρίνοντας και σχολιάζοντας κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα, συχνά με στόχο την αλλαγή ή την ευαισθητοποίηση. Συχνά βασίζεται στην αντιπαράθεση αντιφατικών ή απροσδόκητων στοιχείων ή στον συγχρονισμό δράσεων ή παρεξηγήσεων ή, τέλος, στην κακή επικοινωνία μεταξύ των χαρακτήρων, που μπορεί να οδηγήσουν σε χιουμοριστικά και απροσδόκητα αποτελέσματα. Τέλος, στις περισσότερες κωμωδίες, οι συγκρούσεις ή τα προβλήματα επιλύονται στο τέλος της αφήγησης, οδηγώντας συχνά σε ένα χαρούμενο ή χιουμοριστικό συμπέρασμα. Η

γενική ατμόσφαιρα ενισχύεται από τις φωτιστικές συνθήκες (ομοιόμορφα μοιρασμένος φωτισμός, χωρίς σκληρά κοντράστ, χαρούμενα χρώματα κ.λπ.).

Η παρούσα υποενότητα, μέσα από τη μελέτη συγκεκριμένων κινηματογραφικών παραδειγμάτων και την ενθάρρυνση των εκπαιδευόμενων να γυρίσουν μια κωμική σκηνή, δίνοντας έμφαση στα βασικά κινηματογραφικά χαρακτηριστικά της, συντελεί στην απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν ότι η αποτύπωση και η ενίσχυση κωμικών στιγμών μέσω των σκηνοθετικών επιλογών και κατ' επέκταση των λήψεων μπορεί να τονίσει τις αστείες ενέργειες ή τις αντιδράσεις, γεγονός που βοηθά στην επιτυχία μιας κωμικής παραγωγής.

2.1.Γ.5 | ΟΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα σκοπό έχει να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τη σκηνοθεσία των δραματικών και κοινωνικών ταινιών και τα χαρακτηριστικά τους. Οι ταινίες αυτές επικεντρώνονται στην αφήγηση και συχνά αντιμετωπίζουν περίπλοκα ανθρωποκεντρικά και κοινωνικά θέματα.

Οι δραματικές ταινίες συχνά δίνουν προτεραιότητα στην ανάπτυξη και τα συναισθήματα των κύριων χαρακτήρων, καθώς οι ιστορίες των εν λόγω ταινιών περιστρέφονται γύρω από την προσωπική τους ανάπτυξη, τις προκλήσεις και τις συγκρούσεις τους. Ακόμη, στοχεύουν στην απεικόνιση πραγματικών καταστάσεων και συναισθημάτων. Μπορεί να διερευνούν καθημερινούς αγώνες, σχέσεις ή προσωπικές κρίσεις, βασιζόμενες στις διαπροσωπικές και εσωτερικές συγκρούσεις για να δημιουργήσουν ένταση και να προσελκύσουν το κοινό. Μπορούν να προκαλούν ένα ευρύ φάσμα συναισθημάτων στους θεατές, όπως ενσυναίσθηση, συμπάθεια, λύπη και χαρά. Ο καλογραμμένος διάλογος διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στις δραματικές ταινίες, με ουσιαστικές συζητήσεις που οδηγούν την αφήγηση και τις αλληλεπιδράσεις των χαρακτήρων. Οι χαρακτήρες συχνά υφίστανται σημαντική ανάπτυξη και μεταμόρφωση σε όλη την ιστορία, μαθαίνοντας από τις εμπειρίες τους. Οι εν λόγω ταινίες τοποθετούνται συνήθως σε ρεαλιστικά και καθημερινά περιβάλλοντα, γεγονός που τις κάνει οικείες στο κοινό. Μπορεί επίσης να αγγίζουν κοινωνικά ζητήματα, μέσα στο πλαίσιο των προσωπικών ιστοριών των χαρακτήρων.

Γίνεται μια εισαγωγή στις κοινωνικές ταινίες που δίνουν μεγάλη έμφαση στην αντιμετώπιση και διερεύνηση κοινωνικών ζητημάτων και στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση του κοινού. Όπως και οι δραματικές ταινίες, χαρακτηρίζονται από ρεαλισμό, αυθεντικότητα, προσωπικές ή κοινωνικές συγκρούσεις.

Η παρούσα υποενότητα, μέσα από τη μελέτη συγκεκριμένων κινηματογραφικών παραδειγμάτων, συντελεί στην απόκτηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, ώστε να κατανοήσουν ότι η ανάδειξη των συναισθημάτων και των κοινωνικών ζητημάτων, μέσα από τις σκηνοθετικές επιλογές και τις λήψεις, είναι κρίσιμες για την επιτυχία του έργου.

2.1.Γ.6 | ΟΙ ΤΑΙΝΙΕΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις σκηνοθετικές προσεγγίσεις και τα βασικά χαρακτηριστικά των ταινιών δράσης. Οι σκηνοθέτες/-τριες που είναι έμπειροι/-ες στη δημιουργία των εν λόγω ταινιών διαπρέπουν στις σεκάνς δράσης, με πολλές κοντινές και υψηλής ενέργειας λήψεις που μοιάζουν με χορογραφία, όπως ακροβατικά, σκηνές μάχης, κυνηγητά κ.ά.

Οι ταινίες αυτές επικεντρώνονται σε μάχες, πολλές φορές επικές (μεταξύ ηρώων, τεράτων κ.λπ.), στη σωματική δράση (μεταξύ ηρώων και κακοποιών), στην κατασκοπεία ή σε καταστάσεις ζωής και θανάτου. Αυτές οι συγκρούσεις, που οδηγούν την πλοκή, χορογραφούνται και εκτελούνται με ακρίβεια, προσδίδοντας ένταση. Συχνά παρουσιάζουν σαφή διάκριση μεταξύ ηρώων και αντιηρώων. Ο ήρωας αποτελεί, συνήθως, τον κεντρικό χαρακτήρα του έργου, με ξεκάθαρη αίσθηση της ηθικής, που πρέπει να ξεπεράσει εμπόδια και αντιπάλους και να υπερβεί μια ηθική σύγκρουση για να πετύχει ένα στόχο, δημιουργώντας στο κοινό αγωνία και προσμονή.

Επίσης, οι ταινίες δράσης διατηρούν γρήγορο ρυθμό σε όλη τη διάρκειά τους και περιλαμβάνουν περίτεχνα ακροβατικά, εντυπωσιακά ειδικά εφέ (ηχητικά και οπτικά) και εκρήξεις, που προσθέτουν ρεαλισμό και ένταση στη δράση. Συνήθως, οι σκηνοθέτες/-ιδες δίνουν προτεραιότητα στη δράση έναντι της ανάπτυξης των χαρακτήρων. Οι χαρακτήρες συχνά ανακαλούν οικεία αρχέτυπα (π.χ. ο απρόθυμος ήρωας, η μοιραία γυναίκα).

Πέραν των άλλων, οι ταινίες δράσης περιλαμβάνουν διάφορα υποείδη, όπως ταινίες πολεμικών τεχνών, κατασκοπευτικά θρίλερ, ταινίες με υπερήρωες και ταινίες καταστροφών, έχοντας η καθεμία τα δικά της μοναδικά χαρακτηριστικά.

Τέλος, η παρούσα υποενότητα σκοπό έχει να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι ικανοί/-ές, μέσα από την ανάλυση αντιπροσωπευτικών σκηνών, να πειραματιστούν με σενάρια/storyboard αντίστοιχων σκηνών.

2.1.Γ.7 | ΤΑΙΝΙΕΣ ΘΡΙΛΕΡ, ΤΡΟΜΟΥ, ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΜ ΝΟΥΑΡ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη σκηνοθεσία και τα χαρακτηριστικά των ταινιών θρίλερ, τρόμου, μυστηρίου και των φιλμ νουάρ. Γίνεται μια εισαγωγή στις ταινίες θρίλερ και τρόμου, που στόχο έχουν να προκαλέσουν τον φόβο στο κοινό, χρησιμοποιώντας υπερφυσικά ή ψυχολογικά στοιχεία και ανταγωνιστικές δυνάμεις που απειλούν την ευημερία των χαρακτήρων. Η ατμόσφαιρά τους είναι συνήθως σκοτεινή, απόκοσμη, αγωνιώδης, με τον ηχητικό σχεδιασμό να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο.

Οι ταινίες μυστηρίου επικεντρώνονται στην επίλυση ενός εγκλήματος, εξαφάνισης κ.ά. Παρουσιάζονται συνήθως αποσπασματικά στοιχεία, ακόμα και παραπλανητικά, καλώντας το κοινό να τα συνενώσει. Συνήθως, ο/η πρωταγωνιστής/-τρια είναι ένας/μία ερευνητής/-τρια (ντετέκτιβ) με αποστολή να αποκαλύψει την αλήθεια. Οι

χαρακτήρες μπορεί να είναι περίπλοκοι, με κρυμμένα κίνητρα και μυστικά. Οι αποκαλύψεις και οι ανατροπές στην πλοκή τους και η ατμόσφαιρα ίντριγκας σκοπό έχουν να εκπλήξουν το κοινό και να εντείνουν την επιθυμία αποκάλυψης της αλήθειας.

Παρουσιάζονται οι ταινίες φιλμ νουάρ και τα χαρακτηριστικά του είδους (ιδιαίτερη ατμόσφαιρα, ασπρόμαυρη κινηματογράφηση, έντονα κοντράστ, βαθιές σκιές, δραματικός φωτισμός). Συνήθως, διερευνούν θέματα υπαρξιακά, ηθικής παρακμής, διαφθοράς, κυνισμού. Ένα κοινό αρχέτυπο στο φιλμ νουάρ είναι η σαγηνευτική και αινιγματική γυναίκα (*femme fatale*) που οδηγεί τον άνδρα-πρωταγωνιστή σε έναν ιστό εξαπάτησης και κινδύνου. Πολλά φιλμ νουάρ χρησιμοποιούν έναν αφηγητή για να παρέχουν πληροφορίες για τις σκέψεις και τα συναισθήματα του/της πρωταγωνιστή/-τριας. Οι ιστορίες διαδραματίζονται συχνά σε σκληρά, αστικά περιβάλλοντα, που αντανakλούν το σκοτάδι της ζωής των χαρακτήρων.

Μέσα από τη μελέτη συγκεκριμένων κινηματογραφικών παραδειγμάτων και την ενθάρρυνση των εκπαιδευόμενων να γυρίσουν μια σκηνή με συγκεκριμένα κινηματογραφικά χαρακτηριστικά, η παρούσα υποενότητα στοχεύει στην κατανόηση των βασικών στοιχείων της κινηματογραφικής γλώσσας που χρησιμοποιεί το κάθε είδος και των εκάστοτε σκηνοθετικών επιλογών.

2.1.Γ.8 | ΤΑΙΝΙΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη σκηνοθεσία και τα χαρακτηριστικά των ταινιών επιστημονικής φαντασίας (*sci-fi*). Οι ταινίες αυτές χαρακτηρίζονται για τα ευφάνταστα και μελλοντολογικά θέματα που συχνά βασίζονται στην επιστήμη και την τεχνολογία. Παρότι το είδος μπορεί να περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα σκηνοθετικών προσεγγίσεων, θεμάτων και στιλ, υπάρχουν κοινά βασικά χαρακτηριστικά. Οι ταινίες αυτές συνήθως διαδραματίζονται στο μέλλον ή σε εναλλακτικά σύμπαντα, όπου η προηγμένη τεχνολογία, τα διαστημικά ταξίδια ή οι επιστημονικές εξελίξεις διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο.

Παρουσιάζοντας φουτουριστικά τοπία, πόλεις ή κόσμους, διερευνούν, μεταξύ άλλων, επιστημονικές ή τεχνολογικές έννοιες και θεωρίες (τεχνητή νοημοσύνη, εξερεύνηση του διαστήματος, ταξίδι στον χρόνο, γενετική, ρομποτική, εξωγήινα όντα, φιλικά ή εχθρικά κ.ά.), εγείροντας ηθικά ερωτήματα σχετικά με τη χρήση της τεχνολογίας, τις συνέπειες των επιστημονικών πειραμάτων και τις ευθύνες της ανθρωπότητας. Η προηγμένη τεχνολογία μπορεί να περιλαμβάνει φουτουριστικά γκάτζετ (*gadget*), διαστημόπλοια, ρομπότ και κυβερνοχώρους, δημιουργημένα όλα μέσα από διαδικασίες προηγμένων και πρωτοποριακών ειδικών εφέ, με σκοπό τη δημιουργία εκπληκτικών και αλλόκοτων γραφικών.

Οι εν λόγω ταινίες χρησιμοποιούν φανταστικούς κόσμους για να διερευνήσουν τη φύση της ανθρωπότητας, την ταυτότητα την απομόνωση, την επιβίωση και την εξέλιξη. Προβαίνουν σε κοινωνικά και πολιτικά σχόλια, αντιμετωπίζοντας σύγχρονα ζητήματα μέσα από το πρίσμα μελλοντικών ή εναλλακτικών κοινωνιών. Πολλές

εμβληματικές ταινίες επιστημονικής φαντασίας έχουν διαρκή αντίκτυπο στην ποπ κουλτούρα, εμπνέοντας την τεχνολογία, τη μόδα και τη γλώσσα.

Η παρούσα υποενότητα σκοπό έχει να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι ικανοί/-ές, μέσα από την ανάλυση αντιπροσωπευτικών σκηνών, να κατανοήσουν την ποικιλομορφία του είδους και των σκηνοθετικών επιλογών.

2.1.Γ.9 | ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις σκηνοθετικές προσεγγίσεις και τα βασικά χαρακτηριστικά των ντοκιμαντέρ. Οι σκηνοθέτες/-ιδες ντοκιμαντέρ δημιουργούν ταινίες που διερευνούν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων από τον πραγματικό κόσμο (Ιστορία, ανθρώπινες ιστορίες κ.ά.). Γίνεται αναφορά στα διάφορα είδη ντοκιμαντέρ και στις τεχνικές που χρησιμοποιούν (συνεντεύξεις, αρχειακό υλικό, τεχνικές παρατήρησης) για να διηγηθούν ιστορίες ή να μεταφέρουν πραγματικές πληροφορίες με ακρίβεια και ειλικρίνεια. Συχνά, υιοθετούν μια αντικειμενική ή αμερόληπτη προοπτική, επιτρέποντας στους θεατές να σχηματίσουν τις δικές τους απόψεις για το θέμα. Ωστόσο, ορισμένα ντοκιμαντέρ μπορεί να έχουν ξεκάθαρη άποψη ή να συνηγορούν υπέρ μιας συγκεκριμένης πλευράς.

Οι ταινίες βασίζονται στην ενδελεχή έρευνα και συλλογή πληροφοριών/στοιχείων, καθώς και στη διεξαγωγή συνεντεύξεων με ενσωμάτωση αρχειακού υλικού, φωτογραφιών, εγγράφων και ιστορικών τεκμηρίων για να υποστηρίξουν την αφήγηση και τα επιχειρήματά τους. Ορισμένα ντοκιμαντέρ χρησιμοποιούν αφηγητή/-τρια. Οι σκηνοθέτες/-ιδες χρησιμοποιούν κινηματογραφικές τεχνικές (δημιουργικό μοντάζ, μουσική, οπτικά εφέ, χρήση διαφορετικών γωνιών λήψης, ιδιαίτερα καδραρίσματα κ.ά.). Σε ορισμένα ντοκιμαντέρ, υιοθετείται μη γραμμική αφήγηση, παρουσιάζοντας γεγονότα εκτός χρονικής σειράς με σκοπό τη δημιουργία έντασης ή μιας ιδιαίτερης προοπτικής, στοχεύοντας συχνά στη συναισθηματική εμπλοκή των θεατών ή στην ευαισθητοποίησή τους για πολιτικά ή πολιτιστικά θέματα.

Η διάρκειά τους κυμαίνεται (ταινίες μικρού ή μεγάλου μήκους) και μπορούν να παρουσιαστούν στις κινηματογραφικές αίθουσες, στην τηλεόραση ή στο Διαδίκτυο. Πολλά ντοκιμαντέρ λαμβάνουν αναγνώριση με βραβεύσεις (Όσκαρ, Emmy). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να γυρίσουν μια μικρή σκηνή/συνέντευξη εστιαζόμενοι/-ες στα βασικά κινηματογραφικά χαρακτηριστικά του είδους.

Η παρούσα υποενότητα σκοπό έχει να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να κατανοήσουν πώς μέσα από τις κατάλληλες κινηματογραφικές επιλογές (λήψεις, φωτισμούς κ.λπ.) μπορεί να αναδειχθεί το σκηνοθετικό τους όραμα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αριστοτέλης. (2008). *Ποιητική*. Αθήνα: Εκδόσεις Ζήτηρος.
2. Gomery, D. (1998). *Η ιστορία του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
3. Jacobs, L. (1998). *Τα εκφραστικά μέσα του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Καθρέφτης.
4. Κοσμόπουλος, Β. & Παπακωνσταντίνου, Γ. (2012). *Στοιχεία κινηματογραφικής γλώσσας. Σχεδιασμός και παραγωγή ενός εκπαιδευτικού βίντεο. Εικονογραφημένο σενάριο – Storyboard*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
5. Field, S. (1986). *Το σενάριο. Η τέχνη και η τεχνική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κάλβος.
6. StudioBinder. *46 Storyboard Examples from Movies, Animation and Games (with Free Storyboard Templates)*. Retrieved September 12, 2023, from: <https://www.studiobinder.com/blog/storyboard-examples-film/>

Συμπληρωματικές

1. American Film Institute: <https://www.afi.com>
2. Ένωση Ελλήνων Κινηματογραφιστών: <https://gsc.com.gr/>
3. StudioBinder. *Ultimate Guide to Camera Movement – Every Camera Movement Technique Explained*. Retrieved September 12, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=liyBo-qLDeM>

2.1.Δ • ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες και τις τεχνικές της φωτογραφίας και του εξοπλισμού της, καθώς η φωτογραφία αποτελεί τον προπομπό του κινηματογράφου, τόσο σε επίπεδο αισθητικής όσο και σε επίπεδο εξοπλισμού. Ειδικότερα, αναλύονται τα μέρη, τα είδη και οι λειτουργίες της φωτογραφικής μηχανής, το κλείστρο, το διάφραγμα, οι ταχύτητες, τα είδη των φωτογραφικών φακών και οι ιδιότητές τους, το βάθος πεδίου, τα φίλτρα, τα φώτα και οι φωτισμοί, οι τεχνικές φωτομέτρησης, η ανάλυση ψηφιακών αρχείων, οι έννοιες της υποέκθεσης, της υπερέκθεσης, οι ευαισθησίες των φιλμ ή του αισθητήρα καταγραφής (κόκκος) και το ύψος που αποδίδουν σε μια ψηφιακή εικόνα, τα χρωματικά μοντέλα της φωτογραφίας, η θερμοκρασία χρώματος κ.ά. Επιπλέον, πραγματοποιούνται εφαρμογές της θεωρίας σε ασκήσεις φωτομέτρησης, ελέγχου ταχύτητας για το «πάγωμα» της κίνησης, αλλά και ασκήσεις με αργές ταχύτητες για τον έλεγχο του βάθους πεδίου, ασκήσεις φωτογράφισης με φακούς διαφορετικής εστιακής απόστασης, καθώς και ανάλυσης των αποτελεσμάτων που δίνει ο κάθε φακός, φωτο-

γραφίσεις με φίλτρα, ασκήσεις ελέγχου της προοπτικής, της προσέγγισης του ίδιου θέματος από διαφορετικές γωνίες λήψης ή με διαφορετικούς φακούς, διαφορετικές ευαισθησίες καταγραφής (ISO) κ.ά. Τέλος, περιγράφεται η διαδικασία επιλογής του κατάλληλου εξοπλισμού για κάθε είδος φωτογράφισης, καθώς και η διαδικασία μιας φωτογράφισης (από την επιλογή του θέματος μέχρι την αρχειοθέτησή του).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις βασικές λειτουργίες της φωτογραφικής μηχανής,
- Περιγράφουν τα χαρακτηριστικά των φωτογραφικών φακών,
- Επιλέγουν τον κατάλληλο φωτογραφικό εξοπλισμό ανάλογα με το είδος της φωτογράφισης,
- Υπολογίζουν το βάθος πεδίου σε μια φωτογραφία,
- Αναλύουν όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν το βάθος πεδίου σε μια φωτογραφία,
- Επιλέγουν τον κατάλληλο φωτιστικό εξοπλισμό για κάθε φωτογραφία ανάλογα με το ύψος της φωτογράφισης,
- Χρησιμοποιούν τα κατάλληλα χρωματικά μοντέλα σε μια φωτογραφία ανάλογα με το ύψος μιας φωτογράφισης,
- Διακρίνουν τους φωτογραφικούς φακούς ανάλογα με την εστιακή τους απόσταση,
- Σχεδιάζουν τη διαδικασία διαχείρισης των ψηφιακών αρχείων από τη στιγμή του «κλικ» μέχρι την τελική αρχειοθέτηση,
- Αντιστοιχίζουν τη σχέση διαφράγματος, ταχύτητας και ευαισθησίας καταγραφής (ISO) για την παραγωγή του ίδιου αποτελέσματος,
- Εκτιμούν τις ανάγκες μιας φωτογράφισης για την επιλογή του κατάλληλου εξοπλισμού,
- Υιοθετούν κριτική στάση σε μια φωτογράφιση όσον αφορά τους θεωρητικούς κανόνες σύνθεσης και τεχνικής.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Κλείστρο μηχανής / Ταχύτητα (T) / Διάφραγμα (F) / Ευαισθησία φιλμ ή φωτοευαίσθητη επιφάνεια (ISO) / Λανθάνουσα εικόνα / Βάθος πεδίου / Φωτογραφικοί φακοί / Εστιακή απόσταση φακού / Φωτόμετρο / RGB – CMYK / Ψηφιακά αρχεία φωτογραφίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ ΚΑΙ ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ
2	ΑΠΟ ΤΟ ΦΙΛΜ ΣΤΟΝ ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΙΣΘΗΤΗΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΨΗΦΙΑΚΑ ΑΡΧΕΙΑ
3	ΔΙΑΦΡΑΓΜΑ – ΤΑΧΥΤΗΤΑ – ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ ΑΙΣΘΗΤΗΡΑ
4	ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΦΑΚΟΙ
5	ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΦΩΤΟΣ – ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ
6	ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΗ ΚΑΙ ΕΓΧΡΩΜΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
7	Ο ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Δ.1 | Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ ΚΑΙ ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Η φωτογραφική μηχανή και οι λειτουργίες της» αναλύει όλες τις λειτουργίες της ψηφιακής φωτογραφικής μηχανής, που πολύ συχνά χρησιμοποιείται και ως βιντεοκάμερα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις βασικές αρχές ως προς την καταγραφή του φωτός και πώς αυτό μετατρέπεται σε εικόνα, ξεκινώντας από την αρχή της λειτουργίας της πρώτης κάμερας, της camera obscura. Περιγράφονται όλες οι λειτουργίες της φωτογραφικής μηχανής από την εποχή του φιλμ και στη συνέχεια αναλύονται οι τεχνολογίες των ψηφιακών φωτογραφικών μηχανών. Τι είναι οι DSLR μηχανές, πώς είναι και πώς λειτουργούν οι mirrorless, τι είναι το κλείστρο, ποιες είναι οι πιο γνωστές κατασκευάστριες εταιρείες και τι χαρακτηριστικά έχουν κ.ά.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις λειτουργίες και τις διαφορές που παρέχουν τα κουμπιά του αυτόματου προγράμματος (Α ή P) αλλά και της χειροκίνητης διαδικασίας (Manual, M), με το πώς λειτουργούν οι επιλογές των φωτιστικών συνθηκών που συντρέχουν σε μια φωτογράφιση και πώς λειτουργεί η ρύθμιση του white balance σε αυτές, με το πότε χρησιμοποιείται το κουμπί της προτεραιότητας διαφράγματος ή το κουμπί της προτεραιότητας ταχύτητας και με το πώς όλα αυτά επηρεάζουν το τελικό αποτέλεσμα σε μια φωτογραφία. Επιπλέον, πειραματίζονται στη λειτουργία βίντεο που παρέχουν οι φωτογραφικές μηχανές.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αναλύσει όλα τα μέρη και τις λειτουργίες των DSLR φωτογραφικών μηχανών 35 mm, αλλά και να γνωρίσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τα υπόλοιπα είδη, όπως τις compact μηχανές, το μεσαίο και το μεγάλο σχήμα, αλλά και εξειδικευμένες μηχανές, όπως τις υποβρύχιες κ.λπ.

Η παρούσα υποενότητα είναι πάρα πολύ σημαντική, καθώς οι βασικές λειτουργίες της φωτογραφικής μηχανής είναι ίδιες με της βιντεοκάμερας και της κινηματογραφικής μηχανής λήψης.

2.1.Δ.2 | ΑΠΟ ΤΟ ΦΙΛΜ ΣΤΟΝ ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΙΣΘΗΤΗΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΨΗΦΙΑΚΑ ΑΡΧΕΙΑ

Η παρούσα υποενότητα εστιάζεται στην ψηφιακή τεχνολογία με την οποία λειτουργούν σήμερα οι κάμερες, έχοντας όμως γνωρίσει πρώτα τη λειτουργία τους στην αναλογική τους εποχή, την εποχή του φιλμ. Ειδικότερα, στο πρώτο μέρος αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τι είναι το φιλμ, από τι αποτελείται και με ποιες διαδικασίες οι ακτίνες φωτός που πέφτουν επάνω του μετατρέπονται στη «λανθάνουσα εικόνα» και, στη συνέχεια, στη θετική εικόνα, δηλαδή στη φωτογραφία που όλοι/όλες γνωρίζουν. Γίνεται επίσης μια σύντομη αναφορά στο πώς λειτουργούσε ο κόκκος του φιλμ ως αισθητικό – αφηγηματικό στοιχείο σε μια εικόνα ή ένα έργο.

Στη συνέχεια, αναλύεται η λειτουργία και η δομή της ψηφιακής τεχνολογίας στη φωτογραφία. Συγκεκριμένα, αναλύεται τι είναι ο ψηφιακός αισθητήρας που αντικατέστησε το φιλμ και οι κάρτες μνήμης, τι είναι τα pixels (εικονοστοιχεία) και τι η ανάλυση της ψηφιακής εικόνας (megapixel), καθώς και το από ποιους παράγοντες επηρεάζονται, συγκρίνοντάς τις με την αναλογική φωτογραφία. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν τα χαρακτηριστικά των αρχείων που εξάγει μια φωτογραφική μηχανή (δηλαδή τα jpg, raw, heic, heif κ.λπ.) και πώς να τα διαχειρίζονται.

Σκοπός της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη λειτουργία με την οποία το φως γίνεται εικόνα πρώτα στα αναλογικά μέσα, ώστε μετέπειτα να μπορούν να διαχειρίζονται σωστά και τα ψηφιακά. Για να γίνει αυτό, πραγματοποιείται οπτικοακουστική παρουσίαση του σκοτεινού θαλάμου και όλων των σταδίων που μεσολαβούν από το «κλικ» στη μηχανή μέχρι τη φωτογραφία (εμφάνιση φιλμ και, στη συνέχεια, εμφάνιση φωτογραφίας), καθώς και των ομοιοτήτων της διαδικασίας του σκοτεινού θαλάμου με πολλά από τα βασικά εργαλεία επεξεργασίας εικόνας, όπως το Photoshop, το Lightroom κ.λπ.

2.1.Δ.3 | ΔΙΑΦΡΑΓΜΑ – ΤΑΧΥΤΗΤΑ – ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ ΑΙΣΘΗΤΗΡΑ

Τα βασικά «εργαλεία» που ελέγχονται για τη δημιουργία μιας εικόνας (στατικής ή μη) είναι το διάφραγμα (F), η ταχύτητα (T) και η ευαισθησία της φωτοευαίσθητης επιφάνειας (ISO). Αυτά αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τι είναι οι στατικές εικόνες με «αργή» ή «γρήγορη» ταχύτητα και πώς να τις δημιουργούν· επίσης, μαθαίνουν όλη την κλίμακα των ταχυτήτων που διαθέτει μια φωτογραφική μηχανή, τι είναι και πώς επηρεάζει μια εικόνα το «ανοιχτό» ή το «κλειστό» διάφραγμα, την κλίμακα των διαφραγμάτων, καθώς και το τεχνικό αλλά και το αισθητικό αποτέλεσμα που επηρεάζει η επιλογή του ISO σε μια εικόνα. Μαθαίνουν ακόμη τι είναι το F-stop, τι είναι και πώς αντιμετωπίζεται η υπο-έκθεση και η υπερ-έκθεση σε μια φωτογραφία, καθώς και τι είναι το βάθος πεδίου και από ποιους παράγοντες εξαρτάται.

Σκοπός της υποενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τα βασικά εργαλεία της κάμεράς τους (που είναι ίδια με αυτά που χρησιμοποιούνται στις

κάμερες λήψης κινούμενης εικόνας) προκειμένου να μπορούν να παραγάγουν τις εικόνες που επιθυμούν. Στο εργαστήριο, πειραματίζονται με όλους τους τρόπους δημιουργίας μιας φωτογραφίας, τόσο με το διάφραγμα όσο και με την ταχύτητα και την ευαισθησία ISO, πάνω σε θέματα στατικά ή κινούμενα. Στη συνέχεια, προβάλλουν τις φωτογραφίες τους και αναλύουν τα τεχνικά ζητήματα που προκύπτουν σε κάθε φωτογραφία.

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για τον έλεγχο μιας σωστής, τεχνικά, φωτογραφίας, ανάλογα με το θέμα που φωτογραφίζουν.

2.1.Δ.4 | ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΦΑΚΟΙ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στα είδη των φωτογραφικών φακών, στα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητές τους. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν την ανατομία ενός φακού, από τι αποτελείται και πώς λειτουργεί. Μαθαίνουν τι είναι οι συγκλίνοντες και τι οι αποκλίνοντες φακοί, τι είναι το σφάλμα παράλλαξης, οι κύκλοι σύγχυσης και από πόσα κρύσταλλα αποτελείται ένας φακός. Ιδιαίτερη ανάλυση γίνεται στην εστιακή απόσταση και την καλυπτική ικανότητα του φακού, σε σχέση με το σχήμα του αισθητήρα της κάθε φωτογραφικής μηχανής.

Προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν όλα τα είδη των φακών και το πώς χρησιμοποιούνται ανάλογα με το θέμα που καλούνται να φωτογραφίσουν, αναλύονται γνωστές φωτογραφίες διάσημων φωτογράφων. Αναλύονται, λοιπόν, οι νορμάλ φακοί και το πότε, π.χ., ένας 50 mm φακός χαρακτηρίζεται νορμάλ σε σχέση με τη διαγώνιο του φιλμ (ή αισθητήρα), καθώς και τι χαρακτηριστικά έχει και, ακολούθως, ο ευρυγώνιος, ο τηλεφακός, ο fish-eye και ο macro. Επίσης, εξηγείται τι είναι οι ζουμ (zoom) φακοί και ποια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους σε σχέση με τους σταθερούς φακούς.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για τη χρήση των φακών όλων των ειδών. Γι' αυτό, στο εργαστήριο θα κληθούν να δημιουργήσουν φωτογραφίες με όλους τους φακούς, ανάλογα με το θέμα τους. Επιπλέον, πραγματοποιούνται ασκήσεις για τον έλεγχο του βάθους πεδίου σε μια εικόνα, ενώ, στη συνέχεια, αναλύονται και αξιολογούνται οι παραχθείσες φωτογραφίες τους, σε σχέση με τον φακό που χρησιμοποιήσαν για κάθε θέμα.

Η παρούσα υποενότητα θεωρείται πολύ σημαντική, καθώς τα είδη των φωτογραφικών φακών είναι τα ίδια με εκείνα που χρησιμοποιούνται στις οπτικοακουστικές παραγωγές.

2.1.Δ.5 | ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΦΩΤΟΣ – ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Ιδιότητες φωτός – Μέτρηση του φωτός» αναλύει τις ιδιότητες του φωτός κατά τη διάρκεια μιας φωτογράφισης. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμε-

νοι/-ες μαθαίνουν πώς αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος το φως και τι διαφορές έχει με τη φωτογραφική μηχανή, καθώς το ανθρώπινο μάτι προσαρμόζεται πιο εύκολα στις διαφορές συνθήκες φωτισμού απ' ό,τι μια φωτογραφική μηχανή. Έτσι λοιπόν, μαθαίνουν την αρχή λειτουργίας της ανθρώπινης όρασης και πώς αυτή, μέσω των κωνίων και των ραβδίων, αναλύει το ορατό φως σε χρώματα. Στη συνέχεια, γνωρίζουν το φωτόμετρο, τη συσκευή που μετρά την ποσότητα φωτός που καταγράφει η φωτογραφική μηχανή ή εκείνου που καταγράφει την ποσότητα φωτός που πέφτει πάνω σε ένα θέμα (ανάκλαση). Αναγνωρίζουν τις διαφορές μεταξύ ανακλώμενου και προσπίπτοντος φωτός και τι διαφορές έχει ένα φωτόμετρο χειρός από αυτό που είναι ενσωματωμένο στη φωτογραφική μηχανή.

Σκοπός της υποεπότητας είναι να μάθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες πώς λειτουργεί το φως και πώς μπορούν να το εκμεταλλευθούν αλλά και να το διαχειριστούν κατά τη διάρκεια μιας φωτογράφισης. Αφού έχουν μελετήσει και αναλύσει στη θεωρία γνωστές φωτογραφίες με πρωταγωνιστή το φως, στο εργαστήριο καλούνται να δημιουργήσουν ασπρόμαυρες εικόνες όπου, επίσης, θα πρωταγωνιστεί το φως (έντονες φωτοσκιάσεις σε θέματα εξωτερικού ή εσωτερικού χώρου). Αυτές κατόπιν θα τις επεξεργαστούν με τα κατάλληλα εργαλεία σε λογισμικό πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνας, όπως το Photoshop ή το Lightroom κ.ά.

Η παρούσα υποεπότητα είναι πολύ σημαντική, καθώς το φως και η διαχείρισή του αποτελεί ένα από τα κύρια εκφραστικά μέσα του κινηματογράφου. Η παρούσα υποεπότητα σχετίζεται άμεσα με τις μαθησιακές ενότητες που αφορούν τον φωτισμό.

2.1.Δ.6 | ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΗ ΚΑΙ ΕΓΧΡΩΜΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Το πρώτο σκέλος αυτής της μαθησιακής υποεπότητας ασχολείται με την ασπρόμαυρη φωτογραφία, καθώς είναι το μέσο με το οποίο μπορούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τους κανόνες σύνθεσης σε μια εικόνα. Ειδικότερα, και σε συνέχεια των όσων γνώρισαν για τη λειτουργία της ασπρόμαυρης φωτογραφίας στις προηγούμενες υποεπότητες, στην παρούσα πειραματίζονται πάνω στη δημιουργία ασπρόμαυρων φωτογραφιών, μαθαίνοντας να «βλέπουν ασπρόμαυρα»: ρυθμίζουν τη φωτογραφική τους μηχανή σε ασπρόμαυρη λειτουργία και δημιουργούν μικρές φωτογραφικές σειρές (5-10 φωτογραφίες), με θέματα όπως: γραμμές σε ενιαίο φόντο, καμπύλες σε ενιαίο φόντο, σχήματα, ασπρόμαυρη ματιέρα, έντονο κοντράστ κ.ά. Όλες οι φωτογραφίες, εκτός του ότι θα πρέπει να είναι ασπρόμαυρες και με αφαιρετική σύνθεση, θα πρέπει να έχουν ένα αισθητικό αποτέλεσμα ως προς τη σύνθεση του κάδρου τους.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τα χρωματικά μοντέλα της φωτογραφίας (και των γραφικών τεχνών γενικότερα). Μαθαίνουν ότι τα βασικά χρώματα της φωτογραφίας είναι διαφορετικά από εκείνα της ζωγραφικής και αναλύουν τα χρωματικά μοντέλα RGB και CMYK, καθώς και το πώς χρησιμοποιούνται. Μαθαίνουν, επίσης, να διορθώνουν φωτογραφίες που δεν έχουν σωστά χρώματα, στα πιο διαδεδομένα προγράμματα επεξεργασίας εικόνας, όπως είναι το Photoshop, το Lightroom

κ.ά. Στο σημείο αυτό, καλούνται να δημιουργήσουν φωτογραφικές σειρές-συνθέσεις όπου θα κυριαρχούν ως θέμα: τα θερμά χρώματα, τα ψυχρά χρώματα, ένα κυρίαρχο χρώμα (απομόνωση χρώματος), τα βασικά και, τέλος, τα συμπληρωματικά χρώματα.

Σκοπός της υποενότητας είναι να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες όχι μόνο με τη σύνθεση του κάδρου, αλλά και τις τεχνικές φωτογράφισης που έμαθαν σε προηγούμενες υποενότητες, καθώς και με τα προγράμματα επεξεργασίας εικόνας.

2.1.Δ.7 | Ο ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗΣ

Αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι ο φωτογραφικός εξοπλισμός και τα παρελκόμενα της φωτογραφικής μηχανής. Ειδικότερα, παρουσιάζονται ο ανακλαστήρας και οι ζελατίνες διάχυσης, το πού και πώς χρησιμοποιούνται, τα φίλτρα φακού (με έμφαση στο πολωτικό φίλτρο, το ND κ.ά.) και πώς αυτά λειτουργούν σε μια φωτογράφιση, στην ασπρόμαυρη αλλά και στην έγχρωμη φωτογραφία.

Εξετάζεται τι είναι και πώς χρησιμοποιείται το ντεκλανσέρ, πώς επιλέγεται το κατάλληλο τρίποδο ανάλογα με το θέμα της φωτογράφισης, ποιες ζελατίνες χρησιμοποιούνται ανάλογα με τις φωτιστικές συνθήκες που επικρατούν σε μια φωτογράφιση και πώς επιλέγεται ο κατάλληλος εξοπλισμός ανάλογα με τις απαιτήσεις του θέματος που φωτογραφίζεται, αλλά και πώς προστατεύεται ο φωτογραφικός εξοπλισμός όταν εκτίθεται σε επικίνδυνες γι' αυτόν καιρικές συνθήκες (για παράδειγμα, σε υψηλές ή πολύ χαμηλές θερμοκρασίες, βροχή, πολλή σκόνη κ.λπ.).

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται σε ασκήσεις με φλας και στο πώς χρησιμοποιείται σε τεχνικές όπως το fill-in, μαθαίνουν τι είναι το light-painting κ.ά. Τέλος, γίνεται μια εισαγωγή στη διαχείριση και αποθήκευση ψηφιακών αρχείων.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι η παροχή των απαραίτητων εφοδίων προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να εντοπίζουν τις απαιτήσεις ενός θέματος προς φωτογράφιση, να καταγράφουν τον εξοπλισμό που θα χρειαστούν, αλλά και να δημιουργήσουν φωτογραφίες με την τεχνική του fill-in, με φωτισμένες ζελατίνες και την τεχνική του light-painting.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Βλασσάς, Γ. (2003). *Φωτογραφικές τεχνικές*. Αθήνα: Photo Imaging Group.
2. Hedgecoe, J. (2010). *Το νέο βιβλίο του φωτογράφου. Ο απόλυτος οδηγός για την τέχνη της φωτογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.
3. Κατερτζιάδης, Π. (2008). «Βασικά μαθήματα φωτογραφίας». Αθήνα: Περιοδικό Φωτογράφος.

Συμπληρωματικές

1. Canon. (χ.χ.). *Οδηγός βασικών τεχνικών για ζωγραφική με φως και φωτογραφία*. Ανακτήθηκε από: <https://www.canon.gr/get-inspired/tips-and-techniques/light-painting-photography/>
2. Χαψής, Λ. (2015). «Βασικές συμβουλές για τη δημιουργία time-lapse». Αθήνα: Περιοδικό Φωτογράφος. Ανακτήθηκε στις 5 Αυγούστου 2023 από: <https://www.photo.gr/know-how/simplironontas-to-fisiko-fos-me-fill-in-flash/>
3. Samsung. (χ.χ.). *Εξυμνήστε τη φύση με την τεχνική light-painting*. Ανακτήθηκε από: <https://www.samsung.com/gr/explore/photography/celebrate-nature-through-light-painting/>

2.1.Ε • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΦΩΤΙΣΜΟ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές του φωτισμού, στο διαφορετικό αποτέλεσμα που αποδίδει το κάθε είδος φωτιστικής πηγής, καθώς και στους τρόπους με τους οποίους μπορούν να αξιοποιηθούν σε μια οπτικοακουστική παραγωγή. Ειδικότερα, στη μαθησιακή ενότητα αναλύονται όλα τα είδη των φωτιστικών πηγών (φυσικές και τεχνητές), αλλά και οι τρόποι αξιοποίησής τους, αναφορικά με το ύψος και τις απαιτήσεις μιας οπτικοακουστικής παραγωγής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν, μέσα από εμβληματικές ασπρόμαυρες φωτογραφίες αλλά και κινηματογραφικά πλάνα, στον ρόλο του φωτισμού στην ασπρόμαυρη στατική αλλά και κινούμενη εικόνα και, στη συνέχεια, εφαρμόζουν τις θεωρητικές τους γνώσεις στο εργαστήριο. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ασπρόμαυρη φωτογραφία και εικονοληψία και, κυρίως, στα πορτρέτα και τα αντικείμενα μέσα σε εσωτερικούς χώρους, με διάφορες φωτιστικές πηγές (μαλακός/σκληρός φωτισμός). Τέλος, γίνεται εργαστηριακή εφαρμογή σε φωτογράφιση πορτρέτου με ένα (1), με δύο (2) και με τρία (3) φωτιστικά σώματα προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συγκρίνουν και να αναλύσουν σε βάθος τις εφαρμογές των διαφόρων και διαφορετικών φωτιστικών πηγών όσον αφορά το ύψος που προσδίδουν σε μια φωτογραφία ή ένα πλάνο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τα είδη του φωτισμού,
- Αναγνωρίζουν τις φωτιστικές πηγές και τα χαρακτηριστικά τους,
- Επιλέγουν τον κατάλληλο φωτισμό ανάλογα με το ύψος μιας φωτογράφισης ή ενός πλάνου,
- Διακρίνουν τα αποτελέσματα της θερμοκρασίας χρώματος που αποδίδει μια φωτογράφιση κατά τις διαφορετικές ώρες της ημέρας,
- Διαχειρίζονται τόσο τον μαλακό όσο και τον σκληρό φωτισμό σε ένα πορτρέτο,
- Υπολογίζουν τη θερμοκρασία χρώματος μιας φωτιστικής πηγής σε μια λήψη,
- Χειρίζονται ανακλώμενο φωτισμό σε μια φωτογράφιση,
- Επιλύουν προβλήματα μεικτού φωτισμού,
- Προσδιορίζουν τα αποτελέσματα κάθε είδους φωτιστικής πηγής στον χρωματισμό ενός πλάνου,
- Εκτιμούν τις ανάγκες ενός πλάνου για την επιλογή των κατάλληλων φωτιστικών πηγών,
- Αξιολογούν τις φωτιστικές πηγές σχετικά με τη διαμόρφωση του ύφους που πρέπει να διέπει μια οπτικοακουστική παραγωγή,
- Υιοθετούν το προσωπικό τους ύψος σε σχέση με τους/τις μεγάλους/-ες δημιουργούς για κάθε είδος φωτογράφισης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φωτισμός / Φωτιστικές πηγές / Θερμοκρασία χρώματος / Φυσικός φωτισμός / Μεικτός φωτισμός / Φίλτρα / Μαλακός φωτισμός / Σκληρός φωτισμός / Τεχνικές φωτισμού / Πορτρέτο / Chiaroscuro.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΤΟ ΦΩΣ ΚΑΙ Η ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ ΧΡΩΜΑΤΟΣ
2	ΤΕΧΝΗΤΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ: ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ
3	ΦΥΣΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ
4	ΜΕΙΚΤΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ
5	ΜΑΛΑΚΟΣ – ΣΚΛΗΡΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ
6	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ
7	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΠΟΡΤΡΕΤΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.1.E.1 | ΤΟ ΦΩΣ ΚΑΙ Η ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ ΧΡΩΜΑΤΟΣ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις θερμοκρασίες χρώματος του φωτός, οι οποίες συνδέονται με τις χρωματικές αποχρώσεις του φωτός, και στο πώς μπορούν να επηρεάσουν τα χρώματα των αντικειμένων και των σκηνών, μέσα από δημιουργικές ασκήσεις λήψεων υπό διαφορετικές φωτιστικές συνθήκες. Αναλύεται το ορατό φάσμα και το ποιες περιοχές βλέπει το ανθρώπινο μάτι. Παρουσιάζεται η θερμοκρασία χρώματος των διαφορετικών πηγών, η οποία εκφράζεται σε Kelvin (K). Τα ζεστά χρώματα προέρχονται από πηγές όπως λαμπτήρες πυρακτώσεως (2.700-3.000 K) και φως κερίου (1.800-2.000 K). Οι θερμοκρασίες χρώματος κατά την ανατολή/δύση του ηλίου κυμαίνονται μεταξύ 2.000-3.500 K. Τα πιο ουδέτερα χρώματα προέρχονται από φωτιστικές συνθήκες όπως το φως ημέρας (5.500-6.500 K) και τα φωτογραφικά φλας (5.500-6.000 K). Τα ψυχρά χρώματα προέρχονται από πηγές όπως ουρανό με συννεφιά (7.000-8.000 K) και ηλεκτρονικά φλας (6.000-6.500 K). Σε σκιασμένες περιοχές, το φως μπορεί να είναι πολύ ψυχρό (8.000-9.000 K), βοηθώντας στην αποφυγή έντονων αντιθέσεων.

Τα χαμηλότερα Kelvin (πιο ζεστά χρώματα) έχουν κοκκινωπή ή πορτοκαλί απόχρωση και δημιουργούν μια άνετη και οικεία ατμόσφαιρα. Τα υψηλότερα Kelvin (πιο ψυχρά χρώματα) έχουν μπλε ή λευκή απόχρωση και συχνά θεωρούνται γεμάτα ενέργεια ή δίνουν μια πιο «αποστειρωμένη» ατμόσφαιρα. Το φως της ημέρας θεωρείται συχνά σημείο αναφοράς για τον ουδέτερο φωτισμό (περίπου 5.500 K) σε μια ηλιόλουστη μέρα. Γίνεται παρουσίαση της διαδικασίας/ρύθμισης white balance της ψηφιακής κάμερας, ώστε τα χρώματα να αποτυπωθούν σωστά στις λήψεις.

Η παρούσα υποενότητα σκοπό έχει οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε, μέσα από ασκήσεις, να διακρίνουν τα αποτελέσματα της θερμοκρασίας χρώματος που αποδίδει μια λήψη σε διαφορετικές ώρες της ημέρας, συντελώντας στην επιθυμητή ατμόσφαιρα, τη μεταφορά συναισθημάτων και την ακριβή αποτύπωση των χρωμάτων.

2.1.E.2 | ΤΕΧΝΗΤΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ: ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις τέσσερις (4) μεγάλες κατηγορίες των πηγών φωτισμού βάσει των χαρακτηριστικών και των ιδιοτήτων τους.

Γίνεται παρουσίαση των φωτιστικών με λάμπες Tungsten (λαμπτήρες πυρακτώσεως ή αλογόνου) (3.200-3.700 K), οι οποίες δημιουργούν μια ζεστή και φιλόξενη ατμόσφαιρα. Παρουσιάζονται τα φωτιστικά με λάμπες φθορισμού (fluorescent). Είναι θερμού και ψυχρού φωτισμού (2.700-6.500 K), ενεργειακά αποδοτικά, παράγουν επίπεδο και διάχυτο μαλακό φως και χρησιμοποιούνται συνήθως σε γραφεία, εμπο-

ρικούς χώρους, αλλά και στούντιο σε πολλαπλές συστοιχίες. Τα φωτιστικά HMI είναι σχεδιασμένα για να μιμούνται το φυσικό φως ημέρας. Η θερμοκρασία χρώματός τους είναι περίπου 5.600 K και χρησιμοποιούνται συνήθως στη βιομηχανία ταινιών και τηλεόρασης λόγω της υψηλής ποιότητάς τους σε εφαρμογές που απαιτούν ακριβή χρωματική αναπαράσταση. Αυτή τα καθιστά ιδανικά για λήψεις σε εξωτερικούς χώρους ή σε εσωτερικούς χώρους για τη δημιουργία μιας φωτιστικής συνθήκης που προσομοιάζει στο φως της ημέρας. Έχουν μεγάλες απαιτήσεις ηλεκτρικής ενέργειας και είναι ευαίσθητα στους κραδασμούς. Τα φώτα HMI, σε αντίθεση με τις λάμπες φθορίου, δεν δημιουργούν τρεμόπαιγμα, κάτι που είναι απαραίτητο για την καταγραφή κίνησης με υψηλή ταχύτητα ή με υψηλούς ρυθμούς καρέ στην παραγωγή βίντεο.

Τα φώτα LED έχουν μεγάλη γκάμα θερμοκρασιών χρώματος, εξαιρετική ενεργειακή απόδοση, μεγάλη διάρκεια ζωής, δυνατότητες ρύθμισης και δεν ζεσταίνονται. Χρησιμοποιούνται σε διάφορες εφαρμογές (οικιακό φωτισμό, λήψεις φωτογραφιών/ταινιών). Υπάρχουν LED που εκπέμπουν κόκκινο, πράσινο και μπλε φως, επιτρέποντας την ανάμειξη χρωμάτων, και χρησιμοποιούνται για διακοσμητικά και δημιουργικά εφέ φωτισμού.

Η παρούσα υποενότητα σκοπό έχει οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να κατηγοριοποιούν τις διαφορετικές πηγές φωτός και να γνωρίζουν την τεχνολογία και τα χαρακτηριστικά τους, χρησιμοποιώντας τες κατάλληλα για να επιτυγχάνουν το επιθυμητό αποτέλεσμα.

2.1.Ε.3 | ΦΥΣΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά του φυσικού φωτός. Το φυσικό φως αποτελεί πολύτιμη πηγή, καθώς τους/τις βοηθά να επιτυγχάνουν διάφορες ατμόσφαιρες και αισθητική στα οπτικοακουστικά έργα. Ο φυσικός φωτισμός μπορεί να προέρχεται από τον ήλιο (διάφορες ώρες της ημέρας) ή το φεγγάρι. Η θέση του ηλίου και του φεγγαριού προσδιορίζει τις προσπίπτουσες γωνίες φωτός, επηρεάζοντας την εμφάνιση των σκιών και τη συνολική ατμόσφαιρα του έργου.

Γίνεται επισκόπηση της θερμοκρασίας χρώματος και των διακυμάνσεων της έντασης του φωτός κατά τη διάρκεια της ημέρας, αναγκάζοντας σε προσαρμογές κατάλληλων ρυθμίσεων έκθεσης (διάφραγμα, ταχύτητα, ISO και φίλτρα ND). Το φως μπορεί να διαχέεται/μαλακώνει διά της χρήσης διαφόρων μεθόδων (ανακλαστήρες, soft-box στέγαστρα, φυσικά σκίαστρα όπως δέντρα κ.ά.), ελαχιστοποιώντας τις σκληρές σκιές, με αποτέλεσμα έναν ομοιόμορφο φωτισμό. Επιπλέον, η παρούσα μαθησιακή υποενότητα επεξηγεί τους όρους «χρυσή» και «μπλε» ώρα (golden/blue hour), που αναφέρονται, αντίστοιχα, σε συγκεκριμένες ώρες της ημέρας και μπορούν να αξιοποιηθούν για να προσδώσουν ενδιαφέρουσες φωτιστικές ποιότητες στις λήψεις.

Ακόμη, γίνεται αναφορά στις διαφορετικές καιρικές συνθήκες (ομίχλη, βροχή, χιόνι), που μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά, εκτός από την αισθητική του έργου

(προσθέτοντας ατμόσφαιρα στις λήψεις), και την κατάσταση του εξοπλισμού. Γι' αυτό, στα εξωτερικά γυρίσματα χρησιμοποιείται προστατευτικός εξοπλισμός και γίνονται προσαρμογές στις τεχνικές λήψεις προκειμένου να εξασφαλιστεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Παράλληλα, επισημαίνονται οι χρονικοί περιορισμοί στους οποίους υπόκειται το φως κατά τις εξωτερικές λήψεις, γεγονός που καθιστά απαραίτητο τον προσεκτικό σχεδιασμό των λήψεων.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να αξιοποιούν το φυσικό φως επιτυγχάνοντας εντυπωσιακές λήψεις.

2.1.E.4 | ΜΕΙΚΤΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη δημιουργία φωτιστικών συνθηκών με μεικτό φωτισμό (φυσικό και τεχνητό), αποσκοπώντας στην κατανόηση των δυσκολιών του εν λόγω εγχειρήματος. Η χρήση πολλαπλών πηγών φωτός με διαφορετικές θερμοκρασίες χρώματος ή χαρακτηριστικά σε μια ενιαία σκηνή μπορεί να περιλαμβάνει συνδυασμό φυσικού φωτός και φωτός από διαφορετικά φωτιστικά σώματα (φώτα βολφραμίου, λάμπες φθορισμού, λαμπτήρες LED ή άλλες πηγές). Παρουσιάζονται παραδείγματα σκηνών από ταινίες ή φωτογραφικό υλικό, εξηγώντας τις φωτιστικές συνθήκες ανά περίπτωση. Η διαχείριση μεικτού φωτισμού μπορεί να είναι δύσκολη, επειδή οι διαφορετικές πηγές φωτός μπορούν να ρίχνουν διαφορετικά χρώματα στο θέμα, οδηγώντας σε χρωματικές ανισορροπίες και ανεπιθύμητες χρωματικές εκπομπές στην τελική σκηνή. Ο μεικτός φωτισμός σε εσωτερικούς χώρους απαιτεί ρυθμίσεις ισορροπίας λευκού (white balance) για να εξασφαλιστεί η ακριβής καταγραφή των χρωμάτων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την αντιμετώπιση των προβλημάτων του μεικτού φωτισμού, αλλάζοντας τη θερμοκρασία χρώματος, είτε διά της συχνής χρήσης διαφόρων τεχνικών και εξοπλισμού στη φάση των λήψεων (ζελατίνες, ρυθμίσεις ισορροπίας λευκού, διόρθωση χρώματος με φίλτρα, softbox, ζελατίνες, spot) είτε μέσω ψηφιακών φίλτρων στη φάση της μεταπαραγωγής, προκειμένου να δημιουργηθεί μια συνεπής, φωτιστικά, σκηνή.

Στόχος της παρούσας υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να διαχειρίζονται σωστά τον μεικτό φωτισμό και να διασφαλίζουν τις συνθήκες εκείνες όπου τα χρώματα και η συνολική ποιότητα του φωτισμού παραμένουν σταθερά σε όλη τη σκηνή, ενισχύοντας την αισθητική και την ατμόσφαιρα του έργου. Παράλληλα, εφαρμόζονται τα κατάλληλα φωτιστικά σώματα προκειμένου να δώσουν τους φωτισμούς που απαιτεί η παραγωγή.

2.1.E.5 | ΜΑΛΑΚΟΣ – ΣΚΛΗΡΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις τεχνικές του μαλακού – σκληρού φωτισμού, που είναι θεμελιώδεις στη λήψη φωτογραφιών, τη δημι-

ουργία ταινιών και σε άλλες εικαστικές τέχνες, δημιουργώντας ιδιαίτερα οπτικά εφέ και ατμόσφαιρες σε μια σκηνή. Γίνεται επεξήγηση των εν λόγω τεχνικών και παρουσιάζονται παραδείγματα σκηνών με μαλακό φωτισμό, που παράγει διάχυτο, ομοιόμορφο φως, χωρίς σκιές και μειώνει την εμφάνιση ατελειών στα πρόσωπα των ηθοποιών.

Ακόμη, παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους επιτυγχάνεται αυτός ο φωτισμός (χρήση μεγάλων πηγών φωτός που διασκορπίζουν τις ακτίνες φωτός, softboxes, ομπρέλες, ανακλαστήρες κ.ά.), ενώ γίνεται αναφορά στις συνήθειες χρήσεις αυτού του φωτισμού (πορτρέτα, beauty, κωμωδίες κ.λπ.). Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με τον πλάγιο και σκληρό (απευθείας) φωτισμό (π.χ. με spotlight), που δημιουργεί αιχμηρές σκιές με ευδιάκριτα άκρα και τονίζει την υφή, τα σχήματα και τα περιγράμματα, καθιστώντας τα πιο εμφανή. Ακολουθεί συζήτηση για τις συνήθειες χρήσεις αυτού του φωτισμού (δραματικές σκηνές, θρίλερ κ.λπ.) μέσα από ασκήσεις αντιγραφής μιας σκηνής, μια εικόνας ή ενός ζωγραφικού πίνακα με συγκεκριμένες τεχνικές φωτισμού.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να επιλέγουν και να εφαρμόζουν τις τεχνικές μαλακού και σκληρού φωτισμού, ανάλογα με το δημιουργικό όραμα του/της κινηματογραφιστή/-τριας ή του/της διευθυντή/-τριας φωτογραφίας, μεταδίδοντας την αφήγηση και το συναίσθημα της σκηνής.

2.1.Ε.6 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις τεχνικές λήψης/φωτογράφισης αντικειμένων διαφορετικής υφής και χρώματος. Η φωτογράφιση αντικειμένων από γυαλί, μέταλλο ή άλλα υλικά μπορεί να είναι μια δημιουργική και ανταποδοτική προσπάθεια. Κάθε υλικό έχει τα μοναδικά χαρακτηριστικά και τις προκλήσεις του. Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να φωτογραφίσουν αντικείμενα από διαφορετικά υλικά, λαμβάνοντας μερικές γενικές οδηγίες. Παρουσιάζονται οι διαδικασίες της φωτομέτρησης. Ο μαλακός φωτισμός μπορεί να είναι χρήσιμος στις ανακλαστικές επιφάνειες, όπως γυαλί και μέταλλο, γιατί ο σκληρός ή άμεσος φωτισμός μπορεί να δημιουργήσει ανεπιθύμητες ανακλάσεις και λάμψη. Ο απαλός, διάχυτος φωτισμός μπορεί να βοηθήσει στην ελαχιστοποίηση των ανακλάσεων και στην αποτελεσματική αποτύπωση των υφών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να χρησιμοποιήσουν διαφορετικές γωνίες λήψης για να τονιστούν οι υφές και το τρισδιάστατο των αντικειμένων. Η λήψη από χαμηλή γωνία μπορεί να αναδείξει τις λεπτομέρειες στην επιφάνεια, ενώ η λήψη από ψηλά μπορεί να αποκαλύψει ενδιαφέροντα μοτίβα. Η εφαρμογή έγχρωμων ζελατινών ή φίλτρων στα φωτιστικά σώματα μπορεί να ενισχύσει ή να αλλάξει το χρώμα των αντικειμένων, δημιουργώντας χρωματικά εφέ. Επίσης, ο φωτισμός που δημιουργεί ένα φωτεινό στεφάνι γύρω από το αντικείμενο μπορεί να επιτευχθεί βάζοντας πίσω από το αντικείμενο μια spot φωτιστική πηγή.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να μπορούν να αποτυπώνουν τα χαρακτηριστικά του εκάστοτε αντικειμένου χωρίς τεχνικά προβλήματα ή να προβαίνουν σε δημιουργικούς πειραματισμούς χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες φωτιστικές συνθήκες.

2.1.Ε.7 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΠΟΡΤΡΕΤΟΥ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές τεχνικές φωτισμού για τη φωτογράφιση ενός προσώπου με διαφορετικές φωτιστικές συνθήκες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να ακολουθήσουν ορισμένες κοινές τεχνικές φωτισμού αλλά και να πειραματιστούν με τη θερμοκρασία χρώματος και τους μαλακούς και σκληρούς φωτισμούς, διερευνώντας το πώς το φως αλλάζει όχι μόνο την αισθητική της εικόνας αλλά και την προσωπικότητα του πορτρέτου. Το φυσικό φως από ένα παράθυρο, ειδικά τις χρυσές ώρες (νωρίς το πρωί και αργά το απόγευμα), μπορεί να δημιουργήσει απαλά και κολακευτικά πορτρέτα. Χρησιμοποιώντας ανακλαστήρες, ομπρέλες, softboxes, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να μαλακώσουν και να ελέγξουν την ένταση του φυσικού φωτός. Με την τοποθέτηση του θέματος σε ένα μεγάλο παράθυρο, μπορεί να αξιοποιηθεί το απαλό, έμμεσο φως και να φωτιστεί ομοιόμορφα το πρόσωπό του. Με τις διαφορετικές γωνίες λήψης και με αλλαγή της απόστασης από το παράθυρο, μπορούν να επιτευχθούν διαφορετικά αποτελέσματα.

Τεχνικές όπως το *chiaroscuro* και ο φωτισμός Rembrandt (Ρέμπραντ) είναι παραδείγματα για το πώς ο φωτισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί καλλιτεχνικά σε ένα πορτρέτο. Εκτός των άλλων, μέσα από την παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να δημιουργήσουν αντίστοιχους φωτισμούς *chiaroscuro* με τη χρήση μικρών και εστιασμένων πηγών φωτός, προβολείς και το φως των κεριών, παρέχοντας σκληρό χαμηλό φωτισμό (έντονη αντίθεση μεταξύ φωτός και σκοταδιού). Ο φωτισμός «Ρέμπραντ», που πήρε το όνομά του από τον Ολλανδό ζωγράφο, δημιουργεί ένα τριγωνικό κομμάτι φωτός στο μάγουλο του θέματος απέναντι από τη βασική πηγή φωτός (συνήθως φως παραθύρου ή στούντιο), προσθέτοντας διάσταση και βάθος στο πορτρέτο, ενώ διατηρεί μια απαλή ατμόσφαιρα.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε, μέσω της επιλογής του κατάλληλου φωτισμού, να δημιουργούν την ατμόσφαιρα, να αναδεικνύουν τα χαρακτηριστικά του θέματος και να υλοποιούν το δημιουργικό όραμα του/της σκηνοθέτη/-τριας-δημιουργού.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Hedgecoe, J. (2010). *Το νέο βιβλίο του φωτογράφου. Ο απόλυτος οδηγός για την τέχνη της φωτογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.
2. Χανδρά, Α. (2019). *Η παράλληλη εξέλιξη του χειρισμού του φωτός στον κινηματογράφο και στη ζωγραφική* [Διπλωματική εργασία]. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ΜΠΣ «Σχεδιασμός Φωτισμού».

Συμπληρωματικές

1. Ποταμιάνος, Ι. (2013). *Τέχνη και φως*. Αθήνα: Εκδόσεις Αντιύλη.
2. Κατερτζιάδης, Π. (2008). «Βασικά μαθήματα φωτογραφίας». Αθήνα: Περιοδικό Φωτογράφος.

2.1.ΣΤ • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΗΧΟ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις έννοιες και λειτουργίες που συνδέονται με τη φύση του ήχου και τις βασικές τεχνικές επεξεργασίας του, μεταδίδοντας άμεσα και ποιοτικά το ηχητικό μήνυμα στον θεατή. Ειδικότερα, στην παρούσα μαθησιακή ενότητα, παρουσιάζονται οι θεμελιώδεις αρχές και οι σημαντικότεροι όροι που αφορούν τον ήχο και τη φυσική του ήχου. Γίνεται η εφαρμογή των αρχών του ήχου και οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις βασικές πρακτικές ηχοληψίας υπό διαφορετικές συνθήκες. Τέλος, παρουσιάζεται μια επισκόπηση στη χρήση των βασικών μέσων καταγραφής, αναπαραγωγής, επεξεργασίας και αποθήκευσης του ήχου, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εξηγούν τις βασικές αρχές της θεωρίας του ήχου και τους σημαντικότερους όρους που αναφέρονται σε αυτόν,
- Διακρίνουν τους διαφορετικούς τύπους συσκευών καταγραφής και αναπαραγωγής ήχου σύμφωνα με τις λειτουργίες τους,
- Κατηγοριοποιούν τους διαφορετικούς τύπους του ήχου και το είδος τους (mono, stereo, 5:1),
- Προσδιορίζουν τις επιδράσεις της τεχνολογικής εξέλιξης στον ήχο,
- Επιδεικνύουν τις βασικές λειτουργίες των μηχανημάτων και τις βασικές τεχνικές καταγραφής ήχου σε διαφορετικά περιβάλλοντα και συνθήκες,

- Απορρίπτουν το προβληματικό ηχητικό υλικό που πιθανόν θα επηρεάσει αρνητικά την ακουστική ποιότητα του έργου,
- Οργανώνουν το ηχητικό υλικό που θα χρησιμοποιήσουν στο έργο,
- Συλλέγουν ήχους μέσα από ερευνητικές διαδικασίες,
- Εφαρμόζουν βασικές τεχνικές επεξεργασίας και αποθήκευσης ηχογραφημένου υλικού,
- Επιλέγουν τις ενδεδειγμένες τεχνικές καταγραφής, αναπαραγωγής και επεξεργασίας ήχου για να επιτύχουν άρτια αποτελέσματα χωρίς λάθη και θορύβους,
- Εκτιμούν τη σημασία του ήχου στην εξέλιξη των οπτικοακουστικών τεχνών,
- Αξιολογούν τις τεχνικές και δημιουργικές μεθόδους των πρωτοπόρων δημιουργών στη διαμόρφωση του σύγχρονου ηχητικού σχεδιασμού στα οπτικοακουστικά έργα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ηχοληψία / Επεξεργασία ήχου / Format ήχου / Τράπεζες ήχων/sound banks / Φυσικοί ήχοι/συνθετικοί ήχοι / Διάρκεια ήχου / Χροιά ήχου / Κανάλι ήχου / Ανάκλαση ήχου / Διάθλαση ήχου / Μονοφωνικός – στερεοφωνικός ήχος / Μικρόφωνα ηχοληψίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΗΧΟΥ
2	ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ
3	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΗΧΟΥ
4	ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΗΧΟΛΗΨΙΑΣ
5	ΗΧΟΛΗΨΙΑ ΣΕ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΩΡΟ
6	ΗΧΟΛΗΨΙΑ ΣΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΧΩΡΟ
7	ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΗΧΩΝ (SOUND BANKS – SOUND LIBRARIES)

Κείμενο αναφοράς

2.1.ΣΤ.1 | ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΗΧΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στο σύνθετο και πολύπλευρο φαινόμενο του ήχου, τα χαρακτηριστικά του οποίου μπορούν να αναλυθούν και να περιγραφούν. Η υποενότητα παρέχει πληροφορίες για το πώς συμπεριφέρεται ο ήχος και πώς γίνεται αντιληπτός. Περιγράφονται τα βασικά χαρακτηριστικά του, όπως η ένταση του ήχου που μετριέται σε ντεσιμπέλ (decibel ή dB).

Παρουσιάζονται επίσης οι φυσικές του ιδιότητες, που είναι το μήκος κύματος, η περίοδος, η συχνότητα, η οποία μετρείται σε Hertz (Hz), το πλάτος ταλάντωσης, ο χρόνος και η κυματομορφή του, ιδιότητες που του προσδίδουν τα τέσσερα (4) κύρια χαρακτηριστικά του: ένταση, διάρκεια, τονικό ύψος και χροιά (ή χροχρώμα).

Ακόμη, αναλύονται οι αρμονικές συνιστώσες που συμβάλλουν στη χροιά και την πολυπλοκότητα ενός ήχου και αποσαφηνίζονται οι έννοιες: φάση, κατευθυντικότητα και συντονισμός του ήχου. Διερευνάται το φαινόμενο της ανάκλασης του ήχου, της αντήχησης, της ηχούς, της περιθλάσης, της διάθλασης και της εξασθένησης του ήχου, καθώς και το φαινόμενο Doppler. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με διαφορετικά υλικά για να κατανοήσουν πώς λειτουργεί ο ήχος. Μαθαίνουν για το ηχητικό φάσμα που ακούει το ανθρώπινο αφτί (20-20.000 Hz) και το όριο πόνου, που για τους ανθρώπους είναι τα 120 dB. Επειδή ως μελλοντικοί/-ές εικονολήπτες/-τριες καταγράφουν ήχους, προτείνεται να πραγματοποιήσουν το προσωπικό τους ακούγραμμα για να ξέρουν το εύρος των εντάσεων και συχνοτήτων που μπορούν να ακούσουν οι ίδιοι/-ες.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι η αναγνώριση και κατανόηση των ποιτικών χαρακτηριστικών που συμβάλλουν στον πλούτο και την πολυπλοκότητα του ήχου, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να αξιολογούν τους ήχους κατά τη διάρκεια των λήψεων και να επιλέγουν τις κατάλληλες ρυθμίσεις καταγραφής ήχου, σύμφωνα με τις ανάγκες του έργου.

2.1.ΣΤ.2 | ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, αναλύονται τα διαφορετικά είδη του ήχου που θα κληθεί να διαχειριστεί ένας/μία εικονολήπτης/-τρια, καθώς ο ήχος θεωρείται βασικό συστατικό της εικονοληψίας και του μοντάζ. Παρουσιάζονται δύο (2) βασικά είδη ήχων, οι διηγητικοί (diegetic sound) και οι μη διηγητικοί ήχοι (non-diegetic sound). Στους διηγητικούς ήχους εντάσσονται οι ομιλίες των ανθρώπων, οι διάλογοι, οι φυσικοί ήχοι του περιβάλλοντος (βροχή, αέρας, κερανοί κ.ά.), οι ήχοι από αντικείμενα (πόρτες, βήματα, αυτοκίνητα κ.ά.), οι «θόρυβοι του βάθους», που σε μια σκηνή άλλοτε είναι επιθυμητοί και άλλοτε όχι (τυχαίοι ή χαοτικοί κραδασμοί, ανεπιθυμητοί ή ενοχλητικοί ήχοι και θόρυβοι από κυκλοφορία κ.λπ.), καθώς και οι ατμόσφαιρες (ambient).

Στους μη διηγητικούς ήχους εντάσσονται ο σχολιασμός από τον/την αφηγητή/-τρια, οι ήχοι από μουσικά όργανα (έγχορδα, πνευστά, κρουστά και ηλεκτρονικά συνθεσάιζερ), τα ηχητικά εφέ, που είτε ηχογραφούνται κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων είτε προστίθενται στο στάδιο του μοντάζ, τα γέλια σε ορισμένες τηλεοπτικές σειρές κ.ά. Επίσης, αναφέρονται και διάφοροι άλλοι τύποι θορύβων (λευκός, ροζ). Υπάρχουν και οι ηλεκτρομαγνητικοί ήχοι, που παράγονται από ηλεκτρικές ή ηλεκτρονικές συσκευές (ηχεία, μικρόφωνα), οι οποίες μετατρέπουν τα ηλεκτρικά σήματα σε ηχητικά κύματα. Αυτός ο τύπος ήχου συνδέεται συνήθως με τον σύγχρονο ηχητικό εξοπλισμό. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να κατηγοριοποιούν τους διαφορετικούς τύπους του ήχου και το είδος τους (mono, stereo, 5:1).

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι, στην οπτικοακουστική παραγωγή, η ηχοληψία και η μηχανική (διαχείριση) του ήχου είναι ξεχωριστές ειδικότητες. Παρ' όλα αυτά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται συχνά να αποδώσουν κατάλληλα τους ήχους κατά τη διάρκεια των λήψεων και μαθαίνουν να επιλύουν ζητήματα καταγραφής ήχου ή να προβαίνουν σε διόρθωση προβληματικών ήχων, καθώς και σε μείξη ήχων στο στάδιο του μοντάζ.

Σκοπός της υποενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, με διαφορετικούς ήχους, ακούγοντας και αναλύοντας δείγματα διαφορετικών ήχων κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, κατηγοριοποιώντας, ηχογραφώντας και αξιολογώντας τους δικούς τους ήχους.

2.1.ΣΤ.3 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΗΧΟΥ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει τα προγράμματα επεξεργασίας ήχου και εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τα βασικά εργαλεία διαχείρισης ήχου σε μια οπτικοακουστική παραγωγή. Γίνεται αναφορά στους βασικούς μορφότυπους αρχείων ήχου (MP3, WAV κ.ά.), στα πιο διαδεδομένα προγράμματα μοντάζ (Premiere, DaVinci Resolve κ.ά.), αλλά και στα πιο εξειδικευμένα λογισμικά επεξεργασίας ήχου (Audacity, WavePad κ.ά.). Προσδιορίζονται οι ήχοι που πρέπει να καταγραφούν για περαιτέρω επεξεργασία στο μοντάζ, μελετώντας το storyboard ενός έργου και εστιάζοντας την προσοχή στο ηχητικό μέρος του. Γίνεται καταγραφή και κατηγοριοποίηση των ήχων σε μια λίστα, διαχωρίζοντας τούς άρτιους ηχητικά από τους μη κατάλληλους, ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία επιλογής στο στάδιο της επεξεργασίας. Το ηχητικό μέρος μιας ταινίας μπορεί να εμπεριέχει τεράστιο αριθμό διαφορετικών καναλιών ήχων και αυτό απαιτεί καλή γνώση του λογισμικού.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα κατάλληλα προγράμματα επεξεργασίας ήχου, τα παράθυρα, τα μενού και τις τεχνικές τους δυνατότητες, ώστε να διαχειρίζονται το διάγραμμα ροής σήματος ήχου, τις βασικές περιοχές ακουστικών συχνοτήτων (hi, mid, low) και τα κανάλια του ήχου. Γίνεται μάλιστα εισαγωγή στην ομαδοποίηση ήχων, με στόχο τη γρήγορη και αποδοτική επεξεργασία τους.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τα λογισμικά επεξεργασίας ήχου (ανοικτού κώδικα και μη). Αυτό θα τους/τις βοηθήσει να διαχειρίζονται γρήγορα και αποτελεσματικά το οπτικοακουστικό υλικό προκειμένου να επιτύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα, σύμφωνα με το σκηνοθετικό όραμα και το σενάριο, πραγματοποιώντας βασικές εργασίες επεξεργασίας. Λόγω του ότι υπάρχουν πολλές επιλογές λογισμικού πάνω σε αυτόν τον τομέα, είναι σημαντική η εξοικείωση ακόμα και με διαφορετικά λογισμικά, ώστε στο μέλλον οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να επιλέξουν τα κατάλληλα ψηφιακά εργαλεία επεξεργασίας ήχου ανάλογα με το τι ταιριάζει στην εργασία τους.

2.1.ΣΤ.4 | ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΗΧΟΛΗΨΙΑΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει τις συσκευές ηχοληψίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις δυνατότητες και τις παραμετροποιήσεις που έχουν οι κάμερες όσον αφορά την ηχογράφηση κατά τη διάρκεια μιας βιντεοσκοπήσης/κινηματογράφησης. Αναδεικνύονται τα συνήθη λάθη που γίνονται κατά τη διαδικασία της ηχοληψίας, γιατί στις μικρές παραγωγές δίνεται μεγαλύτερη προσοχή στην εικονοληψία και λιγότερο στην άρτια καταγραφή του ήχου, καθώς αυτό προϋποθέτει ηχολήπτη/-τρια και εξειδικευμένο εξοπλισμό, που συνήθως δεν καλύπτεται από τον προϋπολογισμό.

Ακόμη, παρουσιάζονται τα διάφορα ηχητικά συστήματα που χρησιμοποιούνται για τη λήψη και τη μετάδοση του ήχου, συσκευές εισόδου – εξόδου (transducers), που μετατρέπουν μια μορφή ενέργειας σε μια άλλη, οι επεξεργαστές σήματος (signal processors), που μπορούν να αλλάζουν ένα (1) ή περισσότερα χαρακτηριστικά του ήχου, και οι ολοκληρωμένες συσκευές ηχητικών συστημάτων, που συνδυάζουν τις παραπάνω μορφές. Εξετάζονται οι διαφορές μονοφωνικού και πολυφωνικού ήχου. Παρουσιάζονται οι κατηγορίες των μικροφώνων (μικρόφωνο άνθρακα, μικρόφωνο ταινίας, δυναμικό και πυκνωτικό μικρόφωνο, μικρόφωνο χειρός, boom, μικρόφωνο χειλιών ή studio, μικρόφωνο ψείρα, ασύρματο μικρόφωνο, shotgun και μικρόφωνο headset), που αποτελούν τις βασικότερες μονάδες μετατροπής σήματος εισόδου.

Ακόμη, αναλύονται τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ενσωματωμένων μικροφώνων στις κάμερες που καταγράφουν τον ήχο παράλληλα με την εικόνα. Κάποιες βιντεοκάμερες έχουν επάνω τους ένα βασικό μικρόφωνο που είναι τοποθετημένο στον ίδιο άξονα με τον φακό της κάμερας, αλλά οι επαγγελματίες χρησιμοποιούν πάντα διαφορετικό εξοπλισμό για την καταγραφή του ήχου.

Σκοπός της υποενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με όλες τις συσκευές ηχοληψίας, ώστε, όταν δεν υπάρχει ηχολήπτης/-τρια κατά τη βιντεοσκοπήση, να μπορούν να διαχειριστούν και να επιλέγουν τις ενδεδειγμένες τεχνικές καταγραφής, αναπαραγωγής και επεξεργασίας ήχου προκειμένου να επιτύχουν άρτια αποτελέσματα, χωρίς λάθη και θορύβους.

2.1.ΣΤ.5 | ΗΧΟΛΗΨΙΑ ΣΕ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΩΡΟ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην ηχοληψία σε εξωτερικό χώρο, αποσκοπώντας στην εξοικείωσή τους με αυτή τη διαδικασία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται και πειραματίζονται με την καταγραφή ήχων, διεξάγοντας μια βιντεοσκοπήση με χρήση δύο (2) καμερών (μία για γενικά πλάνα και μία για κοντινά πλάνα). Αυτή η διαδικασία περιλαμβάνει επίσης την ηχοληψία, και από την κάμερα και με χρήση ενδεδειγμένων μικροφώνων ανά περίπτωση. Παρουσιάζονται συγκεκριμένες διαδικασίες και τεχνικές για τη σωστή καταγραφή του ήχου.

Μέσα από την ανίχνευση της τοποθεσίας, προσδιορίζονται οι λήψεις εικόνας/ήχου, λαμβάνοντας υπόψη τις πιθανές προκλήσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον

(άνεμος, κυκλοφορία ή άγρια ζωή). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ελέγχουν την ώρα της ημέρας, γιατί μπορεί να επηρεάσει σημαντικά το ηχητικό τοπίο. Εξετάζουν τις καιρικές συνθήκες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την εγγραφή, εφαρμόζοντας αντιανεμική προστασία στο μικρόφωνο, ώστε να προστατευτεί η εγγραφή από τις παρεμβολές του ανέμου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρακολουθούν την καταγραφή του ήχου σε πραγματικό χρόνο, φορώντας τα κατάλληλα ακουστικά.

Η καταγραφή του περιβάλλοντος ήχου είναι σημαντική, γιατί στο μοντάζ αυτοί οι ήχοι προσθέτουν βάθος στο έργο. Για να ελαχιστοποιηθεί ο θόρυβος κατά την εγγραφή, πρέπει να αποφεύγονται οι ομιλίες και οι περιττές κινήσεις που θα μπορούσαν να καταγραφούν από τα μικρόφωνα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες τηρούν λεπτομερή αρχεία των ηχογραφήσεων, όπου σημειώνονται η ημερομηνία, η ώρα, η τοποθεσία, ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται, ενώ γίνεται και μια σύντομη περιγραφή των ήχων που καταγράφονται.

Η ηχογράφηση σε εξωτερικούς χώρους είναι μια δημιουργική και τεχνική προσπάθεια που απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό και καλό «αφτί» για την αποτύπωση της ουσίας του περιβάλλοντος.

Σκοπός της παρούσας υποεπένδυσης είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να καταγράφουν και να αρχειοθετούν κατάλληλα τις λήψεις/ήχους και χωρίς προβλήματα, ακολουθώντας τις κατάλληλες πρακτικές και τεχνικές.

2.1.ΣΤ.6 | ΗΧΟΛΗΨΙΑ ΣΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΧΩΡΟ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση ασχολείται με την τεχνική της ηχοληψίας σε εσωτερικούς χώρους. Ορισμένες από τις παραπάνω διαδικασίες εφαρμόζονται και σε αυτές τις συνθήκες, όπως έλεγχος του χώρου και των συνθηκών, παρακολούθηση του ήχου με τα ακουστικά, καταγραφή του περιβάλλοντος ήχου και ταξινόμηση των ήχων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα που παρουσιάζονται σε μεγάλους χώρους, όπου ο ήχος διαχέεται και δημιουργεί προβλήματα στην ποιότητα της ηχογράφησης ή της ακουστικής.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τις συχνότητες των κυμάτων και το τονικό ύψος (pitch), ενώ μαθαίνουν τη λειτουργία των μπάσοπαγίδων και άλλων ηχοαπορροφητικών συσκευών, που βελτιώνουν την αναπαραγωγή των μπάσων προσφέροντας καθαρό ήχο στον χώρο. Ασκούνται στην καταγραφή του «ήχου του δωματίου» (room tone), ελέγχοντας τον χώρο για πηγές θορύβου (μονάδες κλιματισμού ή ανεμιστήρες υπολογιστών), ώστε να μπορέσουν να τον ελαχιστοποιήσουν. Για την ηχογράφηση φωνής ή οργάνων, πρέπει η πηγή του ήχου να έχει τοποθετηθεί σωστά σε σχέση με το μικρόφωνο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με την απόσταση και τις γωνίες και κάνουν πολλές λήψεις για να επιτύχουν τον καλύτερο ήχο, ενώ καλούνται να καταγράψουν ταυτόχρονα βίντεο και ήχο μιας σκηνής, όπως μια συνομιλία μεταξύ δύο (2)

ατόμων, σε ένα μεγάλο, κλειστό χώρο όπου υπάρχουν και άλλοι ήχοι, όπως, για παράδειγμα, φωνές τρίτων, μουσική, ήχοι μηχανών κ.λπ. Δημιουργούν δύο (2) ίδια πολύ σύντομα βίντεο, όπου στο ένα από αυτά προσπαθούν να αξιοποιήσουν τον περιβάλλοντα ήχο ως μέρος του σεναρίου (με ισορροπία κύριων και δευτερευόντων ήχων).

Στόχος αυτής της υποενότητας είναι να εξασκηθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην τέχνη της ηχοληψίας και στον έλεγχο των θορύβων κατά τη βιντεοσκόπηση σε εσωτερικό χώρο.

2.1.ΣΤ.7 | ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΗΧΩΝ (SOUND BANKS – SOUND LIBRARIES)

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στους όρους και τις διαδικασίες που αφορούν τις τράπεζες ήχου (sound banks/libraries), γνωστές και ως βιβλιοθήκες ή πλατφόρμες ήχων στοκ. Αυτές συνιστούν έναν πόρο όπου άτομα και επιχειρήσεις μπορούν να αγοράσουν ή να λάβουν άδεια για τη χρήση μιας μεγάλης ποικιλίας ήχων στα έργα τους, ανάλογα με τις ανάγκες τους. Οι τράπεζες αυτές προσφέρουν ήχους που καλύπτουν διάφορα θέματα (ήχους φύσης, ανθρώπων κ.ά.) και σε διαφορετικά format.

Στην παρούσα υποενότητα, γίνεται μια σύνοψη της διαδικασίας αποστολής αρχείων στις εν λόγω τράπεζες, η οποία περιλαμβάνει την ανάρτηση, τον έλεγχο περιεχομένου, την αποδοχή, τη δημοσίευση και, τέλος, τη διαθεσιμότητα των ήχων με διαφορετικές επιλογές αδειοδότησης ή αγοράς από άλλους χρήστες/-τριες. Αυτές οι επιλογές μπορεί να περιλαμβάνουν άδειες χωρίς δικαιώματα εκμετάλλευσης ή διαχείρισης δικαιωμάτων ή εκτεταμένες άδειες χρήσης, ανάλογα με την προβλεπόμενη χρήση και τον προϋπολογισμό.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα θετικά που προσφέρουν οι τράπεζες ήχων (διασφάλιση ποιότητας των ήχων, ευκολία εύρεσης/απόκτησής τους, εξοικονόμηση χρόνου και πόρων για δημιουργούς, επιχειρήσεις κ.λπ.).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους τρόπους αναζήτησης των ήχων, χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά, κατηγορίες ή ετικέτες, οι οποίες παρέχουν επιλογές προεπισκόπησης, ώστε οι χρήστες/-τριες να μπορούν να αξιολογήσουν το περιεχόμενο πριν λάβουν μια απόφαση αγοράς/αδειοδότησης. Ορισμένες πλατφόρμες προσφέρουν επιλογές προσαρμογής, επιτρέποντας στους/στις χρήστες/-τριες να ζητούν συγκεκριμένους ήχους προσαρμοσμένους στις απαιτήσεις του έργου τους.

Η υποενότητα είναι σημαντική για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι ικανοί/-ές, μέσα από ερευνητικές διαδικασίες στις τράπεζες ήχου, να συλλέγουν υλικό προκειμένου να το χρησιμοποιήσουν «ντύνοντας» ηχητικά τις λήψεις τους, αλλά και να αναρτούν καταγεγραμμένους ήχους που μπορούν να αποφέρουν οικονομικό όφελος στους ίδιους/-ες.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Alton, E. (2011). *Εγχειρίδιο ακουστικής*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Ιωάννου, Ι. (1997). *Ακουστική για ηχολήπτες*. Αθήνα: Εκδοτικός Όμιλος «Ιων».
3. Κυριακουλάκος, Π. & Καλαμπάκας, Ε. (2015). «Ήχος και ηχητικός σχεδιασμός» [Κεφάλαιο 8 Συγγράμματος], στο Κυριακουλάκος, Π. & Καλαμπάκας, Ε. (2015). *Η οπτικοακουστική κατασκευή*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 15 Αυγούστου 2023 από:
<http://hdl.handle.net/11419/5716>

Συμπληρωματικές

1. Μουσικής Καμώματα. (2014). *Ασκήσεις-παιχνίδια για μουσική*. Ανακτήθηκε στις 15 Αυγούστου 2023 από:
<http://doingmusic.blogspot.com/2014/02/blog-post.html>
2. Ear health. *Ακοόγραμμα Online*. Ανακτήθηκε στις 15 Αυγούστου 2023 από:
<https://earhealth.gr/test-akohs/>
3. Τάτσης, Τ. (2011). *Οργανογνωσία. Ακουστική, μουσικά συστήματα και σκάλες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαρηγορίου – Νάκας.
4. Chion, M. (2010). *Ο ήχος στον κινηματογράφο*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

2.2 • ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

2.2.A • ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην ιστορία της φωτογραφίας και στον αντίκτυπο που είχε στην εξέλιξη του ανθρώπου, τόσο σε πολιτικοκοινωνικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Ειδικότερα, στην παρούσα μαθησιακή ενότητα, παρουσιάζεται η εξέλιξη της φωτογραφίας, από την *camera obscura*⁶ του Αριστοτέλη μέχρι τη σύγχρονη, ψηφιακή φωτογραφία, τόσο από την πλευρά της τεχνικής της εξέλιξης όσο και από την πλευρά της εικαστικής ματιάς των μεγάλων φωτογράφων. Παρουσιάζονται τα σημαντικά καλλιτεχνικά ρεύματα της φωτογραφίας που επηρέασαν τον κινηματογράφο, αλλά και την τέχνη γενικότερα, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Ειδικότερα, παρουσιάζεται και αναλύεται το έργο μεγάλων ξένων φωτογράφων, όπως των Henri Cartier-Bresson, Sebastian Salgado, Man Ray, André Kertész, Brassai, Bill Brand, Eugene Smith, Robert Capa, Dorothea Lange, Garry Winogrand, Ansel Adams, Horst P. Horst, αλλά και Ελλήνων, όπως των Κώστα Μπαλάφα, Σπύρου Μελετζή, Βούλας Παπαϊωάννου, Τάκη Τλούπα, Δημήτρη Χαρισιάδη, Nelly's, Αριστοτέλη Σαρρηκώστα κ.ά. Τέλος, αποτυπώνεται και η πολύπλευρη ενασχόλησή τους με άλλες τέχνες.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναγνωρίζουν το φωτογραφικό ύφος της δουλειάς μεγάλων φωτογράφων,
- Εξηγούν την έννοια της «αποφασιστικής στιγμής» σε μια φωτογραφία,
- Διακρίνουν τα φωτογραφικά κινήματα στην ιστορία της φωτογραφίας και τον ρόλο που έπαιξαν στην ιστορία της τέχνης,
- Αναλύουν το έργο και το ύφος της δουλειάς των μεγάλων φωτογράφων,
- Χρησιμοποιούν στοιχεία μεγάλων φωτογράφων στη δική τους δουλειά,
- Περιγράφουν τις σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις της ιστορίας της φωτογραφίας, από την αρχή της εμφάνισής της μέχρι σήμερα,
- Ερευνούν σε βάθος το έργο των μεγάλων φωτογράφων σε σχέση με τον κινηματογράφο,
- Εντοπίζουν το διαφορετικό ύφος και τη διαφορετική αισθητική σε κάθε φωτογραφική δουλειά,

6 Για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά τους τεχνικούς όρους της ειδικότητας στην υποενότητα, βλ. το Γλωσσάρι.

- Υποστηρίζουν το έργο ενός/μιας μεγάλου/-ης φωτογράφου σε σχέση με την περίοδο που έζησε.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Camera obscura / Εφεύρεση Kodak / Ασπρόμαυρη φωτογραφία / Έγχρωμη φωτογραφία / FSA / Eadweard Muybridge / Henri Cartier-Bresson / Robert Capa / Dorothea Lange / Sebastian Salgado / Κώστας Μπαλάφας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΑΠΟ ΤΗΝ CAMERA OBSCURA ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΙΚΟΝΑ
2	ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΗ ΣΤΗΝ ΕΓΧΡΩΜΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΑΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗ ΕΙΚΟΝΑ, ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΜΟΥΥΒΡΙΔΓΕ
3	Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΡΟΜΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ
4	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΠΙΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ
5	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΠΟΡΤΡΕΤΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ
6	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟΥ ΚΑΙ ΦΩΤΟΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ, ΤΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ
7	ΤΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ FSA ΣΤΙΣ ΗΠΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1930-1940
8	ΠΡΩΤΟΙ/-ΕΣ ΕΛΛΗΝΕΣ/-ΙΔΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΣΤΕΣ/-ΤΡΙΕΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.A.1 | ΑΠΟ ΤΗΝ CAMERA OBSCURA ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΙΚΟΝΑ

Η υποενότητα «Από την camera obscura στην ψηφιακή εικόνα» αποσκοπεί να γνωρίσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες όλη την ιστορική εξέλιξη της φωτογραφίας, από τον 4ο αιώνα π.Χ., όταν ο Αριστοτέλης περιέγραφε πώς λειτουργούσε η camera obscura, μέχρι τη σημερινή, ψηφιακή εποχή της φωτογραφίας και κατ' επέκταση της εικονοληψίας. Η υποενότητα εστιάζεται στις πειραματικές δοκιμές μέχρι την πρώτη φωτογραφία το 1839, στην εφεύρεση της τυπογραφίας, την εφεύρεση του φιλμ σε ρολό και την εφεύρεση της Kodak, που εκτίναξε τη δημοφιλία της στο ευρύ κοινό, με το σλόγκαν του George Eastman «Εσείς πατήστε το κουμπί, εμείς κάνουμε τα υπόλοιπα» το 1888.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η εφεύρεση του τηλεγράφου, η εξέλιξη της αποστολής μηνυμάτων από τα ερτζιανά μέχρι τη σημερινή απευθείας αποστολή δεδομένων και η δημιουργία του CCD (Charge-Coupled Device) από τους Willard S. Boyle

και George E. Smith, εφεύρεση που άλλαξε τα πάντα στην εικόνα, αφού με αυτή την ανακάλυψη περάσαμε σε μια νέα ψηφιακή εποχή.

Σκοπός της υποενότητας αυτής, μέσα από συνοδευτικό της θεωρίας οπτικοακουστικό υλικό, είναι να παράσχει τις βάσεις για την απόκτηση των απαιτούμενων γνώσεων και δεξιοτήτων προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν την ιστορική εξέλιξη της φωτογραφίας, αλλά ταυτόχρονα και της εικονοληψίας, αφού οι δύο αυτές τέχνες είναι άρρηκτα δεμένες μεταξύ τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις ιστορικές εφευρέσεις που συνέβαλαν στην εξέλιξη του κλάδου και αναγνωρίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ φωτογραφίας και εικονοληψίας.

Η παρούσα υποενότητα αποτελεί σημαντική βάση για την κατανόηση της λειτουργίας της εικονοληψίας.

2.2.A.2 | ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΗ ΣΤΗΝ ΕΓΧΡΩΜΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΑΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗ ΕΙΚΟΝΑ, ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΜΟΥΥΒΡΙΔΖ

Η παρούσα υποενότητα εστιάζεται στους μείζονες σταθμούς της ιστορικής εξέλιξης από την ασπρόμαυρη στην έγχρωμη φωτογραφία και από τη στατική στην κινούμενη εικόνα. Ειδικότερα, η υποενότητα αναλύει την ιστορική περίοδο του 19ου αιώνα και συζητά το πώς οι άνθρωποι της εποχής προσπαθούσαν να αποτυπώσουν την εικόνα τους σε «υποκατάστατα» της φωτογραφίας μέχρι το 1826, οπότε και εφευρέθηκε. Επίσης, εξετάζονται οι πρώτοι πειραματισμοί από τους Nicéphore Niépce, Louis Daguerre και Fox Talbot, το χρονικό της κατοχύρωσης της εφεύρεσης της φωτογραφίας, οι αντιδράσεις που δημιουργήθηκαν και οι αμφισβητήσεις για το αν συνιστά τέχνη ή όχι, καθώς και η συμβολή της στις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις της εποχής.

Στη συνέχεια, εξετάζονται η δαγγεροτυπία, η καλοτυπία, ο πικτοριαλισμός, οι carte de visite, το έργο του Nadar και οι πρώτες του αεροφωτογραφίες, αλλά και οι πρώτες προσπάθειες για την έγχρωμη φωτογραφία, μέχρι την ανακάλυψή της από τον φυσικό James Clerk Maxwell το 1861. Στη συνέχεια, εξετάζεται η περίοδος 1872-1878 και τα φωτογραφικά πειράματα του Άγγλου φωτογράφου Eadweard Muybridge, στον οποίο ανατέθηκε η φωτογραφική αποτύπωση της κίνησης του αλόγου. Από το πείραμα αυτό δημιουργήθηκε το zoopraxiscope, μια συσκευή προβολής φωτογραφιών με διαφορά κινήσεων που θεωρείται και ο πρόδρομος του κινηματογράφου, καθώς και το γνωστό photo finish.

Σκοπός της υποενότητας είναι η κατανόηση και η σε βάθος ανάλυση των τεχνολογικών εξελίξεων στην ιστορία της φωτογραφίας και πόσο αυτή συντέλεσε, σε συνδυασμό με τις άλλες εξελίξεις της εποχής, στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη του ανθρώπου.

2.2.A.3 | Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΡΟΜΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ

Στην υποενότητα «Η φωτογραφία δρόμου μέσα από το έργο διάσημων φωτογράφων», οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν το έργο διάσημων φωτογράφων αλλά και

τη ζωή τους, καθώς, όπως προκύπτει ιστορικά, οι περισσότεροι/-ες από αυτούς/-ές ασχολήθηκαν και με πολλές άλλες τέχνες, στοιχείο που καταδεικνύεται στο φωτογραφικό τους έργο. Αναλύονται διάσημες σειρές και φωτογραφίες από την άποψη της σύνθεσης κάδρου και δίνεται έμφαση στην ερμηνευτική σημειολογία της φωτογραφίας, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο οι διάσημοι/-ες φωτογράφοι άφησαν το αποτύπωμά τους στην ιστορία της φωτογραφίας. Επίσης, εξετάζεται η σχέση τους με τον κινηματογράφο (για κάποιους/-ες από αυτούς/-ές).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν, μέσα από την ανάλυση των φωτογραφικών έργων, στη δυναμική των κάδρων αλλά και τη σημαντικότητα της ιστορικής καταγραφής μέσα από φωτογραφικές σειρές. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο έργο του Henri Cartier-Bresson, που δημιούργησε και ανέλυσε την «αποφασιστική στιγμή της φωτογραφίας», αλλά και στα σημαντικά έργα των Man Ray, André Kertész, Bill Brandt, W. Eugene Smith, Lee Friedlander, Robert Doisneau, Brassai, Eugène Atget, Garry Winogrand κ.ά.

Σκοπός της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τα τεχνικά και αισθητικά μέρη μιας φωτογραφίας μεμονωμένα, αλλά και το φωτογραφικό ύφος που φέρουν διάσημοι φωτογράφοι και πώς αυτό επηρεάζει το κοινό, ως μέσο ιστορικής αποτύπωσης.

Η παρούσα υποενότητα είναι πολύ σημαντική, καθώς η φωτογραφία δρόμου είναι άμεσα συνδεδεμένη με την κοινωνική φωτογραφία και κατ' επέκταση το ντοκιμαντέρ, αλλά και με τη δυναμική των στατικών κάδρων που είναι ίδια με τα κινηματογραφικά πλάνα.

2.2.A.4 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΠΙΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ

Η φωτογραφία τοπίου χαρακτηρίζεται από τη λεπτομέρεια της τονικής κλίμακας, γεγονός που αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν μέσα από το έργο του Ansel Adams, του δημιουργού του ζωνικού συστήματος αλλά και του γνωστού φωτογραφικού γκρουπ F/64, τις δυνατότητες καταγραφής του φιλμ (και μετέπειτα του φωτοευαίσθητου αισθητήρα στα ψηφιακά μέσα), την τελειότητα της απόδοσης των τόνων σε μια εικόνα. Το 1932, μαζί τους γνωστούς/-ές φωτογράφους Imogen Cunningham, John Paul Edwards, Sonia Noskowiak, Henry Swift, Willard Van Dyke και Edward Weston, ιδρύει το γκρουπ F/64, το οποίο έδινε έμφαση στη μεγαλύτερη δυνατότητα βάθους πεδίου και στην ανάδειξη της οξύτητας των λεπτομερειών σε μια φωτογραφία, όπως αποτυπώνεται στο έργο “Rose on Driftwood” του Ansel Adams.

Στη συνέχεια, αναλύεται το ζωνικό σύστημα, η σχέση έκθεσης χρόνου και εμφάνισης φιλμ (και πώς αυτό λειτουργεί πια στα ψηφιακά μέσα) για την απόλυτη διαβάθμιση των τόνων στα ασπρόμαυρα φωτογραφικά έργα, αλλά και το πώς η ασπρόμαυρη σειρά του Adams, με την τεχνική μηχανή μεγάλου φορμά (view camera), κατέγραψε

τα εθνικά πάρκα της Αμερικής και λειτούργησε ως καμπάνια ευαισθητοποίησης του κόσμου για τα πάρκα.

Το δεύτερο μέρος της υποενότητας εστιάζεται στην αρχιτεκτονική φωτογραφία (ασπρόμαυρη και έγχρωμη) προκειμένου να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τη σύνθεση των κάδρων και κατ' επέκταση των πλάνων στις κτιριακές φόρμες και σχήματα, με το πώς λειτουργούν μέσα στο τοπίο και πώς σε σχέση με τον άνθρωπο και τις δραστηριότητές του, το πώς λειτουργεί το χρώμα αλλά και οι σκιές ως αφηγηματικό στοιχείο σε ένα κάδρο/πλάνο, αλλά και με τους φωτισμούς εσωτερικών χώρων, στοιχείο που βοηθά στην κατανόηση των φωτισμών στα κινηματογραφικά πλάτο.

2.2.A.5 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΠΟΡΤΡΕΤΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ

Η φωτογραφία πορτρέτου είναι το αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας. Από τα πρώτα πορτρέτα στην ιστορία της φωτογραφίας, στη σειρά των παιδιών του φωτορεπόρτερ Sebastian Salgado και της Dorothea Lange, τα εντυπωσιακά πορτρέτα του Paul Strand, του Edward Steichen, του Berenice Abbott, του Brassai και το περίφημο πορτρέτο της Bijou το 1932, που είναι το πρώτο καταγεγραμμένο δικαστικό περιστατικό με αποζημίωση της εικονιζόμενης, μέχρι τα πορτρέτα του διάσημου φωτογράφου μόδας Horst P. Horst, που συνήθιζε να φωτογραφίζει στον κινηματογραφικό κόσμο δημιουργώντας έντονες σκιές με τους φωτισμούς αλλά και σκηνοθετικές ψευδαισθήσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα πορτρέτα του γνωστού περιοδικού *National Geographic* και στη μεγάλη απήχηση που είχαν στο αναγνωστικό κοινό όλα τα χρόνια της λειτουργίας του.

Σκοπός της υποενότητας είναι η ανάλυση των τεχνικών στοιχείων ενός πορτρέτου, όπως του ύψους και της σχέσης μεταξύ κάμερας και εικονιζόμενου/-ης, του περιβάλλοντος και των σημειολογικών στοιχείων του πορτρέτου, του φωτισμού του, αλλά και του γενικότερου πλαισίου της φωτογράφισης και δημοσιοποίησής του, και γίνεται αντιπαραβολή με διάσημα κινηματογραφικά πορτρέτα. Επιπλέον, η φωτογραφία πορτρέτου –και η λήψη αντίστοιχα– αναλύονται και συζητούνται στο πλαίσιο του Γενικού Κανονισμού Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), που ισχύει από τον Μάιο του 2018. Η παρούσα υποενότητα συνδέεται άμεσα, εκτός από τις μαθησιακές ενότητες του φωτισμού, και με την ενότητα «Νομοθεσία και δεοντολογία επαγγέλματος».

2.2.A.6 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟΥ ΚΑΙ ΦΩΤΟΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ, ΤΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Η φωτογραφία ντοκουμέντου – φωτοειδησεογραφική φωτογραφία (ή φωτογραφία ρεπορτάζ) είναι το αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας. Το πρώτο σκέλος της υποενότητας αναλύει το έργο μεγάλων φωτογράφων – φωτορεπόρτερ, όπως (ενδεικτικά) των André Kertész και Eugene Smith, που κάλυψε για το περιοδικό *Life* τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ή το έργο του Robert Capa από τον Ισπανικό Εμφύ-

λιο Πόλεμο, που τον καταξίωσε ως πολεμικό ανταποκριτή. Ο Robert Capa, ο οποίος κάλυψε συνολικά πέντε διαφορετικούς πολέμους, έμεινε, μεταξύ άλλων, στην Ιστορία και για το πιστεύω του: «*Αν οι φωτογραφίες σου δεν είναι πολύ καλές, σημαίνει πως δεν είσαι πολύ κοντά στο θέμα*». Ιδιαίτερη ανάλυση αξίζει το έργο “Workers” του Βραζιλιάνου φωτορεπόρτερ Sebastião Salgado, που αφορά τους βιομηχανικούς εργάτες. Η συγκεκριμένη σειρά αξίζει να αναλυθεί όχι μόνο φωτογραφικά, αλλά και ως δημοσιογραφική έρευνα του δημιουργού, στοιχείο που αποτελεί σημείο αναφοράς για την έρευνα στη δημοσιογραφία και το ντοκιμαντέρ.

Στο δεύτερο σκέλος, η υποενότητα ασχολείται με τα πρακτορεία ειδήσεων, που σήμερα πια έχουν ξεχωριστά τμήματα video-ειδήσεων. Από τον Charles Havas, τον άνθρωπο που αντιλήφθηκε πρώτος την εμπορική αξία της είδησης και της πληροφορίας, δημιουργώντας το 1832 το πρακτορείο Havas (το σημερινό AFP), μέχρι όλα τα άλλα που ακολούθησαν, όπως το πρακτορείο Reuters, το Associated Press, το ITAR-TASS, το Magnum και τα εθνικά πρακτορεία ειδήσεων, μεταξύ των οποίων και το ελληνικό Αθηναϊκό-Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ).

Γίνεται επίσης σημαντική ανάλυση της κάλυψης του πολέμου της Κριμαίας (1853-1856), όπου ουσιαστικά είχαμε για πρώτη φορά πολεμικό φωτορεπορτάζ, σε αντιδιαστολή με τον σημερινό πόλεμο στην ίδια περιοχή και τον τρόπο κάλυψής του από τα διεθνή πρακτορεία ειδήσεων.

2.2.A.7 | ΤΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ FSA ΣΤΙΣ ΗΠΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1930-1940

Η παρούσα υποενότητα εξετάζει την περίοδο της μεγάλης οικονομικής κρίσης στις ΗΠΑ (1930-1940) και τον τρόπο με τον οποίο η τότε αμερικανική κυβέρνηση συγκρότησε το FSA (Farm Security Administration), τμήμα του Υπουργείου Γεωργίας των ΗΠΑ το 1937, προκειμένου να καταγράψει φωτογραφικά τη φτώχεια και τη ζωή των αγροτών εκείνης της περιόδου, καθώς και τις επιπτώσεις της μεγάλης οικονομικής ύφεσης. Στο εν λόγω πρόγραμμα έλαβαν μέρος γνωστοί/-ές φωτογράφοι της εποχής: Arthur Rothstein, Theo Jung, Ben Shahn, Walker Evans, Dorothea Lange, Carl Mydans, Russell Lee, Marion Post Wolcott, Jack Delano, John Vachon και John Collier, με επικεφαλής τον αυστηρό Roy Stryker. Από αυτή τη σειρά, που ξεπερνά τα 107.000 αρνητικά και 1.600 slides, ξεχωρίζει η διάσημη σειρά φωτογραφιών της Dorothea Lange, με τη «μετανάστρια μητέρα». Μολονότι σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν οι πολίτες να φωτογραφηθούν ως περήφανοι και σκληρά εργαζόμενοι αγρότες και να εμψυχώσουν την κοινωνία, το τελικό αποτέλεσμα ήταν η αποτύπωση της εξάντλησης των ανθρώπων μέσα σε συνθήκες φτώχειας, της εσωτερικής μετανάστευσης και του διαρκούς ανθρωπίνου μόχθου για επιβίωση.

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι η ανάλυση του φωτογραφικού έργου στο σύνολό του και ο αντίκτυπός του στο κοινό και με αφορμή αυτό το project. Επιπλέον, εξετάζονται ζητήματα που αφορούν την ελευθερία του Τύπου, την «ειδησεογραφική καμπάνια», αλλά και την προπαγάνδα του Τύπου στην ανθρώπινη Ιστορία.

Η εν λόγω υποενότητα συνδέεται άμεσα με τις υποενότητες που αφορούν το ντοκιμαντέρ και τη δημοσιογραφική εικονοληψία.

2.2.A.8 | ΠΡΩΤΟΙ/-ΕΣ ΕΛΛΗΝΕΣ/-ΙΔΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΣΤΕΣ/-ΤΡΙΕΣ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα αυτής της μαθησιακής ενότητας είναι αφιερωμένη στο σημαντικό έργο των Ελλήνων/-ίδων φωτογράφων και των πρώτων κινηματογραφιστών/-τριών. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν το έργο των Κώστα Μπαλάφα, Σπύρου Μελετζή, Βούλας Παπαϊωάννου, Άρη Κωνσταντινίδη, Ζαχαρία Στέλλα, Τάκη Τλούπα, Δημήτρη Χαρισιάδη και της Nelly's, μερικών εκ των σημαντικών φωτογράφων που ήταν και μέλη της Ελληνικής Φωτογραφικής Εταιρείας (ΕΦΕ). Η ΕΦΕ ήταν το πρώτο φωτογραφικό σωματείο της χώρας, το οποίο είχε και κινηματογραφικό παράρτημα από το 1952, με πρωτεργάτες τη δημοσιογράφο Ελένη Βλάχου και τον δικηγόρο Κώστα Παπακυριακού. Επιπλέον, γίνεται σύντομη αναφορά στο έργο σύγχρονων φωτογράφων, όπως των Αριστοτέλη Σαρρηκώστα, Γιάννης Μπεχράκη, Άλκη Κωνσταντινίδη, Χρήστου Τσέλιου, Ντίνου Διαμαντόπουλου κ.ά.

Στο δεύτερο σκέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν το έργο των πρώτων Ελλήνων κινηματογραφιστών –στις αρχές του 1900–, των Γιαννάκη και Μίλτου Μανάκη ή αδελφών Μανάκη, όπως τους αποκαλούσαν συχνά. Οι δυο τους κατέγραψαν το 1905 την καθημερινότητα των ανθρώπων στη Μακεδονία και θεωρούνται πρωτοπόροι του σινεμά όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά και για τα Βαλκάνια.

Σκοπός της υποενότητας είναι να κάνει γνωστό το έργο Ελλήνων/-ίδων δημιουργών στη φωτογραφία και στα πρώτα βήματα του κινηματογράφου και να το αξιολογήσουν σε σχέση με την περίοδο που έζησαν. Η παρούσα υποενότητα συνδέεται με τη μαθησιακή ενότητα «Εισαγωγή στην Ιστορία της Κινούμενης Εικόνας».

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Crane, A. (1995). *On the other side of the camera*. Köln: Konemann.
2. Freud, G. (1996). «Φωτογραφία και κοινωνία». Αθήνα: Περιοδικό *Φωτογράφος*.
3. Ξανθάκης, Α. (1981). *Ιστορία της ελληνικής φωτογραφίας από το 1839 έως το 1960*. Αθήνα: Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο.
4. Sontag, S. (1993). «Περί φωτογραφίας». Αθήνα: Περιοδικό *Φωτογράφος*.

Συμπληρωματικές

1. Ζαχοπούλου, Χ. (2018). Ο πολιτιστικός ρόλος του Εθνικού Πρακτορείου Ειδήσεων. Συγκριτική μελέτη του Αθηναϊκού-Μακεδονικού Πρακτορείου Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ) με τα εθνικά πρακτορεία Ειδήσεων της Ισπανίας (EFE), της Ιταλίας (ANSA) και της Πορτογαλίας (LUSA) [Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία]. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2023 από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/156627>
2. Salgado, S. (1993). *Workers*. New York: Aperture Foundation/Eastman Kodak.
3. Salgado, S. (2016). *Children*. London: Taschen.
4. Sontag, S. (2003). *Παρατηρώντας τον πόνο των άλλων*. Αθήνα: Εκδόσεις Scripta.
5. CineManiaξ. (2019). *Το μετείκασμα και η ψευδαίσθηση της κίνησης*. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2023 από: <https://www.youtube.com/watch?v=UpKBUDJ5yDo>

2.2.B • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΑΜΕΡΑ ΛΗΨΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με όλα τα είδη των μηχανών λήψης, καθώς και τα φορμά (format) που κυκλοφορούν στην τηλεόραση, τον κινηματογράφο και τις πιο σύγχρονες μορφές εφαρμογής, όπως το Διαδίκτυο, αλλά και με τους τρόπους λειτουργίας τους ανάλογα με το είδος τους. Ειδικότερα, στην παρούσα μαθησιακή ενότητα, αναλύονται τα σύγχρονα format εγγραφής αλλά και τα παλαιότερα (από το φιλμ των 35 mm και το 18x24 mm του βωβού κινηματογράφου, το σινεμασκόπ, το super 8 και το standard 8, το technirama, το super panavision και το cinemarama μέχρι και τα πιο σύγχρονα, το 4:3, το 16:9 και το 21:9), καθώς και η σχέση ήχου και εικόνας κ.ά. Επιπλέον, εμβαθύνουν, τόσο στη θεωρία όσο και στο εργαστήριο, στα είδη των πλάνων –στο πολύ γενικό (ELS), το γενικό (LS), το ολόσωμο (MS), το αμερικέν, το μεσαίο πλάνο, το κοντινό, το πολύ κοντινό και το πλάνο λεπτομέρειας–, όπως επίσης και στις γωνίες λήψης – οριζόντια, διαγώνια, υποκειμενικό πλάνο (POV), κοντρ πλονζέ, πλονζέ, over the shoulder (OS), καθώς και

το αντίστροφο πλάνο. Τέλος, παρουσιάζονται γνωστά πλάνα από διάσημες ταινίες, τα οποία, αφού πρώτα αναλυθούν στη θεωρία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να τα εφαρμόσουν σε αντίστοιχα δικά τους πλάνα, στο πλαίσιο του εργαστηρίου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τα διαφορετικά φορμά (format) από την αρχή της ιστορίας του κινηματογράφου μέχρι σήμερα,
- Εξηγούν τις διαφορές των κινηματογραφικών πλάνων μεταξύ τους,
- Διακρίνουν την αναγκαιότητα του υποκειμενικού πλάνου σε ένα γύρισμα,
- Περιγράφουν τη σημειολογική ερμηνεία που αποδίδει κάθε πλάνο σε μια σκηνή αλλά και τη σχέση format – φακού που απαιτείται,
- Αναλύουν όλα τα είδη και τα χαρακτηριστικά των κινηματογραφικών πλάνων,
- Εφαρμόζουν τις θεωρητικές τους γνώσεις στον ήχο για τη σωστή καταγραφή του ήχου στην κάμερά τους,
- Χρησιμοποιούν τους κατάλληλους φακούς και το κατάλληλο βάθος πεδίου για να αποδώσουν τη σκηνή που οπτικοποιούν, βάσει σεναρίου (ή storyboard),
- Υπολογίζουν το σενάριο κατά τη διάρκεια ενός γυρίσματος,
- Οπτικοποιούν μια σκηνή storyboard με την κατάλληλη επιλογή πλάνου σε ένα οπτικοακουστικό έργο,
- Συνθέτουν άρθια πλάνα σύμφωνα με τις απαιτήσεις του σεναρίου,
- Επιχειρηματολογούν για τις επιλογές τους ως προς το πλάνο και τον φακό στην οπτικοποίηση ενός σεναρίου, ανάλογα με το ύφος της οπτικοακουστικής παραγωγής,
- Υιοθετούν τις επιλογές οπτικής αφήγησης μεγάλων διευθυντών/-τριών φωτογραφίας στα δικά τους οπτικοακουστικά έργα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Σινεμασκόπ / 16:9 / Γενικό πλάνο / Αμερικέν / Κοντινό πλάνο / Υποκειμενικό πλάνο / Πλονζέ / Κοντρ-πλονζέ / Time lapse / Ρεπεράζ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (4), Σύνολο (6).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΑΔΡΩΝ, Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΡΑΚΟΡ ΚΑΙ ΤΟ ΡΕΠΕΡΑΖ ΣΤΙΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ
2	ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΛΑΝΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΦΟΡΜΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
3	ΚΑΜΕΡΕΣ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑΣ: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ
4	Ο ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΑΜΕΡΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΛΗΠΤΗ/-ΤΡΙΑΣ
5	ΟΙ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΜΕΡΑΣ
6	Η ΣΧΕΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ – STORYBOARD ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑΣ
7	Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΟΥ TIME LAPSE

Κείμενο αναφοράς

2.2.B.1 | Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΑΔΡΩΝ, Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΡΑΚΟΡ ΚΑΙ ΤΟ ΡΕΠΕΡΑΖ ΣΤΙΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε τρία (3) σημαντικά στοιχεία της εικονοληψίας: τη σύνθεση των κάδρων, το ρακόρ και το ρεπεράζ. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν και εξασκούνται πάνω στους κανόνες σύνθεσης των κάδρων που βιντεοσκοπούν, ώστε να υπάρχουν δυναμικά κάδρα, χωρίς περιττά στοιχεία, που μπορούν να αποσπάσουν την προσοχή του κοινού (π.χ. οπτικός θόρυβος). Επίσης, εξασκούνται να αφήνουν τον σωστό «κινηματογραφικό αέρα» π.χ. στο διάλογο δύο (2) ανθρώπων, έτσι ώστε να μπορεί να μονταριστεί σωστά κ.λπ.

Στη συνέχεια, αναλύονται ο τρόπος λειτουργίας και η σημασία των ρακόρ σε μια παραγωγή, τα στοιχεία δηλαδή εκείνα μιας σκηνής ή ενός πλάνου που συνδέονται κατ'αντιστοιχία με κάποια άλλη σκηνή ή με ένα άλλο πλάνο προκειμένου να δώσουν στο κοινό τη συνέχεια μιας ιστορίας, την αληθοφάνειά της, αλλά και την κατανόηση του σεναρίου. Αυτά τα ρακόρ θα πρέπει να συνδέονται πάντα μεταξύ τους –και είναι μία από τις εργασίες των εικονοληπτών/-τριών να τα ελέγχουν– και αφορούν: τα ρακόρ του φωτισμού, του ρυθμού, των ρούχων και των μαλλιών των ηθοποιών, καθώς και τα ρακόρ κίνησης της μηχανής και των αξόνων της.

Τέλος, ορίζεται το ρεπεράζ, η αναζήτηση δηλαδή και η επιλογή των χώρων όπου θα πραγματοποιηθούν τα γυρίσματα μιας ταινίας. Αυτοί οι χώροι πρέπει να ταιριάζουν με το αισθητικό ύφος της παραγωγής και η αναζήτησή τους είναι μια απαιτητική διαδικασία, που αφορά κατά πολύ τους/τις εικονολήπτες/-τριες και τους/τις διευθυντές/-τριες φωτογραφίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τεχνικές αρχειοθέτησης λήψεων που αφορούν το ρεπεράζ προκειμένου να μπορούν να τις βρίσκουν μέσα στα αρχεία τους με συγκεκριμένες τεχνικές αναζήτησης.

2.2.B.2 | ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΠΛΑΝΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΦΟΡΜΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

Η κινηματογραφική αφήγηση έχει έναν ιδιαίτερο τρόπο να υποδεικνύει στο κοινό τι είναι αυτό που θα πρέπει να προσέξει σε κάθε καρέ, κάθε πλάνο μιας ταινίας. Αυτό είναι το αντικείμενο του πρώτου σκέλους της παρούσας υποενότητας. Ειδικότερα, αναλύονται οι βασικές αρχές της αισθητικής της εικόνας και του κάδρου, μέσα από χαρακτηριστικά πλάνα και σκηνές κινηματογραφικών ταινιών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσεγγίζουν θεωρητικά και στη συνέχεια πειραματίζονται με το γεωμετρικό και εικαστικό κέντρο ενός πλάνου, τη «χρυσή τομή» ή τον κανόνα των 2/3, με το ποια είναι η διάρκεια ενός πλάνου, αλλά και πώς γίνεται η οπτική αφήγηση μιας ιστορίας μέσα από τα διάφορα είδη των πλάνων, δηλαδή: το πολύ γενικό (VLS), το γενικό (LS), το αμερικανικό (AS), που πήρε το όνομά του από τις ταινίες γουέστερν και συγκεκριμένα από την ανάγκη να φαίνονται τα πιστόλια σε μια μονομαχία, το μεσαίο (MS), το μεσαίο κοντινό (MCU), το κοντινό (CU) και το πολύ κοντινό/λεπτομέρεια (ECU), που δίνει τη δυνατότητα στο κοινό να δει τις εκφράσεις των ηθοποιών ή κάποιες σημαντικές λεπτομέρειες. Επίσης, αναλύεται το μονοπλάνο και επισημαίνεται ποιες ταινίες έχουν γυριστεί με αυτή την τεχνική.

Στο δεύτερο σκέλος, αναλύονται τα φορμά (format) προβολής, δηλαδή οι αναλογίες της προβολής σε σχέση με τη λήψη. Ειδικότερα, εξετάζεται το 18 x 24 mm του βωβού κινηματογράφου, το τεχνιράμα, το σούπερ παναβίζιον, το Cinemarama, το σινεμασκόπ, το Super 8, το Standard 8, μέχρι τα γνωστά 35 mm, καθώς και οι αναλογίες 4:3, 16:9 και 21:9, που είναι και τα πιο συνηθισμένα φορμά.

Σκοπός της υποενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με όλα τα είδη των πλάνων.

2.2.B.3 | ΚΑΜΕΡΕΣ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑΣ: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αναλύει όλα τα είδη των καμερών που χρησιμοποιούνται στην εικονοληψία. Ειδικότερα, εστιάζεται στις κατηγορίες και στα τεχνικά τους χαρακτηριστικά, καθώς και στο γενικότερο περιβάλλον στο οποίο κινούνται και βιντεοσκοπούν. Αναλύονται λοιπόν όλα τα είδη κάμερας, από το απλό κινητό (που απευθύνεται κυρίως στα κοινωνικά δίκτυα), τις ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές (DSLR), τις βιντεοκάμερες και τις τηλεοπτικές κάμερες (studio) μέχρι και τις πιο σύνθετες, που είναι οι κινηματογραφικές κάμερες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά κάθε είδους, τις προδιαγραφές τους, αλλά και τις ομοιότητες και διαφορές που έχουν με τα υπόλοιπα είδη, ώστε να μπορούν να επιλέξουν και να χειριστούν την κατάλληλη κάμερα για κάθε θέμα που καλούνται να βιντεοσκοπήσουν. Αναλύονται τα κύρια μέρη της κάμερας που είναι: το σώμα, όπου πάνω του βρίσκονται όλες οι λειτουργίες της μηχανής, οι διάφοροι φακοί που μπορεί να πάρει η μηχανή ανάλογα με τις απαιτήσεις του θέματος και ο περιφερειακός της εξοπλισμός, που θα αναλυθεί στην επόμενη υποενότητα.

Στη συνέχεια, αναλύεται το σύστημα εγγραφής της εικόνας (RGB) που φέρουν οι κάμερες, καθώς και τα συστήματα εγγραφής ήχου σε παραγωγές όπου δεν υπάρχει ξεχωριστή ηχοληψία.

Επιπλέον, παρουσιάζονται τα δύο (2) κύρια είδη των τηλεοπτικών καμερών (high end), δηλαδή οι φορητές κάμερες για συστήματα ENG και EFP και οι studio κάμερες, οι οποίες στέλνουν απευθείας το ψηφιακό τους σήμα στην κονσόλα του μοντάζ (CCU). Κάθε κατηγορία φέρει ξεχωριστά χαρακτηριστικά και απαιτεί διαφορετική διαχείριση.

Σκοπός της υποενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με όλα τα είδη των καμερών εικονοληψίας που υπάρχουν σε μια οπτικοακουστική παραγωγή.

2.2.B.4 | Ο ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΑΜΕΡΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΛΗΠΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται, στο πρώτο σκέλος της, στον περιφερειακό εξοπλισμό που χρειάζεται κάθε κάμερα για να λειτουργήσει σωστά. Ειδικότερα, αναλύονται το χειριστήριο λειτουργίας της, το σκόπευτρό της (βιζέρ), το τρίποδο, ο σταθεροποιητής εικόνας (image stabilizer), τα διάφορα συστήματα στήριξης καμερών, τα καλώδια μικροφώνων και τα μικρόφωνα, τα μόνιτορ, ο εξωτερικός εγγραφέας οπτικοακουστικού υλικού, τα φίλτρα κ.ά., στοιχεία εξοπλισμού που θα χρειαστεί κάθε εικονολήπτης/-τρια σε κάθε παραγωγή που αναλαμβάνει.

Στο δεύτερο σκέλος της υποενότητας, αναλύονται οι επιμέρους ειδικότητες και η ιεράρχηση του επαγγέλματος του/της «Εικονολήπτη/-τριας», καθώς και οι αρμοδιότητες που έχουν στις οργανωμένες παραγωγές όπως ο κινηματογράφος και η τηλεόραση. Ειδικότερα, αναλύεται όλος ο κλάδος της φωτογραφίας όπου εκεί υπάγονται: ο/η διευθυντής/-τρια φωτογραφίας, ο/η φωτιστής/-τρια (Gaffer), ο/η χειριστής/-τρια⁷ κινηματογραφικής/τηλεοπτικής μηχανής λήψης (Camera Operator), ο/η Α' βοηθός χειριστή/-τριας κινηματογραφικής/τηλεοπτικής μηχανής λήψης (Focus Puller), ο/η Β' βοηθός χειριστή/-τριας κινηματογραφικής/τηλεοπτικής μηχανής λήψης (Clapper-Loader), ο/η τεχνικός ψηφιακών μέσων εικόνας (Digital Imaging Technician), ο/η χειριστής/-τρια βοηθητικού βίντεο (Video Assist Operator), ο/η φωτογράφος σκηνής (Still Photographer), ο/η τεχνίτης/-τρια εφαρμοστής/-τρια-μακινίστας/-τρια (Key Grip) και ο/η βοηθός τεχνίτη/-τριας εφαρμοστή/-τριας-μακινίστα/-τριας (Grip).

Σκοπός της υποενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τον περιφερειακό εξοπλισμό της κάμερας –τόσο θεωρητικά όσο και εργαστηριακά– αλλά και να μπορούν να διακρίνουν, να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν τις αρμοδιότητες κάθε ειδικότητας που αφορά τον κλάδο της φωτογραφίας μιας οπτικοακουστικής παραγωγής.

7 Η παλαιότερη ονομασία της ειδικότητας του/της «Εικονολήπτη/-τριας» ήταν «Χειριστής/-τρια κινηματογραφικής/τηλεοπτικής μηχανής λήψης» ή «Καμεραμάν», η οποία συναντάται ακόμη κάποιες φορές στα αμοιβολόγια της Ένωσης Τεχνικών Ελληνικού Κινηματογράφου & Τηλεόρασης – Οπτικοακουστικός Τομέας (Ε.Τ.Ε.Κ..ΤΟ.Τ.).

2.2.B.5 | ΟΙ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΜΕΡΑΣ

Οι κινήσεις της κάμερας αποτελούν μία από τις σημαντικότερες εργασίες της εικονοληψίας και είναι το αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας. Οι σχέσεις μεγέθους του ανθρώπου σε σχέση με το περιβάλλον του αλλά και τους άλλους ανθρώπους γύρω του διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην κινηματογραφική αφήγηση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται στη θεωρία, μέσα από γνωστές σκηνές ταινιών, με τον τρόπο της εικονοληψίας και τις γωνίες λήψης που υπάρχουν σε μια ταινία, όπως: eye level, διαγώνια λήψη, το εντυπωσιακό υποκειμενικό πλάνο (point of view), που όταν γίνεται με την κάμερα στο χέρι αποδίδει μια πιο ρεαλιστική αισθητική, το κοντρ-πλονζέ, που χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να δώσουμε την αίσθηση της εξουσίας σε έναν χαρακτήρα, το πλονζέ, το over the shoulder (πάνω από τον ώμο) και το αντίστροφο πλάνο. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στη μη παραβίαση του άξονα/κανόνα των 180° μοιρών σε μια σκηνή.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στις κινήσεις της κάμερας, που είναι οι εξής: γύρω από τον κατακόρυφο άξονά της (πανοραμική), από τον οριζόντιο άξονά της (βέρτικαλ) δημιουργώντας πλάνα πλονζέ ή κοντρ-πλονζέ, το τράβελινγκ, η ελεύθερη κίνηση της κάμερας (hand camera), το tilt up και tilt down, το πανοραμικό, αλλά και τις κινήσεις της κάμερας σε γερανό, σε gimbal, τι είναι το κινούμενο πλάνο (dolly – tracking shot), αλλά και πώς συμπεριφέρεται μια κάμερα σε βιντεοσκόπηση/κινηματογράφιση με drone.

Σκοπός της υποενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων πάνω σε όλες τις κινήσεις της κάμερας, που αποτελεί μείζον προαπαιτούμενο για το επάγγελμα του/της «Εικονολήπτη/-τριας».

2.2.B.6 | Η ΣΧΕΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ – STORYBOARD ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑΣ

Το storyboard αποτελεί σημείο αναφοράς για την εικονοληψία και σε αυτό εστιάζεται η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αναλύουν τα τεχνικά χαρακτηριστικά και τον εξοπλισμό που θα χρειαστεί μια σκηνή, αλλά και μια ταινία, προκειμένου να τα καταγράψουν στο ειδικό τεχνικό φύλλο της παραγωγής. Στη συνέχεια, πειραματίζονται πάνω σε γνωστά storyboard ταινιών και προσπαθούν να τα εφαρμόσουν πάνω σε δικές τους λήψεις, από χαρακτηριστικές σκηνές (που να είναι φυσικά πραγματοποιήσιμες στο εργαστήριο, ανάλογα και με τον εξοπλισμό σκηνικών που διαθέτει). Επιπλέον, μαθαίνουν τις βασικές ειδικότητες με τις οποίες θα συνεργαστούν κατά την παραγωγή μιας ταινίας, όπως ο/η σκηνοθέτης/-τρια, ο/η διευθυντής/-τρια φωτογραφίας, οι ηθοποιοί, ο/η σκηνογράφος, ο/η φωτιστής/-τρια και ο/η ηχολήπτης/-τρια κ.ά.

Στο δεύτερο σκέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διαχειρίζονται παραγωγές που δεν περιέχουν storyboard, όπως οι κοινωνικές εκδηλώσεις (γάμοι, βαπτίσεις), αλλά και όλες οι άλλες εκδηλώσεις που δεν αφορούν ταινίες. Επεξεργάζονται υποθετικά σενάρια της κάθε εκδήλωσης (με έμφαση στα θρησκευτι-

κά μυστήρια) και καταγράφουν τον απαιτούμενο εξοπλισμό για μια τέτοια εκδήλωση προκειμένου να είναι σωστά προϋπολογισμένη ως προς τον εξοπλισμό της.

Σκοπός της υποεπενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες με τις οποίες θα μπορούν να υπολογίζουν εκ των προτέρων τον εξοπλισμό που θα χρειαστούν σε μια οποιαδήποτε παραγωγή, με storyboard ή όχι, αλλά και να μπορούν να αποδίδουν επ' ακριβώς σε μια λήψη το storyboard μιας σκηνής. Η εν λόγω υποεπενότητα είναι πολύ σημαντική, καθώς αποτελεί εκ των βασικών ζητουμένων της επαγγελματικής τους εργασίας.

2.2.B.7 | Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΟΥ TIME LAPSE

Η τεχνική του time lapse είναι το αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποεπενότητας. Πρόκειται για τεχνική που συνδυάζει τη φωτογραφία με το βίντεο και μπορεί να αποδώσει –σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα– μεγάλες, χρονικά, ιστορίες. Ειδικότερα, η τεχνική αυτή χρησιμοποιεί τη φωτογραφική μηχανή, που θα πρέπει να είναι εγκατεστημένη στην ίδια θέση καθ' όλη τη διάρκεια των λήψεων και να τραβά φωτογραφίες ανά τακτά χρονικά διαστήματα τη διάρκεια των οποίων καθορίζει ο/η δημιουργός. Ενδείκνυται για θέματα που απαιτούν μεγάλους χρόνους παρατήρησης, άρα και λήψεων, αλλά το τελικό αποτέλεσμα είναι ένα σύντομο βίντεο που αποδίδεται μέσω διαδοχικών εικόνων που προβάλλονται γρήγορα (με 25 καρέ/δευτερόλεπτο).

Στην ουσία, το κοινό βλέπει τον χρόνο να περνά πολύ γρήγορα μέσα από τα καρέ των λήψεων, ενώ η διάρκεια του βίντεο είναι ελάχιστα λεπτά. Τέτοια παραδείγματα συναντούμε σε βίντεο με την άνθιση ενός λουλουδιού, τις μεταβολές ενός τοπίου μέσα στις τέσσερις (4) εποχές του χρόνου, την αλλαγή της εικόνας μιας πόλης μέσα σε 24 ώρες κ.λπ.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τους κανόνες και τις τεχνικές που απαιτεί η δημιουργία ενός time lapse, όπως τον εξοπλισμό που απαιτείται (φωτογραφική μηχανή με χειροκίνητη εστίαση, βαρύ τρίποδο, ιντερβαλόμετρο, φίλτρο ND, συσκευή slider, στην περίπτωση που χρειάζεται μετατόπιση της κάμερας κ.ά.), τις διαφορές με ένα speedup βίντεο, τον υπολογισμό των ταχυτήτων στις οποίες θα γίνουν οι λήψεις αλλά και τη διάρκεια που πρέπει να έχουν μεταξύ τους, την ονοματοδοσία των αρχείων, καθώς επίσης και την επεξεργασία τους με κατάλληλο λογισμικό για τη δημιουργία του βίντεο.

Σκοπός της υποεπενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να δημιουργήσουν ένα σύντομο time lapse.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Hayward, S. (2017). *Οι βασικές έννοιες του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
2. Καβάγιας, Γ. (2005). *Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
3. Χαψής, Λ. (2015). «Βασικές συμβουλές για τη δημιουργία time-lapse». Αθήνα: Περιοδικό *Φωτογράφος*. Ανακτήθηκε στις 5 Αυγούστου 2023 από: <https://www.photo.gr/know-how/simplironontas-to-fisiko-fos-me-fill-in-flash/>

Συμπληρωματικές

1. Nofilmschool. *Cinematography & Cameras*. Retrieved August 25, 2023, from: <https://nofilmschool.com/topics/cinematography-cameras>
2. Depew, A. (2022). *Types of Lighting in Film: Basic Techniques to Know*. Adorama. Retrieved May 27, 2026, from: <https://www.adorama.com/alc/basic-cinematography-lighting-techniques/?srsId=AfmBOormLqOM2mnPeiPX9G9aeSeRKn7KkSVBqmp0RrnlbdAJt8YDBHf>
3. Καβάγιας, Γ. (1994). *Έτοιμοι... μοτέρ... πάμε...* Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως και Σχολή Σταυράκου.
4. Nofilmschool. *Movies & TV*. Retrieved May 27, 2026, from: <https://nofilmschool.com/topics/movies-tv?layout=2020&page=74%2C16>
5. Epic Light Media. (2019). *Master Cinematic Lighting*. Retrieved August 27, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=vAlmXQgUPkU>
6. EarthCam. (2019). *Top 10 time-lapses of the Decade*. Retrieved August 27, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=sZlQalRqY74>

2.2.Γ • ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις διαφορετικές τεχνικές φωτισμού που απαιτεί το κάθε είδος κινηματογράφησης, ανάλογα με το είδος της παραγωγής, τόσο στον κινηματογράφο όσο και στην τηλεόραση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην παρούσα μαθησιακή ενότητα, καλούνται να φωτίσουν πλάνα για ένα δελτίο ειδήσεων, ένα talk show, μια συνέντευξη με έναν (1) και με δύο (2) ανθρώπους, σε στούντιο αλλά και σε ανοιχτό χώρο κ.ά. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αφού αναλύσουν τις φωτιστικές απαιτήσεις και τα χαρακτηριστικά του χρώματος που έχει κάθε είδος κινηματογραφικής παραγωγής, καλούνται, επίσης, να φωτίσουν πλάνα για σκηνές από διαφορετικά είδη ταινιών (ταινία μυστηρίου,

θρίλερ, κωμωδία, ταινία εποχής, ταινία επιστημονικής φαντασίας, περιπέτεια), αλλά και να μιμηθούν φυσικές φωτιστικές συνθήκες με τεχνητό φωτισμό (ηλιοβασίλεμα, σελιγνόφωτο). Τέλος, στην παρούσα μαθησιακή ενότητα, αναλύεται ο φωτισμός που απαιτείται για σκηνές που γυρίζονται σε περιβάλλον green screen, όπως, για παράδειγμα, τα δελτία καιρού ή ορισμένες σκηνές από ταινίες, και οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να κάνουν πρακτική εφαρμογή σε αυτές.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις διαφορετικές τεχνικές φωτισμού που απαιτούνται σε κάθε είδος κινηματογραφικής ταινίας,
- Προσδιορίζουν τις διαφορές που αποδίδει το key light από το fill light σε ένα γύρισμα,
- Επιλέγουν, σε ένα γύρισμα, τα κατάλληλα φωτιστικά και την ποιότητα φωτισμού που αποδίδουν, ανάλογα με τις απαιτήσεις της παραγωγής,
- Περιγράφουν τις θέσεις των φωτιστικών στον φωτισμό τριών σημείων,
- Αναλύουν όλα τα είδη του φωτισμού και τα χαρακτηριστικά τους,
- Εφαρμόζουν σε δικά τους πλάνα φωτισμούς από υπάρχουσες ταινίες,
- Χρησιμοποιούν τα κατάλληλα φωτιστικά και τον κατάλληλο εξοπλισμό για τον φωτισμό σε ένα δελτίο ειδήσεων,
- Μιμούνται τα kelvin που απαιτεί μια σκηνή ηλιοβασιλέματος σε ένα εσωτερικό γύρισμα,
- Διαχειρίζονται με άνεση όλα τα φωτιστικά σώματα και τους εξοπλισμούς τους,
- Επιδεικνύουν δημιουργική σκέψη στην εφαρμογή του κατάλληλου φωτισμού σε green screen περιβάλλον, ανάλογα με τις ανάγκες της παραγωγής,
- Επιχειρηματολογούν για τις επιλογές τους ως προς τον φωτισμό στην οπτικοποίηση ενός σεναρίου, ανάλογα με το ύφος της οπτικοακουστικής παραγωγής,
- Υιοθετούν τις επιλογές οπτικής αφήγησης, ως προς τον φωτισμό, μεγάλων διευθυντών/-τριών φωτογραφίας στα δικά τους οπτικοακουστικά έργα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

HMI / Key light / Fill light / Backlight / Φωτισμός τριών σημείων / Dolly zoom / Φωτισμός κιαροσκούρο (chiaroscuro) / Practical φωτιστικά.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΦΩΤΙΣΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ
2	ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΤΡΙΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ
3	ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ
4	ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΣΥΝΝΕΤΕΥΞΗ
5	ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΣΚΗΝΗΣ ΓΙΑ ΚΩΜΩΔΙΑ
6	ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΣΚΗΝΗΣ ΓΙΑ ΘΡΙΛΕΡ – ΤΑΙΝΙΕΣ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ
7	ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΣΚΗΝΗΣ ΓΙΑ ΤΑΙΝΙΑ ΕΠΟΧΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Γ.1 | ΦΩΤΙΣΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Φωτιστικά σώματα στις οπτικοακουστικές παραγωγές» αποσκοπεί στην εξάσκηση των εκπαιδευομένων με όλα τα είδη των φωτιστικών σωμάτων. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αναγνωρίζουν, να περιγράφουν και να πειραματίζονται με τα φωτιστικά σώματα και τα χαρακτηριστικά τους, όπως τον προβολέα ανοικτής πρόσοψης (open face), τη φωτιστική «σκάφη» (Kino Flo), το blonde light, τον σημειακό προβολέα (spotlight), τον προβολέα τύπου Fresnel, τον σημειακό προβολέα τύπου follow spot ή κανονάκι HMI, του φωτιστικού υγρού φωτισμού (fluorescent), τα διάφορα φωτιστικά LED, τα φορητά φωτιστικά αλλά και τα practical φωτιστικά.

Τα τελευταία αφορούν όλα τα φωτιζόμενα στοιχεία ενός χώρου (ή μιας σκηνής), που είναι λάμπες του χώρου, οθόνες υπολογιστών και κινητών τηλεφώνων, κεριά κ.ά., τα οποία συνήθως χρησιμοποιούνται με ροοστάτη έντασης. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά και τους τρόπους χρήσης των παραπάνω φωτιστικών σωμάτων κατηγοριοποιώντας τα ως τύπους φωτισμού, δηλαδή ως: key light, high key, low key, fill light, backlight, hard και soft light, bounce light (ανακλαστήρας), chiaroscuro, side light, practical, motivated, και ambient light. Είναι σημαντικό να γνωρίζουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους, πού ενδείκνυνται και πού όχι, και ποιοι είναι οι ιδανικοί τρόποι χρήσης τους.

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξασκηθούν μεμονωμένα με κάθε φωτιστικό σώμα (και σε συνδυασμό σωμάτων), αφού πρώτα μελετήσουν τις ιδιότητές τους και γνωρίζουν και τους κανόνες ασφαλείας όσον αφορά τη χρήση τους.

2.2.Γ.2 | ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΤΡΙΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

Η βασικότερη τοποθέτηση φωτιστικών σε μια σκηνή είναι ο φωτισμός τριών (3) σημείων. Αυτός είναι το αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας. Ο φω-

τισμός αυτός περιλαμβάνει τα εξής: το βασικό φωτιστικό (key light)· το δευτερεύον φωτιστικό (fill light), με φωτιστική ένταση χαμηλότερη από αυτή που δίνει το κυρίως (περίπου στο 40% του key light)· αυτό τοποθετείται απέναντι από το key light, ώστε να φωτίζει την άλλη πλευρά της φιγούρας που φωτίζει το key light (με αυτόν τον τρόπο απαλύνει τις όποιες σκιές δημιουργεί το key light)· το τρίτο φωτιστικό, το backlight, τοποθετείται πίσω από τη φιγούρα και χρησιμοποιείται για διαχωρίσει τη φιγούρα από το σκηνικό που υπάρχει πίσω της. Ιδεωδώς, τοποθετείται στο ταβάνι (Kicker), φωτίζοντας τη φιγούρα από πάνω και πίσω. Πολύ συχνά μάλιστα, οι διευθυντές/-τριες φωτογραφίας ξεκινούν φωτίζοντας το θέμα τους με το backlight και μετά συνεχίζουν με τον κύριο και δευτερεύοντα φωτισμό.

Κατά το στήσιμο του φωτισμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να ελέγχουν τις σκιές που δημιουργεί το κάθε φωτιστικό στο σύνολο της φωτιζόμενης σκηνής και να μην εστιάζουν την προσοχή τους αποκλειστικά στα πρόσωπα. Ο έλεγχος αφορά όχι μόνο αυτό που βλέπουν οι ίδιοι/-ες, αλλά αυτό που καταγράφεται στην κάμερα και γι' αυτό πειραματίζονται σε φωτισμούς τριών (3) σημείων με διάφορες φωτιστικές συνθήκες και με επιπλέον φώτα σε ένα σκηνικό, προκειμένου να έχουν τον απόλυτο έλεγχο του φωτισμού.

Σκοπός της υποεπένδυσης είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων στη διαχείριση του φωτισμού, καθώς αποτελεί σημαντικό μέρος της εργασίας τους.

2.2.Γ.3 | ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Με τον φωτισμό των δελτίων ειδήσεων ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποεπένδυση. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν σχεδιαγράμματα και οπτικοακουστικό υλικό από δελτία ειδήσεων (σε Ελλάδα και εξωτερικό) και, στη συνέχεια, πειραματίζονται για να δημιουργήσουν τον κατάλληλο φωτισμό για τους/τις παρουσιαστές/-τριες ενός δελτίου ειδήσεων. Χαρακτηριστικό αυτής της παραγωγής είναι οι ομοιόμορφοι φωτισμοί, χωρίς ίχνος σκιάς. Χρησιμοποιούνται κατά κόρον softboxes, που δίνουν διάχυτο μαλακό φως, ενώ ακόμη και οι επιφάνειες του γραφείου – τραπεζιού μπροστά από τους/τις παρουσιαστές/-τριες λειτουργούν ως ανακλαστήρες, πετυχαίνοντας την απάλειψη των σκιών κάτω από τον λαιμό των ει-κονιζόμενων.

Για να πετύχει ο φωτισμός ενός δελτίου ειδήσεων, γίνεται εκκίνηση πρώτα με τον «κόντρα» φωτισμό, το backlight, που βοηθά να «ξεκολλάει» ο άνθρωπος από το φόντο, ενώ δίνεται προσοχή στο να υπάρχει πάντα σχετική απόσταση από τον τοίχο (επιφάνεια) που βρίσκεται πίσω από τον/την παρουσιαστή/-τρια για να αποφευχθούν τυχόν σκιές του ανθρώπου. Για να γίνει αυτό, συνήθως φωτίζεται η επιφάνεια πίσω από τον άνθρωπο ή το πίσω μέρος του κεφαλιού του ανθρώπου (παρουσιαστή/-τριας) και μετά ακολουθούν τα υπόλοιπα φώτα, που είναι το key light και το fill light. Φυσικά, εκτός από τους ανθρώπους, φωτίζεται όλος ο περιβάλλων χώρος για να επιτευχθεί ομοιόμορφος φωτισμός, τόσο στα κοντινά όσο και στα γενικά πλάνα.

Σκοπός της υποεπένδυσης είναι να αποκτηθούν οι γνώσεις και οι δεξιότητες που θα καταστήσουν ικανούς/-ές τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να φωτίζουν σωστά ένα δελτίο ειδήσεων, όπως αυτά που παρουσιάζουν τα μεγάλα τηλεοπτικά κανάλια.

2.2.Γ.4 | ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση εστιάζεται στην ανάλυση των φωτιστικών συνθηκών που αφορούν συνεντεύξεις. Ειδικότερα, αναλύονται οι φωτισμοί που πραγματοποιούνται σε ένα στούντιο, όπου ο χώρος είναι απολύτως, φωτιστικά, ελεγχόμενος. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αφού μελετήσουν και αναλύσουν περιπτώσεις συνεντεύξεων και των φωτισμών τους, πειραματίζονται σε υποθετικά σενάρια συνέντευξης σε άλλους χώρους, εκτός πλατό και με διάφορες συνθήκες. Φωτίζουν τον/τη δημοσιογράφο και τον/τη συνεντευξιζόμενο/-η στον χώρο εργασίας του, όπου το σενάριο απαιτεί να φωτίζεται στο φόντο και κάποιο κομμάτι σχετικό με την εργασία του/της (π.χ., αν είναι ζωγράφος, θέλουμε να φωτίζεται πίσω του/της κι ένας πίνακας ζωγραφικής, αν είναι συγγραφέας, μια βιβλιοθήκη ή κάποιο άλλο αντικείμενο κ.λπ.).

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν περιπτώσεις μελέτης και εφαρμόζουν τεχνικές φωτισμού όπου οι δύο (2) άνθρωποι που μιλούν στη συνέντευξη βρίσκονται σε διαφορετικούς χώρους και θα πρέπει και οι δύο (2) –ή μόνον ο ένας από τους δύο– να βιντεοσκοπηθεί σε περιβάλλον green screen. Χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας τέτοιας συνέντευξης είναι η συνέντευξη του Barack Obama (ο οποίος ήταν στην Ουάσινγκτον) και έδωσε συνέντευξη στην Oprah Winfrey (που ήταν στη Σάντα Μπάρμπαρα), την εποχή του COVID-19. Λόγω απόστασης και απαγόρευσης μετακινήσεων, η συνέντευξη έγινε με τον πρώην Πρόεδρο των ΗΠΑ σε περιβάλλον green screen. Σε τέτοιες συνθήκες, ιδιαίτερη προσοχή δίνεται, εκτός του φωτισμού και της αποφυγής χρήσης πράσινων ρούχων, στην απενεργοποίηση της οξύτητας της κάμερας (sharpening).

Σκοπός της υποεπένδυσης είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με όλα τα πιθανά σενάρια συνεντεύξεων, ώστε να μπορούν να αντεπεξέλθουν στη διαχείριση του φωτισμού.

2.2.Γ.5 | ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΣΚΗΝΗΣ ΓΙΑ ΚΩΜΩΔΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπένδυση εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τον συνήθη φωτισμό της κωμωδίας. Ως είδος, η κωμωδία βασίζεται σε κωμικές (αστείες) κινήσεις ή κωμικές ατάκες και καταστάσεις. Φωτιστικά, οι σκηνές, στην πλειονότητά τους, έχουν άπλετους φωτισμούς σε όσα επίπεδα και αν διαδραματίζεται η σκηνή, ενώ μοιράζονται πολλά κοινά με τις ταινίες δράσεις και περιπέτειας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν χαρακτηριστικές σκηνές κωμικών ταινιών, όπως (ενδεικτικά): *Το πάρτι* (Blake Edward, 1968), *Ο νευρικός εραστής* (Woody Allen, 1977), η οποία βρίσκεται στην 31η θέση της λίστας με τις 100 καλύτερες

ταινίες όλων των εποχών, *Γυναίκες στα πρόθυρα νευρικής κρίσης* (Pedro Almodóvar, 1988), *Το νόημα της ζωής* (Monty Python, 1983), όπου, πέρα από το γνωστό χιούμορ των Python, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι πετυχημένες εναλλαγές των πλάνων και τα οπτικά εφέ της, που αποτελούν κωμικά στοιχεία επίσης, *The Grand Budapest Hotel* (Wes Anderson, 2014) κ.ά. Μελετούν τις σκηνές φωτιστικά, χρωματικά και εξετάζουν τι practical light έχει χρησιμοποιηθεί σε κάθε σκηνή.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στήνουν μια σκηνή, είτε αναπαριστώντας μια από κάποια ταινία εφόσον διαθέτουν τα κατάλληλα σκηνικά είτε μια πρωτότυπη δική τους, και φωτίζουν μια ολόκληρη σκηνή όπου οι ηθοποιοί κινούνται (μη στατική λήψη). Κατόπιν, μελετούν και αναλύουν τη σκηνή που γύρισαν και την αξιολογούν βάσει των κανόνων της διεύθυνσης φωτογραφίας.

Σκοπός της υποενότητας είναι να πειραματιστούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες και να φωτίσουν σωστά μία κωμική σκηνή.

2.2.Γ.6 | ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΣΚΗΝΗΣ ΓΙΑ ΘΡΙΛΕΡ – ΤΑΙΝΙΕΣ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή ενότητα ασχολείται με τους φωτισμούς που χρησιμοποιούνται στα θρίλερ και στις ταινίες μυστηρίου. Σε αυτές τις κατηγορίες, ο φωτισμός αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της ταινίας, αφού οι έντονες φωτοσκιάσεις και τα μισοσκότεινα πλάνα με σημειακούς φωτισμούς βοηθούν το σενάριο, που θέλει να τρομάξει τους θεατές. Επιπλέον, χρησιμοποιούνται πολλά εφέ, τα οποία στο παρελθόν ήταν πρακτικά, ενώ τώρα τα περισσότερα είναι ψηφιακά. Τα πλάνα εναλλάσσονται απότομα από πολύ αργά σε πολύ γρήγορα και με ηχητική και μουσική επένδυση που συντελούν στην κορύφωση της αγωνίας των θεατών.

Στην αρχή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν χαρακτηριστικές σκηνές του είδους, όπως (ενδεικτικά): *Frankenstein* (James Whale, 1931), που αξίζει να μελετηθεί για τα λιτά αλλά εντυπωσιακά σκηνικά και τον τρόπο φωτισμού τους, *Ο δεσμώτης του ιλίγγου* (Hitchcock, 1958), όπου ο σκηνοθέτης χρησιμοποίησε ένα πρωτοπόρο εφέ για την εποχή του, το Vertigo effect. Χρησιμοποιήθηκε το dolly zoom, ένα οπτικό εφέ που στρεβλώνει την προοπτική του πλάνου και δημιουργεί μια οπτική σύγχυση προκειμένου να δώσει τους θεατές την αίσθηση του ιλίγγου. Το Αμερικανικό Ινστιτούτο Κινηματογράφου έχει κατατάξει την εν λόγω ταινία στην 9η θέση της λίστας με τις καλύτερες ταινίες όλων των εποχών. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αξίζει να μελετήσουν το *Ψυχώ* (Hitchcock, 1960), το οποίο ήταν και υποψήφιο για Όσκαρ φωτογραφίας. Η χαρακτηριστική σκηνή στο ντους θεωρείται από πολλούς/-ές κριτικούς ως η σημαντικότερη στην ιστορία του κινηματογράφου. Πολλοί θεατές, μάλιστα, είχαν την αίσθηση πως είδαν το χρώμα του αίματος παρότι πρόκειται για ασπρόμαυρη ταινία.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να στήσουν και να φωτίσουν μια σκηνή στο φωτιστικό ύψος της κατηγορίας θρίλερ ή τρόμου.

2.2.Γ.7 | ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΣΚΗΝΗΣ ΓΙΑ ΤΑΙΝΙΑ ΕΠΟΧΗΣ

Με τις ταινίες εποχής και τους δύσκολους φωτισμούς τους ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα. Οι ιστορίες που αφηγούνται οι ταινίες εποχής διαδραματίζονται σε εποχές περασμένες, είναι πολύ συχνά βιογραφικές ή ιστορικές, με προσεγμένα κοστούμια της εποχής κατά την οποία διαδραματίζεται η ιστορία και τους ανάλογους φωτισμούς που τη χαρακτηρίζουν.

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν χαρακτηριστικές σκηνές από διάσημες ταινίες εποχής, όπως (ενδεικτικά): *Όλιβερ!* (Carol Reed, 1968), *Οι άθλιοι* (Lewis Milestone, 1952), *Ο υπέροχος Γκάτσμπι* (Baz Luhrmann, 2013), *Μικρά Αγγλία* (Παντελής Βούλγαρης, 2013), *Μεγάλες προσδοκίες* (Mike Newell, 2012), *Η μάχη της επικράτησης* (Alfonso Gomez-Rejon, 2017), *Η ευνοούμενη* (Γιώργος Λάνθιμος, 2018) κ.ά. Πολλές από αυτές τις ταινίες βασίζονται στην τεχνική του κιαροσκούρο, τεχνική που συναντάμε συχνά και στα φιλμ νουάρ, δηλαδή φωτεινό θέμα σε σκούρο φόντο, σκοτεινό θέμα σε φωτεινό φόντο και με το φόντο να είναι εν μέρει σκοτεινό και το υπόλοιπο φωτισμένο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διαλέγουν να αναπαραστήσουν μια σκηνή από ταινία εποχής που να μπορεί να υποστηρίξει το φροντιστήριο του εργαστηρίου και, αφού την κινηματογραφήσουν, καλούνται να την αξιολογήσουν, βλέποντάς τη σε μεγάλη οθόνη με προτζέκτορα. Επιπλέον, προτείνεται η επίσκεψη σε τηλεοπτικό ή κινηματογραφικό γύρισμα προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τις πραγματικές συνθήκες ενός γυρίσματος.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Καβάγιας, Γ. (2005). *Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
2. Καβάγιας, Γ. (1994). *Έτοιμοι... μοτέρ... πάμε...* Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως και Σχολή Σταυράκου.

Συμπληρωματικές

1. Lumos by DMLite. (2017). *TV Studio Lighting for LED Television, Weather, Newsroom, News Set Design*. Retrieved September 18, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=NnH4l4l-W5s>
2. Nofilmschool. *Film lighting techniques*. Retrieved September 18, 2023, from: <https://nofilmschool.com/film-lighting-techniques-and-examples>
3. An interview of Barack Obama with Oprah Winfrey. (2020). Retrieved September 18, 2023, from: <https://www.oprahmag.com/entertainment/a34692636/oprah-barack-obama-interview-technology>

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές τεχνικές συναρμογής πλάνων και επεξεργασίας της ψηφιακής κινούμενης εικόνας (μοντάζ), βασισμένες σε παραδοσιακές και σύγχρονες θεωρίες και πρακτικές μοντάζ. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις βασικές θεωρίες συναρμογής πλάνων και γνωρίζουν τους/τις πρωτοπόρους κινηματογραφιστές/-τριες που καθόρισαν τη συγκεκριμένη τέχνη. Παρουσιάζονται οι βασικοί στόχοι του μοντάζ, όπως η απόδοση του συναισθήματος, η αφήγηση της ιστορίας, η προώθηση της δράσης, η δημιουργία του ρυθμού, η ενίσχυση της σχέσης εικόνας και ήχου κ.ά. Επιπλέον, η παρούσα μαθησιακή ενότητα πραγματεύεται τα τεχνικά χαρακτηριστικά της κινούμενης εικόνας αλλά και τα στάδια του οπτικοακουστικού έργου κατά τη φάση της μεταπαραγωγής. Τέλος, παρουσιάζονται τα προγράμματα επεξεργασίας κινούμενης εικόνας και ειδικότερα τα βασικά εργαλεία και οι βασικές τεχνικές συρραφής των πλάνων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εξηγούν τους όρους και τις έννοιες που αναφέρονται στη συναρμογή των πλάνων,
- Περιγράφουν τους θεμελιώδεις κανόνες συναρμογής πλάνων,
- Διακρίνουν τον ρόλο του/της μοντέρ/-έζ και σε ποιο στάδιο της παραγωγής ενός οπτικοακουστικού έργου εργάζεται (μεταπαραγωγή),
- Εντοπίζουν τις διαφορές μεταξύ των θεωριών του μοντάζ⁸ και των διαφορετικών τεχνικών που χρησιμοποιήθηκαν σε οπτικοακουστικά έργα μέσα από ερευνητικές διαδικασίες,
- Ταξινομούν τα αρχεία που θα επεξεργαστούν για την οπτικοακουστική παραγωγή,
- Ελέγχουν το υλικό που θα χρησιμοποιήσουν για τη συναρμογή των πλάνων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παραγωγής,
- Απορρίπτουν πλάνα που δεν θα αναδείξουν το ύφος του σεναρίου του έργου,
- Μοντάρουν πλάνα, στατικές εικόνες και ήχους μέσα σε προγράμματα ψηφιακού μοντάζ βάσει ενός σεναρίου ή μιας σεναριακής ιδέας,
- Εφαρμόζουν τις απαιτούμενες τεχνικές επεξεργασίας και αποθήκευσης ακολουθώντας τους κανόνες και τις αρχές του ψηφιακού μοντάζ,
- Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες τεχνικές του μοντάζ ανάλογα με το ύφος του έργου,
- Επιλύουν προβλήματα σκηνοθετικά και τεχνικά που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων μέσα από τη συναρμογή των πλάνων,

8 Για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά τεχνικούς όρους της ειδικότητας στην υποενότητα, βλ. το Γλωσσάρι.

- Αξιολογούν τις επιδράσεις της τεχνολογικής εξέλιξης στο ψηφιακό μοντάζ και την εξελικτική δυναμική του,
- Υιοθετούν τις καινοτομίες που εισήγαγαν οι πρωτοπόροι κινηματογραφιστές/-τριες και οι μοντέρ/-έζ.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μοντάζ/Montage/Editing / Είδη μοντάζ / Ψηφιακό μοντάζ / Συναρμογή πλάνων / Αφηγηματικό μοντάζ / Ιδεολογικό μοντάζ / Cut / Οπτικά συνδετικά (Transitions) / Οπτικοακουστικά έργα / Χρωματικές διορθώσεις / Εξαγωγή οπτικοακουστικού υλικού (export video).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΜΟΝΤΑΖ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
2	ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΜΟΝΤΑΖ, ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ VS ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΝΤΑΖ
3	ΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ
4	ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ
5	CUT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΑ ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΕΙΚΟΝΑΣ
6	ΒΑΣΙΚΑ ΕΦΕ ΕΙΚΟΝΑΣ, ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ, ΤΙΤΛΟΙ
7	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ, ΒΑΣΙΚΑ ΕΦΕ ΗΧΟΥ
8	ΕΞΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Δ.1 | ΜΟΝΤΑΖ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Μοντάζ και οπτικοακουστική παραγωγή» αποσκοπεί, στο θεωρητικό μέρος, στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών σταδίων της παραγωγής των οπτικοακουστικών έργων (προπαραγωγή, παραγωγή, μεταπαραγωγή), με έμφαση στο στάδιο της μεταπαραγωγής, όπου εντάσσεται η διαδικασία του μοντάζ. Παρουσιάζονται ο ορισμός, τα στάδιά του και η απαιτούμενη ορολογία του μοντάζ. Ταυτόχρονα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διακρίνουν τον ρόλο του/της μοντέρ/-έζ και τις απαιτήσεις της εργασίας του/της.

Η επιλογή, η ταξινόμηση, η συνάρμωση, η περικοπή και η αναδιάταξη του πρωτογενούς οπτικοακουστικού υλικού σε μια λογική και καλαίσθητη σειρά, με ροή και νόημα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του εκάστοτε σεναρίου και των σκηνοθετικών οδη-

γίων, είναι ένα κρίσιμο στάδιο της μεταπαραγωγής για την ολοκλήρωση του έργου. Στο εργαστηριακό μέρος, παρουσιάζονται μέσα στο πρόγραμμα του μοντάζ τα βασικά χαρακτηριστικά και οι τεχνικές προδιαγραφές του ψηφιακού βίντεο (ανάλυση κάδρου, αναλογία pixel κ.λπ.), ανάλογα με την ποιότητα που θέλουμε να επιτύχουμε (HD, UHD κ.λπ.).

Το μοντάζ, με τον διττό του χαρακτήρα, τεχνικό και καλλιτεχνικό, είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τη φάση της παραγωγής και της εικονοληψίας. Γι' αυτό, απαιτεί θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι ικανοί/-ές να αποδώσουν το καλύτερο δυνατό υλικό, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του έργου, χωρίς τεχνικά λάθη και με τις ενδεδειγμένες προδιαγραφές του υλικού. Επίσης, καλούνται να διορθώσουν βασικά προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν κατά τη φάση των γυρισμάτων, αλλά και να ολοκληρώσουν ένα οπτικοακουστικό έργο, εφόσον τους ζητηθεί.

Αποτελεί σημαντική υποεπένδυση για την περαιτέρω μελέτη του μοντάζ, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, με σκοπό την ουσιαστική κατανόηση των απαιτήσεων της εργασίας του/της εικονολήπτη/-τριας αλλά και την άρτια ολοκλήρωση ενός οπτικοακουστικού έργου.

2.2.Δ.2 | ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΜΟΝΤΑΖ, ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ VS ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΝΤΑΖ

Η μαθησιακή υποεπένδυση «Βασικοί κανόνες μοντάζ, αφηγηματικό μοντάζ συνέχειας vs ιδεολογικό μοντάζ» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των θεμελιωδών προσεγγίσεων του μοντάζ (montage), μέσω παραδειγμάτων από σκηνές, ταινίες, εκπαιδευτικά βίντεο και ασκήσεις. Γίνεται εισαγωγή στους βασικούς κανόνες και στις τεχνικές του αφηγηματικού μοντάζ συνέχειας, όπως στη συνεπή διατήρηση των χωρικών, χρονικών και ηχητικών σχέσεων, καθώς και των βλεμματικών αξόνων και των αξόνων κίνησης, ώστε να εξασφαλιστεί η ομαλή αφηγηματική λογική ροή του έργου. Παρουσιάζεται ο κανόνας των 180°, η τεχνική shot/reverse shot, το cut on action (κόψιμο πάνω στη δράση), το παράλληλο μοντάζ, η δημιουργία ρυθμού με την προσαρμογή της διάρκειας των πλάνων κ.ά., ώστε να κατανοήσει ο/η εικονολήπτης/-τρια τις τεχνικές κινηματογράφησης. Αυτό θα συντελέσει στην απρόσκοπτη περικοπή των πλάνων στο μοντάζ, χωρίς λάθη.

Στη συνέχεια, γίνεται μια αντιπαραβολή με τους κανόνες του ιδεολογικού μοντάζ. Παρουσιάζεται η βασική φιλοσοφία αυτού του είδους μοντάζ, που είναι η εννοιολογική σύνδεση των λήψεων μεταξύ τους, δίνοντας έμφαση στην ανάδειξη ιδεών, συναισθημάτων ή εννοιών. Άλλο χαρακτηριστικό είναι η χρονική συμπίεση των γεγονότων και η σύνδεσή τους σε μια ακολουθία λήψεων, αδιαφορώντας για τους κανόνες συνέχειας.

Η παρούσα υποεπένδυση αποσκοπεί να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν τους κανόνες, ώστε να επιτύχουν το επιθυμητό κινηματογραφικό αποτέλεσμα, τόσο στη φάση των γυρισμάτων όσο και στο μοντάζ. Μέσα από την πα-

ρουσίαση σημαντικών οπτικοακουστικών έργων με διαφορετικούς τύπους μοντάζ, προσφέρεται η βάση για την απόκτηση των απαιτούμενων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να προτείνουν στους/στις σκηνοθέτες/-ιδες δημιουργικές λύσεις και να υιοθετούν καινοτομίες που βασίζονται στις επιλογές των πρωτοπόρων κινηματογραφιστών/-τριών και μοντέρ/-ές.

2.2.Δ.3 | ΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ

Η μαθησιακή υποενότητα «Το ψηφιακό περιβάλλον εργασίας σε πρόγραμμα μοντάζ» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα βασικά εργαλεία ενός λογισμικού μοντάζ και στις βασικές τεχνικές παραμετροποίησής του. Στόχος της είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τη διάταξη των παραθύρων, τις δυνατότητες και τα εργαλεία του προγράμματος που θα τους/τις επιτρέψουν να μοντάρουν ένα οπτικοακουστικό έργο. Τα εργαλεία και οι δυνατότητες μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με το επιλεγόμενο λογισμικό. Γίνεται αναφορά στα βασικά χαρακτηριστικά της κινούμενης εικόνας (ανάλυση εικόνας, μορφή βίντεο, αναλογία εικόνας, αναλογία pixel, ρυθμός καρτέ ανά δευτερόλεπτο κ.λπ.), ώστε να οργανωθεί με ακρίβεια το νέο project που πρόκειται να δημιουργηθεί. Παρουσιάζονται τα βασικά εργαλεία και τα παράθυρα, όπως αυτό της εισαγωγής του υλικού, του timeline, που είναι η περιοχή συναρμογής και επεξεργασίας των βίντεο, των ήχων και των εφέ στον χρόνο, αλλά και τα παράθυρα επεξεργασίας του ήχου, των τίτλων κ.λπ.

Η παρούσα υποενότητα είναι σημαντική για την απόκτηση των γνώσεων και δεξιοτήτων που χρειάζονται οι εκπαιδευόμενοι/-ες, ώστε να εξοικειωθούν με το πρόγραμμα. Αυτό θα τους/τις βοηθήσει να κατανοήσουν το πώς πρέπει να κάνουν τα γυρίσματα, ώστε να διαχειρίζονται τις λήψεις γρήγορα και αποτελεσματικά στο μοντάζ προκειμένου να επιτύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα σύμφωνα με το σκηνοθετικό όραμα και το σενάριο. Δεδομένης της ύπαρξης πολλών επιλογών λογισμικού πάνω σε αυτόν τον τομέα, είναι σημαντική η εξοικείωση με διάφορα λογισμικά, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στο μέλλον, να είναι σε θέση να επιλέγουν τα κατάλληλα ψηφιακά εργαλεία μοντάζ ανάλογα με το τι ταιριάζει στην εργασία τους.

2.2.Δ.4 | ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ

Η μαθησιακή υποενότητα «Επιλογή και εισαγωγή οπτικοακουστικού υλικού στο πρόγραμμα μοντάζ» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στους τρόπους ελέγχου του υλικού και στην εισαγωγή του στο πρόγραμμα μοντάζ μέσα από ασκήσεις. Παρουσιάζεται η διαδικασία ελέγχου όλων των πλάνων, βάσει του σεναρίου και του storyboard, με σκοπό να διαπιστωθούν τυχόν ελλείψεις υλικού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για τη διαδικασία ποιοτικού ελέγχου του υλικού, ώστε να πληροί τα χαρακτηριστικά συγκεκριμένων προτύπων που διέπουν την ψηφιακή κινούμενη εικόνα και τον ήχο (ανάλυση εικόνας, fps, ποιότητα ήχου).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους τρόπους αναζήτησης πλάνων σε τράπεζες εικόνων και βίντεο στο Διαδίκτυο (stock footage banks), αν τυχόν το σενάριο/storyboard το απαιτεί. Επίσης, ρυθμίζονται οι παράμετροι του project, ακολουθώντας τις προδιαγραφές του υλικού και τις τεχνικές προδιαγραφές του έργου. Παρουσιάζεται η μέθοδος δεντρικής ταξινόμησης του υλικού κάθε σκηνής σε ξεχωριστούς φακέλους και υποφακέλους (bins), εντός του λογισμικού, για να υπάρχει καλύτερος έλεγχος του υλικού και γρήγορη πρόσβαση σε αυτό. Συγχρόνως, γίνεται ο διαχωρισμός των λήψεων με καλό ήχο από αυτές στις οποίες θα εφαρμοστεί επένδυση ήχου και περαιτέρω επεξεργασία.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να παράσχει τις βασικές γνώσεις για τις διαδικασίες, αλλά και τα κριτήρια αξιολόγησης του υλικού που θα χρησιμοποιηθεί στο μοντάζ, λαμβάνοντας υπόψη τους κανόνες του μοντάζ (ερμηνεία ηθοποιών, κίνηση κάμερας, μεγέθη πλάνων κ.λπ.), αλλά και τα τεχνικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά του υλικού.

Η παρούσα υποενότητα είναι σημαντική για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επιλέξουν τα πλάνα που θα αναδείξουν το ύφος του σεναρίου και να προχωρήσουν στη συναρμογή τους για το πρώτο μοντάζ.

2.2.Δ.5 | CUT ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΑ ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΕΙΚΟΝΑΣ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές τεχνικές συναρμογής πλάνων, με σκοπό τη δημιουργία του πρώτου μοντάζ του οπτικοακουστικού έργου. Γίνεται μια επισκόπηση της λειτουργίας των εργαλείων και των παραθύρων για την περικοπή των πλάνων. Παρουσιάζεται η διαδικασία αναπαραγωγής, επιλογής και κοψίματος τμήματος/-των από κάθε πλάνο, που αποτελούν το ωφέλιμο υλικό της κάθε σκηνής, αποκόπτοντας τα προβληματικά σημεία των λήψεων. Μέσα από πρακτική άσκηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ακολουθούν συγκεκριμένες διαδικασίες και τεχνικές κοπής πλάνων εντός του λογισμικού, όπως το μοντάζ τριών και τεσσάρων σημείων. Επιδεικνύονται οι τρόποι τοποθέτησης του ωφέλιμου υλικού στο διάγραμμα του χρόνου (timeline), δίνοντας μια πρώτη μορφή στο μοντάζ κάθε σκηνής.

Παρουσιάζεται ο τρόπος συγχρονισμού εικόνας και ήχου, όπου αυτό είναι αναγκαίο, χρησιμοποιώντας είτε τις χειροκίνητες διαδικασίες είτε τις αυτοματοποιημένες που παρέχουν τα εξειδικευμένα λογισμικά συγχρονισμού εικόνας/ήχου. Γίνεται προεπισκόπηση και της ροής του μοντάζ, ώστε να μην υπάρχουν τεχνικά λάθη στον ήχο και την εικόνα.

Πέραν αυτών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εισάγουν οπτικά συνδετικά μεταξύ των πλάνων, σύμφωνα με τους κανόνες χρήσης και αφήγησης των οπτικών συνδετικών.

Σκοπός της υποενότητας είναι να παρουσιαστεί η διαδικασία δημιουργίας του πρώτου μοντάζ του οπτικοακουστικού έργου (first cut), τοποθετώντας όλες τις σκη-

νές σύμφωνα με τις αισθητικές, αφηγηματικές και δραματουργικές επιταγές του σεναρίου και της βασικής σκηνοθετικής ιδέας, αποδίδοντας το ύφος τους και δίνοντας τον αρχικό ρυθμό.

Η παρούσα υποενότητα είναι σημαντική για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μοντάρουν τα πλάνα για να προχωρήσουν στο τελικό μοντάζ του έργου.

2.2.Δ.6 | ΒΑΣΙΚΑ ΕΦΕ ΕΙΚΟΝΑΣ, ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ, ΤΙΤΛΟΙ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τις διαδικασίες και τις τεχνικές χρωματικών διορθώσεων και εφαρμογής βασικών εφέ και τίτλων. Τα λογισμικά μοντάζ προσφέρουν μια σειρά βασικών εφέ και εργαλείων διόρθωσης χρώματος, που επιτρέπουν προσαρμογές στο χρώμα, τον φωτισμό, καθώς και την εισαγωγή τίτλων ή άλλων οπτικών στοιχείων για να επιτευχθεί η επιθυμητή αισθητική στο έργο. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις και αναπτύσσουν δεξιότητες πάνω στους τρόπους εφαρμογής βασικών εφέ χρωματικής και τονικής διόρθωσης, όπως τα εφέ φωτεινότητας και αντίθεσης, ρύθμισης κορεσμού, έκθεσης, ισορροπίας λευκού κ.ά., ώστε να μπορούν να διορθώνουν λάθη που προέκυψαν κατά τη φάση της εικονοληψίας.

Επίσης, παρουσιάζονται άλλα βασικά εφέ και οι τρόποι εφαρμογής τους, όπως οι βινιέτες και η διαχείριση της ταχύτητας μιας λήψης (slow motion/fast forward), ώστε να δοθεί ένα αισθητικό αποτέλεσμα σύμφωνο με τη σκηνοθετική ιδέα. Γίνεται σύνοψη παρουσίαση πάνω στη διαδικασία εισαγωγής τίτλων, ώστε να παρουσιάζονται όλες οι πληροφορίες και επεξηγήσεις που απαιτεί η παραγωγή του έργου.

Η ενότητα αποσκοπεί στη γραφιστική και αισθητική αναβάθμιση του οπτικοακουστικού έργου. Συνολικά, η παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα παρέχει τις βάσεις για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων που οδηγούν σε ένα επαγγελματικό αποτέλεσμα, δίνοντας προσοχή σε κάθε λεπτομέρεια του έργου. Σε αυτές τις γνώσεις συμπεριλαμβάνονται: η εφαρμογή βασικών εφέ τόσο σε επιμέρους λήψεις όσο και στο σύνολο του έργου, η αισθητική αναβάθμιση του έργου, η δημιουργία ατμόσφαιρας και η προβολή των απαραίτητων πληροφοριών σύμφωνα με τις βασικές σκηνοθετικές κατευθύνσεις, ώστε να προχωρήσει το μοντάζ στο τελικό του στάδιο.

2.2.Δ.7 | ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ, ΒΑΣΙΚΑ ΕΦΕ ΗΧΟΥ

Η μαθησιακή υποενότητα «Επεξεργασία ήχου, βασικά εφέ ήχου» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις διαδικασίες επεξεργασίας ήχου και ηχητικής επένδυσης (εισαγωγή μουσικής, ήχων) του οπτικοακουστικού έργου. Η παρούσα υποενότητα αποσκοπεί στο να γίνει κατανοητή η σημασία της άρτιας καταγραφής του ήχου σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές της παραγωγής για την περαιτέρω απρόσκοπτη επεξεργασία στο μοντάζ. Επίσης, εξετάζονται οι διαδικασίες της επεξεργασίας του

ήχου στη μεταπαραγωγή, ώστε να ενισχύονται, ηχητικά, αφηγηματικά και δραματουργικά, όλα τα στοιχεία του οπτικοακουστικού έργου βάσει του σεναρίου.

Παρουσιάζονται οι βασικές τεχνικές μείξης των ήχων (ηχητικά συνδετικά), οι τρόποι εξισορρόπησης της έντασης ανάμεσα σε διαφορετικές πηγές ήχου, καθώς και οι τρόποι διόρθωσης ηχητικών ατελειών που πιθανόν προέκυψαν κατά τη φάση της εικονοληψίας. Μέσα από τις διαδικασίες προεπισκόπησης και ποιοτικού ελέγχου του ήχου, πραγματοποιείται αποθρομβοποίηση ηχογραφήσεων από ηχητικές παρεμβολές (όπου κρίνεται απαραίτητο), ώστε να εξαλειφθούν τα τεχνικά λάθη. Επίσης, γίνεται μια εισαγωγή στις διαδικασίες αντικατάστασης προβληματικών ήχων και διαλόγων σε ένα έργο. Η προσθήκη ήχων περιβάλλοντος (π.χ. βροχή, άνεμοι, πτηνά κ.ά.) δίνει βάθος στην ατμόσφαιρα του βίντεο. Γι' αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να επιλέγουν ήχους για την ηχητική επένδυση του οπτικοακουστικού έργου ακόμα και μέσα από ερευνητικές διαδικασίες σε τράπεζες ήχων (sound banks – sound libraries), με σκοπό την ηχητική ενίσχυση του έργου, τηρώντας πάντα τους κανονισμούς και τους νόμους περί πνευματικών δικαιωμάτων. Τέλος, παρουσιάζονται οι τρόποι εφαρμογής βασικών ηχητικών εφέ (π.χ. Echo, Reverb κ.ά.) για τη δημιουργία ήχων που θα ενισχύσουν την ατμόσφαιρα και την πλοκή των σκηνών.

Η παρούσα υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση της θεμελιώδους σημασίας της ηχητικής επεξεργασίας των πλάνων για τη διόρθωση λαθών, την ηχητική αναβάθμιση του έργου και τη δημιουργία ενός ηχητικού ρυθμού, σύμφωνα με τις σκηνοθετικές οδηγίες, κάνοντάς τα πιο δυναμικά και επαγγελματικά.

2.2.Δ.8 | ΕΞΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εξαγωγή και αποθήκευση του οπτικοακουστικού έργου» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές διαδικασίες ολοκλήρωσης του οπτικοακουστικού έργου, όπου γίνεται η τελική συνένωση όλων των επιμέρους στοιχείων (εικόνων, βίντεο, ήχων, τίτλων, γραφικών) σε ένα αρχείο κινούμενης εικόνας. Γίνεται προεπισκόπηση του έργου, συνολικά, με σκοπό τον τελικό ποιοτικό έλεγχο, ώστε να επιβεβαιωθεί η αρτιότητα του μοντάζ. Εφόσον έχουν αποτυπωθεί τα δραματουργικά και αφηγηματικά στοιχεία του σεναρίου, έχουν επιλυθεί όλα τα τεχνικά προβλήματα στην εικόνα και τον ήχο, σύμφωνα με τις σκηνοθετικές οδηγίες, τότε γίνεται η εξαγωγή του τελικού έργου.

Παρουσιάζονται οι διαδικασίες ρυθμίσεων εξαγωγής του λογισμικού και επιλέγεται ο κατάλληλος μορφότυπος εξόδου (MP4, MP5, AVI, MOV), ο τελικός ορισμός ανάλυσης (π.χ. 1080p) και ο ρυθμός καρέ (π.χ. 25 ή 29,97 καρέ/δευτερόλεπτο), ακολουθώντας τις τυπικές διαδικασίες ενσωμάτωσης εικόνας και ήχου σε ένα αρχείο (render/export movie). Επίσης, πραγματοποιούνται οι ρυθμίσεις συμπίεσης και ποιότητας του αρχείου και προσδιορίζονται η ονομασία και η θέση αποθήκευσής του.

Αρχικά, επιλέγονται ρυθμίσεις για μια δοκιμαστική αναπαραγωγή, ώστε να ελεγχθεί ότι όλα τα στοιχεία του έργου εμφανίζονται και λειτουργούν σωστά, χωρίς τε-

χνουργήματα, δυσλειτουργίες ή προβλήματα. Αν όλα είναι άρτια, τότε εφαρμόζονται οι τελικές ρυθμίσεις εξαγωγής του έργου.

Τέλος, γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση των τρόπων εξαγωγής του υλικού σύμφωνα με τις προδιαγραφές προώθησης του έργου, καθώς και τις προδιαγραφές που ορίζουν οι διάφορες πλατφόρμες, όπως ιστότοποι κοινής χρήσης βίντεο, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, φεστιβάλ ταινιών ή προσωπικοί ιστότοποι.

Η παρούσα υποενότητα αποσκοπεί στην απόκτηση των γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτείται να έχουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, για τη σωστή καταγραφή των σκηνών κατά τη λήψη, για την ολοκλήρωση του οπτικοακουστικού έργου στο μοντάζ, καθώς και για την αποθήκευση και διανομή του, ακολουθώντας τους κανόνες και τις αρχές του ψηφιακού μοντάζ και τις σκηνοθετικές οδηγίες.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Pinel, V. (2006). *Το μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
2. Κάρλος, Χ. (2010). *Βίντεο μοντάζ. Τεχνολογία, τέχνη και τεχνική*. Αθήνα: Εκδόσεις Έναστρον.

Συμπληρωματικές

1. Δαυλόπουλος, Τ. (1985). *Πραγματεία για το μοντάζ*. Αθήνα: Εταιρία Ελλήνων Σκηνοθετών.
2. Συλλογικό έργο. (2003). *Το μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.

2.2.Ε • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έρευνα, μέσα από τη διαδικασία της ανάθεσης και υλοποίησης μιας γραπτής εργασίας ή έργου, ατομικής/-ού ή ομαδικής/-ού. Εστιάζεται στη συνδυαστική, έμπρακτη χρήση και στον εμπλουτισμό των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αποκόμισαν από τα μαθήματα του εξαμήνου Α΄, συνδυαστικά με αυτά του εξαμήνου Β΄. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στη διαδικασία της έρευνας βιβλιογραφικών και διαδικτυακών αναφορών και πηγών, καθώς και της έρευνας ως προς το δημιουργικό και κατασκευαστικό μέρος της εργασίας ή του οπτικοακουστικού/φωτογραφικού τους έργου. Το τελικό παραδοτέο, γραπτή εργασία ή έργο, παρουσιάζεται και κατατίθεται στο τέλος του εξαμήνου Β΄ προς αξιολόγηση. Μέσα από μια τράπεζα ποικίλων θεμάτων και από τα διαφορετικά είδη εργασιών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να επιλέξουν το είδος της εργασίας, το θέμα και τις τεχνικές υλο-

ποίησης, και να την παραδώσουν ολοκληρωμένη. Οι προτεινόμενες εργασίες ή έργα για το μάθημα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» (εξαμήνου Β΄) βασίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα του οδηγού κατάρτισης της ειδικότητας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Επιλέγουν το είδος της εργασίας πρακτικής εφαρμογής στην ειδικότητα (θεωρητική εργασία, συγγραφή σεναρίου, σχεδιασμός storyboard, οπτικοακουστικό έργο, φωτογραφική παρουσίαση ενός γεγονότος ή μιας καλλιτεχνικής ιδέας),
- Προσδιορίζουν το σκεπτικό της εργασίας τους,
- Εντοπίζουν το απαραίτητο υλικό για την υλοποίηση της εργασίας τους,
- Διαχειρίζονται ποικίλες πηγές πληροφόρησης,
- Συγγράφουν μια θεωρητική εργασία,
- Οπτικοποιούν μια σκηνή storyboard σε οπτικοακουστικό έργο,
- Συνθέτουν φωτισμούς ανάλογα με το ύψος μιας σκηνής έργου,
- Μοντάρουν διαφορετικές πηγές στατικής και κινούμενης εικόνας (φωτογραφίες, πλάνα από γυρίσματα, τίτλους) και ήχους (μουσική, διαλόγους, ambient⁹ ήχους κ.λπ.) σε ένα ενιαίο και αδιάσπαστο οπτικοακουστικό σύνολο,
- Χειρίζονται ποικίλα προγράμματα επεξεργασίας κινούμενης εικόνας,
- Επιλύουν προβλήματα σχεδίασης και υλοποίησης της εργασίας πρακτικής εφαρμογής στην ειδικότητα,
- Αποφασίζουν την τελική μορφή και αισθητική του έργου τους,
- Επιχειρηματολογούν για τις επιλογές τους σχετικά με το σκεπτικό, τις τεχνικές και τις διαδικασίες που ακολούθησαν για την ολοκλήρωση της εργασίας πρακτικής εφαρμογής,
- Επιδεικνύουν δημιουργική σκέψη, άποψη και συνεργατικό πνεύμα,
- Υιοθετούν αναλυτική και κριτική σκέψη απέναντι στις διαδικασίες και τις τεχνικές δημιουργίας εργασιών θεωρητικών ή οπτικοακουστικών έργων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Προπαραγωγή έργου / Βιβλιογραφικές αναφορές/παραπομπές / Αρχαιοθέτηση αρχείων / Φωτισμός κάδρου / Κινήσεις κάμερας λήψης / Πλάνο / Stop motion / Storyboard.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

9 Για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά τεχνικούς όρους της ειδικότητας στην υποενότητα, βλ. το Γλωσσάρι.

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ
2	Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ
3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ STORYBOARD – STORYBOARD ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ
4	Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΩΝ ΠΛΑΝΩΝ ΣΕ ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ
5	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ STOP MOTION
6	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ (EDITING)
7	ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΣ ΜΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.E.1 | ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ

Με τις εργασίες της προπαραγωγής ενός έργου ασχολείται η παρούσα μαθησιακή ενότητα. Όλα τα πετυχημένα έργα –οπτικοακουστικά και μη– προϋποθέτουν, πέρα από μια ωραία αρχική ιδέα, μια πολύ οργανωμένη και μεθοδική διαδικασία έρευνας, που αφορά το στάδιο της προπαραγωγής. Καθώς οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην παρούσα ενότητα, καλούνται να δημιουργήσουν ένα έργο εξ αρχής (θεωρητική εργασία ή δημιουργία οπτικοακουστικού έργου), θα γνωρίσουν τη μεθοδολογία που προϋποθέτει το αρχικό στάδιο της προπαραγωγής μιας/ενός εργασίας/έργου. Αναπτύσσονται οι διαδικασίες συλλογής των πληροφοριών που θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη ενός σεναρίου ή τη συγγραφή μιας θεωρητικής εργασίας, ή ακόμη και σε πιο «τεχνικά» θέματα, όπως τον φωτισμό και τη λήψη μιας σκηνής ενός έργου, τη φωτογράφιση ενός θέματος (ολοκληρωμένη ως ιστορία) κ.λπ. Όλα αυτά μπορούν να αντιμετωπιστούν πολύ εύκολα με τη σωστή μεθοδολογική έρευνα και να δώσουν τα στοιχεία εκείνα που θα βοηθήσουν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την άρτια δημιουργία ενός/μιας έργου/εργασίας.

Η παρούσα μαθησιακή ενότητα ενθαρρύνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να επιλέξουν μια καινούργια εργασία, ατομική ή ομαδική, θεωρητική ή δημιουργία έργου ή και να εξελίξουν μια αρχική ιδέα που ξεκίνησαν σε κάποια άλλη μαθησιακή ενότητα και να την ολοκληρώσουν στην παρούσα, στις υποενότητες που ακολουθούν, με τη βοήθεια των εκπαιδευτών/-τριών τους.

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που θα τους/τις βοηθήσουν στην αναζήτηση των κατάλληλων βιβλιογραφικών και αξιόπιστων διαδικτυακών πηγών προκειμένου να αναπτύξουν σωστά το σκεπτικό μιας αρχικής ιδέας και να την εξελίξουν σε ένα ολοκληρωμένο έργο.

2.2.E.2 | Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Η δυναμική του φωτός σε μια σκηνή» εστιάζεται σε τεχνικές φωτισμού που μπορεί να εφαρμόζονται σε ένα οπτικοακουστικό έργο ή και σε μία φωτογράφιση (με τεχνητό ή φυσικό φωτισμό). Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που έχουν αποκομίσει από τις μαθησιακές ενότητες «Θεωρία και τεχνική της φωτογραφίας» και «Εισαγωγή στον φωτισμό», δημιουργώντας ένα ασπρόμαυρο φωτογραφικό έργο/σειρά 5-10 φωτογραφιών, σκηνοθετημένες ή μη, σε εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο, δικής τους επιλογής ως προς το θέμα και με κύριο εκφραστικό μέσο τις φωτιστικές συνθήκες, που θα είναι και ο πρωταγωνιστής της εν λόγω σειράς.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξασκήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που έχουν αποκτήσει μέχρι τώρα. Μέσα από τη σύντομη έρευνα μιας δουλειάς που τους/τις έχει εμπνεύσει (το έργο ενός φωτογράφου, μια ταινία ή κάποιο άλλο εικαστικό έργο), θα πρέπει να δημιουργήσουν μια σειρά με συγκεκριμένη αφήγηση (αρίθμηση στην παρουσίασή τους) και να παραγάγουν ένα δικό τους φωτογραφικό έργο. Κατά την παρουσίαση του έργου τους, θα πρέπει να εκθέσουν το σκεπτικό της δουλειάς τους (από ποιον/ποια εμπνεύστηκαν και πώς αντιμετώπισαν το έργο), τόσο ως προς τα αισθητικά όσο και ως προς τα τεχνικά ζητήματα, εξηγώντας, μεταξύ άλλων, ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν και πώς τις διαχειρίστηκαν (όπως, για παράδειγμα, ζητήματα GDPR ή διαχείρισης φωτισμού κ.λπ.).

Η παρούσα υποενότητα είναι πολύ σημαντική, καθώς εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τη σωστή σύνθεση του κάδρου, σε συνδυασμό με τον φωτισμό, την εννοιολογική αφήγηση, καθώς και την αντιμετώπιση ενός ολοκληρωμένου έργου, που πρέπει να έχει αρχή, μέση και τέλος.

2.2.E.3 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ STORYBOARD – STORYBOARD ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ

Η παρούσα υποενότητα «Δημιουργία storyboard – storyboard και εικονοληψία» εστιάζεται στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τη λογική, τη σχεδίαση και τις πληροφορίες που δίνει το storyboard για τον υπολογισμό του αναγκαίου εξοπλισμού μιας παραγωγής (και τον προϋπολογισμό της αντίστοιχα). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς πρέπει να αξιοποιούν το storyboard κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων μιας παραγωγής, δεδομένου ότι αποτελεί το βασικό εγχειρίδιο των λήψεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται στον σχεδιασμό ενός storyboard (με σχεδιασμό στο χέρι ή με έτοιμα template για storyboard).

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εξασκηθούν σε βασικά είδη οπτικοακουστικών παραγωγών που χρησιμοποιούν storyboard (κινηματογράφος και διαφήμιση). Επιλέγουν πραγματοποιήσιμες σκηνές από ταινίες, ανάλογα με τις δυνατότητες των σκηνικών που διαθέτουν· δημιουργούν, για παράδειγμα, μια σκηνή από μια κωμωδία με έμφαση στον φωτισμό ή μια μονομαχία από γουέστερν (με σκοπό τη

λήψη πλάνου «αμερικέν») ή μια σκηνή μυστηρίου ή θρίλερ, όπου θα κυριαρχεί ο εντυπωσιακός φωτισμός ή οι κινήσεις της μηχανής.

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να εκπαιδεύσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην αναζήτηση και την κριτική σκέψη της διαχείρισης και της οργάνωσης μιας οπτικοακουστικής παραγωγής ή μιας θεωρητικής εργασίας, καθώς και στη σωστή εφαρμογή του storyboard κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων μιας οπτικοακουστικής παραγωγής. Η παρούσα υποενότητα σχετίζεται άμεσα με την επόμενη μαθησιακή υποενότητα.

2.2.E.4 | Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΩΝ ΠΛΑΝΩΝ ΣΕ ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ

Η παρούσα υποενότητα εστιάζεται στην πρακτική εξάσκηση της λήψης μιας σκηνής που θα πρέπει να «στηθεί» από την αρχή. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη βοήθεια των εκπαιδευτών/-τριών τους και ανάλογα με τις σκηνογραφικές δυνατότητες που έχουν, επιλέγουν μια σκηνή από μια ταινία, ή δημιουργούν μια δική τους και τη «στήνουν» εξ αρχής, σαν να βρίσκονται στα γυρίσματα μιας οπτικοακουστικής παραγωγής. Μελετούν το storyboard, καταγράφουν τον εξοπλισμό που θα χρειαστούν (κάμερα, φακός, κινήσεις κάμερας με ανάλογο εξοπλισμό, φωτιστικά κ.λπ.).

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες τοποθετούν τα φωτιστικά τους στις κατάλληλες θέσεις σε σχέση με τους/τις ηθοποιούς και πραγματοποιούν δοκιμαστικές λήψεις, διορθώνουν αστοχίες και συνεχίζουν με το τελικό γύρισμα της σκηνής. Σημαντικό μέρος στην εργασία τους ως μελλοντικών εικονοληπτών/-τριών είναι η μελέτη του storyboard προκειμένου να καταγράψουν σε ειδικό, τεχνικό φύλλο καταγραφής εξοπλισμού όσα χρειάζονται προκειμένου να παραγγελθούν από την παραγωγή. Μία σκηνή μπορεί, για παράδειγμα, να απαιτεί εξοπλισμό ενός φορτηγού. Αυτή είναι μια πολύ απαιτητική εργασία που διεκπεραιώνουν οι διευθυντές/-τριες φωτογραφίας και οι εικονολήπτες/-τριες.

Σκοπός της υποενότητας είναι να εξασκηθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε όλες τις διαδικασίες με τις οποίες εμπλέκονται κατά τη διάρκεια μιας οπτικοακουστικής παραγωγής, μικρής ή μεγάλης, κινηματογραφικής ή όχι. Επιπλέον, εξοικειώνονται και με τη διαδικασία των σωστών λήψεων σε μια σκηνή.

Η παρούσα υποενότητα συνδέεται με τις ακόλουθες υποενότητες και, κυρίως, με την αμέσως επόμενη, «Δημιουργία stop motion».

2.2.E.5 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ STOP MOTION

Η δημιουργία ενός έργου stop motion είναι το αντικείμενο με το οποίο ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα. Το stop motion είναι μια τεχνική που ανήκει στις τεχνικές του animation και μπορεί να δημιουργηθεί με ανθρώπους, έτοιμες κούκλες και αντικείμενα ή ακόμη και με χαρακτήρες πλασμένους από πλαστελίνες. Σε αυτό ο σημείο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν διάφορα γνωστά stop motion και τις τεχνικές τους, ενώ, στη συνέχεια, καλούνται να δημιουργήσουν ένα δικό

τους, σύντομο stop motion. Τα αντικείμενα φωτογραφίζονται καρέ-καρέ, όπου το καθένα έχει μια πολύ μικρή αλλαγή στη μετατόπισή του σε σχέση με τα άλλα. Όταν αυτά προβάλλονται γρήγορα (με την εναλλαγή των φωτογραφιών), δημιουργείται η ψευδαίσθηση της κίνησης, ενώ, στη συνέχεια, τα καρέ εμπλουτίζονται με ήχους, μουσική ή και διαλόγους. Ο βασικός εξοπλισμός που απαιτείται για τη λήψη του είναι μια φωτογραφική μηχανή στηριγμένη σε τρίποδο, καθώς και κάποιο λογισμικό, είτε εξειδικευμένο για stop motion, ακόμη και για κινητά τηλέφωνα ή τάμπλετ (όπως, για παράδειγμα, το Stop Motion Studio της Cateater), είτε κάποιο από τα περισσότερα λογισμικά επεξεργασίας εικόνας.

Σκοπός της υποενότητας είναι να δημιουργήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μια σύντομη ιστορία stop motion, ώστε να εξοικειωθούν με τη δημιουργία ενός οπτικοακουστικού έργου «μικρής κλίμακας», όπου έρχονται αντιμέτωποι/-ες με πολλά τεχνικά ζητήματα κατά τη διάρκεια της παραγωγής του και τα οποία θα μάθουν να επιλύουν με τη βοήθεια των εκπαιδευτών/-τριών τους.

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, καθώς οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να αντιμετωπίσουν συνολικά μια οπτικοακουστική παραγωγή.

2.2.E.6 | ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ (EDITING)

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην επεξεργασία ενός έργου (editing) ή στην ολοκλήρωση μιας θεωρητικής εργασίας. Πρόκειται για το στάδιο όπου θα πρέπει να αξιολογηθούν, να ταξινομηθούν και να τεθούν με ιεραρχική σειρά όλα τα στοιχεία που συνέλεξαν ή δημιούργησαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να διαρθρώσουν ένα έργο, με αρχή, μέση και τέλος. Ανεξαρτήτως εργασίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην παρούσα υποενότητα, μαθαίνουν να διατηρούν «προσωρινούς φακέλους», να ονοματοδοτούν ορθώς αρχεία, ώστε να μπορούν να τα βρίσκουν εύκολα όταν τα χρειαστούν, και να οργανώνουν με τέτοιο τρόπο την επιφάνεια εργασίας τους προκειμένου να είναι αποδοτικοί/-ές και αποτελεσματικοί/-ές στο συντομότερο χρονικό διάστημα κατά τη διαδικασία επεξεργασίας (editing/μοντάζ) ενός έργου.

Όλα τα έργα (θεωρητικές εργασίες-μελέτες ή οπτικοακουστικά έργα) απαιτούν μεγάλα χρονικά διαστήματα για την ολοκλήρωσή τους, που σημαίνει πως οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να γνωρίζουν όλα τα στάδια της προσωρινής αποθήκευσης αρχείων, με διαφορετική ονοματοδοσία κάθε φορά, προκειμένου να αποφευχθούν σοβαρά σφάλματα κατά την αρχειοθέτηση, τα οποία μπορεί να κοστίσουν πολύ χρόνο για τη μετέπειτα αποκατάστασή τους. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αξιοποιούν σωστά την επεξεργαστική ισχύ των υπολογιστών τους, καθώς τα λογισμικά που χρησιμοποιούνται σε τέτοιου είδους εργασίες πρέπει να είναι ικανά να διαχειρίζονται μεγάλους όγκους δεδομένων, τόσο για την αποθήκευση όσο και για την επεξεργασία οπτικοακουστικού υλικού.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασχολούνται με τα παρελκόμενα ενός κυρίως έργου, που είναι οι τίτλοι (ή το εξώφυλλο μιας θεωρητικής εργασίας), οι βιβλιογραφικές αναφορές/παραπομπές σύμφωνα με τα διεθνή συστήματα (APA, Harvard, IEEE κ.λπ.), τα οποία εμπίπτουν στη νομοθεσία περί πνευματικών δικαιωμάτων.

Η παρούσα υποενότητα είναι άμεσα συνδεδεμένη με την επόμενη, που αφορά τη συστηματική παρουσίαση μιας/ενός εργασίας/έργου.

2.2.E.7 | ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΣ ΜΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η τελευταία υποενότητα της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι αφιερωμένη στους σωστούς τρόπους παρουσίασης μιας ολοκληρωμένης εργασίας. Οι εικονολήπτες/-τριες, κατά κύριο λόγο, εργάζονται ως μέλη ενός συνεργείου μιας οπτικοακουστικής παραγωγής, αλλά υπάρχουν και περιπτώσεις που αναλαμβάνουν οι ίδιοι/-ες όλη την παραγωγή (π.χ. κάλυψη μιας κοινωνικής εκδήλωσης κ.ά.). Σε αυτές τις περιπτώσεις, καλούνται να παρουσιάσουν και να αναπτύξουν ένα συγκεκριμένο σκεπτικό στους/στις πελάτες/-ισσές τους για το πώς δημιούργησαν το έργο τους. Γι' αυτόν τον λόγο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρουσιάζουν σε κοινό τις εργασίες τους, διαδικασία που επίσης απαιτεί κάποιες γνώσεις προκειμένου το κοινό να απολαύσει με τον πληρέστερο δυνατό τρόπο τη δουλειά τους. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καταγράφουν και οργανώνουν τον εξοπλισμό παρουσίασης που θα χρειαστούν σε σχέση με τον χώρο παρουσίασης (λάπτοπ, οθόνη προβολής, καλώδια δικτύων, πρόγραμμα που υποστηρίζει το αρχείο της παρουσιάσής τους, ηχεία εφόσον το έργο τους έχει ήχο, ιδιαιτερότητες που μπορεί να έχει ο χώρος παρουσίασης κ.ά.).

Στην περίπτωση που πρόκειται για θεωρητική εργασία, παρουσιάζουν εν συντομία μέσω power point τα κύρια σημεία της εργασίας τους, τα οποία συνοδεύονται από εικόνες, σχεδιαγράμματα ή και βίντεο, ανάλογα με την περίπτωση. Η παρουσίαση πρέπει να τηρεί συγκεκριμένες προδιαγραφές: έχει τίτλο, είναι χωρισμένη σε κεφάλαια ή κατηγορίες και στο τέλος υπάρχει ειδική καρτέλα με τη βιβλιογραφία και τις πηγές που έχουν χρησιμοποιηθεί, τηρώντας τα πρότυπα συγγραφής εργασίας.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επιδεικνύουν δημιουργική σκέψη και συνεργατικό πνεύμα κατά την εργασία τους, να επιλύουν τεχνικά και θεωρητικά ζητήματα κατά τη δημιουργία ενός έργου και να μπορούν να υπερασπιστούν το έργο τους με επιχειρήματα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης. (2019). *APA citation style. Βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές*. Ανακτήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2023 από: https://www.lib.auth.gr/sites/default/files/docs_files/APA-examples-gre.pdf
2. Εσο, Υ. (2001). *Πώς γίνεται μια διπλωματική εργασία*. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.
3. ΕΚΠΑ. (χ.χ.). *Πώς γράφουμε μια εργασία*. Ανακτήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2023 από: <https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/D476/%CE%A0%CE%A9%CE%A3%20%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%A6%CE%9F%CE%A5%CE%9C%CE%95%20%CE%9C%CE%99%CE%91%20%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A3%CE%99%CE%91.pdf>
4. Καβάγιας, Γ. (2005). *Ο κινηματογράφος και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Συμπληρωματικές

1. Stop Motion Studio. *Let's Make a Movie*. Retrieved September 25, 2023, from: <https://www.cateater.com/>
2. Helleman, J. (2026). *13 Film Lighting Techniques Every Filmmaker Should Know*. Nofilmschool. Retrieved May 14, 2026, from: <https://nofilmschool.com/lighting-techniques-in-film>

2.3 • ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

2.3.A • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές περιόδους και τα κινήματα της ιστορίας των οπτικοακουστικών τεχνών από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι την έναρξη των ψηφιακών μέσων και την ένταξη της κινούμενης εικόνας στο Διαδίκτυο στον 20ό αιώνα. Η ενότητα εστιάζεται αφενός στη διαμόρφωση και εξέλιξη κινήματων και καλλιτεχνικών οπτικοακουστικών έργων αναφορικά με το πολιτισμικό πλαίσιο που τα παρήγαγε και αφετέρου στις τεχνολογικές εξελίξεις που ώθησαν σε αλλαγές ως προς τις διαδικασίες παραγωγής τους αλλά και την αισθητική τους. Γίνεται εισαγωγή στην ιστορία της κινούμενης εικόνας παράλληλα με μία αισθητική εκτίμηση των έργων, όπως, επίσης, και αποτύπωση της συμβολής των δημιουργών της κάθε περιόδου. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι εφευρέσεις και οι πρωτοπόροι στα πρώιμα χρόνια του κινηματογράφου και στο ξεκίνημα της κυριαρχίας του Χόλιγουντ, από τη δεκαετία του 1930 και μετά. Στην παρούσα ενότητα, γίνεται, επίσης, αναφορά στα προπολεμικά ευρωπαϊκά κινήματα του κινηματογράφου και στη συμβολή των Σοβιετικών φορμαλιστών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στα μεταπολεμικά κινήματα και τους/τις σημαντικούς/-ές δημιουργούς (auteurs/-trices)¹⁰ της Αμερικής και της Ευρώπης, καθώς και στις επιρροές που δέχτηκε ο ελληνικός κινηματογραφικός χώρος. Τέλος, παρουσιάζονται τα είδη της κινούμενης εικόνας στην τηλεόραση και το Διαδίκτυο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Ερμηνεύουν τους όρους και τις έννοιες που αναφέρονται στην ιστορία των οπτικοακουστικών τεχνών,
- Εντοπίζουν τα κινήματα της ιστορίας των οπτικοακουστικών τεχνών,
- Κατατάσσουν με χρονολογική σειρά τα κινήματα της ιστορίας των οπτικοακουστικών τεχνών,
- Αναγνωρίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των έργων που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των διαφόρων καλλιτεχνικών κινήματων,
- Διακρίνουν τις πολιτισμικές, κοινωνικοπολιτικές και τεχνολογικές επιδράσεις στα έργα της κινούμενης εικόνας,

¹⁰ Για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά τεχνικούς όρους της ειδικότητας στην υποενότητα, βλ. το Γλωσσάρι.

- Εφαρμόζουν τις ευρηματικές τεχνικές και αισθητικές λύσεις των πρωτοπόρων των οπτικοακουστικών έργων στα έργα τους,
- Εξετάζουν την αλληλεπίδραση ιδεών και κινημάτων και την εξελικτική δυναμική τους,
- Ταυτοποιούν τα χαρακτηριστικά των διαφορετικών κινημάτων και έργων μέσα από ερευνητικές διαδικασίες,
- Αξιοποιούν τις διαδικασίες επίδρασης των οπτικοακουστικών τεχνών στην πνευματική και συναισθηματική διαμόρφωση καλλιτεχνών και θεατών,
- Υιοθετούν αναλυτική και κριτική σκέψη απέναντι στα κινήματα και τους/στις σημαντικούς/-ές εκπροσώπους των κινημάτων των οπτικοακουστικών τεχνών,
- Εκτιμούν τη συμβολή των πρωτοπόρων της τέχνης στη διαμόρφωση της σύγχρονης αισθητικής και του σχεδιασμού στα οπτικοακουστικά έργα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ιστορία κινηματογράφου / Κινούμενη εικόνα / Προκινηματογραφικές εφευρέσεις / Βωβός κινηματογράφος / Ομιλών κινηματογράφος / Χρυσή εποχή Χόλιγουντ / Ελληνικός κινηματογράφος / Ιστορία τηλεόρασης / Οπτικοακουστικά έργα / Διαδίκτυο.

Διάρθρωση των μαθησιακών εννοιών σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΡΟΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ
2	Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
3	ΒΩΒΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ, ΝΕΑ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ
4	ΧΡΥΣΗ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΟΛΙΓΟΥΝΤ, ΟΜΙΛΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ
5	ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ
6	ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ (AUTEURS/-TRICES) ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
7	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ
8	ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.3.A.1 | ΠΡΟΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στους βασικούς σταθμούς των προκινηματογραφικών εφευρέσεων με σκοπό να γίνει κατανοητό το πώς αυτές οδήγησαν στην ανάπτυξη του κινηματογράφου. Γίνεται μια παρουσίαση των

βασικών εφευρέσεων (μαγικός φανός [Magic Lantern], θαυματοτρόπιο, φενακιτοσκόπιο, ζωοτρόπιο, πραξινοσκόπιο, φυλλοσκόπιο [flipbook] κ.ά.), ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τους όρους και τις τεχνικές δημιουργίας κίνησης των εν λόγω εφευρέσεων. Γίνεται αναφορά στις μελέτες κίνησης ανθρώπων και ζώων, με τη χρήση πολλαπλών καμερών, του φωτογράφου E. Muybridge, οι οποίες οδήγησαν στη δημιουργία της πρώτης διαδοχής εικόνων με θέμα «το άλογο που τρέχει». Παρουσιάζονται οι καινοτομίες στη χρονοφωτογραφία των πρωτοπόρων Étienne-Jules Marey και Ottomar Anschütz, που συνέβαλαν στην ανάπτυξη καμερών ικανών να καταγράφουν γρήγορες ακολουθίες εικόνων, καθώς και στην κατανόηση της κίνησης.

Στην παρούσα υποενότητα, γίνεται αναφορά στην αρχή της ανθρώπινης αντίληψης για την κίνηση, στην οποία βασίστηκε η δημιουργία κινούμενων εικόνων πολύ πριν από την εφεύρεση της κινηματογραφικής κάμερας. Μια πιθανή άσκηση, στην παρούσα υποενότητα, είναι να δημιουργήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη δική τους προκινηματογραφική κατασκευή (φυλλοσκόπιο, φενακιτοσκόπιο κ.λπ.).

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να κατανοήσουν τις αναλογικές τεχνικές δημιουργίας κίνησης αλλά και τον τρόπο που οι πρωτοπόροι, με τις εφευρέσεις και τα προκινηματογραφικά τους πειράματα, έθεσαν τα θεμέλια για την ανάπτυξη του κινηματογράφου.

2.3.A.2 | Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα ιστορικά ορόσημα που αντιπροσωπεύουν τη γέννηση και την πρώιμη ανάπτυξη του κινηματογράφου ως μέσου ψυχαγωγίας, τέχνης και αφήγησης, θέτοντας τις βάσεις για την ανάπτυξη της σύγχρονης κινηματογραφικής βιομηχανίας. Γίνεται αναφορά στη φωτογραφία και το φιλμ από κυτταρίνη (Celluloid film), όπου βασίστηκαν οι πρώτες κινηματογραφικές εφευρέσεις. Γίνεται παρουσίαση του κινητοσκοπίου (kinetoscope) των T. Edison και W. K. L. Dickson, οι οποίοι ανέπτυξαν αυτή την πρώιμη μηχανή προβολής, αλλά και ενδεικτικών ταινιών τους, που σηματοδότησαν τη γέννηση των εμπορικών ταινιών. Παρουσιάζεται η φορητή κάμερα λήψης και προβολής ταινιών cinématographe των αδελφών Lumière (1895) στο Παρίσι, που σηματοδότησε τη γέννηση του κινηματογράφου ως μέσου καταγραφής της καθημερινότητας και της δημόσιας προβολής ταινιών. Προβάλλονται ενδεικτικές ταινίες τους.

Γίνεται σύντομη επισκόπηση του έργου του πρωτοπόρου Γάλλου σκηνοθέτη G. Méliès, ο οποίος πρωτοστάτησε στη δημιουργία ταινιών που αναδεικνύουν τις αφηγηματικές δυνατότητες του κινηματογράφου και έθεσε τα θεμέλια για τον κινηματογράφο φαντασίας. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειωθούν με το έργο του E. S. Porter, ο οποίος δημιούργησε μια από τις πρώτες ταινίες όπου χρησιμοποίησε πρωτοπόρες αφηγηματικές τεχνικές για να πει μια ολοκληρωμένη ιστορία.

Γίνεται σύντομη αναφορά αφενός στη σημασία των μικρών αισθουσών προβολής ταινιών (nickelodeon) για τη διάδοση του κινηματογράφου και αφετέρου στα πρώτα

κινηματογραφικά στούντιο που συνεισέφεραν στην ανάπτυξη της κινηματογραφικής παραγωγής ως βιομηχανίας.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να κατανοήσουν την εξέλιξη της τεχνολογίας των καμερών και να εκτιμήσουν τη συμβολή των πρωτοπόρων στη διαμόρφωση της κινηματογραφικής τέχνης.

2.3.A.3 | ΒΩΒΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ, ΝΕΑ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε σημαντικούς σταθμούς στην ιστορία του βωβού κινηματογράφου, αποσκοπώντας στην κατανόηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των εν λόγω έργων, καθώς και της ευρύτερης σημασίας τους για την εξέλιξη του κινηματογράφου. Παρουσιάζεται, ενδεικτικά, το έργο εμβληματικών σκηνοθετών της εποχής.

Γίνεται αναφορά στις βωβές κωμικές ταινίες. Παρουσιάζεται το έργο του Τσάρλι Τσάπλιν (δεκαετίες 1910-1920), όπου ο χαρακτήρας του «Σαρλό» συνέβαλε στην ανάπτυξη της κωμωδίας και έγινε θρόλος του βωβού κινηματογράφου παγκοσμίως. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασχολούνται με το εμβληματικό έργο του Β. Keaton, όπου η κωμωδία με κινήσεις του σώματος (παντομίμα) και η στωική, αγέλαστη έκφραση του προσώπου του έγιναν το «σήμα κατατεθέν» στις κωμωδίες του.

Επιπλέον, στην παρούσα υποενότητα παρέχονται πληροφορίες για τα βασικά χαρακτηριστικά των βωβών ταινιών, όπως για τη χρήση των μεσότιτλων –με γραπτό διάλογο ή επεξηγήσεις– που μεταφέρουν πληροφορίες στο κοινό. Παρουσιάζεται το έργο και οι καινοτόμες αφηγηματικές τεχνικές του D. W. Griffith, που καθόρισε την κλασική κινηματογραφική αφήγηση μέχρι τις μέρες μας. Γίνεται, τέλος, αναφορά στην εμφάνιση του star system της εποχής, με ηθοποιούς που απέκτησαν διεθνή φήμη.

Η παρούσα υποενότητα αποσκοπεί στην ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, ώστε να αντιληφθούν την καλλιτεχνική συνεισφορά και τη διαρκή επίδραση των πρώτων κινηματογραφιστών και ηθοποιών του βωβού κινηματογράφου στην εξέλιξη της κινηματογραφικής βιομηχανίας όπως τη γνωρίζουμε σήμερα.

2.3.A.4 | ΧΡΥΣΗ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΟΛΙΓΟΥΝΤ, ΟΜΙΛΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη «Χρυσή εποχή του Χόλιγουντ», που αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη εποχή στην ιστορία της αμερικανικής κινηματογραφικής βιομηχανίας, γνωστή για τα σημαντικά καλλιτεχνικά και εμπορικά της επιτεύγματα. Παρότι υπάρχει σχετική διαφοροποίηση όσον αφορά την ακριβή περίοδο που θεωρείται «Χρυσή εποχή», γενικά εκτείνεται από τα τέλη της δεκαετίας του 1920 έως τις αρχές της δεκαετίας του 1960.

Γίνεται αναφορά στα μεγάλα κινηματογραφικά στούντιο που κυριάρχησαν στη βιομηχανία και τα οποία έλεγχαν τις περισσότερες πτυχές της δημιουργίας ταινιών, από την παραγωγή έως τη διανομή.

Σηματοδοτείται, ιστορικά, η μετάβαση από τον βωβό στον ομιλούντα κινηματογράφο, με την κυκλοφορία της ταινίας *The Jazz Singer* (1927), που αποτέλεσε μια νέα καμπή στη βιομηχανία του κινηματογράφου. Γίνεται αναφορά σε κλασικά έργα που παρήχθησαν κατά τη διάρκεια αυτής της εποχής αλλά και στις τεχνολογικές εξελίξεις (technicolor, βελτιωμένη εγγραφή ήχου και μορφές ευρείας οθόνης) που ενίσχυσαν την κινηματογραφική εμπειρία. Η «Χρυσή εποχή» παρουσίασε θρυλικούς κινηματογραφιστές και εμβληματικούς/-ές ηθοποιούς που καθόρισαν την εποχή. Επίσης, ορόσημο αποτελεί η θέσπιση των Βραβείων Όσκαρ, με την πρώτη τελετή να λαμβάνει χώρα το 1929, ως εξέχουσα αναγνώριση για τη δημιουργία διαχρονικών ταινιών.

Η παρούσα υποενότητα σκοπό έχει να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να διακρίνουν την κληρονομιά που δημιούργησε η «Χρυσή εποχή» όσον αφορά τις κλασικές ταινίες, τους κινηματογραφικούς αστέρες και τις τεχνολογικές εξελίξεις που βοήθησαν τη μετάβαση στο σύγχρονο Χόλιγουντ, καθορίζοντας την κινηματογραφική βιομηχανία και τη λαϊκή κουλτούρα μέχρι σήμερα.

2.3.A.5 | ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην ιστορία του κινηματογράφου πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και αποσκοπεί στην ανάδειξη μιας δυναμικής και καινοτόμου περιόδου κατά την οποία εμφανίζονται σημαντικά κινήματα και επιδραστικοί κινηματογραφιστές, που συνέβαλαν σημαντικά στην ανάπτυξη του κινηματογράφου ως τέχνης. Γίνεται αναφορά στον γερμανικό εξπρεσιονισμό (1910-1920) και, μέσα από ταινίες-ορόσημα, παρουσιάζεται το ιδιαίτερο τους στυλ, που χαρακτηρίζεται από παραμορφωμένα σκηνικά, έντονες φωτοσκιάσεις, υπερβολικές ερμηνείες και μακιγιάζ, καθώς και σκοτεινά θέματα, αντικατοπτρίζοντας τις ταραγμένες εποχές λίγο πριν και κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το κίνημα της Ρωσικής Πρωτοπορίας, όπου πρωτοστάτησαν σημαντικοί Σοβιετικοί σκηνοθέτες, υιοθετώντας καινοτόμες θεωρίες και τεχνικές μοντάζ για να μεταφέρουν ισχυρά πολιτικά και κοινωνικά μηνύματα.

Επιπλέον, γίνεται αναφορά στον γαλλικό ιμπρεσιονιστικό κινηματογράφο (1920), που έδωσε έμφαση στον πειραματισμό και την υποκειμενική αφήγηση, με εκπροσώπους σημαντικούς σκηνοθέτες που εξερεύνησαν ονειρικές αφηγήσεις και ποιητικές εικόνες. Παρουσιάζονται σημαντικοί Ευρωπαίοι σκηνοθέτες του πειραματικού κινηματογράφου (δεκαετίες 1910-1930), που εξερεύνησαν μη συμβατικές αφηγηματικές δομές, τον σουρεαλισμό, τον ντανταϊσμό και τις αφηρημένες εικαστικές εικόνες, χρησιμοποιώντας το φιλμ ως πεδίο εικαστικών πειραματισμών, αμφισβητώντας την παραδοσιακή αφήγηση.

Τέλος, παρουσιάζεται το Βρετανικό Κίνημα Ντοκιμαντέρ (1930). Σε αυτό πρωτοστάτησαν Βρετανοί κινηματογραφιστές (J. Grierson κ.ά.), δημιουργώντας ντοκιμαντέρ που προέβαλλαν κοινωνικά και πολιτικά θέματα.

Η παρούσα υποενότητα είναι σημαντική, καθώς συντελεί στην απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε, μέσα από την προβολή ενδεικτικών έργων εμβληματικών σκηνοθετών της εποχής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιληφθούν την αλληλεπίδραση των ιδεών και την εξελικτική δυναμική των ανωτέρω ευρωπαϊκών κινηματογραφικών κινημάτων.

2.3.A.6 | ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ (AUTEURS/-TRICES) ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η παρούσα υποενότητα ασχολείται με κινήματα και σημαντικούς δημιουργούς μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Γίνεται μια εισαγωγή στον ιταλικό νεορεαλισμό, ο οποίος εμφανίστηκε κατά τη διάρκεια του Πολέμου και συνεχίστηκε και μετά τη λήξη του, έχοντας τις ρίζες του στην προπολεμική Ευρώπη. Η βασική θεματική τους επικεντρώνεται στην απεικόνιση της καθημερινής ζωής των απλών ανθρώπων και στην αντιμετώπιση κοινωνικών ζητημάτων.

Γίνεται αναφορά στο Film Noir (δεκαετίες 1940-1950), με έργα που ξεχωρίζουν για τις δραματικές φωτιστικές συνθήκες, την ιδιαίτερη ατμόσφαιρα, τις σύνθετες αφηγήσεις και τους ηθικά διφορούμενους χαρακτήρες. Παρουσιάζεται το γαλλικό Νέο Κύμα, που χαρακτηρίζεται από τις καινοτόμες προσεγγίσεις σημαντικών σκηνοθετών που προκαλούν τις κινηματογραφικές συμβάσεις και αντιτίθενται στον κινηματογράφο που προωθεί το Χόλιγουντ.

Γίνεται σύντομη αναφορά στο Χόλιγουντ (δεκαετίες 1950-1970), που συνέχισε να παράγει κλασικές ταινίες κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, παρουσιάζοντας σημαντικούς δημιουργούς και ταινίες (A. Hitchcock, *Ψυχώ*· S. Kubrick, *2001: Η Οδύσσεια του Διαστήματος*· F. F. Coppola, *Ο Νονός* κ.ά.) που ξεπερνούν τα όρια, εξερευνούν περίπλοκα θέματα και αφήνουν το στίγμα τους στον κινηματογράφο.

Η υποενότητα, μέσα από την παρουσίαση σημαντικών έργων και εμβληματικών σκηνοθετών, συντελεί στην απόκτηση ουσιαστών γνώσεων και δεξιοτήτων, δεδομένου ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στη μετέπειτα εργασία τους, θα κληθούν να συμμετάσχουν σε γυρίσματα ταινιών που επηρεάζονται από μια συγκεκριμένη εποχή, κίνημα, σκηνοθέτη/-τρια ή αισθητική, τα οποία οφείλουν να γνωρίζουν προκειμένου να δημιουργήσουν τις δικές του εικόνες.

2.3.A.7 | ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στους βασικούς σταθμούς της ιστορίας του ελληνικού κινηματογράφου που διαμόρφωσαν την ανάπτυξή του, συμβάλλοντας στην πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας και στο ευρύτερο διεθνές κινηματογραφικό τοπίο. Γίνεται αναφορά στις πρώιμες βωβές ταινίες

(δεκαετία 1910), στις οποίες περιλαμβάνονται μικρού μήκους ντοκιμαντέρ και φανταστικές αφηγήσεις. Η ταινία *Αστέρω* (1913) θεωρείται από τις πρώτες ελληνικές ταινίες μεγάλου μήκους. Εμφανίζεται η ελληνική κινηματογραφική βιομηχανία (1920) με την παραγωγή βωβών ταινιών μεγάλου μήκους (Ο. Λάσκος, *Δάφνις και Χλόη* [1931]). Γίνεται αναφορά στη «Χρυσή εποχή» του ελληνικού κινηματογράφου τις δεκαετίες 1950-1970, με την παραγωγή κλασικών ταινιών (Μ. Κακογιάννη, *Στέλλα* [1955]· Ζ. Ντασέν, *Ποτέ την Κυριακή* [1960]) και τις ταινίες κωμωδίας, που υπήρξαν σημαντικό εργαλείο διασκέδασης και κοινωνικού σχολιασμού. Αναδύεται το ελληνικό star system που ανέδειξε σημαντικούς/-ές ηθοποιούς (Μ. Μερκούρη, Ε. Λαμπέτη, Δ. Χορν, Μ. Κατράκη, Λ. Κωνσταντάρα, Ν. Ηλιόπουλο κ.ά.)

Το ελληνικό Νέο Κύμα, που χαρακτηρίζεται από πρωτοποριακή και αντισυμβατική αφήγηση, εμφανίστηκε στα τέλη του 20ού αιώνα. Σκηνοθέτες όπως ο Θ. Αγγελόπουλος (*Ταξίδι στα Κύθηρα*, 1984), ο Κ. Γαβράς (*Ζ*, 1969) και ο Π. Βούλγαρης (*Πέτρινα χρόνια*, 1985) εξερεύνησαν πολιτικά και κοινωνικά θέματα μέσα από αισθητικά απαράμιλλες εικόνες.

Ο ελληνικός κινηματογράφος συνεχίζει να ακμάζει τον 21ο αιώνα. Κινηματογραφιστές όπως ο Γ. Λάνθιμος (*Αστακός*, 2015· *Η ευνοούμενη*, 2018), κέρδισαν διεθνή αναγνώριση. Η Ελλάδα φιλοξενεί πολλά φεστιβάλ κινηματογράφου, συμπεριλαμβανομένου του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, το οποίο συνέβαλε στην προβολή του ελληνικού κινηματογράφου.

Η παρούσα υποενότητα, μέσα από την παρουσίαση σημαντικών έργων και εμβληματικών σκηνοθετών, αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που είναι ουσιώδεις, δεδομένου ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στη μετέπειτα εργασία τους, θα κληθούν να συμμετάσχουν σε γυρίσματα ελληνικών οπτικοακουστικών παραγωγών. Ως εκ τούτου, οφείλουν να γνωρίζουν την ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου και τους σημαντικούς παλαιούς και σύγχρονους σκηνοθέτες.

2.3.A.8 | ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η παρούσα υποενότητα εστιάζεται στα ιστορικά ορόσημα που αφορούν την εφεύρεση της τηλεόρασης αλλά και τα σύγχρονα οπτικοακουστικά έργα την εποχή του Διαδικτύου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα ιστορικά γεγονότα που αφορούν την τηλεόραση (δεκαετία 1920), με τους διάφορους εφευρέτες που συνεισφέρουν στην ανάπτυξη των ηλεκτρονικών συστημάτων, αλλά και τις πρώτες πειραματικές τηλεοπτικές εκπομπές που ξεκίνησαν στο Ην. Βασίλειο και τις ΗΠΑ (1930).

Παρουσιάζεται η εποχή της έγχρωμης τηλεόρασης (1950-1960), εισάγοντας ένα νέο επίπεδο ρεαλισμού και ποιότητας στα τηλεοπτικά προγράμματα. Γίνεται αναφορά στη ζωντανή μετάδοση της προσεδάφισης του Apollo 11 στο φεγγάρι (1969), αποδεικνύοντας τη δυνατότητα της τηλεόρασης να μεταδίδει ζωντανά γεγονότα στο παγκόσμιο κοινό. Με την εισαγωγή της καλωδιακής τηλεόρασης, έγινε επέκταση των τηλεοπτικών δικτύων επιτρέποντας μια μεγαλύτερη ποικιλία καναλιών και επιλο-

γών προγράμματος. Επίσης, η χρήση οικιακών συσκευών ηχογράφησης βίντεο (VCR), επαναπροσδιόρισε τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι κατανάλωναν το τηλεοπτικό περιεχόμενο.

Στη συνέχεια, γίνεται εισαγωγή στην εποχή μετά το 2000. Η εμφάνιση της ψηφιακής τηλεόρασης σηματοδότησε τη μετάβαση από την αναλογική στην ψηφιακή μετάδοση προγραμμάτων, βελτιώνοντας την ποιότητα εικόνας και ήχου και επιτρέποντας την πιο αποδοτική χρήση του φάσματος μετάδοσης. Γίνεται αναφορά στην άνοδο των υπηρεσιών Διαδικτύου με τις πλατφόρμες μαγνητοσκοπημένης και ζωντανής μετάδοσης (Netflix, YouTube κ.ά.) που έχει αλλάξει τον τρόπο πρόσβασης, κατανάλωσης και διαμοιρασμού, ακόμα και των προσωπικών οπτικοακουστικών έργων στο παγκόσμιο κοινό, ωθώντας στον εκδημοκρατισμό τη δημιουργία περιεχομένου. Γίνεται αναφορά στην ανάπτυξη και υιοθέτηση της τεχνολογίας τηλεόρασης υψηλής ευκρίνειας (HD, 4K/8K) και στις έξυπνες συσκευές που έχουν βελτιώσει την οπτική εμπειρία των θεατών, καθώς και στη σημασία της χρήσης της τεχνολογίας VR/AR, που επηρεάζει πλέον την οπτικοακουστική παραγωγή, προσφέροντας αφυπνιστικές και αλληλεπιδραστικές εμπειρίες.

Η παρούσα υποενότητα συντελεί στην απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις και να αντιληφθούν τον συναισθηματικό και πνευματικό αντίκτυπο της ψηφιακής εποχής.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Thompson, K. & Bordwell, D. (2011). *Ιστορία του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
2. Βαλούκος, Σ. (2003). *Ιστορία του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
3. Δανιήλ, Α. & Κορκοβέλου, Α. (2008). *Ελληνικός κινηματογράφος*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Ανακτήθηκε στις 28 Σεπτεμβρίου 2023 από: http://reader.ekt.gr/bookReader/show/index.php?lib=EDULLL&item=1019&bitstream=1019_01#page/6/mode/2up

Συμπληρωματικές

1. Gomery, D. (1998). *Η ιστορία του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. Sorlin, P. (2004). *Ευρωπαϊκός κινηματογράφος. Ευρωπαϊκές κοινωνίες 1939-1990*. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.
3. Άισνερ, Λ. (1987). *Η δαιμονική οθόνη. Ο γερμανικός εξπρεσιονισμός στον κινηματογράφο*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές του χειρισμού αλλά και της λήψης εικόνας με drone (Συστήματα μη Επανδρωμένων Αεροσκαφών, ΣμηΕΑ). Συγκεκριμένα, η μαθησιακή ενότητα εστιάζεται στην ανάλυση των κανόνων της εναέριας κυκλοφορίας, τη μετεωρολογία, τη νομοθεσία που πλαισιώνει τον χειρισμό των drones, τις τεχνικές επικοινωνίας συσκευής-χειριστή/-τριας, την αεροδυναμική μιας πτήσης, τα όργανα της συσκευής, την αεροναυτιλία, τις διαδικασίες χορήγησης άδειας πτήσης κ.ά. Αναλύονται οι τεχνικές γνώσεις που πρέπει να έχει ένας/μία χειριστής/-τρια drone, όπως για το γυροσκόπιο, τη μονάδα GPS, τα μοτέρ της συσκευής, τις προπέλες, τη μετάδοση πληροφοριών (data link), τον/την ελεγκτή/-τρια πτήσης και τον αυτόματο πιλότο, τη χρήση συχνотήτων επικοινωνίας μεταξύ χειριστή/-τριας και drone, καθώς και για τα συστήματα αναγνώρισης και αποφυγής εμποδίων. Επιπλέον, η μαθησιακή ενότητα εστιάζεται, τόσο στο θεωρητικό όσο και στο εργαστηριακό μέρος, στα πηδάλια ελέγχου του drone, στα χαρακτηριστικά μιας πτήσης και τα συστήματα πλοήγησης ενός drone. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εκπαιδεύονται, πέρα από τον χειρισμό του drone, στις τεχνικές λήψης μιας οπτικοακουστικής παραγωγής από αέρος (πλάνα, φρακούς, ταχύτητες, φίλτρα κ.ά.).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Απαριθμούν τα κύρια μέρη μιας συσκευής drone,
- Περιγράφουν τα εξαρτήματα μια συσκευής drone και τη χρήση τους,
- Διατυπώνουν τους ορισμούς πτήσης, ασφάλειας και λειτουργίας ενός drone,
- Διακρίνουν τα τεχνικά χαρακτηριστικά ενός drone,
- Αναλύουν τις ανάγκες και τις συνθήκες μιας εναέριας λήψης,
- Επιλέγουν τον κατάλληλο εξοπλισμό και το είδος του drone ανάλογα με τις συνθήκες της οπτικοακουστικής παραγωγής,
- Υλοποιούν ένα σχέδιο πτήσης σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία για τα drones,
- Χρησιμοποιούν το drone για να δημιουργήσουν ένα δικό τους οπτικοακουστικό έργο,
- Οργανώνουν ένα σχέδιο πτήσης με συσκευή drone για μια οπτικοακουστική παραγωγή,

11 Για την επαγγελματική χρήση drone (ΣμηΕΑ), απαιτούνται εξετάσεις πιστοποίησης στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ). Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.ypa.gr/licensing-training/examination-programs/erotimatologiosmiea/>

- Εντοπίζουν εμπόδια σύμφωνα με τις συνθήκες αναγνώρισης κινδύνου και αποφυγής σύγκρουσης κατά τη διάρκεια μιας πτήσης,
- Διευρύνουν τη δημιουργική λήψη από αέρος, αξιοποιώντας τους κανόνες ασφαλούς πτήσης ενός drone,
- Υιοθετούν διαδικασίες καλής οργάνωσης και λήψης με drone για την ολοκλήρωση μιας οπτικοακουστικής παραγωγής από αέρος.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) / Κατηγορίες πιστοποίησης drone / IMU (Intertial Measurement Unit) / Ελεγκτής πτήσης / Ηλεκτροκινητήρας / Έλικας ή προπέλα / Δέκτης τηλεκατεύθυνσης (RC receiver) / METAR / Λειτουργία VLOS.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΠΤΗΤΙΚΗΣ ΣΥΣΚΕΥΗΣ DRONE
2	ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΟΡΓΑΝΩΝ ΧΕΙΡΙΣΤΗΡΙΟΥ
3	ΑΡΧΕΣ ΠΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ
4	ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΤΗΣΕΩΝ
5	ΑΕΡΟΝΑΥΤΙΛΙΑ
6	ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΤΗΣΗ
7	ΣΕΝΑΡΙΟ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΠΤΗΣΗΣ – ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΜΕ DRONE

Κείμενο αναφοράς

2.3.B.1 | ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΠΤΗΤΙΚΗΣ ΣΥΣΚΕΥΗΣ DRONE

Η μαθησιακή υποενότητα «Μέρη της πτητικής συσκευής drone» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα μέρη μιας συσκευής drone (ή ΣμηΕΑ). Το drone, ή αλλιώς «μη επανδρωμένο αεροσκάφος», δεν είναι τίποτε άλλο από μία ιπτάμενη, τηλεκατευθυνόμενη συσκευή που μπορεί να φέρει, μεταξύ άλλων, και διάφορες κάμερες, οι οποίες μπορούν να φωτογραφίσουν ή και να βιντεοσκοπήσουν. Είναι έτσι σχεδιασμένο ώστε να λειτουργεί αυτόνομα ή να οδηγείται εξ αποστάσεως, χωρίς χειριστή/-τρια επί του σκάφους, ενώ για τη χρήση του απαιτείται ειδική άδεια πτήσης με εξετάσεις πιστοποίησης που διεξάγει η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ). Ειδικότερα, αναλύονται τα μέρη ενός drone, τα οποία είναι: ο κύριος κορμός του (το σώμα ή άτρακτος), οι προπέλες του (ή έλικες), η μπαταρία του, που απαιτεί ειδική μεταχείριση ως συσσωρευτής ενέργειας κατά τη συσκευασία αλλά και τη μεταφορά της, οι ηλεκτροκινη-

τήρες (ηλεκτρικά μοτέρ), οι ηλεκτρονικοί ελεγκτές ταχύτητας, ο ελεγκτής πτήσης, το IMU (η μονάδα αδρανειακής μέτρησης που συνεργάζεται άμεσα με το γυροσκόπιο και το επιταχυνσιόμετρο), η μονάδα GPS, οι αισθητήρες του, που λειτουργούν ως συστήματα αποφυγής σύγκρουσης, ο δέκτης τηλεκατεύθυνσης (RC receiver, RX), ο πομπός μετάδοσης πληροφοριών (κάμερας και τηλεμετρίας), η κάμερα, τα φώτα αναγνώρισης και τα συστήματα ταυτοποίησης και αναγνωρισιμότητάς του.

Σκοπός της υποενότητας είναι η πλήρης κατανόηση των μερών ενός drone προκειμένου να μάθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στη συνέχεια, πώς λειτουργούν τα όργανα κατά τη διάρκεια μιας πτήσης.

2.3.B.2 | ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΟΡΓΑΝΩΝ ΧΕΙΡΙΣΤΗΡΙΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα ασχολείται με το χειριστήριο και τις ενδείξεις των οργάνων του. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να θέτουν σε λειτουργία το χειριστήριο, τους διάφορους τύπους χειριστηρίων, καθώς και τους τρόπους σωστού χειρισμού. Μαθαίνουν πώς ενεργοποιείται το GPS και πώς συνδέεται με δορυφόρους, πώς λειτουργεί η ένδειξη home point και πώς λειτουργεί ως δικλείδα ασφαλείας για να επιστρέψει στη «βάση» του ένα drone, πώς γίνεται ο έλεγχος των control για να είναι όλα σύμφωνα με τις οδηγίες της κατασκευάστριας εταιρείας και πώς γίνεται το καλιμπράρισμα της πυξίδας. Επιπλέον, μαθαίνουν πώς γίνεται ο έλεγχος, από τη σχετική εφαρμογή, τυχόν δυσλειτουργιών του drone ή των led που διαθέτει, ανάλογα με τον τύπο του. Μαθαίνουν, επίσης, πώς λειτουργεί ο αυτόματος πιλότος (A/P), ποιος ο ρόλος και η χρήση του και πώς τερματίζεται μια πτήση σε περίπτωση εσφαλμένης λειτουργίας του (advanced failsafe).

Ειδικότερα, γνωρίζουν τους τύπους Mode 1 και Mode 2, πώς λειτουργεί η ένδειξη throttle, που επιτρέπει στη συσκευή να ανεβαίνει ή να κατεβαίνει σε ύψος, ανεβάζοντας τις στροφές των κινητήρων της. Επίσης, μαθαίνουν πώς λειτουργεί η ένδειξη yaw (rudder), με την οποία περιστρέφεται το drone, η ένδειξη roll (aileron), με την οποία πραγματοποιούνται οι πλευρικές κινήσεις (δεξιά-αριστερά), και η ένδειξη pitch (elevator), με την οποία το drone προχωρά μπροστά ή πίσω κατά την πτήση. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις ενδείξεις των οργάνων, πραγματοποιώντας δοκιμαστικές πτήσεις σε ελεγχόμενο από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες χώρο.

Σκοπός της υποενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων πάνω στα όργανα και τις λειτουργίες χειρισμού του drone.

2.3.B.3 | ΑΡΧΕΣ ΠΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Αρχές πτήσης και επικοινωνίες» εστιάζεται στους κανόνες της εναέριας κυκλοφορίας σε μια πτήση drone και στις επικοινωνίες, που είναι βασικό εργαλείο κοινής γλώσσας σε επαγγελματικές πτήσεις με drone. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους κανόνες εναέριας κυκλοφορίας, με το τι καλείται ελεγχόμενος και τι μη ελεγχόμενος χώρος, τι περιλαμβάνει και πώς κατη-

γοριοποιείται ο ελληνικός ελεγχόμενος εναέριος χώρος (αεροδιάδρομοι, τερματικές περιοχές, ζώνες κυκλοφορίας, χώροι ειδικής χρήσης κ.λπ.) και με την υπηρεσία εναέριας κυκλοφορίας. Μαθαίνουν να εφαρμόζουν τους κανόνες πτήσης εξ όψεως (VFR) και ποιες είναι οι προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή πτήσης με drone σε επιτρεπόμενους εναέριους χώρους. Ειδική αναφορά γίνεται στην ευθύνη του/της χειριστή/-τριας drone σε μια πτήση.

Στη συνέχεια, γίνεται σύντομη παρουσίαση της βασικής και τυποποιημένης ορολογίας/φρασεολογίας του ραδιοτηλεφωνικού αλφαβήτου. Αυτή, μεταξύ άλλων, αφορά και τον συλλαβισμό λέξεων, ονομάτων, συντμήσεων κ.ά. που η προφορά τους μπορεί να προκαλέσει σύγχυση σε μια επικοινωνία. Παρότι οι πτήσεις με drone δεν έχουν σχέση με πτήσεις IFR ή VFR, στις επαγγελματικές πτήσεις συχνά χρησιμοποιούνται ραδιοδέκτες και μπορούν να βοηθήσουν στην επικοινωνία των χρηστών/-τριών πτητικών μέσων.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τους κανόνες ασφαλούς πτήσης με drone, καθώς και με τον κώδικα επικοινωνίας μέσω ραδιοσυχνοτήτων.

2.3.B.4 | ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΤΗΣΕΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στις συνθήκες πτήσης με drone, καθώς και στο νομικό καθεστώς των πτήσεων. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις αδειοδοτημένες κατηγορίες drone, τα κριτήρια και τις κατηγοριοποιήσεις τους, την ετικέτα αναγνώρισης κλάσης (CE), καθώς και τις προϋποθέσεις των πτήσεων. Τα drones κατηγοριοποιούνται σε ανοικτής, ειδικής και πιστοποιημένης κατηγορίας. Τα ανοικτής κατηγορίας (A0, A1, A2, A3 και A4) χαρακτηρίζονται από την απευθείας οπτική επαφή με το drone σε απόσταση μικρότερη των 500 m από τον/τη χειριστή/-τρια και επιτρέπεται να πετάξουν σε ύψος έως 120m από την επιφάνεια του εδάφους. Η ειδική κατηγορία απαιτεί εξασφάλιση άδειας πτητικής λειτουργίας, καθώς επίσης και κατάθεση σχεδίου πτήσης στην ΥΠΑ πριν από κάθε πτήση.

Η πιστοποιημένη κατηγορία drone μπορεί να πραγματοποιήσει πτήση σε απόσταση μεγαλύτερη των 50 m από τον/τη χειριστή/-τρια τους, αλλά τόσο τα drones της ειδικής όσο και της πιστοποιημένης κατηγορίας πρέπει να είναι ασφαλισμένα για αστική ευθύνη, καθώς επίσης και να δηλωθούν στο Ειδικό Μητρώο ή στα Νηολόγια της ΥΠΑ. Όλα τα drones των οποίων η πτήση πραγματοποιείται σε απόσταση μεγαλύτερη των 50 m από τον/τη χειριστή/-τρια έχουν την υποχρέωση να καταθέτουν σχέδιο πτήσης στην ΥΠΑ.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν το νομικό καθεστώς των πτήσεων, όπως τις προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή των πτήσεων, ποιες είναι οι περιοχές απαγόρευσης πτήσης, την προστασία προσωπικών δεδομένων, τις κατηγορίες αδειών και τη διαδικασία αδειοδότησης χειριστών/-τριών, καθώς και την ασφάλιση του drone έναντι τρίτων.

Σκοπός της υποεπενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες ορθής και σύννομης διαδικασίας πτήσης με drone.

2.3.B.5 | ΑΕΡΟΝΑΥΤΙΛΙΑ

Η μαθησιακή υποεπενότητα «Αεροναυτιλία» αποσκοπεί να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις αρχές της αεροναυτιλίας, που είναι το σύνολο των γνώσεων και των χειρισμών που απαιτούνται για μια ασφαλή ολοκληρωμένη πτήση με drone, καθώς και στους χειρισμούς διόρθωσης και τεχνικής διακυβέρνησης του αεροσκάφους, όπως τον προσδιορισμό του στίγματος και της απόστασης στην οποία πετά ένα αεροσκάφος. Κατά τη διαδικασία αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αντιλαμβάνονται πού βρίσκεται ανά πάσα στιγμή το drone και πού κατευθύνεται προκειμένου να επεμβαίνουν άμεσα, αν χρειαστεί.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν το γεωγραφικό πλάτος και μήκος στον χάρτη, τη μαγνητική πυξίδα, την κατεύθυνση και τη διεύθυνση του drone, τη θέση εδάφους και τη θέση αέρος, την αληθή πορεία και το αληθές ίχνος στον χάρτη, τις διορθώσεις που απαιτούνται κατά την εκτροπή της πτήσης και τη σχέση μεταξύ ενδεικνυόμενου, αληθούς και απόλυτου ύψους. Επιπλέον, εξοικειώνονται με τις ορολογίες της στατικής και δυναμικής πίεσης και τις ταχύτητες των αεροσκαφών.

Στη συνέχεια, πραγματοποιούν ασκήσεις επί χάρτου και υποθετικά σενάρια πτήσης, προσδιορίζοντας την πορεία του αεροσκάφους σε μια συγκεκριμένη περιοχή, διαδικασία που περιλαμβάνει τη χάραξη μιας πορείας πτήσης προς έναν προορισμό και επιστροφή στην αρχική του βάση.

Σκοπός της υποεπενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τις αρχές της αεροναυτιλίας και να αντιληφθούν αλλά και να υλοποιήσουν ένα συγκεκριμένο σχέδιο πτήσης.

2.3.B.6 | ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΤΗΣΗ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπενότητα εξετάζει τη θεωρία της μετεωρολογίας και τη σχέση της με την πτήση. Ειδικότερα, αναλύονται η ατμοσφαιρική και η βαρομετρική πίεση του αέρα, τα είδη των μετεωρολογικών φαινομένων, οι αλλαγές θερμοκρασίας και πίεσης και οι σημάνσεις των μετεωρολογικών συμβόλων σε χάρτες καιρού. Γίνεται σύντομη ανάλυση των συμβολισμών, των κατευθύνσεων και των εντάσεων των ανέμων. Επίσης, εξετάζεται το πόσο επηρεάζουν την πτήση η θερμοκρασία και η υγρασία της περιοχής, τα ανοδικά και καθοδικά ρεύματα, καθώς και η πυκνότητα του αέρα και η περιεκτικότητά του σε υδρατμούς, που προσδιορίζονται από τη σχετική υγρασία. Αναλύονται τα σύννεφα, ο διαχωρισμός τους ανάλογα με το σχήμα, η θέση τους ανάλογα με το ύψος (βάση και οροφή νεφών) και η νεφοκάλυψη.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις μετεωρολογικές προγνώσεις METAR. Το METAR είναι ένας απλός διεθνής κώδικας με διάρκεια πρόγνωσης δύο (2) ωρών, ο οποίος αναμεταδίδεται ωριαία ή και ανά ημίωρο. Τα METAR (ή

μετεωρολογικά τηλεγραφήματα, όπως αλλιώς ονομάζονται) αφορούν μια δεδομένη τοποθεσία για την οποία δίδονται στοιχεία επιφανειακών παρατηρήσεων (διεύθυνση ανέμου, ορατότητα, φαινόμενα βροχής, νεφοκάλυψη, θερμοκρασία αέρα, βαρομετρική πίεση κ.ά.) και η οποία ενδιαφέρει τη συγκεκριμένη πτήση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν ερμηνευτικές ασκήσεις σε προγνώσεις METAR προκειμένου να αποκωδικοποιούν τέτοιες σημάνσεις.

Σκοπός της υποεπάρκειας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που συναρτώνται με την ανάλυση της μετεωρολογίας που τους/τις βοηθά στις πτήσεις με drone.

2.3.B.7 | ΣΕΝΑΡΙΟ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΠΤΗΣΗΣ – ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΜΕ DRONE

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια αναλύει τα σενάρια και τα σχέδια πτήσης, καθώς και τις άδειες που πρέπει να έχει ένας/μία χειριστής/-τρια drone. Όλες οι επαγγελματικές πτήσεις drone (συμπεριλαμβανομένης της εικονολήψιας) διενεργούνται μόνο μετά από έκδοση άδειας από τις Υπηρεσίες Εναέριας Κυκλοφορίας (Air Traffic Services, ATS). Οι Υπηρεσίες Εναέριας Κυκλοφορίας παρέχουν πληροφορίες για την ασφαλή και αποτελεσματική διεξαγωγή των πτήσεων, τη διατήρηση ομαλής ροής της εναέριας κυκλοφορίας, την ενημέρωση αρμόδιων φορέων, την πρόληψη με σκοπό την αποφυγή συγκρούσεων μεταξύ αεροσκαφών και την ενημέρωση για τυχόν άλλους κινδύνους. Κάθε πτήση προϋποθέτει την κατάθεση σχεδίου πτήσης στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ), με σκοπό την αδειοδότηση πτήσης σε συγκεκριμένο χώρο (τοποθεσία) και χρόνο (χρονική διάρκεια). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να είναι υπεύθυνοι/-ες για την ασφαλή λειτουργία και την ασφαλή πτήση του drone. Οφείλουν να τηρούν πάντα τους κανονισμούς ασφαλούς πτήσης πάνω από ανθρώπους, κτίρια, καλώδια και φυσικά ή τεχνητά εμπόδια.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, εκτός από τον απαιτητικό χειρισμό του drone, καλούνται να χειριστούν ταυτόχρονα και την κάμερα λήψης, και αυτό δεν θα πρέπει να το ξεχνούν. Ωστόσο, σε μεγάλες παραγωγές και απαιτητικές λήψεις, η χρήση του drone και η εικονολήψια πραγματοποιούνται από διαφορετικά άτομα – όχι από το ίδιο.

Σκοπός της παρούσας υποεπάρκειας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες προκειμένου να πραγματοποιούν υπεύθυνα μια πτήση με drone.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. European Union Aviation Safety Agency (EASA). *Drones & Air Mobility*. Retrieved from: <https://www.easa.europa.eu/en/domains/civil-drones>
2. Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ). *Ερωτήσεις και απαντήσεις για το ηλεκτρονικό σύστημα UAS-FRSS*. Ανακτήθηκε από: <https://hcaa.gov.gr/el/faqs>

Συμπληρωματικές

1. DRONEFLY. *Anatomy of a drone*. Retrieved from: <https://www.dronefly.com/the-anatomy-of-a-drone>
2. Heliland Drone Academy. (2017). *Θεωρία συστημάτων μη επανδρωμένων αεροσκαφών*. Αθήνα: Heliland Drone Academy.

2.3.Γ • ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΜΕΡΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις κινήσεις, τις λειτουργίες και τις δυνατότητες κάθε κάμερας λήψης, ώστε να γνωρίζουν ποια είναι η καταλληλότερη επιλογή κάμερας ανάλογα με τις απαιτήσεις της οπτικοακουστικής παραγωγής. Ειδικότερα, στην παρούσα μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν το εύρος ευαισθησίας (ISO), τη δυνατότητα καταγραφής βάθους χρώματος (Binary digit, BIT), το δυναμικό εύρος (δυνατότητα φωτεινών και σκιερών τόνων) (Dynamic Range, DR), τη δυνατότητα καταγραφής εικόνας υψηλής ποιότητας (4K, 6K, 8K), την υψηλή ταχύτητα καταγραφής εικόνας, το καρέ ανά δευτερόλεπτο (Frames Per Second, FPS), την ισορροπία χρώματος κ.ά. Τέλος, αναλύονται οι κινήσεις της κάμερας μέσα από πλάνα και σκηνές γνωστών ταινιών, όπως η κίνηση πανοραμική, η βέρτικαλ, το τράβελινγκ, η κίνηση με κάμερα χειρός, με steady camera, αλλά και τα πλάνα που αποδίδουν το πανοραμικό πλάνο (Pan shot), το κατακόρυφο (tilt shot) κ.ά., την αλλαγή της εστίασης (zoom shot), το κινούμενο πλάνο με τροχήλατες μηχανές (dolly, tracking shot) και το πλάνο γερανού (crane, boom, jib shot). Επίσης, παρουσιάζεται ο συνοδευτικός εξοπλισμός που απαιτεί ένα γύρισμα, όπως φακοί και φίλτρα, τρίποδα, μπαταρίες, καλώδια τροφοδοσίας κάμερας, μόνιτορ, κάρτες μνήμης, σκληροί δίσκοι, φώτα μαζί με τα διορθωτικά φίλτρα (ζελατίνες) και τα τρίποδά τους, μπαλαντέζες, γεννήτριες, μικρόφωνα «ψείρες» (ασύρματα και ενσύρματα), μπουμ, καλώδια ήχου, ανακλαστήρες, φωτόμετρο, κελβινόμετρο κ.ά.¹²

¹² Για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά τεχνικούς όρους της ειδικότητας στην υποενότητα, βλ. το Γλωσσάρι.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Απαριθμούν τις κινήσεις της κάμερας,
- Περιγράφουν το δυναμικό εύρος (DR) μιας κάμερας,
- Διατυπώνουν τους ορισμούς της κάθε κίνησης της κάμερας,
- Διακρίνουν με ποια κίνηση κάμερας γυρίστηκε ένα πλάνο,
- Αναλύουν την καταγραφή του βάθους χρώματος μιας κάμερας (BIT),
- Επιλέγουν το κατάλληλο πλάνο κάμερας σε σχέση με τις απαιτήσεις του σεναρίου για μια συγκεκριμένη σκηνή (ή πλάνο),
- Υπολογίζουν τις ταχύτητες καταγραφής της εικόνας ανάλογα με την κάμερα που χρησιμοποιούν,
- Χρησιμοποιούν τον εξοπλισμό κάθε κάμερας για συγκεκριμένο είδος παραγωγής,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες χειρισμού και λήψης με τη steady camera,
- Δημιουργούν πλάνα με κίνηση τράβελινγκ,
- Εκτιμούν τις ανάγκες μιας λήψης σε μια οπτικοακουστική παραγωγή σχετικά με την επιλογή του κατάλληλου εξοπλισμού,
- Υιοθετούν κριτική στάση όσον αφορά τους κανόνες των κινήσεων της κάμερας, ανάλογα με το είδος και τις απαιτήσεις μιας οπτικοακουστικής παραγωγής.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Δυναμικό εύρος (DR) / Βάθος χρώματος (BIT) / Κωδικοποίηση εγγραφής εικόνας / Ανάλυση καταγραφής εικόνας / Ταχύτητα εγγραφής εικόνας / Ιστόγραμμα / Ισορροπία χρώματος / Zebra stripes / Βιντεοκάμερα / Τηλεοπτική κάμερα / Κινηματογραφική κάμερα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΚΑΜΕΡΑΣ
2	ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΜΕ ΒΙΝΤΕΟΚΑΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ
3	ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
4	ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
5	ΕΙΔΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ ΛΗΨΗΣ ΚΑΜΕΡΑΣ
6	ΛΗΨΗ ΜΕ ΚΑΜΕΡΑ ΣΤΟ ΧΕΡΙ
7	ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

2.3.Γ.1 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΚΑΜΕΡΑΣ

Η μαθησιακή υποεπενότητα «Τεχνικές δυνατότητες της κάμερας» αναλύει τις τεχνικές δυνατότητες των καμερών, επεξηγεί την ορολογία και τον τρόπο λειτουργίας τους. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το ιστόγραμμα και το εύρος φωτεινότητας της εικόνας, το δυναμικό εύρος της εικόνας, το zebra stripes, την οπτική ένδειξη της φωτεινότητας της εικόνας και τις μονάδες μέτρησής της, τη λειτουργία με την οποία προσδιορίζονται τα σημεία εστίασης, το βάθος χρώματος καταγραφής της και τις βοηθητικές ενδείξεις ελέγχου ισορροπίας της κάμερας, τόσο ως προς τον οριζόντιο όσο και ως προς τον κάθετο άξονά της.

Επιπλέον, αναλύονται οι αυτοματισμοί της ως προς την επιλογή εύρους ευαισθησίας του αισθητήρα (ISO), καθώς και τα κανάλια του ήχου για την καταγραφή στερεοφωνικής εγγραφής (με ποτενσιόμετρα). Αναλύεται, επίσης, η εστίαση αφής, όπου το σημείο εστίασης μπορεί να επιλεγεί σε οποιοδήποτε σημείο της οθόνης, είτε από το σκόπευτρο είτε από την οθόνη αφής, αλλά και οι περιοχές εστίασης, βάσει του μενού επιλογών, που μπορεί να εστιάζει σε όλη την εικόνα ή σε επιλεγμένη περιοχή της. Μέσω τεχνητής νοημοσύνης μάλιστα, μπορεί να εστιάζει στα μάτια είτε ανθρώπων είτε ζώων, ασχέτως του πώς κινούνται στη σκηνή που καταγράφει η κάμερα.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη λειτουργία stabilizer (σταθεροποίηση εγγραφής), η οποία παλιά βρισκόταν στον φακό και τώρα υπάρχει στο σώμα της μηχανής, ενώ εξασκούνται και στον έλεγχο ταχύτητας εγγραφής, με την οποία επιτυγχάνεται η τεχνική του slow motion, αυξάνοντας την ταχύτητα εγγραφής κατά τη διάρκεια της λήψης.

Σκοπός της παρούσας υποεπενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με την ορολογία και να κατανοήσουν τις βασικές αρχές των λειτουργιών που διαθέτουν οι κάμερες, ώστε να εξασκηθούν σε αυτές, με ασφάλεια, στις υποεπενότητες που ακολουθούν.

2.3.Γ.2 | ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΜΕ ΒΙΝΤΕΟΚΑΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ

Η παρούσα υποεπενότητα εξετάζει τις ομοιότητες και τις διαφορές που έχουν οι βιντεοκάμερες με τις φωτογραφικές μηχανές που καταγράφουν εικόνα βίντεο (DSLR και mirrorless). Η βασική διαφορά που είχαν στο παρελθόν ήταν η διαφορετική εργονομία τους. Οι βιντεοκάμερες είχαν μεγαλύτερο όγκο και στηρίζονταν στον ώμο, ενώ οι φωτογραφικές μηχανές στηρίζονταν στα χέρια του/της φωτογράφου. Με την εξέλιξη της τεχνολογίας, οι βιντεοκάμερες μίκρυναν σε μέγεθος (handy cam) και πλέον έχουμε στη διάθεσή μας ευέλικτες κάμερες, τόσο ως προς τη χρήση όσο και ως προς την εργονομία.

Οι τελευταίες υπερτερούν ως προς την εστίαση και το zoom σε σχέση με τις φωτογραφικές μηχανές, αλλά έχουν συγκεκριμένη ταχύτητα εγγραφής εικόνας (50

fps), δεν διαθέτουν kelvin ρυθμίσεις (έχουν προ-ρυθμίσεις μόνο σε auto, daylight και tungsten φωτισμό) και το white balance θα πρέπει να γίνει χειροκίνητα. Επίσης, δεν έχουν επιλογή σε ρύθμιση ISO (μόνο ND φίλτρο), όπως έχουν οι φωτογραφικές μηχανές, και ο αισθητήρας τους δεν κατάφερε ποτέ να φτάσει στο μέγεθος του αισθητήρα των DSLR και mirrorless. Γι' αυτό και σε παραγωγές που θέλουν μεγαλύτερη ανάλυση, επιλέγονται συχνά οι φωτογραφικές μηχανές.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων πάνω στις βιντεοκάμερες και τις φωτογραφικές μηχανές, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να διακρίνουν και να επιλέγουν την κατάλληλη κάμερα, ανάλογα με τις απαιτήσεις μιας οπτικοακουστικής παραγωγής, αλλά και να μπορούν να χειριστούν την ίδια και τον εξοπλισμό της, μέσα από ασκήσεις εξάσκησης και των δύο (2) κατηγοριών.

2.3.Γ.3 | ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εικονοληψία και τηλεοπτική παραγωγή» εστιάζεται στο πλαίσιο εργασίας αλλά και στις κάμερες που χρησιμοποιούνται στις διάφορες τηλεοπτικές παραγωγές. Ήδη στη μαθησιακή ενότητα «Εισαγωγή στην κάμερα», οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν γνωρίσει τις βασικές κατηγορίες καμερών που χρησιμοποιούνται στις τηλεοπτικές παραγωγές. Στην παρούσα υποενότητα, αναλύονται τόσο οι κάμερες όσο και οι διαδικασίες/καθήκοντα που έχουν οι εικονολήπτες/-τριες στις διάφορες τηλεοπτικές παραγωγές, οι οποίες μπορεί να είναι: παραγωγές μέσα στο στούντιο (πλατό ειδήσεων, ενημερωτικές, talk show, τηλεπαιχνίδια, σίριαλ, εξωτερικές παραγωγές, εξωτερικές ειδήσεις κ.ά.).

Στις εσωτερικές παραγωγές (στούντιο/πλατό), οι κινήσεις των εικονοληπτών/-τριών είναι, στην πλειονότητά τους, περιορισμένες, αφού πρόκειται για παραγωγές με πολυκάμερα συστήματα παραγωγής. Κάθε κάμερα έχει συγκεκριμένο εύρος που καλύπτει και το παραγόμενο υλικό της στέλνεται κατευθείαν στο control room. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα συστήματα ασύρματης μετάδοσης εικόνας και ήχου, καθώς σε τέτοιου είδους παραγωγές υπάρχει πολύ περιορισμένη ελευθερία κινήσεων και πρωτοβουλιών και όλα καθορίζονται από τον/τη σκηνοθέτη/-τρια. Ακόμη, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται σε συνθήκες εξωτερικών παραγωγών και ζωντανών ειδήσεων, που δεν επιτρέπουν λάθη σε συνδεσμολογίες και λήψεις, ώστε να εξοικειωθούν στο αυστηρό πλαίσιο που απαιτεί η εικονοληψία αυτού του είδους. Επιπλέον, αναλύονται και παρουσιάζονται οι πιο διαδεδομένες κάμερες που χρησιμοποιούνται στις τηλεοπτικές παραγωγές, όπως Panasonic, Sony, Canon κ.λπ.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες όχι μόνο όσον αφορά τον εξοπλισμό και τη διαχείρισή του, αλλά και τις διαφορετικές συνθήκες στις οποίες καλούνται να εργαστούν, ανάλογα με τις απαιτήσεις της εκάστοτε τηλεοπτικής παραγωγής.

2.3.Γ.4 | ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η εικονολήψια στην κινηματογραφική παραγωγή είναι το αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας, η οποία αναλύει τις συνηθέστερες κάμερες που χρησιμοποιούνται στις κινηματογραφικές παραγωγές και τις διάφορες κινήσεις που πραγματοποιούν σε κινηματογραφικές λήψεις, ανάλογα με το storyboard της ταινίας/έργου. Η ψηφιακή τεχνολογία έχει δώσει τη δυνατότητα να μειωθεί κατά πολύ το κόστος παραγωγής μιας ταινίας, αφού πια παρακάμπτεται η δαπανηρή διαδικασία του φιλμ τόσο ως προς την αγορά και εμφάνιση όσο και στη μετέπειτα προβολή της ταινίας στις κινηματογραφικές αίθουσες. Τα ακριβά σκηνικά και πολλά εφέ έχουν αντικατασταθεί από τις λήψεις σε green screen και τη μετέπειτα ένθεση ψηφιακών σκηνικών αλλά και ψηφιακών εφέ. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα λήψης πολλών σκηνών μέσα στο στούντιο αντί των ακριβών εξωτερικών παραγωγών που μπορεί να απαιτούσε το σενάριο.

Στην παρούσα υποενότητα, αναλύονται οι πιο γνωστές κινηματογραφικές κάμερες και τα χαρακτηριστικά τους, όπως οι Arri, Red, Sony, Black Magic, Canon κ.ά., καθώς και οι prime φακοί που χρησιμοποιούν. Οι κινηματογραφικές κάμερες έχουν δυνατότητα καταγραφής πολύ υψηλής ανάλυσης, είναι πλήρως παραμετροποιήσιμες ως προς τις λειτουργίες τους και διαθέτουν εξειδικευμένα λογισμικά αποκωδικοποίησης του ψηφιακού σήματος του αισθητήρα.

Στη συνέχεια, αναλύονται, από τεχνικής άποψης, σκηνές γνωστών ταινιών που έχουν ληφθεί με κινήσεις πανοραμίκ, βέρτικαλ και τράβελινγκ, και οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπαριστούν στο εργαστήριο τις ίδιες ή παραπλήσιες λήψεις, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των σκηνικών που διαθέτουν.

Σκοπός της υποενότητας είναι να μπορούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επιλέγουν το κατάλληλο πλάνο και να εφαρμόζουν όλα τα είδη κινήσεων σε μια κινηματογραφική παραγωγή. Επίσης, να χειρίζονται με άνεση τις κινηματογραφικές κάμερες και τον συνοδευτικό τους εξοπλισμό. Για να αποκτήσουν σφαιρική γνώση των καμερών, συνιστάται επίσκεψη σε κλαδική έκθεση ή σε τηλεοπτικό-κινηματογραφικό πλατό ή σε αντιπροσωπείες κινηματογραφικών μηχανών.

2.3.Γ.5 | ΕΙΔΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ ΛΗΨΗΣ ΚΑΜΕΡΑΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στις ειδικές τεχνικές και στους ειδικούς χειρισμούς λήψης, που κυρίως αφορούν τις κινηματογραφικές παραγωγές, τα διαφημιστικά σποτ ή τα σίριαλ. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εξασκούν και να εφαρμόζουν το πανοραμικό πλάνο, το κατακόρυφο, να δημιουργούν λήψεις με αλλαγή στην εστίαση, αλλά και να χειρίζονται πιο δύσκολες λήψεις, όπως τις λήψεις πάνω σε τροχήλατες μηχανές ή σε γερανούς, με γνώμονα πάντα την ασφάλεια όλου του κινηματογραφικού σέτ (όλων των εμπλεκόμενων ειδικοτήτων που βρίσκονται στη λήψη).

Επιπλέον, εξασκούνται σε λήψεις σε περιβάλλον green screen. Το green screen περιβάλλον είναι μια επιφάνεια με συγκεκριμένο πράσινο (ή και μπλε, οπότε καλεί-

ται blue screen) χρώμα που χρησιμοποιείται ως φόντο· για παράδειγμα, ένας βαμμένος τοίχος ή ύφασμα για το γύρισμα μιας σκηνής. Στο μοντάζ, οι πράσινες επιφάνειες θα αντικατασταθούν εύκολα με κάποιο άλλο φόντο (ένα τοπίο ή άλλο σκηνικό). Το πράσινο επιλέχθηκε ως χρώμα που δεν υπάρχει στην ανθρώπινη επιδερμίδα και ως εκ τούτου μειώνονται οι πιθανότητες λάθους στη μετέπειτα επεξεργασία ένθεσης με το επιθυμητό φόντο. Κατά το γύρισμα, δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στο πώς κινούνται οι άνθρωποι ανάμεσα στα αντικείμενα του σκηνικού, τι φορούν, στο εύρος του πλάνου και το μέγεθος των ανθρώπων μέσα στο σκηνικό των πλάνων σε σχέση με την τελική προβολή τους, στις αποστάσεις των ανθρώπων από το green screen, καθώς επίσης και ότι σε όλα τα πλάνα των λήψεών τους δεν θα πρέπει η κάμερα να ξεφύγει από το green screen.

Σκοπός της υποενότητας είναι να εξειδικευθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε όλες τις ειδικές τεχνικές, κινήσεις και χειρισμούς κάμερας που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μια κινηματογραφική ή τηλεοπτική παραγωγή.

2.3.Γ.6 | ΛΗΨΗ ΜΕ ΚΑΜΕΡΑ ΣΤΟ ΧΕΡΙ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη λήψη κάμερας στο χέρι, σε όλα τα είδη παραγωγής. Τέτοιες λήψεις συναντούμε συνήθως κατά την κάλυψη ειδησεογραφικών γεγονότων (σε δηλώσεις εκδηλώσεων, πορείες, φυσικές καταστροφές και, γενικά, σε γεγονότα της επικαιρότητας) και στον κινηματογράφο, συμπεριλαμβανομένου του ντοκιμαντέρ, όταν η σκηνοθετική θέση απαιτεί υποκειμενικό πλάνο ή ρεαλιστικές σκηνές έντασης κ.ά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στο πρώτο σκέλος της υποενότητας, αφότου μάθουν όλες τις τεχνικές και τον εξοπλισμό που μπορεί να τους/τις βοηθήσει για τη λήψη με κάμερα στο χέρι (gimbal, steady cam κ.ά.), καλούνται να καλύψουν ένα ειδησεογραφικό γεγονός με κάμερα στο χέρι. Θα πρέπει να επιλέξουν και να καταγράψουν τον απαιτούμενο εξοπλισμό, να βιντεοσκοπήσουν το θέμα και να αξιολογήσουν το παραγόμενο υλικό.

Στο δεύτερο σκέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με το κίνημα των Lars von Trier και Thomas Vinterberg «Δόγμα 95». Το «Δόγμα 95» βασίζεται στον ρεαλιστικό κινηματογράφο. Αρχές του είναι: λήψεις σε φυσικό χώρο χωρίς σκηνικά και είδη φροντιστηρίου, ο ήχος που θα καταγραφεί θα είναι μόνον αυτός που θα εγγράψει η κάμερα λήψης, η κάμερα, ασφαλώς, θα είναι στο χέρι και το γύρισμα θα πρέπει να γίνει χωρίς τη χρήση φίλτρων ή επιπλέον φωτιστικών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες συγγράφουν μια δική τους σκηνή από δικό τους σενάριο, βασισμένη στις αρχές του «Δόγματος 95», την οποία, στη συνέχεια, και θα κινηματογραφήσουν.

Σκοπός της υποενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τις τεχνικές λήψης με κάμερα στο χέρι και να διαχειρίζονται σωστά τον συνοδευτικό εξοπλισμό που κάθε φορά απαιτείται. Ο εξοπλισμός αναλύεται στην ακόλουθη υποενότητα.

2.3.Γ.7 | ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση με τον εξοπλισμό που είναι απαραίτητος για μια οπτικοακουστική παραγωγή. Κάθε οπτικοακουστική παραγωγή συνιστά ξεχωριστή περίπτωση και απαιτεί διαφορετικό συνοδευτικό εξοπλισμό. Γι' αυτό, θα πρέπει να γίνει η καταγραφή του πολύ πριν από το γύρισμα, καθώς πολύ συχνά, κυρίως στις κινηματογραφικές παραγωγές, ο εξοπλισμός είναι ενοικιαζόμενος από εταιρείες, οπότε και θα πρέπει δίνεται ιδιαίτερη προσοχή. Επιπλέον, οι εξωτερικές παραγωγές δεν επιτρέπουν λάθη και ελλείψεις εξοπλισμού, καθώς αυτά κοστίζουν σε χρόνο και χρήμα, αφού χωρίς τον ολοκληρωμένο εξοπλισμό, το γύρισμα μιας εξωτερικής παραγωγής δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί ή τουλάχιστον θα καθυστερήσει.

Ο συνθηθέστερος συνοδευτικός εξοπλισμός που χρειάζεται για ένα γύρισμα είναι οι απαιτούμενοι φακοί, ανάλογα πάντα με το storyboard· επίσης, τα φίλτρα, που μπορεί να είναι φίλτρα φακών ή φωτιστικών, teleconverter (ή τηλεμετατροπéας), οι κεφαλές των καμερών και τα αντίστοιχα τρίποδά τους, τα καλώδια συνδέσεων και τροφοδοσίας, τα μόνιτορ, δηλαδή οι οθόνες όπου παρακολουθούμε τι καταγράφει η κάμερα (ή και για να ελέγξουμε αμέσως μετά τη λήψη τι κατέγραψε η κάμερα, ώστε να προβούμε σε διόρθωση αν χρειαστεί). Ακόμη, μέρος του συνήθους εξοπλισμού είναι οι κάρτες μνήμης ή οι δίσκοι, όπου καταγράφεται και αποθηκεύεται αρχικά το περιεχόμενο της λήψης, τα απαιτούμενα φωτιστικά σώματα με τα τρίποδά τους, αλλά και τα συνοδευτικά τους, που είναι οι ανακλαστήρες και διαχυτήρες.

Πέραν αυτών, απαραίτητα είναι τα μικρόφωνα «ψείρες» (ασύρματα και ενσύρματα), που χρησιμοποιούνται για την καταγραφή ομιλιών και τοποθετούνται στους/στις ηθοποιούς, το μπουμ, που είναι εξοπλισμός απομακρυσμένης στήριξης μικροφώνου, εξοπλισμός κινήσεων κάμερας (όπως ράγες, βαγονέτα κ.ά.), το φωτόμετρο, όργανο μέτρησης της έντασης του φωτός, και το κελβινόμετρο, όργανο μέτρησης της ποιότητας του φωτός (καταγραφέας θερμοκρασίας χρώματος), αλλά και όλα τα παρελκόμενα του εξοπλισμού, όπως καλώδια ήχου, μπαλαντέζες, γεννήτριες κ.ά.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τον εξοπλισμό που απαιτεί κάθε είδος παραγωγής.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Καβάγιας, Γ. (2005). *Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
2. Lamnon, S. C. (2025). *What is a Tracking Shot – 25 Best Tracking Shot Examples*. StudioBinder. Retrieved May 27, 2026, from: <https://www.studiobinder.com/blog/tracking-shot-camera-movement-definition/>

Συμπληρωματικές

1. StudioBinder. *What is Frame Rate – Ultimate Guide to Frames per Second Explained*. Retrieved September 25, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=7IUFluLOh-s>
2. Σινεφίλια. (1995). *Dogma 95: Η διακήρυξη*. Ανακτήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2023 από: <http://www.cinephilia.gr/index.php/keimena/apopsi/4196-dogma-95>

2.3.Δ • ΕΙΔΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε όλα τα είδη των οπτικοακουστικών παραγωγών και στις ιδιαιτερότητες του κάθε είδους αναλυτικά, καθώς οι συνθήκες και οι απαιτήσεις που έχει η καθεμία παραγωγή είναι εντελώς διαφορετικές. Ομοίως διαφέρουν και τα στάδιά της (προ-παραγωγή, παραγωγή και μεταπαραγωγή). Ειδικότερα, στην παρούσα μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις ιδιαιτερότητες της εργασίας στην τηλεόραση (εσωτερικές παραγωγές, δελτία ειδήσεων, σίριαλ, αθλητικά γεγονότα, ενημερωτικές εκπομπές και τηλεπαιχνίδια, αλλά και εξωτερική ειδησεογραφική εικονοληψία στις εξωτερικές μεταδόσεις κ.λπ.) ή στον κινηματογράφο και στα ντοκιμαντέρ, αλλά και στις ξεχωριστές εταιρείες παραγωγής που μπορεί να καλύπτουν κοινωνικά γεγονότα (συνέδρια, κοινωνικές εκδηλώσεις, συναυλίες, live streaming, video clip κ.ά.). Επίσης, μαθαίνουν για τις ιδιαιτερότητες που έχει ο χώρος της διαφήμισης, δηλαδή τα διαφημιστικά σποτ για την τηλεόραση ή το Διαδίκτυο, αλλά και για το καθεστώς που ισχύει στις διαφημίσεις που αφορούν κοινωνικά μηνύματα και προβάλλονται με την αδειοδότηση του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου (ΕΣΡ). Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να οργανώσουν και να πραγματοποιήσουν λήψεις στο εργαστήριο για κάθε είδος παραγωγής ξεχωριστά προκειμένου η εκπαίδευσή τους να είναι ολοκληρωμένη.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τα χαρακτηριστικά κάθε είδους οπτικοακουστικής παραγωγής,
- Επιλέγουν τον κατάλληλο εξοπλισμό για μια συνέντευξη σε εξωτερικό χώρο,
- Αναγνωρίζουν τις βασικές διαφορές της λήψης ενός αθλητικού γεγονότος σε εξωτερικό και εσωτερικό χώρο (π.χ. ποδόσφαιρο και μπάσκετ),
- Αναλύουν τις απαιτήσεις μιας κινηματογραφικής παραγωγής,
- Υπολογίζουν τον εξοπλισμό που θα χρειαστεί η live streaming κάλυψη ενός θεατρικού έργου (με 4 κάμερες),
- Χρησιμοποιούν τον κατάλληλο εξοπλισμό (σε κάμερα και φώτα) για ένα δελτίο ειδήσεων,
- Συγκρίνουν τις ομοιότητες και τις διαφορές των οπτικοακουστικών παραγωγών μεταξύ τους,
- Επιλύουν σύνθετα προβλήματα λήψης και φωτισμού σε διαφημίσεις προϊόντων,
- Οργανώνουν εξ αρχής την παραγωγή μιας οπτικοακουστικής παραγωγής,
- Εκτιμούν τις ανάγκες μιας κάλυψης με ντοκιμαντέρ σε εμπόλεμη ζώνη,
- Υιοθετούν κριτική στάση κατά τη δημιουργία διαφημιστικών σποτ με κοινωνικό περιεχόμενο για την ευαισθητοποίηση του κοινού σε κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα,
- Διευρύνουν τη δημιουργική και συνθετική τους σκέψη στα έργα τους, αξιοποιώντας τις αρχές των κοινωνικών διαφημιστικών μηνυμάτων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Οπτικοακουστική παραγωγή / Τηλεόραση / Live-streaming / Video clip / Διαφημιστικό σποτ / Συνέντευξη Τύπου / Δημοσιογραφική εικονοληψία / Κινηματογράφος.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (4), Σύνολο (6).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ: ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ
2	ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
3	LIVE-STREAMING
4	VIDEO CLIP ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
5	ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ
6	ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ
7	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΑ
8	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ – ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ
9	ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ: ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εισαγωγή στις οπτικοακουστικές παραγωγές: είδη και χαρακτηριστικά των παραγωγών» αποσκοπεί σε μια πρώτη επαφή με όλα τα είδη οπτικοακουστικών παραγωγών και στην παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών τους. Έτσι λοιπόν, η τηλεόραση, το ντοκιμαντέρ, το live-streaming, το video-clip, η διαφήμιση, τα αθλητικά και πολιτιστικά γεγονότα, οι κοινωνικές εκδηλώσεις (θρησκευτικά μυστήρια όπως οι γάμοι και οι βαπτίσεις), οι συνεντεύξεις Τύπου και τα συνέδρια, η δημοσιογραφική εικονοληψία αλλά και ο κινηματογράφος αναλύονται συγκριτικά μεταξύ τους, ως προς τις ιδιαιτερότητες, το εργασιακό τους πλαίσιο, καθώς και το είδος του σεναρίου που πρέπει να ακολουθείται, ή και όχι, ανάλογα με την περίπτωση.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν μια γενική, συνοπτική εικόνα για όλα τα είδη των οπτικοακουστικών παραγωγών, ώστε να μπορούν να διακρίνουν τις διαφορές και τις ομοιοτητές τους όσον αφορά το πλαίσιο εργασίας αλλά και τον εξοπλισμό που συχνά οι ίδιοι/-ες φέρουν, ανάλογα με τη σχέση εργασίας που έχουν κάθε φορά. Διασαφηνίζεται το πλαίσιο εργασίας που μπορεί να έχουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελλοντικά (μισθωτοί/-ές, αυτοαπασχολούμενοι/-ες ή εξωτερικοί συνεργάτες/-ιδες) σε μια παραγωγή, καθώς και το πλαίσιο υποχρεώσεων που προκύπτει από αυτή (π.χ. δικός τους εξοπλισμός κ.ά.), μέσα από παρουσιάσεις σύντομων βίντεο για κάθε παραγωγή ξεχωριστά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να απαριθμούν τα είδη των οπτικοακουστικών παραγωγών, να περιγράφουν τα χαρακτηριστικά της κάθε παραγωγής και να αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες της καθεμίας. Πρόκειται για σημαντική υποενότη-

τα, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες πάνω στο είδος της εικονοληψίας με το οποίο θα θελήσουν να ασχοληθούν επαγγελματικά στο μέλλον.

2.3.Δ.2 | ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι οι τηλεοπτικές παραγωγές. Ειδήσεις, talk show, τηλεπαιχνίδια, σίριαλ, το δελτίο καιρού, μονοκάμερες και πολυκάμερες παραγωγές, εξωτερικές παραγωγές κ.ά. αποτελούν τις βασικές παραγωγές με τις οποίες ασχολείται η τηλεόραση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν κάθε είδος παραγωγής ξεχωριστά, ποιες ειδικότητες απαιτεί η καθεμία από αυτές, αλλά και όλες τις ιδιαιτερότητες κάθε είδους που αφορά την τηλεόραση. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις διαφορές που έχουν οι κάμερες studio (πλατό) από τις κάμερες για εξωτερικές παραγωγές, αλλά και τεχνικές φωτισμού ανάλογα με το είδος της παραγωγής και τις απαιτήσεις της. Ειδική αναφορά γίνεται στον φωτισμό και τη λήψη σε περιβάλλον green screen, που χρησιμοποιείται στα δελτία καιρού, αλλά και σε πολλές άλλες παραγωγές.

Σκοπός της υποενότητας είναι διευκρινιστούν οι διαφορές και οι ομοιότητες των τηλεοπτικών παραγωγών, το εργασιακό τους καθεστώς, δίνοντας έμφαση στα τεχνικά ζητήματα εικονοληψίας. Επίσης, αναλύεται ο τρόπος καταγραφής του απαραίτητου εξοπλισμού για ένα εξωτερικό γύρισμα, καθώς και ο τρόπος φωτισμού ενός πλάτος για δελτίο ειδήσεων ή μιας συνέντευξης δύο (2) ή τριών (3) ανθρώπων, για λήψη με τρεις (3) κάμερες (τρικάμερο).

Η θεωρία αναλύει κάθε είδος παραγωγής ξεχωριστά, χρησιμοποιώντας οπτικοακουστικό υλικό, ενώ στο εργαστήριο οι εκπαιδευόμενοι/-ες φωτίζουν για ένα δελτίο ειδήσεων (με «επίπεδο» φωτισμό τριών σημείων), με σκοπό την εξάλειψη κάθε σκιάς στο πρόσωπο του/της παρουσιαστή/-τριας. Επίσης, φωτίζουν έναν άνθρωπο σε περιβάλλον green screen.

Η παρούσα υποενότητα είναι πολύ σημαντική, καθώς οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αποκτούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι απαραίτητες για την επαγγελματική τους δραστηριότητα και συνδέεται άμεσα με τις ενότητες «Εισαγωγή στον φωτισμό» και «Τεχνικές φωτισμού».

2.3.Δ.3 | LIVE-STREAMING

Η ζωντανή μετάδοση ή live-streaming, όπως είναι ευρέως γνωστή, είναι το αντικείμενο της παρούσας υποενότητας. Πρόκειται για παραγωγή που λαμβάνει μέρος σε εξωτερικό ή εσωτερικό χώρο και συνήθως γίνεται με περισσότερες από δύο (2) κάμερες και ζωντανό (live) μοντάζ (που γίνεται εκείνη τη στιγμή, δηλαδή την ώρα της παραγωγής του οπτικοακουστικού υλικού). Το γεγονός πως πρόκειται για ζωντανή ροή περιεχομένου σε πραγματικό χρόνο δεν επιτρέπει λάθη σε καμία από τις εμπλεκόμενες ειδικότητες, και κυρίως τους/τις εικονολήπτες/-τριες. Ανάλογα με την παραγωγή του

live-streaming, το πού αυτό θα προβληθεί (π.χ. μέσω κάποιου καναλιού στο Διαδίκτυο) και πόσο σημαντική είναι η εκδήλωση που καλύπτεται, εξαρτάται και ο αριθμός των εμπλεκόμενων ειδικοτήτων (σκηνοθέτης/-τρια, ηχολήπτης/-τρια κ.ά.). Σε μικρές παραγωγές, όπου δεν προβλέπεται ηχολήπτης/-τρια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διαχειρίζονται όλες τις συνδέσεις ήχου της κάμεράς τους. Επιπλέον, εξοικειώνονται με τη θέση και τα όρια στα οποία κινείται η κάμερά τους σε κάθε παραγωγή, αλλά και με το πώς λειτουργεί το σύστημα μετάδοσης του live-streaming.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες όλων των πιθανών σεναρίων εκδηλώσεων που χρειάζεται ένα live-streaming προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τον απαιτούμενο εξοπλισμό (βασικό και παρελκόμενο), όπως κάμερες, μικρόφωνα, φωτιστικά, ζελατίνες (ρυζόχαρτα και ζελατίνες για χρωματικές διορθώσεις), κονσόλα μείξης ήχου, καλώδια, μπαλαντέζες κ.ά.

Η θεωρία ενισχύεται από οπτικοακουστικό υλικό σχετικών παραγωγών και όλη τη ροή τους (προπαραγωγή, παραγωγή, μεταπαραγωγή), ενώ στο εργαστήριο οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται σε πραγματικές συνθήκες live-streaming, με σενάρια εικονοληψίας, με μία, δύο (2) και τρεις (3) κάμερες.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αφορούν τη live-streaming παραγωγή.

2.3.Δ.4 | VIDEO CLIP ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Video clip και διαφημίσεις» εστιάζεται στο πώς λειτουργούν τα video clip και οι διαφημίσεις ως οπτικοακουστικές παραγωγές σύντομης διάρκειας. Πρόκειται για παραγωγές που αντιμετωπίζονται ως ταινίες μικρού μήκους, αφού είναι σύντομα «μίνι» έργα, έχοντας όμως όλα τα στοιχεία μιας κινηματογραφικής παραγωγής που βασίζεται σε σενάριο και storyboard.

Το πρώτο σκέλος της υποενότητας αναλύει τα τεχνικά χαρακτηριστικά ενός video clip, με γυρίσματα σε εξωτερικό και εσωτερικό (studio), συμπεριλαμβανομένου και περιβάλλοντος green screen. Τεχνικές εικονοληψίας σε μακρινά και κοντινά πλάνα, σκηνικά, φωτισμοί κ.λπ. Το δεύτερο σκέλος της υποενότητας αναλύει τον τρόπο με τον οποίο δημιουργούνται οι διαφημίσεις, από την αρχική ιδέα ως το τελικό διαφημιστικό σποτ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις διαφημίσεις με κοινωνικά μηνύματα και περιγράφεται το πλαίσιο του ΕΣΡ (Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης) με το οποίο καλούνται να συμμορφώνονται προκειμένου να προβάλλονται στην τηλεόραση υπό το ειδικό καθεστώς που ισχύει για αυτή την κατηγορία διαφημιστικών μηνυμάτων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις μέσα από τη θεωρητική ανάλυση των προδιαγραφών κάθε παραγωγής, αλλά και από την προβολή και ανάλυση γνωστών και πετυχημένων video clip και διαφημίσεων (παλιών και σύγχρονων). Στο εργαστήριο, αποκτούν τις απαραίτητες δεξιότητες διά της δημιουργίας ενός διαφημιστικού σποτ βασισμένου σε δικό τους σενάριο. Η παρούσα υποενότητα είναι σημαντική, κα-

θώς το αντικείμενό της αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της μετέπειτα επαγγελματικής τους εργασίας, ενώ συνδέεται άμεσα και με την ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα».

2.3.Δ.5 | ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Η παρούσα υποενότητα αναλύει τις συνθήκες, τις ιδιαιτερότητες και το περιβάλλον εργασίας των αθλητικών και πολιτιστικών γεγονότων. Ειδικότερα, στο πρώτο σκέλος, αναλύονται τα αθλητικά γεγονότα και όλο το κανονιστικό πλαίσιο που τα διέπει. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις πολυκάμερες παραγωγές, με ζητήματα λήψης θεμάτων που κινούνται γρήγορα (π.χ. ποδόσφαιρο, μπάσκετ, αγώνες αυτοκινήτου-ράλι κ.ά.), με τον ρόλο του βάθους πεδίου που απαιτούν τα πλάνα, αλλά και τις σχέσεις εργασίας (ως «εξωτερικά συνεργεία») με εταιρείες παραγωγής, διαπιστεύσεις ή τα τηλεοπτικά δικαιώματα που μπορεί να έχει μια τέτοια παραγωγή. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να καταγράφουν τον εξοπλισμό που θα χρειαστούν, συμπεριλαμβανομένου του ειδικού προστατευτικού εξοπλισμού που απαιτείται σε αθλήματα εξωτερικού χώρου, τόσο για τους/τις ίδιους/-ες όσο και τον τεχνικό εξοπλισμό τους (π.χ. συνθήκες βροχής ή έντονου ψύχους σε αγώνα ποδοσφαίρου ή σε ράλι αυτοκινήτων).

Το δεύτερο σκέλος της υποενότητας εστιάζεται στις ιδιαιτερότητες που έχουν τα πολιτιστικά γεγονότα και στον τρόπο διαχείρισής τους από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Πρόκειται και εδώ για πολυκάμερες παραγωγές (μπορεί να καλύψουν μια γενική δοκιμή ή το σύνολο μιας παράστασης, μιας συναυλίας κ.λπ.) Ειδικότερα, αναλύονται ο τρόπος λήψης προκειμένου να βγει η ατμόσφαιρα της εκδήλωσης (μέσα από υπάρχοντες φωτισμούς, σκηνικά, ερμηνείες), αλλά και τεχνικά θέματα, όπως π.χ. η καταγραφή από φωτιστικά led (που συχνά προκαλεί φαινόμενα flicker), ζητήματα του τρόπου με τον οποίο κινούνται στον χώρο (ιδιαίτερα σε συναυλίες κλασικής μουσικής ή μεγάλες παραστάσεις), αλλά και ζητήματα χρόνου εικονοληψίας (λόγω πνευματικών δικαιωμάτων).

Το αντικείμενο της παρούσας υποενότητας αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της μετέπειτα εργασίας των εκπαιδευομένων και είναι συνδεδεμένη με τις ενότητες «Υγεία και Ασφάλεια Επαγγέλματος – Πρώτες Βοήθειες» και «Νομοθεσία και Δεοντολογία Επαγγέλματος».

2.3.Δ.6 | ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Οι κοινωνικές εκδηλώσεις αποτελούν ξεχωριστή κατηγορία οπτικοακουστικής παραγωγής, καθώς δεν υπάρχει σενάριο αλλά ούτε και οι κύριες ειδικότητες που εμπλέκονται σε όλα τα υπόλοιπα είδη οπτικοακουστικών παραγωγών. Πρόκειται για την εικονοληψία εκδηλώσεων που αφορούν, κυρίως, κοινωνικά γεγονότα και θρησκευτικά μυστήρια (γάμους, βαπτίσεις, ιδιωτικές εκδηλώσεις όπως παρουσιάσεις βιβλίων, εγκαίνια, πάρτι κ.λπ.), όπου ο/η εικονολήπτης/-τρια, κατά την κάλυψη του γεγονότος,

επωμίζεται τους κύριους ρόλους της σκηνοθεσίας, της ηχοληψίας και του φωτισμού. Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στους τρόπους επικοινωνίας με τους/τις πελάτες/-ισσες και κατανόησης των απαιτήσεών τους προκειμένου να αντεπεξέλθουν στην ολοκληρωμένη καταγραφή αλλά και την αισθητική και το ύφος του γεγονότος που πρόκειται να βιντεοσκοπήσουν. Πρόκειται για απαιτητική παραγωγή, καθώς το συγκεκριμένο γεγονός είναι μοναδικό και δεν υπάρχουν περιθώρια λάθους.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να καταγράφουν τον εξοπλισμό που απαιτείται για τις ανάγκες μιας τέτοιας βιντεοσκόπησης (κάμερες, φώτα, ανακλαστήρες, μικρόφωνα, ζελατίνες, μπαταρίες, τρίποδα κ.ά.), να εφαρμόζουν τεχνικές φωτισμού ανάλογα με τον χώρο και την ώρα της εκδήλωσης, αλλά και να επιτυγχάνουν την πλήρη καταγραφή του γεγονότος (σε μακρινά και κοντινά πλάνα) προκειμένου το υλικό να έχει όλα εκείνα τα πλάνα που, κατά το στάδιο της μεταπαραγωγής (μοντάζ), θα συνθέσουν μια ολοκληρωμένη ιστορία, με αρχή, μέση και τέλος, σαν να υπήρχε σενάριο και storyboard.

Στη θεωρία, αναλύονται όλα τα παραπάνω με τη βοήθεια οπτικοακουστικού υλικού για την πλήρη κατανόησή της, ενώ στο εργαστήριο οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να βιντεοσκοπήσουν ένα τέτοιο γεγονός (ή πλάνα αυτού) προκειμένου να το αξιολογήσουν. Η παρούσα υποενότητα συνδέεται με όλες σχεδόν τις ενότητες της ειδικότητας και κυρίως με την ενότητα «Βασικές Αρχές Κινούμενης Εικόνας – Μοντάζ».

2.3.Δ.7 | ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Συνεντεύξεις Τύπου και συνέδρια» αναφέρεται στον τρόπο διαχείρισης της εικονοληψίας σε τέτοιες εκδηλώσεις/γεγονότα. Αυτή μπορεί να είναι είτε live-streaming είτε βιντεοσκόπηση για μετέπειτα επεξεργασία (μοντάζ). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τον απαιτούμενο εξοπλισμό και τον χειρισμό του για την κάλυψη μιας τέτοιας εκδήλωσης: κάμερες, κάρτες μνήμης, φωτιστικά, ζελατίνες, μικρόφωνα και καλώδια ήχου για λήψη ήχου από κονσόλα, σκληροί δίσκοι αποθήκευσης οπτικοακουστικού υλικού κ.ά. Τεχνικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται σε όλα τα είδη των πλάνων, από το πολύ μακρινό μέχρι το πολύ κοντινό, σε εξωτερικά πλάνα του χώρου όπου πραγματοποιείται η εκδήλωση και, φυσικά, καλύπτουν τις κεντρικές ομιλίες των προσώπων που πρωταγωνιστούν, αλλά και κάποιες δηλώσεις που μπορεί να κάνουν πριν ή μετά την εκδήλωση, προκειμένου να παραγάγουν ένα ολοκληρωμένο οπτικοακουστικό υλικό που περιλαμβάνει όλα τα στάδια της εκδήλωσης.

Σκοπός της υποενότητας είναι η πλήρης κατανόηση και αντιμετώπιση της βιντεοσκόπησης ανάλογων εκδηλώσεων, τόσο από τεχνική πλευρά όσο και από την άποψη της βιντεοσκόπησης αυτής καθαυτήν. Οι εν λόγω εκδηλώσεις εμπίπτουν στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR). Ο εν λόγω κανονισμός αναφέρεται στο κοινό που βρίσκεται σε τέτοιους χώρους και στους τρόπους με τους οποίους μπορούν να διασφαλιστούν οι ίδιοι/-ες οι εκπαιδευόμενοι/-ες ως μελλο-

ντικοί εικονολήπτες/-τριες. Η παρούσα υποενοότητα είναι πολύ σημαντική, αφού το αντικείμενό της αφορά μέρος της μετέπειτα επαγγελματικής τους εργασίας και συνδέεται με όλες σχεδόν τις ενότητες της ειδικότητας και κυρίως με τις «Βασικές Αρχές Κινούμενης Εικόνας – Μοντάζ» και τη «Νομοθεσία και Δεοντολογία Επαγγέλματος».

2.3.Δ.8 | ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ – ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Η δημοσιογραφική εικονοληψία είναι μια πολύ ξεχωριστή κατηγορία εικονοληψίας, καθώς εμπίπτει στους κανόνες της δημοσιογραφίας και οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να διαχειριστούν επιπλέον τον ρόλο του/της σκηνοθέτη/-τριας. Στην παρούσα υποενοότητα, πέρα από τα τεχνικά ζητήματα της εικονοληψίας, αναλύονται οι δημοσιογραφικοί κανόνες (της ΕΣΗΕΑ¹³ και της ΕΦΕ¹⁴) κάλυψης όλων των ειδών των ρεπορτάζ (πολιτικό, κοινωνικό, αστυνομικό, αθλητικό, πολιτιστικό, οικονομικό και ελεύθερο), με ιδιαίτερη έμφαση στο κοινωνικό, το αστυνομικό και το ελεύθερο ρεπορτάζ.

Ειδικότερα, αναλύονται ζητήματα εικονοληψίας θεμάτων που εμπίπτουν στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR) (κατηγορούμενοι/-ες, συλληφθέντες/-είς, παιδιά, ευάλωτες κοινωνικές ομάδες κ.λπ.), αλλά και τεχνικές έμμεσης συγκατάθεσης για εικονοληψία από εικονιζόμενα πρόσωπα. Επιπλέον, αναλύονται τεχνικές εικονοληψίας σε μεγάλα γεγονότα (π.χ. συλλαλητήρια), αλλά και σε επεισόδια ή κατά την ειδησεογραφική κάλυψη φυσικών φαινομένων (π.χ. πλημμύρες, φωτιές, σεισμοί).

Αντίστοιχα, στο ντοκιμαντέρ εξετάζεται ένα είδος παραγωγής που δεν έχει σενάριο με τη στενή έννοια του όρου, αλλά κάποιον «πιλότο» σεναρίου, όπως λ.χ. τι πλάνο πρέπει να έχει το θέμα, τι γυρίσματα πρέπει να γίνουν, από ποιους/ποιες πρέπει να ληφθούν συνεντεύξεις κ.λπ.

Σκοπός της παρούσας υποενοότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τη δημοσιογραφία, τους κανόνες της και τους τρόπους της δημοσιογραφικής εικονοληψίας. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η τήρηση του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR) και η γνώση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που συνεπάγεται η εικονοληψία σε δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζουν αν και πότε παραβιάζονται τα δικά τους δικαιώματα ως εργαζομένων στον Τύπο.

Η παρούσα υποενοότητα είναι πολύ σημαντική για όσους/όσες ασχοληθούν επαγγελματικά με τη δημοσιογραφική εικονοληψία και συνδέεται άμεσα με τις μαθησιακές ενότητες «Ντοκιμαντέρ», «Υγεία και Ασφάλεια Επαγγέλματος – Πρώτες Βοήθειες» και «Νομοθεσία και Δεοντολογία Επαγγέλματος».

13 ΕΣΗΕΑ: Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών.

14 ΕΦΕ: Ένωση Φωτορεπόρτερ Ελλάδας.

2.3.Δ.9 | ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ο κινηματογράφος, η απαιτητικότερη και πλέον ολοκληρωμένη οπτικοακουστική παραγωγή, αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας. Κομβικά σημεία της είναι οι απαντήσεις σε ερωτήματα σχετικά με το πώς μια αρχική ιδέα καταλήγει να γίνει μια ταινία – μια ιστορία με αρχή, μέση, κορύφωση και τέλος –, πώς σχεδιάζεται ο προϋπολογισμός της, πώς υπολογίζεται ο εξοπλισμός της, ποιες ειδικότητες εμπλέκονται και με ποιες από αυτές οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν άμεση σχέση και σε ποια στάδια της οπτικοακουστικής παραγωγής. Επίσης, εξετάζονται τα είδη του κινηματογράφου και τα χαρακτηριστικά της ταινίας κάθε είδους (κωμωδία, δράμα, κοινωνική, αστυνομική, περιπέτειας κ.λπ.).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν και εξασκούνται σε τεχνικές λήψης με όλες τις κινήσεις της κάμερας, σε τεχνικές φωτισμού και τεχνικές φωτισμού σε περιβάλλον green screen, αλλά και στο πώς να εφαρμόζουν το storyboard στις λήψεις τους. Σκοπός της υποενότητας είναι να κατανοήσουν πλήρως τις απαιτήσεις μιας κινηματογραφικής παραγωγής, σε ταινία μικρού ή μεγάλου μήκους.

Στη θεωρία, αναλύουν διάσημες σκηνές από όλα τα είδη του κινηματογράφου, ενώ στο εργαστήριο καλούνται να αντιγράψουν κάποιες σκηνές από τις ταινίες που ανέλυσαν (εξυπακούεται, σκηνές που μπορούν να πραγματοποιηθούν στο εργαστήριό τους). Η παρούσα υποενότητα είναι από τις σημαντικότερες, καθώς αποτελεί εφαρμογή βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων της ειδικότητας και συνδέεται με όλες τις μαθησιακές ενότητες.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. American Film Institute: <https://www.afi.com/>
2. Copeman, M. (2013). *Green screen – Before and after*. Retrieved September 25, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=mUIFZ8wCnvM>
3. Καβάγιας, Γ. (1990). *Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
4. Ζαχοπούλου, Χ. (2021). *Εκπαιδευτικό υλικό – κείμενο αναφοράς για την ειδικότητα «Εικονολήπτης/-τρια»*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.
5. Πασαλάρης, Χ. (1984). *Μια ζωή τίτλοι. Πώς να γίνετε δημοσιογράφος*. Αθήνα: Εκδόσεις Κάκτος.

Συμπληρωματικές

1. *Γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων (GDPR)*. Ανακτήθηκε στις 28 Σεπτεμβρίου 2023 από: <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/general-data-protection-regulation-gdpr.html>
2. Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ). *Αρχές δεοντολογίας δημοσιογραφικού επαγγέλματος*. Ανακτήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2023 από: <https://www.esiea.gr/kodikas-deontologias/arxes-deontologias-dimosiografikoy/>
3. Ένωση Φωτορεπόρτερ Ελλάδας (ΕΦΕ). *Κανόνες δεοντολογίας των φωτορεπόρτερ*. Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από: <https://pressphoto-union.gr/ένωση-φωτορεπόρτερ-ελλάδας-κανόνες-δ/>
4. Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο (ΕΣΡ). *Υποδείξεις κοινωνικών μηνυμάτων*. Ανακτήθηκε από: https://www.esr.gr/wp-content/uploads/YPODEIKSH01_25072018.pdf
5. Χούρσογλου, Π. (2012). *Στάδια μιας ταινίας*. Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από: http://theatroedu.gr/portals/38/main/images/stories/files/Yliko_Drast/HOURSOGLOU-StadiaTainias.pdf

2.3.Ε • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έρευνα, μέσα από τη διαδικασία της ανάθεσης και υλοποίησης μιας ατομικής ή ομαδικής γραπτής εργασίας ή ενός έργου. Εστιάζεται στη συνδυαστική, έμπρακτη χρήση και στον εμπλουτισμό των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που αποκόμισαν από τα μαθήματα των προηγούμενων εξαμήνων (Α' και

Β΄), καθώς και από αυτά του τρέχοντος εξαμήνου (Γ΄). Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στη διαδικασία της έρευνας βιβλιογραφικών, διαδικτυακών αναφορών και πηγών, καθώς και της έρευνας ως προς το δημιουργικό και κατασκευαστικό μέρος της εργασίας ή του έργου. Το τελικό παραδοτέο, γραπτή εργασία ή έργο, παρουσιάζεται και παραδίδεται στο τέλος του εξαμήνου Γ΄ προς αξιολόγηση. Μέσα από μια τράπεζα ποικίλων θεμάτων και από τα διαφορετικά είδη εργασιών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να επιλέξουν το είδος της εργασίας, το θέμα και τις τεχνικές υλοποίησης, και να την παραδώσουν ολοκληρωμένη. Οι προτεινόμενες εργασίες ή έργα για τη μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» (εξαμήνου Γ΄) βασίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα του οδηγού κατάρτισης της ειδικότητας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Επιλέγουν το είδος της εργασίας πρακτικής εφαρμογής στην ειδικότητα (θεωρητική εργασία, συγγραφή σεναρίου, οπτικοακουστικό έργο ή παρουσίαση μιας καλλιτεχνικής ιδέας),
- Προσδιορίζουν το σκεπτικό της εργασίας πρακτικής εφαρμογής στην ειδικότητα,
- Οργανώνουν το απαραίτητο υλικό για την υλοποίηση της εργασίας πρακτικής εφαρμογής,
- Διαχειρίζονται ποικίλες πηγές πληροφόρησης,
- Συγγράφουν μια θεωρητική εργασία,
- Δομούν ένα σύντομο σενάριο οπτικοακουστικού έργου,
- Μοντάρουν εικόνες και ήχους (μουσική, διαλόγους, ambient ήχους κ.ά.) σε ένα ενιαίο και αδιάσπαστο οπτικοακουστικό σύνολο,
- Χειρίζονται τις φωτιστικές συνθήκες και να κάνουν λήψεις ανάλογα με το είδος του οπτικοακουστικού έργου που πρόκειται να υλοποιήσουν,
- Επιλύουν προβλήματα οργάνωσης και υλοποίησης της εργασίας τους,
- Αποφασίζουν την τελική μορφή και αισθητική του έργου τους βάσει του μηνύματος ή της ιδέας που θέλουν να μεταδώσουν,
- Επιχειρηματολογούν για τις επιλογές τους σχετικά με το σκεπτικό, τις τεχνικές και τις διαδικασίες που ακολούθησαν για την ολοκλήρωση της εργασίας πρακτικής εφαρμογής,
- Προάγουν τη δημιουργική σκέψη, την προσωπική άποψη και το συνεργατικό πνεύμα,
- Υιοθετούν αναλυτική και κριτική σκέψη απέναντι στις διαδικασίες και τεχνικές δημιουργίας εργασιών θεωρητικών ή οπτικοακουστικών έργων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Σενάριο / Storyboard / Ηχοληψία / Διεύθυνση φωτογραφίας / Εικονοληψία / Δημιουργία ήχων (foley) / Ambient ήχοι / Εφέ / Μοντάζ / Προβολή ταινίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενότητων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	Η ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΜΙΑΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ
2	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ
3	ΦΩΤΙΣΜΟΣ – ΗΧΟΛΗΨΙΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΒΑΣΕΙ STORYBOARD
4	ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟ ΣΠΟΤ/ΚΑΜΠΑΝΙΑ
5	Η ΜΕΤΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ. ΜΟΝΤΑΖ – FOLEY – ΜΟΥΣΙΚΗ – ΤΙΤΛΟΙ
6	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΗΧΩΝ – ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗ
7	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Ε.1 | Η ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΜΙΑΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα περιλαμβάνει τη συγγραφή μιας θεωρητικής εργασίας ή ενός πρωτότυπου σεναρίου, το οποίο θα εξελιχθεί σε storyboard μιας ταινίας μικρού μήκους, τριών έως πέντε (3-5) λεπτών. Με τις μέχρι τώρα γνώσεις τους, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να συγγράψουν ένα θεωρητικό κείμενο χιλίων (1.000) λέξεων (εκτός βιβλιογραφίας), όπου αναπτύσσουν ένα θέμα σχετικό με την ειδικότητά τους και διαφορετικής κατηγορίας από εκείνη που είχαν επιλέξει στο προηγούμενο εξάμηνο, στην ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα Ι».

Ανάλογα με το θέμα που επέλεξαν, το αναπτύσσουν βάσει των κανόνων (ανάπτυξη, συγγραφή, βιβλιογραφία, μορφοποίηση) που διέπουν το συγκεκριμένο είδος. Μελετούν τεχνικές αναζήτησης κατάλληλων πληροφοριών, ελέγχουν την αξιοπιστία των πηγών, συγκεντρώνουν το υλικό, εφαρμόζουν τις κατάλληλες τεχνικές ανάπτυξης του θέματος βάσει των προδιαγραφών του συγγραφικού είδους και αναπτύσσουν το θέμα τους με λογική σειρά, με αρχή, μέση και τελικά συμπεράσματα. Τηρούν τη νομοθεσία ως προς την αποφυγή λογοκλοπής, επισημαίνοντας ρητά τα στοιχεία ή τα παραθέματα που ανήκουν σε άλλους/-ες συγγραφείς και αναφέροντας ονομαστικά τον/τη δημιουργό και την πηγή κάθε φωτογραφίας ή σχεδίου που χρησιμοποίησαν στην εργασία τους. Αντίστοιχα, εφόσον επιλέξουν σενάριο, συγγράφουν σενάριο για μια ταινία που θα κινηματογραφήσουν στις επόμενες υποενότητες.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες εκείνες με τις οποίες θα μπορούν να αναπτύσσουν γραπτώς τις σκέψεις τους συγκροτημένα και τηρώντας τις προδιαγραφές συγγραφής για κάθε είδος εργασίας, αλλά και να υιοθετούν τη νομοθεσία ως προς την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών.

2.3.E.2 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ

Στη μαθησιακή υποενότητα «Δημιουργία ταινίας μικρού μήκους», οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να προχωρήσουν στο στάδιο της προπαραγωγής ενός σύντομου οπτικοακουστικού έργου, έχοντας ως βάση το σενάριο που έγραψαν στην προηγούμενη υποενότητα. Το έργο δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα τρία έως πέντε (3-5) λεπτά για να μπορέσει να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του εργαστηρίου.

Σχεδιάζουν το storyboard ενόσω μελετούν τους φωτισμούς, τις κινήσεις της κάμερας, τους ήχους, τα σκηνικά και το φροντιστήριο σε κοστούμια, αντικείμενα κ.λπ. που χρειάζονται για την πραγματοποίηση του έργου τους. Επιπλέον, αναθέτουν ρόλους ηθοποιών και συνεργείου της παραγωγής. Προχωρούν στο ντεκουπάζ και καταγράφουν σε τεχνικά φύλλα τον εξοπλισμό που χρειάζεται (με έμφαση στα εξωτερικά γυρίσματα, αν υπάρχουν). Σε περιπτώσεις που δεν μπορούν να κινηματογραφήσουν σε πραγματικό περιβάλλον ή σκηνικό, επιλέγουν να κινηματογραφήσουν σε περιβάλλον green screen.

Καλούνται να ομαδοποιήσουν τις σκηνές σωστά, ώστε να κερδίσουν χρόνο στο γύρισμα, και προχωρούν σε πρόβες και δοκιμαστικές λήψεις, ελέγχοντας εικόνα και ήχο. Εντοπίζουν τυχόν προβλήματα τα οποία και διορθώνουν για να είναι έτοιμοι/-ες για το τελικό γύρισμα της ταινίας, υπό την καθοδήγηση πάντα των εκπαιδευτών/-τριών τους.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με όλες τις εργασίες που απαιτούνται για τη δημιουργία ενός οπτικοακουστικού έργου, να υιοθετήσουν μεθοδικότητα, συλλογικότητα και συνεργατικό πνεύμα στην εργασία τους και να λαμβάνουν γρήγορες και σωστές αποφάσεις ενώπιον προβλημάτων που ενδέχεται να παρουσιαστούν. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στο να βρίσκουν εναλλακτικές λύσεις ανάλογα με τον προϋπολογισμό της παραγωγής (υλικά, εξοπλισμό, σκηνικά), να διαχειρίζονται σωστά τον διαθέσιμο χρόνο και να είναι συνεπείς ως προς τους χρόνους απόκρισης που απαιτεί κάθε οπτικοακουστική παραγωγή.

2.3.E.3 | ΦΩΤΙΣΜΟΣ – ΗΧΟΛΗΨΙΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΒΑΣΕΙ STORYBOARD

Στη μαθησιακή υποενότητα «Φωτισμός – ηχοληψία και εικονοληψία βάσει storyboard», οι εκπαιδευόμενοι/-ες προχωρούν στο στάδιο της παραγωγής της ταινίας, δηλαδή των τελικών γυρισμάτων της. Στα γυρίσματα, καλούνται να εφαρμόσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που έχουν αποκτήσει συνολικά από τις μέχρι τώρα διδαχθείσες μαθησιακές ενότητες. Ανάλογα με τον ρόλο που έχουν αναλάβει, στήνουν τον τελικό φωτισμό βάσει του storyboard του έργου, κρατούν τις αναφορές (ραπόρτα) κάθε σκηνής και προσέχουν την ηχοληψία κάθε σκηνής, ιδιαίτερα όταν οι ηθοποιοί κινούνται μέσα σε μια σκηνή και τα δεδομένα φωτισμού και ήχου αλλάζουν. Καθ' όλη τη διάρκεια των γυρισμάτων εργάζονται και χρησιμοποιούν τη σωστή ορολογία της κινηματογραφικής γλώσσας. Σε γυρίσματα σκηνών που εμπεριέχουν green screen

περιβάλλον, δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στους φωτισμούς και τις θερμοκρασίες χρώματος που πρέπει να έχει κάθε σκηνή βάσει σεναρίου, στοιχεία τα οποία θα πρέπει να δέσουν αρμονικά μετέπειτα, στο μοντάζ. Αξιολογούν συνεχώς, μαζί με τους/τις εκπαιδευτές/-τριές τους, το παραγόμενο υλικό και προβαίνουν σε επαναλήψεις σκηνών ή πλάνων σε περίπτωση που χρειάζεται. Στόχος είναι το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα στο στάδιο της παραγωγής, ώστε στο μοντάζ να χρειάζονται ελάχιστες διορθώσεις.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με το στάδιο της παραγωγής μιας ταινίας προκειμένου να κατανοήσουν τα συνήθη προβλήματα που προκύπτουν στα γυρίσματα μιας οπτικοακουστικής παραγωγής και τα οποία θα κληθούν να επιλύσουν αργότερα, στο στάδιο της μεταπαραγωγής, και συγκεκριμένα στο μοντάζ.

2.3.E.4 | ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟ ΣΠΟΤ/ΚΑΜΠΑΝΙΑ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συνεχίζουν την κινηματογράφιση της ταινίας τους, αν δεν την έχουν ολοκληρώσει. Σε περίπτωση που την έχουν ολοκληρώσει, προχωρούν στην κινηματογράφιση ενός διαφημιστικού σποτ ή καμπάνιας που έχουν ξεκινήσει σε επίπεδο σεναρίου και storyboard στη μαθησιακή ενότητα «Είδη οπτικοακουστικών παραγωγών». Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα πλάνα, τους φωτισμούς, αλλά και τα εφέ που απαιτεί το σενάριο της συγκεκριμένης παραγωγής εφόσον πρόκειται για διαφημιστικό σποτ προϊόντος ή, αντίστοιχα, συλλέγουν έτοιμα πλάνα, εικόνες ή στοιχεία που θα πρέπει να εντάξουν στην καμπάνια που υπηρετεί το δικό τους σενάριο. Κατόπιν, προχωρούν στην κινηματογράφιση των πλάνων και στην ολοκλήρωση των γυρισμάτων της παραγωγής που επέλεξαν. Και εδώ μπορεί να χρειαστούν λήψεις σε περιβάλλον green screen, οπότε απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στους φωτισμούς και στα εφέ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσέχουν τους χρόνους του σποτ, εφόσον αυτό υπόκειται σε χρονικούς περιορισμούς, ώστε να προκύψει ένα σωστό, χρονικά, αποτέλεσμα. Συνιστάται τα όποια εφέ απαιτεί το σενάριο να είναι πραγματικά και όχι ψηφιακά, να μην γίνουν δηλαδή στο στάδιο της μεταπαραγωγής.

Πέραν αυτών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν τεχνικές εφέ και τα ειδικά υλικά που χρησιμοποιούνται για προϊόντα σε επαγγελματικά διαφημιστικά σποτ. Για παράδειγμα, το διαφημιζόμενο παγωτό δεν είναι παγωτό αλλά βρασμένη πατάτα, τα παγάκια είναι από πλεξιγκλάς, τα καλοψημένα φαγητά είναι αλειμμένα με βερνίκια, οι δροσοσταλίδες δεν είναι από κρύο νερό αλλά από γλυκερίνη κ.λπ.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και να κατανοήσουν πώς λειτουργούν τα οπτικά εφέ και οι τεχνικές εφέ σε μια κινηματογράφιση για διαφημιστικά προϊόντα ή και στις ταινίες, όπου αυτό απαιτείται. Επιπλέον, αναπτύσσουν τη φαντασία τους και βρίσκουν έξυπνες και πρωτότυπες λύσεις σε τεχνικά ζητήματα που προκύπτουν κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων μιας τέτοιας οπτικοακουστικής παραγωγής.

2.3.E.5 | Η ΜΕΤΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ. ΜΟΝΤΑΖ – FOLEY – ΜΟΥΣΙΚΗ – ΤΙΤΛΟΙ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εξάσκηση πάνω στην επίλυση ζητημάτων που προκύπτουν κατά τη διάρκεια του μοντάζ. Μπορεί στις κινηματογραφικές παραγωγές να είναι διακριτοί όλοι οι ρόλοι μιας παραγωγής, οι οποίοι είναι και πολλοί, στις μικρότερες παραγωγές όμως, πολύ συχνά οι εικονολήπτες/-τριες έχουν άμεση σχέση με τους/τις μοντέρ/-έξ. Πολύ συχνά οι εικονολήπτες/-τριες βιντεοσκοπούν μια απλή εκδήλωση ή κάποιο κοινωνικό γεγονός και συνεργάζονται απευθείας με τους/τις μοντέρ/-έξ. Γι' αυτό θα πρέπει και οι δύο (2) ειδικότητες να γνωρίζουν τις διαδικασίες, τις ορολογίες και τις εργασίες που εκτελεί κάθε ειδικότητα, ώστε να μπορούν να συνεργάζονται ευκολότερα και αποτελεσματικότερα.

Στην παρούσα υποενότητα λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν επιπλέον τεχνικές του μοντάζ προκειμένου να παραγάγουν ένα αρτιότερο οπτικοακουστικό έργο. Μοντάρουν τα πλάνα της ταινίας τους (ή και του διαφημιστικού σποτ) βάσει του storyboard και προβαίνουν σε βελτιώσεις των πλάνων στα οποία έχουν εντοπιστεί προβλήματα, όπως, για παράδειγμα, χρωματικές διορθώσεις σε πλάνα που δεν πέτυχε ο φωτισμός των λήψεων. Εξασκούνται στα πλάνα που έχουν γυριστεί σε περιβάλλον green screen και πραγματοποιούν τις κατάλληλες ενθέσεις προκειμένου να υπάρξει ένα άρτιο αποτέλεσμα στη σύνθεση αυτών των εικόνων.

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι να εξασκηθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στη διαδικασία του μοντάζ μιας οπτικοακουστικής παραγωγής και να εντοπίσουν σφάλματα που έχουν κάνει οι ίδιοι/-ες κατά την εικονολήψια.

2.3.E.6 | ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΗΧΩΝ – ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εξασκεί τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην επεξεργασία του ήχου, την ηχοληψία ambient ήχων του περιβάλλοντος χώρου, τη δημιουργία νέων ήχων (foley), τη μουσική επένδυση της ταινίας και τους τίτλους αρχής και τέλους προκειμένου η ταινία να είναι ολοκληρωμένη. Παρατηρείται πολύ συχνά στις ελληνικές παραγωγές, μικρές και μεγάλες, να μην δίνεται η δέουσα προσοχή στα αντικείμενα με τα οποία ασχολείται η παρούσα υποενότητα, δημιουργώντας τελικά ένα μέτριο ή και κακό αποτέλεσμα. Για να απολαύσει κάποιος/-α ένα έργο, μικρό ή μεγάλο, θα πρέπει όλα τα στοιχεία που το αποτελούν (εικόνα, πρόζα, ήχοι, ρυθμός, μουσική, εφέ, σύνδεση πλάνων, τίτλοι κ.λπ.) να είναι ολόσωστα και καλά δομημένα, σε αगाστή αρμονία μεταξύ τους, δημιουργώντας ένα ενιαίο και αναπόσπαστο, αισθητικά, έργο.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να χρησιμοποιήσουν τους σωστούς ήχους, οι οποίοι θα εναρμονίζονται με τα χείλη των ηθοποιών στους διαλόγους, και να βελτιώσουν την ακουστική των διαλόγων ή των χώρων. Ενθέτουν την κατάλληλη μουσική, που μπορεί να προέρχεται από τράπεζα μουσικής-sound bank, η οποία δίνει τον σωστό ρυθμό στο ύφος και το είδος της ταινίας τους. Τέλος, εμπλουτίζουν την ταινία τους με τους τίτλους αρχής και τέλους, που πρέπει να είναι επίσης εναρμονισμένοι με το ύφος της ταινίας.

Σκοπός της υποενότητας είναι να εξασκηθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε όλες τις διαδικασίες του ήχου (ηχοληψία, παραγωγή, επεξεργασία) και στη δημιουργία τίτλων, ώστε να κατανοούν τα προβλήματα που προκύπτουν συχνά κατά την ηχοληψία, και ειδικότερα στις μικρές οπτικοακουστικές παραγωγές, και να μπορούν να βρίσκουν λύσεις βελτίωσης κατά τη μεταπαραγωγή.

2.3.E.7 | ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν ολοκληρώσει το μοντάζ ολόκληρου του έργου και εξαγωγή το τελικό αρχείο (export) που πρόκειται να προβληθεί. Πέρα από τη διαδικασία rendering και δημιουργίας τελικού αρχείου της ταινίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προετοιμάζουν τη διαδικασία της προβολής της ταινίας στο κοινό. Μπορούν να σχεδιάσουν μια αφίσα, από κάποια χαρακτηριστική σκηνή της ταινίας, ή ακόμη και προσκλήσεις.

Σημαντικό κομμάτι της παρούσας υποενότητας είναι η παρουσίαση της ταινίας και οι συνθήκες προβολής. Γι' αυτό και οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να φτιάξουν μια σειρά φωτογραφιών (φωτογραφία πλατό) από τα γυρίσματα της ταινίας, οι οποίες και θα εκτίθενται στον χώρο προβολής της. Επιπλέον, μπορούν να εκτεθούν ως στοιχεία της έκθεσης το storyboard ή και το σενάριο της ταινίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ελέγχουν τις συνδέσεις των μηχανημάτων προβολής και ήχου, ιδεωδώς, με ηχεία υψηλής πιστότητας, από τα οποία θα ακούγεται ο ήχος. Σε περίπτωση που εντοπίσουν απώλειες στον ήχο, επεμβαίνουν στην ακουστική του χώρου, τοποθετώντας ηχοαπορροφητικές επιφάνειες. Προλογίζουν την ταινία ή παρουσιάζουν το σκεπτικό της μετά το τέλος της, οπότε και συζητούν με το κοινό.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες ότι οι οπτικοακουστικές παραγωγές είναι αποτέλεσμα συλλογικής δουλειάς και πως όλοι/-ες όσοι έχουν εργαστεί σε μια οπτικοακουστική παραγωγή αποτελούν σημαντικό/-ή συνεργάτη/-ιδα και μέρος της παραγωγής, σε όποιο στάδιο και αν εργάστηκαν (προπαραγωγή, παραγωγή και μεταπαραγωγή). Επιπλέον, αποκτούν συνολική εκτίμηση ενός έργου στην παραγωγή του οποίου έλαβαν μέρος.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Arnheim, R. (2008). *Το φιλμ ως τέχνη. Οι θεμελιώδεις αρχές της τέχνης του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Καθρέφτης.
2. Κάρλος, Χ. (2010). *Βίντεο μοντάζ. Τεχνολογία, τέχνη και τεχνική*. Αθήνα: Εκδόσεις Έναστρον.

Συμπληρωματικές

1. 5-minute Crafts. (2022). *Easy Photography Hacks – 30+ Ideas for Everyone*. Retrieved October 1, 2023, from:
https://www.youtube.com/watch?v=LT0Bg_M289A
2. Μαρτέν, Μ. (1984). *Η γλώσσα του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Κάλβος.

2.4 • ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

2.4.A • ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις τεχνικές της διεύθυνσης φωτογραφίας σε κάθε είδος οπτικοακουστικής παραγωγής. Αναλύονται οι τρόποι και τα στάδια εργασίας ενός/μιας διευθυντή/-τριας φωτογραφίας, από τη στιγμή που θα αναλάβει ένα σενάριο μέχρι το τελικό οπτικοακουστικό έργο, που θα είναι έτοιμο για προβολή προς το κοινό. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο εργάστηκαν μεγάλοι/-ες διευθυντές/-τριες φωτογραφίας σε γνωστές ταινίες, όπως οι Vittorio Storaro, Rudolph Maté, John Russell, Robby Müller, Claire Denis, Daria D'Antonio, Geoffrey Unsworth, Linus Sandgren, Christopher Doyle, Γιώργος Αρβανίτης, Ντίνος Κατσουρίδης, Γιάννης Δασκαλοθανάσης, Δημήτρης Θεοδωρόπουλος κ.ά. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν ειδικές τεχνικές διεύθυνσης φωτισμού, τους τρόπους με τους οποίους θα αποδώσουν το ύφος και την ατμόσφαιρα του σεναρίου στις λήψεις μιας ταινίας, τις χρωματικές παλέτες του κινηματογράφου κ.ά. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εφαρμόσουν στο εργαστήριο σκηνές από γνωστές ταινίες (ασπρόμαυρες και έγχρωμες), αλλά και να διαχειριστούν, σε μικρές ομάδες, τη διεύθυνση φωτογραφίας ενός σεναρίου (ξένου¹⁵ ή και δικού τους) σε μια ταινία μικρού μήκους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τον τρόπο λειτουργίας με τον οποίο διαχειρίζεται ένας/μία διευθυντής/-τρια φωτογραφίας από την αρχή μέχρι το τέλος μια ταινία,
- Επιλέγουν τον κατάλληλο εξοπλισμό για την οπτικοποίηση πλάνων και σκηνών βάσει ενός σεναρίου,
- Απαριθμούν διάσημους/-ες διευθυντές/-τριες φωτογραφίας και για ποιες ταινίες έχουν βραβευτεί,
- Αναλύουν κινηματογραφικά μια σκηνή ταινίας σε επίπεδο εξοπλισμού φωτισμού, καμερών, φακών, χρωμάτων κ.ά.,
- Υπολογίζουν τον απαραίτητο εξοπλισμό για μια οπτικοακουστική παραγωγή,
- Εφαρμόζουν τις χρωματικές παλέτες του κινηματογράφου στις δικές τους ταινίες (ή σκηνές),

¹⁵ Στην περίπτωση που επιλέξουν ένα έτοιμο σενάριο, ιδεωδώς, θα μπορούν να συγκρίνουν το τελικό αποτέλεσμα με την ταινία που επέλεξαν.

- Συγκρίνουν δικές τους σκηνές με σκηνές διάσημων ταινιών,
- Επιλύουν σύνθετα προβλήματα λήψης, φωτισμού και χρωματικής ατμόσφαιρας σε μια σκηνή που θα πρέπει να κινηματογραφηθεί,
- Οργανώνουν εξ αρχής τη διεύθυνση φωτογραφίας μιας ταινίας μικρού μήκους,
- Εκτιμούν τις ανάγκες οργάνωσης και προϋπολογισμού της διεύθυνσης φωτογραφίας σε ένα σενάριο,
- Υιοθετούν κριτική στάση κατά τη δημιουργία μιας ταινίας, βασιζόμενοι/-ες στο έργο μεγάλων διευθυντών/-τριών φωτογραφίας,
- Διευρύνουν τη δημιουργική και συνθετική τους σκέψη εφαρμόζοντάς τη στα δικά τους έργα και αξιοποιώντας τις αρχές της διεύθυνσης φωτογραφίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Διεύθυνση φωτογραφίας / Σχεδιασμός φωτισμού / Κινηματογραφικές παλέτες / Day for night / Green screen / Color correction / Color grading / Colorist.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (4), Σύνολο (6).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΟΡΓΑΝΩΣΗ – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΣΕ ΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
2	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
3	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΕ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΟ ΕΡΓΟ
4	ΟΙ ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΛΕΤΕΣ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
5	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΕ ΕΓΧΡΩΜΟ ΕΡΓΟ
6	ΤΑ ΕΦΕ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ
7	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΧΡΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.4.A.1 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΣΕ ΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στις εργασίες που πρέπει να γίνουν από τον/τη διευθυντή/-τρια φωτογραφίας στο στάδιο της προπαραγωγής μιας ταινίας. Όσο πιο οργανωμένη και καλά σχεδιασμένη είναι μια ταινία από το αρχικό της στάδιο, τόσο πιο σωστά θα γίνουν τα γυρίσματα, η παραγωγή δεν θα παρουσιάζει αποκλίσεις από τον προϋπολογισμό και το τελικό αποτέλεσμα θα είναι καλύτερο.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν γνωστές ταινίες που ξέφυγαν από τον προϋπολογισμό τους και πώς αυτό επηρέασε όλη την παραγωγή, με χα-

ρακτηριστικό παράδειγμα μελέτης την ταινία του Corrola *Αποκάλυψη τώρα*, όπου οι 5 μήνες προϋπολογισμού έγιναν 16. Με αφορμή αυτή την ταινία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συγκρίνουν και αναλύουν πώς οι νέες τεχνολογίες, όπως π.χ. οι λήψεις σε green screen περιβάλλοντα, μπορούν να μειώσουν δραματικά το κόστος μιας παραγωγής.

Επίσης, επισημαίνονται όλα τα σημεία που πρέπει να προσέξει ο/η διευθυντής/-τρια φωτογραφίας για να οργανώσει σωστά μια οπτικοακουστική παραγωγή. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και καταγράφουν εξοπλισμούς για παραγωγές, σχεδιάζουν κατόψεις και όψεις από σκηνές όσον αφορά τον τρόπο φωτισμού τους και επισημαίνουν με ποιες κινήσεις της κάμερας θα αποδοθεί καλύτερα κάθε σκηνή, αλλά και τι ενισχυτικά στοιχεία χρειάζεται για να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται σε διάφορες φωτιστικές συνθήκες και κινήσεις κάμερας για να πετύχουν τους κατάλληλους φωτισμούς αλλά και τη ροή του γυρίσματος που μια σκηνή θα πρέπει να έχει, ανάλογα με τις απαιτήσεις του έργου.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την οργάνωση, τον σχεδιασμό, τον εξοπλισμό και τον προϋπολογισμό τους, καθώς και την υλοποίηση σχεδιασμού φωτισμού και κινήσεων της κάμερας, που απαιτεί μια οργανωμένη οπτικοακουστική παραγωγή.

2.4.A.2 | ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στη μελέτη από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των αρμοδιοτήτων του/της διευθυντή/-τριας φωτογραφίας (Cinematographer ή Director of Photography) σε μια ολοκληρωμένη οπτικοακουστική παραγωγή, στον κινηματογράφο ή στην τηλεόραση. Είναι ο/η επαγγελματίας που είναι υπεύθυνος για την καλλιτεχνική ποιότητα των εξωτερικών ή εσωτερικών λήψεων της παραγωγής. Είναι ο άνθρωπος που οπτικοποιεί το σενάριο και δημιουργεί την οπτική αυτή αφήγηση (μιζανσέν) μέσα από τα φώτα, τις γωνίες λήψης, τα εφέ κ.λπ., σε άμεση συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια και, στη συνέχεια, με τον/την καλλιτεχνικό/-ή σχεδιαστή/-τρια ή τον/τη σκηνογράφο και τον/την ενδυματολόγο. Όλοι μαζί αποφασίζουν για τα εικαστικά στοιχεία του κάθε πλάνου (ηθοποιοί, κοστούμια, σκηνικά κ.ά.) προκειμένου να καταγραφεί και ο απαιτούμενος εξοπλισμός που θα χρειαστεί. Αρμοδιότητα της εν λόγω ειδικότητας είναι, μεταξύ των άλλων, να συνεργάζεται και με τον/τη διευθυντή/-τρια παραγωγής και τον/την Α΄ βοηθό σκηνοθέτη/-τριας για την κατάρτιση του προγράμματος λήψεως σκηνών (ντεκουπάζ).

Στη διάρκεια του γυρίσματος, παρακολουθεί τον σχεδιασμό και την εκτέλεση της φωτογραφικής απόδοσης των πλάνων και ειδικότερα τον φωτισμό των φυσικών ή τεχνητών χώρων (εξωτερικών και εσωτερικών) και τον εξοπλισμό τους, σε συνεργασία πάντα με τον/την σκηνοθέτη/-τρια και τον/τη διευθυντή/-τρια παραγωγής. Συνεργάζεται και επιβλέπει τους/τις τεχνικούς των οπτικών και ατμοσφαιρικών εφέ. Μπορεί, εφόσον το επιθυμεί, να χειρίζεται ο/η ίδιος/-α τη μηχανή λήψης. Είναι επίσης υπεύθυνος/-η για το τελικό χρωματικό αποτέλεσμα του έργου (color correction) μέχρι και

του πρώτου εμπορικού αντιτύπου, σε συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια και τον/την τεχνικό χρωματικής επεξεργασίας εικόνας ή τον/την τεχνικό ρύθμισης εικόνας του κινηματογραφικού ή τηλεοπτικού έργου.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι η κατανόηση του πολύπλευρου ρόλου ενός/μιας διευθυντή/-τριας φωτογραφίας σε μια παραγωγή. Τον ρόλο αυτόν μπορούν αναλάβουν μετά κάποια χρόνια εργασίας, με ιεραρχική εξέλιξη, οι εκπαιδευόμενοι/-ες.

2.4.A.3 | ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΕ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΟ ΕΡΓΟ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αναλύει όλες τις πτυχές της διεύθυνσης φωτογραφίας σε ένα ασπρόμαυρο έργο, το οποίο αποτελεί μια ιδιαίτερη παραγωγή. Ωστόσο, στην ιστορία του κινηματογράφου αλλά και της φωτογραφίας, διαπιστώνεται πως το ασπρόμαυρο «ήρθε» ως «αναγκαστική τεχνολογία», αφού όλοι οι εφευρέτες της εποχής καταγράφουν τη μεγάλη τους απογοήτευση για την ασπρόμαυρη αποτύπωση, που διαφέρει, ασφαλώς, από αυτήν που βλέπει το ανθρώπινο μάτι, την έγχρωμη. Κι ενώ όλα έδειχναν πως τα ασπρόμαυρα έργα ήταν καθαρά τεχνολογική ανάγκη μέχρι την έλευση της τεχνολογίας που θα υποστήριζε τα έγχρωμα, η ιστορία αποδεικνύει πως η απάντηση των Γερμανών κινηματογραφιστών, που δεν μπορούσαν οικονομικά να αντεπεξέλθουν στις ακριβές παραγωγές του Χόλιγουντ, ανέπτυξε ένα ξεχωριστό καλλιτεχνικό ρεύμα, τον γερμανικό εξπρεσιονισμό. Εκεί, όλα είναι ασπρόμαυρα και ως εκ τούτου όλη η καλλιτεχνική αφήγηση βασίζεται στους φωτισμούς και τις σκιές που δημιουργούν και, γενικότερα, στην καλλιτεχνική αξία της μορφής ως συμβολικού στοιχείου.

Η απόφαση πλέον για το αν ένα έργο θα είναι έγχρωμο ή ασπρόμαυρο δεν αφορά το κόστος της παραγωγής, αλλά το αν το θέμα της ταινίας μπορεί να εκφραστεί καλύτερα στην ασπρόμαυρη ή στην έγχρωμη εκδοχή του.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν διεξοδικά όλα τα είδη των ασπρόμαυρων ταινιών –εκτός από την πρώιμη περίοδο του κινηματογράφου που ήταν η μόνη επιλογή– και αναπαριστούν σκηνές ή και κάποιο αισθητικό ύφος, με έμφαση στις σκιές και τα γεωμετρικά μοτίβα που δημιουργεί ο φωτισμός.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων πάνω στον φωτισμό, που εφαρμόζεται πιο δημιουργικά στα ασπρόμαυρα οπτικοακουστικά έργα.

2.4.A.4 | ΟΙ ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΛΕΤΕΣ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Με τις χρωματικές παλέτες της ταινίας ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα. Αν και ανήκει στο στάδιο της προπαραγωγής, αποτελεί ιδιαίτερη εργασία, αφού, στην ουσία, με τις επιλογές των χρωμάτων «ντύνονται» χαρακτήρες, σκηνικά και, γενικά, όλη η ατμόσφαιρα του έργου. Γι' αυτό και αποτελεί ξεχωριστή υποενότητα. Το χρώμα είναι αυτό που καθορίζει το ύφος όλης της ταινίας, αλλά και τον χαρακτήρα των πρωταγωνιστών/-τριών. Αναλύονται η διαχείριση του χρώματος (το χρώμα ως

αντικείμενο), οι χαρακτήρες/ηθοποιοί που είναι πλαισιωμένοι με συγκεκριμένα χρώματα και το πώς αυτά υποδηλώνουν στοιχεία του χαρακτήρα τους, η απουσία του χρώματος, το χρώμα που πρέπει να είναι κυρίαρχο σε όλη την ταινία ή το χρώμα που κυριαρχεί σε συγκεκριμένες σκηνές της ταινίας.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν τις χρωματικές παλέτες που συνοδεύουν χαρακτηριστικές ταινίες όπου το χρώμα λειτουργεί ως στοιχείο της αφήγησης, όπως (ενδεικτικά) *Kill Bill*, *Γυναίκες στα πρόθυρα νευρικής κρίσης*, *Οδύσσεια του διαστήματος*, *The Matrix*, *The Truman Show*, *American Beauty*, *Pulp Fiction* κ.ά. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με τη δημιουργία χρωματικών παλετών για τις δικές τους εργασίες ή με το πώς θα μπορούσαν να αλλάξουν τη χρωματική παλέτα μιας υπάρχουσας ταινίας και συγκρίνουν τα αποτελέσματα.

Σκοπός της σημαντικής αυτής υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κριτική σκέψη απέναντι στον σχεδιασμό των χρωματικών παλετών των ταινιών και να μπορούν να σχεδιάζουν οι ίδιοι/-ες χρωματικές παλέτες για μελλοντικές ταινίες.

2.4.A.5 | ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΕ ΕΓΧΡΩΜΟ ΕΡΓΟ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αφορά τη διεύθυνση φωτογραφίας σε έγχρωμο έργο και έρχεται ως συνέχεια της προηγούμενης. Αφού πρώτα οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν πειραματιστεί και εξοικειωθεί με τη σύνθεση του κάδρου μέσα από τις φόρμες και τα σχήματα που δημιουργούν οι φωτισμοί σε ένα ασπρόμαυρο έργο, τώρα καλούνται να αντιμετωπίσουν από τη θέση του/της διευθυντή/-τριας φωτογραφίας μια σύντομη ιστορία, ολόκληρη ή μόνο κάποιες σύνθετες σκηνές, που θα εμπεριέχουν και κάποια εφέ (τα οποία θα εξεταστούν στην επόμενη υποενότητα). Ως διευθυντές/-τριες φωτογραφίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να διαχειριστούν όλα τα στάδια των εργασιών που απορρέουν από τη θέση τους, όπως αυτά περιγράφονται στη σχετική υποενότητα της παρούσας μαθησιακής ενότητας. Η κινηματογράφηση μπορεί να γίνει παράλληλα με την ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» προκειμένου να υπάρξει ο απαιτούμενος χρόνος για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αφού πρώτα μελετήσουν σκηνές ταινιών βραβευμένων διευθυντών/-τριών φωτογραφίας, καλούνται να οπτικοποιήσουν ένα σύντομο σενάριο, να δημιουργήσουν το συνοδευτικό storyboard (όπου εκεί θα πρέπει να καταγράψουν τις τελικές τους αποφάσεις για το πώς θα πρέπει να γυριστεί κάθε σκηνή), να καταγράψουν τον εξοπλισμό και να κινηματογραφήσουν τις σκηνές όπως ακριβώς αποτυπώνονται στο storyboard και χωρίς καμία αλλαγή.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να μπορούν να οργανώνουν εξαρχής τη διεύθυνση φωτογραφίας μιας ταινίας μικρού μήκους, να επιλύουν σύνθετα προβλήματα κινηματογράφησης αλλά και να υιοθετούν κριτική στάση κατά τη δημιουργία ενός νέου οπτικοακουστικού έργου.

2.4.A.6 | ΤΑ ΕΦΕΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην εκμάθηση των τεχνικών εφέ που χρησιμοποιούνται, κυρίως, στον κινηματογράφο, αλλά και σε οπτικοακουστικές παραγωγές που χρειάζονται ειδικές τεχνικές λήψης, όπως τα διαφημιστικά σποτ.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται σε λήψεις με φίλτρα που εφαρμόζονται πάνω στον φακό της κάμερας, όπως το πολωτικό φίλτρο, που δίνει έντονους ουρανοί, η σειρά φίλτρων ND, που δίνει τη δυνατότητα να πραγματοποιούνται λήψεις με ανοικτά διαφράγματα και, ως εκ τούτου, να έχουμε πλάνα με μικρό βάθος πεδίου. Αναλύουν την τεχνική «αμερικανική νύχτα» (day for night) και πειραματίζονται με αντίστοιχες λήψεις. Η τεχνική αυτή πήρε το όνομά της από την ομώνυμη ταινία του Truffaut *Αμερικανική νύχτα*. Σε αυτήν, ο Pierre-William Glenn, ο διευθυντής φωτογραφίας της ταινίας, προσάρμοσε ένα ειδικό φίλτρο στον φακό, με αποτέλεσμα όλες οι σκηνές που γυρίστηκαν πρώι να φαίνονται νυχτερινές.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν τις ιδιαιτερότητες που έχουν οι λήψεις σε περιβάλλον green screen και το πώς αυτές πρέπει να φωτίζονται για να υπάρχει σωστό αποτέλεσμα όταν θα συνενωθούν τα πλάνα που είναι γυρισμένα σε green screen με το τελικό περιβάλλον στο οποίο διαδραματίζεται η σκηνή. Προτεινόμενη άσκηση είναι να γυριστεί μια σκηνή (π.χ. ένας άνθρωπος περπατά το δειλινό) σε περιβάλλον green screen, η οποία θα πρέπει να φωτιστεί κατάλληλα. Αφότου γυρίσουν τη σκηνή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μοντάρουν το υλικό και, στη συνέχεια, αξιολογούν το τελικό αποτέλεσμα.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τεχνικές και εφέ που χρησιμοποιούνται πολύ συχνά στις οπτικοακουστικές παραγωγές.

2.4.A.7 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΧΡΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ

Με τη διαχείριση χρώματος στο στάδιο της μεταπαραγωγής ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα. Η διαφορά μιας καλής ταινίας από μια εξαιρετική ταινία βρίσκεται στο στάδιο της μεταπαραγωγής. Ακόμη και όταν τελειώσει το στάδιο του μοντάζ, υπάρχει μια επιπλέον διαδικασία, ίσως η πιο σημαντική σε αυτό το στάδιο, που είναι η επεξεργασία του χρώματος. Αυτή δεν αφορά μόνο τις απαιτούμενες χρωματικές διορθώσεις που κάνει το color correction για να έχουν τα πλάνα αισθητική συνοχή, αλλά και την επιλογή των αποχρώσεων και την τελειοποίηση κάθε εικόνας (πλάνου) ως προς την υφή και τις λεπτομέρειές της, που γίνεται με το color grading. Ο/Η διευθυντής/-τρια φωτογραφίας πολύ συχνά με τον/την colorist βελτιώνουν τη χρωματική γκάμα όλης της ταινίας.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν, διά της ανάλυσης σκηνών από τον διεθνή αλλά και τον ελληνικό κινηματογράφο, να αναγνωρίζουν τις διαφορές μεταξύ του color correction, που αφορά τις γενικές διορθώσεις του υλικού που έχει ολοκληρώσει το μοντάζ, όπως τις χρωματικές και φωτιστικές αποκλίσεις, ανομοιογένειες μεταξύ πλάνων κ.λπ., και του color grading. Στο color grading, οι επεμβάσεις αφορούν

τη δημιουργία της ατμόσφαιρας του έργου και σημειακές επεμβάσεις (όπως γίνεται με τις μάσκες στον σκοτεινό θάλαμο της φωτογραφίας), που μπορούν να φωτίσουν ένα σημείο του πλάνου για να το αναδείξουν ή να σκοτεινιάσουν ένα άλλο για να μην τραβά την προσοχή των θεατών.

Σκοπός της υποενότητας είναι η κατανόηση των τεχνικών που μπορούν να βελτιώσουν, στο στάδιο της μεταπαραγωγής, την εικόνα και να δώσουν ένα εξαιρετικό αποτέλεσμα σε ένα οπτικοακουστικό έργο, ενώ συνιστάται ιδιαίτερα εκπαιδευτική επίσκεψη των εκπαιδευομένων σε ειδικά εργαστήρια μεταπαραγωγής εικόνας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Herbert, Z. (1999). *Εφαρμοσμένη αισθητική στην τηλεόραση και τον κινηματογράφο*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. Καβάγιας, Γ. (2005). *Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
3. Ραφαηλίδης, Β. (1992). *Στοιχειώδης αισθητική*. Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου.

Συμπληρωματικές

1. Cinema Palettes. *Cinema Palettes*. Retrieved October 1, 2023, from: <https://cinema-palette.web.app/>
2. Film Riot. *Color Grading 101 – Everything you need to know*. Retrieved October 1, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=pAh83khT1no>

2.4.B • ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις δυναμικές, σύγχρονες και εξελισσόμενες τεχνικές καταγραφής και προβολής οπτικοακουστικού υλικού μέσω σύγχρονων καμερών εξειδικευμένης χρήσης, εξειδικευμένου εξοπλισμού (VR γυαλιά, 3D γυαλιά κ.ά.) και διαφορετικών εφαρμογών στον Η/Υ και στο Διαδίκτυο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις βασικές πρακτικές και αισθητικές έννοιες της δημιουργίας έργων με τα εν λόγω σύγχρονα μέσα. Ειδικότερα, γίνεται εισαγωγή στα διαφορετικά είδη και τους ποικίλους τρόπους καταγραφής του οπτικοακουστικού υλικού μέσω των σύγχρονων καμερών, όπως είναι οι κάμερες καταγραφής δράσεων (action cameras), οι στερεοσκοπικές και αυτές των 360 μοιρών. Γίνεται αναφορά στον τρόπο λειτουργίας τους και τις διαφορετικές ανάγκες λήψης που προκύπτουν από την καταγραφή συγκεκριμένων θεμάτων. Ακόμη, η ενότη-

τα καλύπτει τις βασικές αρχές των νέων εξειδικευμένων τεχνολογιών, την κατανόηση των απαραίτητων προεπιλογών, τις μεθόδους λήψης, επεξεργασίας και χειρισμού του ψηφιακού οπτικοακουστικού υλικού, καθώς και τον απαραίτητο εξοπλισμό. Τέλος, γίνεται αναφορά στους τρόπους παρουσίασης και αποστολής του οπτικοακουστικού υλικού, όπως είναι το live streaming, οι VR περιηγήσεις μέσω διαδικτυακών εφαρμογών, καθώς και οι προβολές στερεοσκοπικών οπτικοακουστικών έργων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εξηγούν τους όρους και τις έννοιες που αναφέρονται στις κάμερες εξειδικευμένων λήψεων και στη διαχείριση του οπτικοακουστικού υλικού,
- Διατυπώνουν τις βασικές προεπιλογές και τις διαδικασίες που αφορούν την καταγραφή του οπτικοακουστικού υλικού μέσω συγκεκριμένων καμερών,
- Απαριθμούν τα είδη των καμερών ειδικών λήψεων,
- Διερευνούν τις δυνατότητες του εξοπλισμού και των λογισμικών που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για την προβολή και διανομή του οπτικοακουστικού υλικού,
- Προετοιμάζουν τον εξοπλισμό των ειδικών λήψεων,
- Χειρίζονται διαφορετικά είδη καμερών και ποικίλα εξειδικευμένα λογισμικά για τη δημιουργία οπτικοακουστικών έργων,
- Παρουσιάζουν τις διαφορετικές εφαρμογές προβολής και διανομής του οπτικοακουστικού υλικού στο Διαδίκτυο (live streaming, VR περιήγηση σε χώρους, στερεοσκοπικές παρουσιάσεις),
- Χρησιμοποιούν τον κατάλληλο εξοπλισμό ανάλογα με το θέμα τους,
- Εφαρμόζουν τις απαιτούμενες ψηφιακές τεχνικές για την επεξεργασία και παρουσίαση του οπτικοακουστικού έργου,
- Μελετούν τις διαδικασίες παραγωγής των οπτικοακουστικών έργων και των συστημάτων προβολής και διανομής μέσα από ερευνητικές διαδικασίες,
- Αποφασίζουν τον τρόπο καταγραφής και παρουσίασης του έργου τους σύμφωνα με το θέμα, το ύψος, την αισθητική και το είδος της διάδρασης που θέλουν να επιτύχουν με τον θεατή,
- Ενσωματώνουν στο έργο τους τις καινοτομίες και τις σύγχρονες τάσεις των νέων τεχνολογιών,
- Υιοθετούν κριτική σκέψη απέναντι στα νέα τεχνολογικά επιτεύγματα των καμερών και στις πολύπλευρες τεχνικές δημιουργίας των οπτικοακουστικών έργων και των διαδραστικών διαδικτυακών περιβαλλόντων,
- Αξιολογούν τις επιδράσεις της τεχνολογικής εξέλιξης στην καταγραφή συγκεκριμένων θεμάτων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Νέες τεχνολογίες / Τέχνες νέων μέσων/new media art / Επαυξημένη πραγματικότητα/Augmented reality (AR) / Εικονική πραγματικότητα/Virtual reality (VR) / Μεικτή πραγματικότητα/Mixed reality (MR) / Διαδραστικός κινηματογράφος / Διαδραστικά οπτικοακουστικά έργα / Τεχνητή νοημοσύνη (AI) / Βίντεο 360° / Εμβύθιση / Live streaming / Interactive media.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (4), Σύνολο (6).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (AUGMENTED REALITY, AR)
2	ΕΙΚΟΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (VIRTUAL REALITY, VR)
3	ΜΕΙΚΤΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (MIXED REALITY, MR)
4	ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ
5	ΖΩΝΤΑΝΗ ΡΟΗ (LIVE STREAMING) ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ
6	ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΜΕ ΚΑΜΕΡΕΣ 360°, ΜΕ ACTION ΚΑΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ
7	ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ (AI) ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.4.B.1 | ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (AUGMENTED REALITY, AR)

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στους όρους και τις τεχνικές των σύγχρονων νέων τεχνολογιών, με σκοπό να μπορούν να ενσωματώνουν στο έργο τους τις καινοτομίες και τις σύγχρονες τεχνολογίες.

Η Επαυξημένη Πραγματικότητα (Augmented Reality-AR) αποτελεί μια διαφορετική «πραγματικότητα», στην οποία εικονικά αντικείμενα (εικόνες, βίντεο ή τρισδιάστατα μοντέλα) εισάγονται στο περιβάλλον του πραγματικού κόσμου. Ενισχύει την αντίληψή μας για το φυσικό περιβάλλον, προσθέτοντας ψηφιακά στοιχεία σε αυτό.

Γίνεται παρουσίαση των συσκευών (smartphone, tablet, γυαλιών AR ή ακουστικών) μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η εμπειρία της επαύξησης. Παρουσιάζονται οι εφαρμογές που σχετίζονται με το βίντεο. Με τη χρήση smartphone ή γυαλιών AR, μπορούν να σαρωθούν αντικείμενα ή δείκτες στο βίντεο, ενεργοποιώντας πρόσθετες πληροφορίες, γραφικά κ.ά. Στο μάρκετινγκ και τα βίντεο προϊόντων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να επιτρέψει στους θεατές να αλληλεπιδράσουν με εικονικά τρισδιάστατα μοντέλα προϊόντων. Στα εκπαιδευτικά βίντεο, μπορεί να βελτιώσει τη μαθησιακή εμπειρία προσφέροντας πρόσβαση σε συμπληρωματικό υλικό (κουίζ, βίντεο ή

τρισδιάστατα μοντέλα) για εμβάθυνση στο γνωστικό αντικείμενο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρουσιάζουν άλλες εφαρμογές μέσω ερευνητικών διαδικασιών.

Γίνεται σύγκριση μεταξύ του AR βάσει δείκτη (Marker-based AR) και του AR χωρίς δείκτη. (Markerless AR). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να δημιουργήσουν το δικό τους AR μέσα από διαφορετικά προγράμματα και εφαρμογές (Artivive, Unity 3D, Vuforia, Adobe Aero κ.ά.).

Η παρούσα υποενότητα συντελεί στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που ο/η σύγχρονος/-η εικονολήπτης/-τρια οφείλει να κατέχει για να αντιμετωπίζει τις νέες προκλήσεις που δημιουργεί η AR τεχνολογία, ενσωματώνοντας δημιουργικά και διαδραστικά εργαλεία στην εργασία του/της.

2.4.B.2 | ΕΙΚΟΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (VIRTUAL REALITY, VR)

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στους όρους και τις τεχνικές της εικονικής πραγματικότητας, με σκοπό να μπορούν να ενσωματώνουν στο έργο τους τις καινοτομίες και τις σύγχρονες τεχνολογίες. Αποσαφηνίζεται ο όρος Εικονική Πραγματικότητα (VR), που αναφέρεται σε ένα αλληλεπιδραστικό, τρισδιάστατο περιβάλλον, όπου όλα τα στοιχεία του είναι δημιουργημένα μέσα στον υπολογιστή. Ο/Η χρήστης/-τρια εμβυθίζεται σε αυτό, έχοντας διαφορετικές οπτικοακουστικές και συναισθητικές εμπειρίες. Στα πλήρως εμβυθιστικά περιβάλλοντα, η πλοήγηση απαιτεί μηχανισμούς παρακολούθησης των κινήσεων του βλέμματος και του σώματος του θεατή. Στη συνέχεια, αυτές οι συντεταγμένες μεταφέρονται στον εικονικό κόσμο και μεταφράζονται σε αλλαγές οπτικής γωνίας και θέσης μέσα στον εικονικό κόσμο.

Γίνεται παρουσίαση των συσκευών (κάσκες, γυαλιά εικονικής πραγματικότητας, γάντια κ.λπ.) που μέσω αισθητήρων επιτρέπουν στους χρήστες/-τριες να αλληλεπιδρούν και να εξερευνούν το περιβάλλον, σαν να είναι φυσικά παρόντες/-ούσες. Γίνεται επισκόπηση των διαφορετικών κατηγοριών λογισμικών και πλατφορμών για διαφορετικές εφαρμογές (ψυχαγωγία, παιχνίδια εκπαίδευση, μάρκετινγκ κ.ά.).

Επίσης, εντοπίζονται οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για να λειτουργήσει η εικονική πραγματικότητα, όπως ακριβής σχεδίαση ρεαλιστικών περιβαλλόντων, υψηλής ανάλυσης γραφικά, υψηλός ρυθμός ανανέωσης της εικόνας (frames per second), ήχος με κατεύθυνση και βάθος που να περιβάλλει τον χρήστη (surround sound) κ.ά.

Η υποενότητα συντελεί στην απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιμετωπίζουν επιτυχώς τις νέες προκλήσεις που δημιουργεί η VR τεχνολογία, ενσωματώνοντας δημιουργικά και διαδραστικά εργαλεία στην εργασία τους.

2.4.B.3 | ΜΕΙΚΤΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (MIXED REALITY, MR)

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στους όρους και τις τεχνικές της μεικτής πραγματικότητας, με σκοπό να ενσωματώνουν στο έργο τους τις

καινοτομίες και τις σύγχρονες τεχνολογίες. Αποσαφηνίζεται ο όρος Μεικτή Πραγματικότητα (MR), ο οποίος αναφέρεται σε ένα αλληλεπιδραστικό περιβάλλον που όχι μόνο επικαλύπτει, αλλά και ενσωματώνει εικονικά αντικείμενα στον πραγματικό κόσμο. Ο όρος μεικτή πραγματικότητα μερικές φορές αναφέρεται σε έναν συνδυασμό που περιλαμβάνει VR, AR και «αντικειμενική» πραγματικότητα (Real Reality, RR).

Τα έργα αυτά συχνά δημιουργούν ολόκληρα περιβάλλοντα στον πραγματικό χώρο, όπου ο/η χρήστης/-τρια, εφοδιασμένος/-η με ειδικό εξοπλισμό, έχει την ψευδαισθητική εμπειρία ενός τρισδιάστατου εικονικού σύμπαντος, οπτικού και ηχητικού, υπό τη μορφή ολογραμμάτων, που μπορεί να το μεταβάλλει μέσω της διάδρασης. Γίνονται έρευνες πάνω στον εξοπλισμό όπως τα «έξυπνα γυαλιά», τα οποία θα προβάλλουν μια οθόνη/εικόνα μπροστά στα μάτια των χρηστών, επιτρέποντάς τους/τες να παίζουν παιχνίδια, να παρακολουθούν εκπομπές κ.ά. Γίνεται αναφορά σε διαφορετικές ερευνητικές εφαρμογές, όπως το HoloLens, που εμφανίζει ολογράμματα βασισμένα στη μεικτή πραγματικότητα, ή το Holoportation, μια νέα 3D τεχνολογία που σκανάρει ένα άτομο, δημιουργεί το ολόγραμμά του και το «τηλεμεταφέρει» στον χώρο κάποιου άλλου, δημιουργώντας την εντύπωση ότι βρίσκονται στον ίδιο χώρο και αλληλεπιδρούν.

Η υποεπνότητα συντελεί στην απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιμετωπίζουν τις νέες προκλήσεις που δημιουργεί η VR τεχνολογία, ενσωματώνοντας δημιουργικά και διαδραστικά εργαλεία στην εργασία τους.

2.4.B.4 | ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Η παρούσα υποεπνότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον διαδραστικό κινηματογράφο, με σκοπό να κατανοήσουν την εξέλιξη του κινηματογράφου μέσα από την παρουσίαση παραδειγμάτων και ερευνητικών διαδικασιών. Ο διαδραστικός κινηματογράφος είναι μια υβριδική μορφή, που συνδυάζει τα χαρακτηριστικά του κινηματογράφου και των βιντεοπαιχνιδιών. Αναφέρεται σε μια μορφή κινηματογραφικής δημιουργίας ή αφήγησης όπου το κοινό έχει τη δυνατότητα να αλληλεπιδρά με την αφήγηση με διάφορους τρόπους, διαμορφώνοντας την πορεία της ιστορίας ή την εμπειρία θέασης. Συχνά, απαιτεί πολύπλοκο σενάριο και προγραμματισμό. Σε αντίθεση με τις παραδοσιακές γραμμικές ταινίες, ο διαδραστικός κινηματογράφος επιτρέπει στους/στις θεατές/-τριες να συμμετέχουν ενεργά, συχνά παίρνοντας αποφάσεις που επηρεάζουν την πλοκή, τις ενέργειες των χαρακτήρων ή την κατεύθυνση της ιστορίας.

Παρουσιάζονται οι διαδραστικές δυνατότητες αυτού του είδους (οι αφηγήσεις που διακλαδώνονται, τα σημεία απόφασης σε διάφορες στιγμές της ιστορίας, το περιεχόμενο που εμπλουτίζεται από τον χρήστη, η αλληλεπίδραση σε πραγματικό χρόνο, η ελευθερία εξερεύνησης διαφορετικών πτυχών της ιστορίας ή ενασχόλησης με χαρακτήρες κ.ά.). Παρουσιάζονται παραδείγματα από τις σύγχρονες διαδραστικές

αίθουσες προβολής ταινιών (4D cinema), όπου το κοινό μπορεί να φοράει 3d γυαλιά, να ακούει ήχους surround και να συμβαίνουν πραγματικά γεγονότα μέσα στην αίθουσα προβολής ανάλογα με τη δράση (καρέκλες που κουνιούνται, μυρωδιές, σταγόνες νερού ή ομίχλη κ.ά.).

Η αυξανόμενη ζήτηση για επαγγελματίες που μπορούν να συνεργαστούν για να δημιουργήσουν ελκυστικές και καθηλωτικές διαδραστικές κινηματογραφικές εμπειρίες αυξάνονται. Η υποεπνότητα συντελεί στην απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στη μελλοντική τους εργασία, να είναι ικανοί/-ές να επιδιώξουν συνεργασίες και περαιτέρω ευκαιρίες καριέρας στους εν λόγω αναδυόμενους τομείς, επεκτείνοντας τους δημιουργικούς τους ορίζοντες.

2.4.B.5 | ΖΩΝΤΑΝΗ ΡΟΗ (LIVE STREAMING) ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπνότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές και πρακτικές για τη δημιουργία ζωντανής ροής βίντεο (live streaming) στο Διαδίκτυο, ώστε να δημιουργηθεί σύνδεση με το κοινό σε πραγματικό χρόνο.

Γίνεται κατηγοριοποίηση στις διάφορες πλατφόρμες (Facebook Live κ.ά.), ώστε να επιλεγεί η καταλληλότερη για το συγκεκριμένο κοινό-στόχο και το περιεχόμενο του βίντεο.

Συνοψίζεται η διαδικασία σχεδιασμού και οργάνωσης περιεχομένου με σαφήνεια ως προς το τι θα παρουσιαστεί. Γίνεται αναφορά στη σημασία ελέγχου και καλής λειτουργίας του εξοπλισμού (κάμερας, μικροφώνου, σύνδεση Διαδικτύου) αλλά και της επιλογής χώρου, καλά φωτισμένου και ηχομονωμένου, ώστε να αναδεικνύεται το περιεχόμενο της ζωντανής ροής. Παρά τις προετοιμασίες, ενδέχεται να προκύψουν τεχνικά προβλήματα. Γι' αυτό χρειάζεται ψυχραιμία και πιθανόν τεχνική υποστήριξη από κάποιον/-α ειδικό.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις διαδικασίες live streaming σε διαφορετικές πλατφόρμες, επιλέγοντας τα κατάλληλα κουμπιά και προσθέτοντας τους κατάλληλους τίτλους, περιγραφές, προσαρμογές στις ρυθμίσεις απορρήτου κ.λπ., που πιθανόν να ζητηθούν. Κατά τη διάρκεια της ζωντανής μετάδοσης, παρουσιάζονται οι τρόποι ενθάρρυνσης του κοινού για αλληλεπίδραση (σχόλια, ερωτήσεις, συζητήσεις και ενθάρρυνση για like, share κ.λπ.).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διακρίνουν τους τρόπους προώθησης, όπως ανακοινώσεις της επερχόμενης ζωντανής ροής σε άλλες πλατφόρμες, hashtag κ.ά., με στόχο την προσέλκυση των θεατών. Επιπλέον, αναφέρονται οι διαδικασίες αποθήκευσης και αρχειοθέτησης των αρχείων ανάλογα με την πλατφόρμα, καθιστώντας το υλικό προσβάσιμο για μεταγενέστερη προβολή.

Η ζωντανή ροή μπορεί να είναι μια πολύτιμη προσθήκη στη στρατηγική βίντεο περιεχομένου, παρέχοντας την ευκαιρία στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να εξοικειωθούν με τις διαδικασίες ζωντανής λήψης και διαχείρισης βίντεο, καθώς και διασύνδεσης με το κοινό με πιο άμεσο και προσωπικό τρόπο.

2.4.B.6 | ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΜΕ ΚΑΜΕΡΕΣ 360°, ΜΕ ACTION ΚΑΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις λήψεις και στην τεχνολογία των καμερών 360°, των action καμερών και των κινητών τηλεφώνων, αποσκοπώντας να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τα είδη αυτά και τις δυνατότητές τους.

Οι κάμερες 360° καταγράφουν μια πλήρη σφαιρική άποψη του περιβάλλοντός με τη χρήση πολλαπλών ευρυγώνιων φακών (παρουσιάζονται ορισμένες δημοφιλείς κάμερες), επιτρέποντας στους/στις θεατές/-τριες να αλληλεπιδρούν με το βίντεο, εξερευνώντας διαφορετικές γωνίες και προοπτικές του θέματος. Παρουσιάζονται οι δυνατότητες διαχείρισης βίντεο 360° μέσα στα εξειδικευμένα λογισμικά επεξεργασίας (Premiere Pro κ.ά.) και καταγράφονται οι πλατφόρμες προβολής που υποστηρίζουν βίντεο 360° (YouTube, Facebook). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ελέγχουν τα μεταδεδομένα του βίντεο, ώστε να έχουν ρυθμιστεί κατάλληλα για να ενεργοποιηθεί η εμπειρία προβολής 360°.

Γίνεται μια εισαγωγή στις λήψεις με κάμερες δράσης (action). Λόγω του μικρού μεγέθους τους, είναι ιδανικές για δραστηριότητες που απαιτούν γρήγορους ρυθμούς. Μπορούν να προσαρτηθούν σε κράνη, ποδήλατα ή ακόμη και κατοικίδια, παρέχοντας λήψεις δράσης με μοναδικές οπτικές γωνίες. Διαθέτουν ευρυγώνιους φακούς και, πολλές από αυτές, ενσωματωμένο σταθεροποιητή (stabilizer) για να μειώνουν το ανεπιθύμητο τρέμουλο στα πλάνα. Άλλες είναι αδιάβροχες χωρίς πρόσθετο περίβλημα, επιτρέποντας υποβρύχιες λήψεις, και άλλες προσφέρουν επιλογές υψηλού ρυθμού καρέ για προβολή βίντεο αργής κίνησης.

Παρουσιάζονται οι δυνατότητες λήψης των σύγχρονων smartphone, που διαθέτουν εντυπωσιακές κάμερες, καθιστώντας τα προσβάσιμα εργαλεία για τη λήψη βίντεο υψηλής ποιότητας (ανάλυσης 4K ή υψηλότερης). Διατίθενται διάφορες εφαρμογές για τη βελτίωση των λήψεων, προσφέροντας ρυθμίσεις χειροκίνητου ελέγχου. Πολλά έχουν ενσωματωμένο stabilizer για ομαλές λήψεις. Επίσης, παρουσιάζεται το πλήθος των αξεσουάρ (εξωτερικά μικρόφωνα, προσαρτήματα φακών και τρίποδα) που βελτιώνουν την ποιότητα του βίντεο των κινητών τηλεφώνων.

Σκοπός της υποενότητας είναι η απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι ικανοί/-ές να χειριστούν διαφορετικών ειδών κάμερες και να επιτύχουν κατάλληλες λήψεις ανάλογα με τις απαιτήσεις και τις προδιαγραφές του έργου.

2.4.B.7 | ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ (ΑΙ) ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις παρούσες αλλά και μελλοντικές εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης (artificial intelligence, AI), που μπορεί να αποδειχτεί πολύτιμο εργαλείο για τους εικονολήπτες/-τριες στην παραγωγή βίντεο. Γίνεται παρουσίαση, μέσα από ερευνητικές διαδικασίες, του πώς η τεχνητή

νοημοσύνη μπορεί να βοηθήσει στην εικονοληψία: μπορεί να αναβαθμίσει τις αυτοματοποιημένες προσαρμογές των ρυθμίσεων των καμερών, ώστε οι λήψεις να είναι καλύτερες σε ζωντανές εκδηλώσεις ή γυρίσματα με γρήγορα μεταβαλλόμενες συνθήκες φωτισμού, ή να αναλύσει το περιεχόμενο μιας σκηνής και να προσαρμόσει τις ρυθμίσεις της κάμερας, ώστε να ταιριάζουν με μια συγκεκριμένη διάθεση ή στιλ (αναπαράγοντας ένα κινηματογραφικό στιλ, εφαρμόζοντας μια συγκεκριμένη παλέτα χρωμάτων). Αναλύοντας τη σκηνή, μπορεί να προτείνει το βέλτιστο καδράρισμα. Επιτρέπει στις κάμερες να κάνουν αναγνώριση αντικειμένων και προσώπου, εντοπίζοντας και παρακολουθώντας τα μέσα σε μια σκηνή, διασφαλίζοντας ότι ο φακός εστιάζει σταθερά στο θέμα και ότι αυτό παρουσιάζεται σωστά. Μπορεί να σταθεροποιήσει τις λήψεις αφαιρώντας το ανεπιθύμητο κούνημα, με επαγγελματικά αποτελέσματα.

Τα εργαλεία επεξεργασίας βίντεο που βασίζονται σε AI μπορούν να βοηθήσουν στον εξορθολογισμό της διαδικασίας μετά την παραγωγή, αυτοματοποιώντας εργασίες (ταξινόμηση πλάνων, αυτόματη πρόσθεση μεταβάσεων, εφέ κ.ά.) και εξοικονομώντας χρόνο για τους δημιουργούς. Η αναγνώριση φωνής μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον έλεγχο των καμερών ή την ενεργοποίηση συγκεκριμένων ενεργειών με φωνητικές εντολές. Η AI μπορεί επίσης να δημιουργήσει ρεαλιστικά εικονικά φόντα, χωρίς να χρειαστεί να στηθούν φυσικά σκηνικά. Γίνεται αναφορά στην κάμερα matterport, που φωτογραφίζει και παράλληλα, χρησιμοποιώντας την τεχνητή νοημοσύνη, δημιουργεί την τρισδιάστατη κάτοψη του χώρου.

Σκοπός της υποεπάρκειας είναι η απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες, ενσωματώνοντας εργαλεία και τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης στις ροές εργασίας τους, να βελτιώσουν την ποιότητα της δουλειάς τους και να παραμείνουν ανταγωνιστικοί/-ές σε ένα τεχνολογικά συνεχώς εξελισσόμενο τοπίο.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Βασιλάκος, Α. (2008). *Ψηφιακές μορφές τέχνης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Βασιλειάδης, Γ. (2025). *Πρακτικός Οδηγός Social Media*. YouTube. Αθήνα: Εκδόσεις Δίαυλος.
3. Χαλκιά, Α. (2021). *Η διαχείριση συνεδρίων και επαγγελματικών εκδηλώσεων σε περιόδους κρίσεων. Το νέο ψηφιακό περιβάλλον των επαγγελματικών εκδηλώσεων*. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Δυτική Αττικής, ΜΠΣ «Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα στον Τουρισμό». Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από: https://polynoe.lib.uniwa.gr/xmlui/bitstream/handle/11400/4061/Chalkia_18040.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Συμπληρωματικές

1. Scoble, R. & Israel, S. (2016). *The Fourth Transformation: How Augmented Reality & Artificial Intelligence Will Change Everything*. California: Patrick Brewster Press.
2. Tricart, C. (2017). *Virtual Reality Filmmaking. Techniques & Best Practices for VR Filmmakers*. New York: Routledge.
3. Call360. (2022). *A Brief History of the 360-degree Cameras*. Retrieved October 1, 2023, from: https://www.call360.live/blog/a-brief-history-of-360-degree-cameras?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc&fbclid=IwAR0YmtcxOmrByPJo3QCIIIGD1NDS2kMNjRM5AmIbL1ZqXZ4w20ACZ9Y07yk0

2.4.Γ • ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι καταρτιζόμενοι/-ες το νομικό πλαίσιο που διέπει το επάγγελμα, τόσο από την πλευρά του/της δημιουργού και της κατοχύρωσης των πνευματικών του/της δικαιωμάτων, εφόσον ο/η εικονολήπτης/-τρια είναι δημιουργός πρωτότυπων έργων, όσο και από την πλευρά του/της επαγγελματία που καλείται στα έργα του/της να διαχειριστεί πλάνα στα οποία εικονίζονται τρίτα άτομα και, ειδικότερα, τις περιπτώσεις κατά τις οποίες απεικονίζονται παιδιά ή άτομα που ανήκουν σε ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, δηλαδή άτομα που προστατεύονται από τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (GDPR). Στην ενότητα αυτή, οι καταρτιζόμενοι/-ες γνωρίζουν το νομικό πλαίσιο που διέπει τα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών και τη διαδικασία κατοχύρωσης του έργου τους. Επιπλέον, μαθαίνουν πώς να ελέγχουν τους όρους πριν υπογράψουν συμβάσεις

ανάθεσης έργου όταν εργάζονται ως αυτοαπασχολούμενοι/-ες, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους όταν απασχολούνται ως μισθωτοί με σύμβαση εργασίας, αλλά και ενδεχόμενα δικαιώματα που έχουν βάσει συλλογικών συμβάσεων εργασίας ή συλλογικών συμφωνιών για τον καθορισμό της αμοιβής τους. Μαθαίνουν, επίσης, τους κανόνες για την προστασία προσωπικών δεδομένων των φυσικών προσώπων [GDPR] κατά την εικονοληψία σε δημόσιους χώρους, συλλαλητήρια και γεγονότα επικαιρότητας. Τέλος, μαθαίνουν να εφαρμόζουν τους δημοσιογραφικούς κανόνες δεοντολογίας (της ΕΣΗΕΑ και της ΕΦΕ)¹⁶ όταν καλύπτουν ανάλογα θέματα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τη διαδικασία κατοχύρωσης πνευματικού έργου,
- Ορίζουν τι είναι το συγγενικό δικαίωμα,
- Ελέγχουν και συντάσσουν συμβόλαια ανάθεσης έργου,
- Διακρίνουν τα πρωτογενή δικαιώματα ενός έργου,
- Ερμηνεύουν τον Ν. 2121/93,
- Εφαρμόζουν τη νομοθεσία κατά τη διάρκεια λήψης εικόνων,
- Εντοπίζουν καταχρηστικά άρθρα σε μια σύμβαση έργου ή σε μια ατομική σύμβαση εργασίας,
- Διακρίνουν το περιουσιακό από το ηθικό δικαίωμα,
- Διαχειρίζονται σύμφωνα με τον GDPR την εικόνα φυσικών προσώπων και, κυρίως, την εικόνα ευάλωτων και ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων κατά τη διάρκεια εικονοληψίας σε γεγονότα ειδησεογραφίας,
- Επιλύουν ζητήματα διαχείρισης προσωπικών δεδομένων (GDPR),
- Προσαρμόζουν τη στάση τους με γνώμονα τον σεβασμό του κοινωνικού συνόλου,
- Εφαρμόζουν τον Ν. 2121/93 για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας,
- Υιοθετούν στην εργασία τους, όταν καλύπτουν ανάλογα θέματα, τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (GDPR) αλλά και τους κανόνες δεοντολογίας της δημοσιογραφίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πνευματική ιδιοκτησία / Πνευματικό έργο / Ηθικό δικαίωμα / Περιουσιακό δικαίωμα / Συγγενικό δικαίωμα / Προσωπικά δεδομένα / Κώδικας δημοσιογραφικής δεοντολογίας / Κώδικας δεοντολογίας φωτορεπόρτερ.

16 Επειδή για την κάλυψη ειδησεογραφικών γεγονότων δεν υπάρχουν ξεχωριστοί κανόνες δεοντολογίας στις αντίστοιχες ενώσεις εικονοληπτών/-τριών όσον αφορά σε θέματα ειδησεογραφίας, θα πρέπει να τηρούνται οι κανόνες δεοντολογίας της Ένωσης Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ) και της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδας (ΕΦΕ).
Βλ.: <https://www.esiea.gr/> και <https://pressphoto-union.gr/>

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ Ν. 2121/1993 ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
2	ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΘΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ – ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΑΔΕΙΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ – ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ
3	ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
4	ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
5	ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
6	Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
7	ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΕΣΗΕΑ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΕΡ ΕΝΩΣΗΣ ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΕΡ ΕΛΛΑΔΑΣ
8	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ – ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Γ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ Ν. 2121/1993 ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τον Ν. 2121/1993 και τις βασικές έννοιές του. Με τον νόμο αυτό ρυθμίζονται τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, η προστασία τους, οι περιορισμοί τους και η διαδικασία κατοχύρωσης αυτών. Με την επισκόπηση του κειμένου του νόμου και επιλεγμένων γενικών διατάξεών του, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν την έννοια του έργου, αντιλαμβάνονται ότι στο ευρύτερο πλαίσιο του νόμου έργα αποτελούν και τα οπτικοακουστικά έργα και οι φωτογραφίες, ενώ εξοικειώνονται με τη βασική αρχή ότι με τη δημιουργία του έργου ο/η δημιουργός έχει δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, χωρίς να απαιτείται προηγούμενη διαδικασία κατοχύρωσης ή άλλη διατύπωση. Επιπλέον, διακρίνουν ότι τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του/της δημιουργού στο έργο τους περιλαμβάνουν τόσο το δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) όσο και το δικαίωμα προστασίας του δεσμού τους με το έργο (ηθικό δικαίωμα).

Αναλύεται η ειδική ρύθμιση των πνευματικών δικαιωμάτων σε έργα που δημιουργήθηκαν με τη σύμπραξη δύο (2) ή περισσότερων δημιουργών, τα οποία χαρακτηρίζονται ως έργα συνεργασίας, καθώς και σε έργα που δημιουργήθηκαν με αυτοτελείς συμβολές περισσότερων δημιουργών, με τον συντονισμό από ένα πρόσωπο, τα οποία αποτελούν συλλογικά έργα. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσεγγίζουν το ζήτημα της ρύθμισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας σε έργα που δημιουρ-

γούν εργαζόμενοι/-ες μισθωτοί στο πλαίσιο της σύμβασης εργασίας τους. Σημαντική είναι η πρόβλεψη του νόμου πως δημιουργός στα οπτικοακουστικά έργα θεωρείται ο/η σκηνοθέτης/-τρια.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την αναζήτηση των δημιουργών και των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας σε συγκεκριμένα έργα, όπως μια κινηματογραφική παραγωγή, ένα δίσκο μουσικής και ένα βιβλίο.

Σκοπός της υποενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που αφορούν το πλαίσιο της νομοθεσίας περί πνευματικών δικαιωμάτων στα οπτικοακουστικά έργα.

2.4.Γ.2 | ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΘΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ – ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΑΔΕΙΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ – ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τις εξουσίες που απορρέουν από το περιουσιακό και το ηθικό δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας. Το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στους/στις δημιουργούς ενδεικτικά την εξουσία (δικαίωμα) να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την εγγραφή και την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή των έργων τους με οποιοδήποτε μέσο και μορφή.

Το ηθικό δικαίωμα δίνει στον/στη δημιουργό ενδεικτικά την εξουσία της απόφασης για τον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο δημοσίευσης του έργου. Το ηθικό δικαίωμα είναι ανεξάρτητο από το περιουσιακό δικαίωμα και παραμένει στον/στη δημιουργό ακόμη και μετά τη μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος. Μπορεί δηλαδή ο/η δημιουργός, π.χ. σκηνοθέτης/-τρια μιας ταινίας, να απαγορεύσει την αναπαραγωγή του έργου του/της στο πλαίσιο μιας πολιτικής εκδήλωσης με την οποία δεν συμφωνεί, ακόμη κι αν έχει εκχωρήσει την εξουσία διανομής που υπάγεται στο περιουσιακό δικαίωμα σε τρίτο νομικό ή φυσικό πρόσωπο. Για την πληρέστερη κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των εξουσιών του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στην αναζήτηση περιπτώσεων απαγόρευσης δημοσίευσης-αναπαραγωγής από τον/τη δημιουργό, ενώ είχε ήδη μεταβιβάσει το περιουσιακό του/της δικαίωμα.

Το περιουσιακό δικαίωμα μπορεί να μεταβιβαστεί, ενώ το ηθικό δικαίωμα μεταβιβάζεται μόνο στους/στις κληρονόμους μετά τον θάνατο του/της δημιουργού, και μάλιστα με τη δέσμευση αυτοί/-ές να το ασκούν με βάση τη θέληση του/της δημιουργού.

Με συμβάσεις εκμετάλλευσης, ο/η δημιουργός μπορεί να μεταβιβάζει εξουσίες που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα. Με άδειες εκμετάλλευσης, μπορεί να επιτρέπει την άσκηση αυτών των εξουσιών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διακρίνουν τη διαφορά με την επισκόπηση τέτοιων συμβάσεων-αδειών, οι οποίες πρέπει να είναι έγγραφες.

Η υποενότητα είναι σημαντική, καθώς οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εντοπίζουν τις διαφορές μεταξύ του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος πάνω στα έργα που δημιουργούν.

2.4.Γ.3 | ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τον τρόπο ρύθμισης των πνευματικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της σύμβασης εργασίας. Στον νόμο ορίζεται ότι αρχικός/-ή δικαιούχος είναι ο/η μισθωτός/-ή δημιουργός· ωστόσο, στον/στην εργοδότη/-τρια μεταβιβάζονται, ακόμη και χωρίς ιδιαίτερη συμφωνία, οι εξουσίες του περιουσιακού δικαιώματος που είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση του σκοπού της σύμβασης εργασίας. Αυτό προβλέπεται και ειδικά για τα οπτικοακουστικά έργα και τις συμβάσεις ανάμεσα σε δημιουργούς και παραγωγούς. Υπάρχει επιπλέον ειδική πρόβλεψη για τα έργα που παράγονται από εργαζόμενους/-ες στο Δημόσιο ή σε ΝΠΔΔ στο πλαίσιο της εκτέλεσης των καθηκόντων τους: όλες οι εξουσίες του περιουσιακού δικαιώματος μεταβιβάζονται αυτοδίκαια στον εργοδότη (Δημόσιο ή ΝΠΔΔ).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται σε παραδείγματα συμβάσεων εργασίας στο πλαίσιο των οποίων ο/η μισθωτός/-ή δημιουργεί έργο πνευματικής ιδιοκτησίας. Κατά κανόνα, συμφωνείται η πλήρης εκχώρηση του περιουσιακού δικαιώματος στον/στην εργοδότη/-τρια οποιουδήποτε έργου παράγεται στο πλαίσιο της σύμβασης εργασίας. Επίσης, όταν αντικείμενο της εργασίας είναι η παραγωγή ορισμένου έργου πνευματικής ιδιοκτησίας, κατά κανόνα συμφωνείται σύμβαση έργου ή ανεξάρτητων υπηρεσιών, στο πλαίσιο της οποίας ισχύει η παραπάνω ρύθμιση του νόμου. Στις συμβάσεις εργασίας συνηθίζεται να περιλαμβάνονται σχετικοί όροι.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στη ρύθμιση του περιουσιακού δικαιώματος και τη μεταβίβασή του, ενώ είναι σημαντικό να συνειδητοποιήσουν ότι, ακόμη και σε αυτές τις περιπτώσεις, ο/η εργαζόμενος/-η ως μισθωτός/-ή δημιουργός δεν αποξενώνεται από το ηθικό δικαίωμα, το οποίο είναι αμεταβίβαστο.

Δεδομένου ότι θα κληθούν να υπογράψουν αντίστοιχες συμβάσεις στο πλαίσιο της εργασίας τους, η παρούσα μαθησιακή υποενότητα προετοιμάζει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, ώστε να είναι σε θέση να ελέγχουν τους όρους που θα τους προταθούν από τους/τις εργοδότες/-τριές τους.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις όσον αφορά τις συμβάσεις εργασίας και τα τυχόν καταχρηστικά άρθρα που μπορεί να φέρουν, καθώς επίσης και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που έχουν πάνω στα έργα που δημιουργούν.

2.4.Γ.4 | ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την κατοχύρωση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, τα οποία δεν υπόκεινται σε διατυπώσεις, δεν απαιτείται δηλαδή η τήρηση ορισμένης τυπικής διαδικασίας ή η πράξη ορισμένης αρχής για την αναγνώριση των δικαιωμάτων αυτών, σε αντίθεση με άλλα δικαιώματα, όπως στην περίπτωση της κατοχύρωσης του σήματος.

Ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας αναφέρει ενδεικτικά δύο (2) από τις πρακτικές που ακολουθούν οι δημιουργοί προκειμένου να έχουν απτά στοιχεία ότι αυτοί δημιούργησαν το έργο. Μία πρακτική είναι η κατάθεση του έργου σε συμβολαιογράφο. Η κατάθεση αυτή αποδεικνύει με βεβαιότητα τη χρονολογία παραγωγής του έργου, στοιχείο βέβαια που θα εκτιμηθεί ελεύθερα από το δικαστήριο σε περίπτωση δίκης περί προσβολής των δικαιωμάτων στο έργο αυτό. Άλλη πρακτική είναι η αποστολή συστημένης επιστολής με αποστολέα και παραλήπτη τον/την ίδιο/-ια τον/τη δημιουργό (ή και παραλήπτη/-τρια τρίτο), η φύλαξη της απόδειξης και η διατήρηση της συγκεκριμένης επιστολής με το έργο. Η επιστολή διατηρείται κλειστή μέχρι και την ενδεχόμενη αμφισβήτηση του έργου και, σε τέτοια περίπτωση, ανοίγεται από τον/τη δικαστή του αρμόδιου Δικαστηρίου. Ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας προτείνει την αποστολή δύο (2) τουλάχιστον τέτοιων επιστολών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναζητούν την ιστοσελίδα του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας, στην οποία προτείνονται και οι παραπάνω πρακτικές.

Η γνώση ότι ο/η δημιουργός έχει από τη στιγμή της δημιουργίας του έργου δικαιώματα σε αυτό είναι σημαντική κατά την άσκηση του επαγγέλματος από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, ώστε να είναι σε θέση, ακολουθώντας και ορισμένες από τις αποδεικτικές τεχνικές που προτείνονται, να προασπιστούν τα πνευματικά τους δικαιώματα σε έργα που δημιουργούν.

2.4.Γ.5 | ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν την έννοια των συγγενικών δικαιωμάτων. Με την κατοχύρωση των συγγενικών δικαιωμάτων παρέχεται προστασία στους/στις ερμηνευτές/-τριες-εκτελεστές/-τριες καλλιτέχνες/-ιδες, στους/στις παραγωγούς φορέων ήχου και εικόνας, καθώς και στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς. Επεκτείνεται δηλαδή η προστασία σε πρόσωπα εκτός από τους δημιουργούς. Τα δικαιώματα των προσώπων αυτών χαρακτηρίζονται ως συγγενικά, καθώς σχετίζονται-συγγενεύουν με την πνευματική ιδιοκτησία.

Ενδεικτικά, απαριθμούνται οι ερμηνευτές/-τριες-εκτελεστές/-τριες, στους/στις οποίους/-ες περιλαμβάνονται ηθοποιοί, μουσικοί, τραγουδιστές/-τριες, χορωδοί, χορευτές/-τριες, καλλιτέχνες/-ιδες κουκλοθέατρου, θεάτρου σκιών, θεάματος ποικιλιών (βαριετέ) ή ιπποδρόμου (τσέρκου). Για καθεμία από τις κατηγορίες συγγενικών δικαιούχων, αναγνωρίζονται συγγενικά δικαιώματα με διαφορετικό περιεχόμενο.

Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του/της δημιουργού δεν περιορίζονται από τα συγγενικά δικαιώματα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν πληρέστερα την έννοια των συγγενικών δικαιωμάτων με την αναζήτησή τους σε συγκεκριμένα έργα. Μπορούν να αναζητήσουν τα συγγενικά δικαιώματα σε τραγούδια ή και σε βιβλία προκειμένου να αντιληφθούν τη λειτουργία τους και σε σχέση με τα δικαιώματα των δημιουργών. Το παράδειγμα της δημιουργίας τραγουδιών είναι ενδεικτικό. Με τη δημιουργία του τραγουδιού, ο/η

συνθέτης και ο/η στιχουργός του έχουν πνευματικά δικαιώματα. Έπειτα, ο/η ερμηνευτής/-τρια, οι μουσικοί και η δισκογραφική εταιρεία έχουν συγγενικά δικαιώματα πάνω στη συγκεκριμένη εκτέλεση του τραγουδιού.

Η γνώση αυτή είναι απαραίτητη προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να σέβονται τα συγγενικά δικαιώματα κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους.

2.4.Γ.6 | Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (ΓΚΠΔ ή GDPR). Καθιερώνεται πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων των φυσικών προσώπων, το οποίο καταλαμβάνει και το πεδίο της επαγγελματικής δραστηριότητας των εικονοληπτών/-τριών. Γι' αυτό και οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον Κανονισμό. Στο πεδίο του Κανονισμού υπάρχουν οι επεξεργασίες προσωπικών δεδομένων για επαγγελματική και όχι για προσωπική χρήση.

Ήδη στον ΓΚΠΔ προβλέπεται ότι πρέπει να συμβιβάζονται οι κανόνες που διέπουν την ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης με το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η επεξεργασία αποκλειστικά για δημοσιογραφικούς σκοπούς δικαιολογεί παρεκκλίσεις ή εξαιρέσεις από ορισμένες διατάξεις του κανονισμού, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να συμβιβαστεί το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης και πληροφόρησης. Με το άρθρο 28 του εφαρμοστικού του Κανονισμού Ν. 4624/2019, ρυθμίζεται ειδικά η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για δημοσιογραφικούς σκοπούς, η οποία επιτρέπεται όταν αφορά θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος ή δεδομένα δημοσίων προσώπων, εφόσον βέβαια περιορίζεται στον αναγκαίο βαθμό.

Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων διέπει και το επάγγελμα του/της εικονολήπτη/-τριας, γι' αυτό και οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να γνωρίζουν τις σχετικές ρυθμίσεις και να τις υλοποιούν κατά την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας.

Η παρούσα υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), σε λήψεις που αφορούν ειδησεογραφικά γεγονότα.

2.4.Γ.7 | ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΕΣΗΕΑ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΕΡ ΕΝΩΣΗΣ ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΕΡ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τον Κώδικα Επαγγελματικής Ηθικής και Κοινωνικής Ευθύνης των δημοσιογράφων-μελών της ΕΣΗΕΑ, τους κανόνες δεοντολογίας των φωτορεπόρτερ και σχετικές οδηγίες προς τα μέλη της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδας. Οι αρχές που κατοχυρώνονται στα κεί-

μενα αυτά αφορούν την άσκηση δημοσιογραφίας και όχι τη συμμετοχή σε τηλεοπτικές ή κινηματογραφικές παραγωγές. Ωστόσο, είναι πολύ σημαντικές ως εξειδίκευση του δικαιώματος στην πληροφόρηση.

Με βάση τον Κώδικα Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ, οι φωτογραφίες και οι εικόνες πρέπει να χρησιμοποιούνται με ακρίβεια αλλά και σεβασμό της προσωπικότητας, της αξιοπρέπειας και του απαραβίαστου της ιδιωτικής ζωής κάθε πολίτη. Αντίστοιχες ρυθμίσεις περιέχονται και στον Κώδικα Δεοντολογίας των Φωτορεπόρτερ της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδας.

Στις Οδηγίες προς τα μέλη της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδας «Τα δικαιώματα των φωτορεπόρτερ κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους», αναλύεται η βασική διάκριση δημόσιου και ιδιωτικού χώρου. Η αναλυτική περιπτωσιολογία ευάλωτων προσώπων, που υπάρχει στις Οδηγίες, μπορεί να αξιοποιηθεί για τη διαμόρφωση υποθέσεων εργασίας, τις οποίες καλούνται να επιλύσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες. Ακόμη, δίνονται αναλυτικές οδηγίες για την αντιμετώπιση ενδεχόμενης έντασης με τις αστυνομικές αρχές. Επιπλέον, προτείνονται μέθοδοι ανωνυμοποίησης και επισημαίνεται η διαφοροποίηση ανάμεσα στη λήψη ορισμένης φωτογραφίας και τη δημοσίευσή της, η οποία αντιστοιχεί ακριβώς στην πρόβλεψη ότι στις ρυθμίσεις του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων υπάγεται μόνο η επαγγελματική επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και όχι η επεξεργασία για προσωπική χρήση.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κληθούν μελλοντικά στο επάγγελμά τους να συμμορφωθούν με τους παραπάνω κανόνες. Γι' αυτό και είναι σημαντικό να τους κατανοήσουν και να διαμορφώσουν αντίστοιχα τον τρόπο άσκησης των καθηκόντων τους.

2.4.Γ.8 | ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ – ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν τις αναγκαίες γνώσεις προκειμένου να αντιμετωπίζουν μια συνήθη πρακτική των αστυνομικών αρχών. Κατά την κάλυψη γεγονότων ιδιαίτερης σημασίας, είναι συχνό το φαινόμενο τα όργανα της τάξης να ζητούν τη διαγραφή υλικού στο οποίο έχουν καταγραφεί λεπτομέρειες όσων συνέβησαν.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να εξοικειωθούν με τέτοια περιστατικά προκειμένου να προστατεύσουν το έργο που επιτελούν. Η άσκηση του επαγγέλματός τους υπηρετεί το δικαίωμα της πληροφόρησης των πολιτών, που αποτελεί βασικό πυλώνα του δημοκρατικού πολιτεύματος. Κάθε παρεμπόδισή του πλήττει και τη δημοκρατική δομή της κοινωνίας, καθώς ενδέχεται να καταλήγει σε μη άσκηση ελέγχου επί των αρμόδιων αρχών.

Η σημασία της εικόνας ενός περιστατικού αναλύεται μέσα από τη συγκέντρωση ενδεικτικών πρόσφατων ειδήσεων, στις οποίες η λήψη φωτογραφιών και βίντεο από αυτόπτες μάρτυρες οδήγησαν στη διαλεύκανση εγκλημάτων, την απόδοση ευθυνών και την καταδίκη περιστατικών αδικαιολόγητης αστυνομικής βίας.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται πάνω στην ακόλουθη υπόθεση εργασίας: βιντεοσκοπούν μια διαδήλωση στο πλαίσιο της οποίας ξεσπούν επεισόδια που καταγράφουν και από την καταγραφή προκύπτει αδικαιολόγητη αστυνομική παρέμβαση και αδικαιολόγητη αστυνομική βία. Στην υπόθεση εργασίας μετά την κλιμάκωση της έντασης, όργανα της τάξης ζητούν να ελέγξουν ή και να διαγράψουν το υλικό που έχουν καταγράψει οι ίδιοι/-ες. Ένα τέτοιο αίτημα δεν θα πρέπει να γίνει δεκτό, καθώς υπερέχει το δικαίωμα πληροφόρησης του κοινού, ενώ ενδέχεται να έχουν καταγραφεί ποινικά αδικήματα και πειθαρχικά παραπτώματα που θα πρέπει να διερευνηθούν από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες για την ορθή εφαρμογή του νόμου κατά την εικονοληψία ειδησεογραφικών γεγονότων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ). *Κώδικας Επαγγελματικής Ηθικής και Κοινωνικής Ευθύνης των δημοσιογράφων-μελών της ΕΣΗΕΑ*. Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από: <https://www.esiea.gr/kodikas-deontologias/arxes-deontologias-dimosiografikoy/>
2. Ένωση Φωτορεπόρτερ Ελλάδας (ΕΦΕ). *Κανόνες δεοντολογίας των φωτορεπόρτερ*. Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από: <https://pressphoto-union.gr/ένωση-φωτορεπόρτερ-ελλάδας-κανόνες-δ/>
3. Καλλινίκου, Δ. (2021). *Πνευματική ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Συμπληρωματικές

1. Ν. 2121/1993. Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από: <https://opi.gr/vivliothiki/nomos-2121-1993/>
2. Ευρωπαϊκή Ένωση. (2016). *Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR)*. Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>
3. Ν. 4624/2019. Ανακτήθηκε από: https://www.dpa.gr/sites/default/files/2023-06/4624_2019%20με%20τροποποιήσεις.pdf
4. Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας. *Συνήθη ερωτήματα*. Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από: <https://opi.gr/gia-thn-pi/synithi-erotimata/>

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της υγιεινής και της ασφάλειας στους χώρους εργασίας, είτε πρόκειται για εξωτερικά γυρίσματα είτε για εσωτερικά (σε στούντιο), καθώς και για λήψεις όπου η κάμερα είναι «φορεμένη» στον κορμό του/της εικονολήπτη/-τριας κ.ά., δεδομένου ότι κάθε είδος εικονοληψίας έχει και άλλες συνθήκες εργασίας αλλά και άλλες προκλήσεις σε θέματα ασφάλειας. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τεχνικές προκειμένου να προστατεύουν τους εαυτούς τους από συνδεσμολογίες καλωδίων (φωτιστικών κ.λπ.) και από ατυχήματα που συμβαίνουν συχνά από την ηλεκτρική ενέργεια, κατά τις λήψεις πάνω σε γερανούς ή άλλα ανυψωτικά μηχανήματα και από τη θερμική καταπόνηση, ενώ μαθαίνουν επίσης και την ορθή διαχείριση του φωτισμού και του θορύβου κατά τη διάρκεια της εργασίας τους. Επιπλέον, μαθαίνουν να εντοπίζουν έγκαιρα πώς θα προστατεύονται από κάθε κίνδυνο που μπορεί να ενέχει ένα γύρισμα (κάλυψη φυσικών καταστροφών, φωτιές, συλλαλητήρια, δακρυγόνα, πολεμικές συγκρούσεις κ.ά.) και, γενικότερα, να αναγνωρίζουν τον τρόπο που οι εκάστοτε συνθήκες εργασίας επηρεάζουν την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Τέλος, μαθαίνουν πώς θα πρέπει να αντιμετωπίζουν κάθε περίπτωση ατυχήματος των ιδίων, αλλά και να προσφέρουν πρώτες βοήθειες σε τρίτους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Απαριθμούν τους κινδύνους που μπορούν να εμφανιστούν κατά τη διάρκεια ενός γυρίσματος σε εσωτερικό χώρο (στούντιο),
- Ορίζουν τους κανόνες υγείας και ασφάλειας του επαγγέλματός τους,
- Περιγράφουν με ποιους τρόπους μπορούν να προστατεύσουν πρώτα τον εαυτό τους και μετά τους γύρω τους σε κατάσταση ανάγκης,
- Εφαρμόζουν πρώτες βοήθειες στους/στις ίδιους/-ες ή σε τρίτους όταν αυτό κριθεί αναγκαίο,
- Διαχειρίζονται την έκθεσή τους στο κρύο και τις φυσικές καταστροφές,
- Προστατεύουν τους/τις ίδιους/-ες κατά τη διάρκεια λήψης με steady cam ή σε πλάνο με γεράνο,
- Σχεδιάζουν τον εξοπλισμό της ατομικής προστασίας τους ανάλογα με το θέμα που καλύπτουν,
- Αντιλαμβάνονται τους κινδύνους που ενέχουν οι λήψεις και η κάλυψη πλάνων εν μέσω φυσικών καταστροφών,
- Επιδεικνύουν άμεσα αντανakλαστικά όταν βρεθούν σε κίνδυνο (π.χ. επεισόδια σε συλλαλητήρια, δακρυγόνα κ.ά.),

- Ενθαρρύνουν τον εαυτό τους να χειρίζονται τον εξοπλισμό τους κατά τρόπο που να μην καταπονούν το σώμα τους,
- Εκτιμούν τις συνθήκες ενός γυρίσματος, εφαρμόζοντας πάντα τους κανόνες ασφαλείας,
- Υιοθετούν τους κανόνες ασφαλούς και ορθής χρήσης του ηλεκτρικού εξοπλισμού τους σε κάθε γύρισμα, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Υγεία και ασφάλεια / Μέσα ατομικής προστασίας / Φυσικοί κίνδυνοι / Πρώτες βοήθειες / Θερμική καταπόνηση / Φωτισμός και θόρυβος / Ψυχολογική ευεξία / Καινοτομίες στην εικονοληψία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ
2	ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
3	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
4	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑΣ
5	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΟΡΕΜΕΝΗ ΚΑΜΕΡΑ
6	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΘΕΡΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΠΟΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ
7	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΓΕΡΑΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΥΨΩΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
8	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΟΡΥΒΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ

Η υποενότητα «Εισαγωγή στην υγεία και ασφάλεια στην επαγγελματική εικονοληψία» αποσκοπεί στην κατανόηση και εφαρμογή των βασικών αρχών της υγείας και ασφάλειας στον χώρο της εικονοληψίας. Οι επαγγελματίες εικονολήπτες/-τριες αντιμετωπίζουν μοναδικούς κινδύνους και προκλήσεις κατά την εργασία τους, είτε πρόκειται για γυρίσματα σε στούντιο είτε σε εξωτερικούς χώρους. Η επαγγελματική εικονοληψία απαιτεί συνεχή προσοχή για την ασφάλεια τόσο του εικονολήπτη όσο και των άλλων συνεργατών αλλά και των περαστικών. Η υγεία και ασφάλεια αποτελεί θεμελιώδη προτεραιότητα, στο πλαίσιο της παραδοχής ότι, με προϋπόθεση αυτή, λαμβάνουν χώρα όλες οι δραστηριότητες της ειδικότητας. Υψηλής σημασίας είναι η

δημιουργία ευαισθητοποιημένου και ενημερωμένου πλαισίου για τη διατήρηση της ατομικής και συλλογικής υγείας των εργαζομένων.

Σκοπός της παρούσας εισαγωγικής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τους βασικούς όρους «κίνδυνος», «εργατικό ατύχημα», «υγεία», «πρόληψη» και «ασφάλεια στην εργασία».

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποτελεί σημαντικό μέρος της μαθησιακής ενότητας «Υγεία και Ασφάλεια Επαγγέλματος – Πρώτες Βοήθειες», καθώς επιδιώκει να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε, στις επόμενες υποενότητες, να εστιαστούν σε ειδικά θέματα και να αναπτύξουν δεξιότητες για τη διατήρηση της υγείας στο εν λόγω απαιτητικό εργασιακό περιβάλλον.

Μετά την ολοκλήρωση της παρούσας υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να ορίζουν και να περιγράφουν τους κινδύνους στον εργασιακό τομέα της εικονοληψίας, καθώς και να αναφέρουν τις βασικές αρχές προστασίας της υγείας και ασφάλειας κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους.

2.4.Δ.2 | ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Η υποενότητα «Ασφάλεια ηλεκτρικού εξοπλισμού και ηλεκτρολογικών εργασιών» αποσκοπεί στην κατανόηση και εφαρμογή των βασικών αρχών που αφορούν την ασφαλή χρήση ηλεκτρικού εξοπλισμού και τη διαχείριση των ηλεκτρολογικών εργασιών. Στο πλαίσιο της επαγγελματικής εικονοληψίας, η ασφάλεια έναντι των ηλεκτρικών κινδύνων και η πρόληψή τους αποτελούν ουσιαστικό μέρος της εργασίας των επαγγελματιών.

Η παρούσα υποενότητα συνδέεται στενά με την προηγούμενη υποενότητα, καθώς η γνώση των βασικών αρχών υγείας και ασφάλειας, όπως εκείνων που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη υποενότητα, αποτελεί τη βάση για την ασφαλή εκτέλεση ηλεκτρολογικών εργασιών και τη διαχείριση των ηλεκτρικών κινδύνων.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις βασικές έννοιες, όπως «ηλεκτρικός κίνδυνος», «ηλεκτρολογικές εργασίες», «ηλεκτρολογικός εξοπλισμός» και «πρόληψη ατυχημάτων». Εξοικειώνονται με τις πιθανές επιπτώσεις της ανεπαρκούς ασφάλειας στην υγεία και την εργασία τους, αναγνωρίζοντας τη σημασία της αυστηρής τήρησης των προδιαγραφών ασφαλείας κατά τη διαχείριση ηλεκτρικού εξοπλισμού.

Ως πιθανοί τρόποι διδασκαλίας προτείνονται εισηγήσεις και παρουσιάσεις, πρακτικές εξάσκησης (π.χ. προσομοίωση ηλεκτρικών κινδύνων σε ασφαλή περιβάλλοντα), ομαδικές συζητήσεις, σενάρια και παιχνίδια ρόλων, καθώς και χρήση διαδραστικών ψηφιακών μέσων.

Μετά την ολοκλήρωση της παρούσας υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν ηλεκτρικούς κινδύνους, να εφαρμόζουν αποτελεσματικά μέτρα ασφαλείας και να εργάζονται συνειδητά για τη διατήρηση της ασφάλειας, συνεισφέροντας έτσι στην αποτελεσματική εκτέλεση επαγγελματικών εικονοληπτικών εργασιών.

2.4.Δ.3 | ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Προστασία από φυσικούς κινδύνους και εξωτερικούς παράγοντες» αποσκοπεί στην εξοικείωση με τους φυσικούς κινδύνους και τους εξωτερικούς παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την εικονοληψία και στην εκμάθηση των απαραίτητων μέτρων προστασίας. Οι επαγγελματίες εικονολήπτες/-τριες συχνά αντιμετωπίζουν ακραίες και απρόβλεπτες καταστάσεις, όπως φυσικές καταστροφές και καιρικά φαινόμενα, που μπορεί να απειλήσουν την ασφάλεια και την επιτυχία των γυρισμάτων.

Συνδέοντας την παρούσα υποεπάρκεια με τις προηγούμενες, η κατανόηση των αρχών υγείας και ασφάλειας (όπως περιγράφηκε στις προηγούμενες υποεπάρκειες) είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των πιθανών κινδύνων που σχετίζονται με φυσικές καταστροφές και εξωτερικούς παράγοντες.

Οι σκοποί της παρούσας υποεπάρκειας περιλαμβάνουν την εκμάθηση των διαφόρων ειδών φυσικών κινδύνων, όπως σεισμών, πλημμυρών, πυρκαγιών, καθώς και των μεθόδων προστασίας και αντιμετώπισής τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη χρήση προληπτικών μέτρων, ενώ αναπτύσσουν δεξιότητες για την αντίδραση σε αναπάντεχες καταστάσεις.

Οι πιθανοί τρόποι διδασκαλίας περιλαμβάνουν την παρουσίαση πραγματικών περιστατικών, τη συζήτηση σεναρίων και προβληματισμών, την εξέταση προηγούμενων καταστάσεων ασφαλείας σε γυρίσματα και την εκμάθηση πρακτικών τεχνικών επιβίωσης σε πιθανά επεισόδια.

Μετά την ολοκλήρωση της παρούσας υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν πιθανούς φυσικούς κινδύνους και εξωτερικούς παράγοντες, να εφαρμόζουν κατάλληλα μέτρα προστασίας και να αντιδρούν αποτελεσματικά σε δυσμενείς καταστάσεις, διασφαλίζοντας την ασφάλεια και την επιτυχία των γυρισμάτων.

2.4.Δ.4 | ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑΣ

Η υποεπάρκεια «Πρώτες βοήθειες στον χώρο της εικονοληψίας» αποσκοπεί στην εκπαίδευση των εκπαιδευομένων σχετικά με τις βασικές αρχές και διαδικασίες πρώτων βοηθειών που μπορούν να εφαρμόσουν σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης κατά την εργασία τους. Η εικονοληψία είναι μια δραστηριότητα που μπορεί να εμπεριέχει κινδύνους και προκλήσεις, και η γνώση πρώτων βοηθειών είναι κρίσιμη για την ασφαλή και αποτελεσματική αντίδραση σε αναπάντεχα περιστατικά.

Συνδέοντας την παρούσα υποεπάρκεια με τις προηγούμενες, η εφαρμογή των αρχών ασφαλείας, που ήδη έχει περιγραφεί, συμπληρώνεται με την αναγνώριση πιθανών κινδύνων στην εργασία, που θα πρέπει άμεσα να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν σε επίπεδο πρώτων βοηθειών, όπως διδάσκεται στην παρούσα υποεπάρκεια.

Οι σκοποί της παρούσας υποεπάρκειας περιλαμβάνουν την κατανόηση των βασικών αρχών πρώτων βοηθειών, την εκμάθηση των βασικών τεχνικών παροχής βοήθει-

ας σε περιπτώσεις ατυχημάτων, όπως τραυματισμών, εγκαυμάτων, αναπνευστικών δυσκολιών, καρδιοαναπνευστικής ανακοπής, δηλητηριάσεων και αλλεργικών αντιδράσεων, αλλά και την ενθάρρυνση των εκπαιδευομένων, ώστε να αντεπεξέλθουν στην παροχή πρώτων βοηθειών με ψυχραιμία και αυτοπεποίθηση.

Αναφορικά με τις μεθόδους διδασκαλίας, προτείνεται η χρήση εισηγήσεων και παρουσιάσεων, πρακτικά εργαστήρια πρώτων βοηθειών, παραδείγματα περιπτώσεων ατυχημάτων και τραυματισμών, διαδραστικές προσομοιώσεις και ασκήσεις ρόλων.

Μετά την ολοκλήρωση της παρούσας υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται τη σημασία των πρώτων βοηθειών στην εικονοληψία, να αναγνωρίζουν και να αξιολογούν καταστάσεις που χρήζουν παροχής πρώτων βοηθειών και να εφαρμόζουν αποτελεσματικά τις βασικές τεχνικές και δεξιότητες παροχής βοήθειας.

2.4.Δ.5 | ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΟΡΕΜΕΝΗ ΚΑΜΕΡΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Προστασία κατά την εργασία με φορεμένη κάμερα» επιδιώκει να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις αρχές της ασφαλούς χρήσης της φορεμένης κάμερας και την προστασία τους κατά την εργασία. Η χρήση φορεμένων καμερών έχει αυξηθεί σημαντικά στην εικονοληψία για την καταγραφή εικόνων και βίντεο κατά τη διάρκεια επαγγελματικών δραστηριοτήτων.

Στο πλαίσιο της επαγγελματικής εικονοληψίας, η φορεμένη κάμερα αποτελεί πολύτιμο εργαλείο, αλλά η ασφαλής χρήση της απαιτεί ειδικές γνώσεις και δεξιότητες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τους κινδύνους που σχετίζονται με τη χρήση φορεμένης κάμερας, όπως την πιθανή απώλεια της συγκέντρωσης, τους περιορισμούς των κινήσεων και την αντιμετώπιση εμποδίων.

Η παρούσα υποενότητα συνδέεται στενά με τις προηγούμενες υποενότητες, καθώς οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν ήδη διδαχτεί τις βασικές αρχές ασφάλειας και προστασίας κατά την εργασία. Έτσι, στην παρούσα υποενότητα, είναι σε θέση να προχωρήσουν σε εφαρμογή στη συγκεκριμένη κατάσταση για την αποτελεσματική προστασία των εργαζομένων που χρησιμοποιούν φορεμένες κάμερες.

Ως μέθοδοι διδασκαλίας προτείνονται παρουσιάσεις και εισηγήσεις που θα καλύπτουν τους κινδύνους και τις αρχές προστασίας, πρακτικές ασκήσεις με πραγματική χρήση φορεμένης κάμερας και αντιμετώπιση προκλήσεων και, τέλος, ομαδική συζήτηση με θέμα πραγματικά ατυχήματα που έχουν συμβεί σε επαγγελματίες εικονολήπτες/-τριες με φορεμένη κάμερα.

Μετά την ολοκλήρωση της παρούσας υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τους κινδύνους και να εφαρμόζουν μέτρα προστασίας κατά τη χρήση φορεμένης κάμερας, ενισχύοντας την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα της εργασίας τους.

2.4.Δ.6 | ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΘΕΡΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΠΟΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ

Η υποενότητα «Αντιμετώπιση θερμικής καταπόνησης και περιβαλλοντικών παραγόντων» έχει ως στόχο να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν την προστασία από θερμική καταπόνηση και άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες κατά την εικονοληψία. Οι εικονολήπτες/-τριες αντιμετωπίζουν ποικίλες περιβαλλοντικές συνθήκες, όπως υψηλές θερμοκρασίες, ακραία καιρικά φαινόμενα και άλλους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα της εν λόγω ειδικότητας.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας, είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τους κινδύνους που προκύπτουν από την έκθεση σε υπερβολική θερμότητα και να μάθουν τις μεθόδους αντιμετώπισης της θερμικής καταπόνησης, όπως την προστασία από τον ήλιο, τη σωστή ενυδάτωση και την επιλογή κατάλληλου εξοπλισμού. Επιπλέον, εξοικειώνονται με τους τρόπους αντιμετώπισης άλλων περιβαλλοντικών παραγόντων, όπως της βροχής, των χαμηλών θερμοκρασιών και γενικότερα των κακών καιρικών συνθηκών.

Η παρούσα υποενότητα συνδέεται με τις προηγούμενες υποενότητες, καθώς αποτελεί ειδική εφαρμογή της ήδη κτηθείσας γνώσης σε περιβάλλον εργασίας με κακούς περιβαλλοντικούς παράγοντες.

Ως μέθοδοι διδασκαλίας προτείνονται παρουσιάσεις για την αντιμετώπιση της θερμικής καταπόνησης και άλλων περιβαλλοντικών παραγόντων, πρακτικές ασκήσεις για την εφαρμογή των μεθόδων προστασίας, καθώς και συζητήσεις για τις πρακτικές εμπειρίες στον τομέα της εικονοληψίας.

Μετά την ολοκλήρωση της παρούσας υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι εξοικειωμένοι/-ες με τους κινδύνους περιβαλλοντικών παραγόντων και θα μπορούν να λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα για την προστασία τους κατά την εικονοληψία, διασφαλίζοντας την ασφαλή και αποτελεσματική εκτέλεση των επαγγελματικών τους καθηκόντων.

2.4.Δ.7 | ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΓΕΡΑΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΥΨΩΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ

Η υποενότητα «Υγεία και εργασία με χρήση γερανών και ανυψωτικών μηχανημάτων» αποσκοπεί στην κατανόηση και εφαρμογή των βασικών αρχών ασφαλούς χρήσης γερανών και ανυψωτικών μηχανημάτων στον χώρο της εικονοληψίας. Η χρήση αυτών των εργαλείων είναι απαραίτητη για την ανύψωση και μεταφορά βαριών εξοπλισμών και υλικών, αλλά ενέχει επίσης κινδύνους που πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον κατάλληλο τρόπο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τις βασικές αρχές ασφαλούς χρήσης γερανών και ανυψωτικών μηχανημάτων, περιλαμβανομένων των διαδικασιών ανύψωσης, μεταφοράς και απόθεσης φορτίων. Εκπαιδεύονται στην αναγνώριση κινδύνων που

σχετίζονται με τη χρήση αυτών των μηχανημάτων και αναλύουν τα μέτρα πρόληψης που πρέπει να λαμβάνονται για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας.

Η παρούσα υποενότητα συνδέεται με τις προηγούμενες υποενότητες, διότι η γνώση των βασικών αρχών υγείας και ασφάλειας, όπως ήδη έχει θεμελιωθεί, είναι κρίσιμη προϋπόθεση για την ασφαλή χρήση των γερανών και των ανυψωτικών μηχανημάτων, καθώς είναι δυνατόν να συμβούν διάφορα ατυχήματα, όπως πτώση αντικειμένων, τραυματισμοί από ανύψωση βαριών αντικειμένων, ανατροπή του μηχανήματος, τραύματα και ακρωτηριασμοί.

Ως μέθοδοι διδασκαλίας προτείνονται παρουσιάσεις για τις βασικές αρχές ασφαλούς χρήσης, πρακτικές ασκήσεις με σενάρια χρήσης, καθώς και διαδραστικές δραστηριότητες για την εξάσκηση των εκπαιδευομένων στην ασφαλή χρήση των γερανών και των ανυψωτικών μηχανημάτων.

Μετά την ολοκλήρωση της παρούσας υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να κινηματογραφούν πάνω σε γερανούς και ανυψωτικά μηχανήματα με ασφάλεια και να αναγνωρίζουν τους κινδύνους που συνδέονται με αυτά, λαμβάνοντας τα αναγκαία μέτρα πρόληψης για τη διατήρηση της υγείας και της ασφάλειάς τους κατά την εικονοληψία.

2.4.Δ.8 | ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΟΡΥΒΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ

Η παρούσα υποενότητα αποσκοπεί στην ανάπτυξη της ευαισθητοποίησης και της κατανόησης των εκπαιδευομένων όσον αφορά τους κινδύνους που σχετίζονται με τον φωτισμό και τον θόρυβο στον τομέα της εικονοληψίας. Κατά τη διάρκεια της εργασίας τους, οι εικονολήπτες/-τριες αντιμετωπίζουν ποικίλες καταστάσεις που σχετίζονται με τον φωτισμό και τον θόρυβο, τις οποίες πρέπει να αντιμετωπίζουν με επίγνωση και προσοχή.

Η εργασία στην εικονοληψία συνήθως απαιτεί διάφορα επίπεδα φωτισμού, ανάλογα με το είδος της λήψης και το περιβάλλον. Ωστόσο, ακατάλληλες συνθήκες φωτισμού μπορούν να προκαλέσουν δυσφορία, επιβράδυνση της απόδοσης ή ακόμα και ατυχήματα. Επίσης, η υπερβολική έκθεση σε φωτεινά φώτα μπορεί να προκαλέσει προβλήματα όρασης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να μάθουν να προσαρμόζουν τον φωτισμό βάσει των απαιτήσεων της εργασίας τους και να χρησιμοποιούν κατάλληλο προστατευτικό εξοπλισμό, όπως γυαλιά ηλίου και προστατευτικά για τα μάτια.

Η υπερβολική έκθεση στον θόρυβο είναι ένας άλλος παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει την εικονοληψία. Ο θόρυβος μπορεί να επιφέρει ακουστικά προβλήματα, όπως απώλεια ακοής, και ενδεχομένως να επηρεάσει τη συγκέντρωση και την εργασιακή απόδοση. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εφαρμόζουν μέτρα προστασίας, όπως φορητά μέσα απομόνωσης θορύβου και αντιηχητικά ακουστικά, προκειμένου να προστατεύουν την ακοή τους.

Ως μέθοδοι διδασκαλίας προτείνονται εισηγήσεις και παρουσιάσεις για τις βασικές αρχές προφύλαξης της υγείας από το επικίνδυνο φως και τον θόρυβο, πρακτικές

ασκήσεις με σενάρια, καθώς και διαδραστικές δραστηριότητες για την εξάσκηση των εκπαιδευομένων στη χρήση μέτρων ατομικής προστασίας έναντι του φωτός και του θορύβου.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τους κινδύνους που προκύπτουν από την έκθεση στο φως και τον θόρυβο και να μπορούν να λαμβάνουν τα κατάλληλα προστατευτικά μέτρα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ). (2017). *Εγχειρίδιο πρώτων βοηθειών*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
2. Gardiner, K. & Harrington, M. J. (2009). *Υγιεινή της εργασίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
3. Karutz, H. & Buttlar, M. (2015). *Πρώτες βοήθειες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Μαρμαράς, Ν. & Ναθαναήλ, Δ. (2015). *Εισαγωγή στην εργονομία*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
2. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης (2009). *Πώς αποφεύγεται ή μειώνεται η έκθεση των εργαζομένων στον θόρυβο κατά την εργασία*. Εκδόσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.4.Ε • ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής ενότητας είναι να ολοκληρώσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μια σύνθετη εργασία επαγγελματικών προδιαγραφών, μέσα από ένα πλήθος θεμάτων, συνδυάζοντας τις γνώσεις αλλά και τις δεξιότητες που έχουν αποκτήσει από το σύνολο των μαθημάτων των προηγούμενων εξαμήνων. Η ολοκλήρωση μιας διαθεματικής εργασίας εστιάζεται κατ' αρχάς στην έρευνα (βιβλιογραφική, διαδικτυακή, σχεδιαστική/δημιουργική, κατασκευαστική) που εμπλέκει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε όλα τα στάδια της παραγωγής ενός οπτικοακουστικού έργου (προπαραγωγή, παραγωγή, μεταπαραγωγή) και κυρίως στο στάδιο της προπαραγωγής και της παραγωγής. Επίσης, εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο πρόκειται να εργαστούν, τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθήσουν και τις δραστηριότητες που καλούνται να υλοποιήσουν για την ολοκλήρωση ενός οπτικοακουστικού προϊόντος αλλά και για την προώθηση και προβολή μετά την

ολοκλήρωσή του. Τέλος, εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τη διαδικασία της δημόσιας παρουσίασης/προβολής (έκθεσης κ.λπ.) και υποστήριξης/τεκμηρίωσης της εργασίας ή του έργου τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Επιλέγουν το είδος της διαθεματικής εργασίας (καλλιτεχνικό έργο συνδυαστικών μέσων με κινούμενη εικόνα, με λήψεις από διαφορετικές κάμερες και με τη χρήση διαφορετικών φωτιστικών συνθηκών),
- Προσδιορίζουν το σκεπτικό της διαθεματικής εργασίας,
- Οργανώνουν το απαραίτητο υλικό για την υλοποίηση της διαθεματικής εργασίας,
- Διαχειρίζονται ποικίλες πηγές πληροφόρησης που θα τους/τις βοηθήσουν στην ανάπτυξη του έργου τους,
- Κάνουν λήψεις με διαφορετικού είδους κάμερες,
- Διαχειρίζονται διαφορετικές φωτιστικές συνθήκες που θα χρησιμοποιήσουν στη διαθεματική εργασία,
- Αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες για τη δημιουργία του οπτικοακουστικού έργου,
- Μοντάρουν κινούμενες εικόνες και ήχο (μουσική, διαλόγους, ambient ήχους κ.ά.) σε ένα ενιαίο και αδιάσπαστο οπτικοακουστικό σύνολο,
- Χειρίζονται ποικίλα και εξειδικευμένα προγράμματα επεξεργασίας κινούμενης εικόνας και διαδικτυακών εφαρμογών,
- Επιλύουν προβλήματα οργάνωσης, υλοποίησης και κοστολόγησης της διαθεματικής εργασίας,
- Επιδεικνύουν δημιουργική σκέψη, άποψη και συνεργατικό πνεύμα,
- Επιχειρηματολογούν για τις επιλογές τους σχετικά με το σκεπτικό, τις τεχνικές και τις διαδικασίες που ακολούθησαν για την ολοκλήρωση της διαθεματικής εργασίας,
- Υιοθετούν αναλυτική και κριτική σκέψη απέναντι στις διαδικασίες και τις τεχνικές δημιουργίας οπτικοακουστικών έργων,
- Αποφασίζουν για την τελική αισθητική του έργου τους σύμφωνα με τη βασική ιδέα του έργου, τους κανόνες της σύνθεσης, της οπτικής αντίληψης και τους σημειολογικούς κώδικες επικοινωνίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Διαθεματική εργασία / Ερευνητικό ερώτημα / Σκεπτικό / Παρουσίαση εργασίας / Καλλιτεχνικό έργο / Καλλιτεχνική Έκθεση / Portfolio / Βιογραφικό σημείωμα.

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
2	ΕΥΡΕΣΗ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ/ΘΕΜΑΤΟΣ/ΣΚΕΠΤΙΚΟΥ
3	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΓΟΥ
4	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ
5	ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
6	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ/ΕΚΘΕΣΗ
7	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ PORTFOLIO-ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Κείμενο αναφοράς

2.4.E.1 | ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η παρούσα υποενότητα έχει ως αντικείμενο την παρουσίαση της μεθοδολογίας της διαθεματικής εργασίας, που βασίζεται στην πρακτική ως τον πυρήνα της ερευνητικής διαδικασίας. Περιλαμβάνει τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός οπτικοακουστικού έργου, με έμφαση στην παραγωγική διαδικασία και ιδίως την εικονοληψία. Σε αυτή την προσέγγιση, η έρευνα καθοδηγείται από την ίδια τη δημιουργική πρακτική, με το έργο να χρησιμεύει ως πρωταρχικό μέσο έρευνας.

Γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία, που περιλαμβάνει: α) την επιλογή του ερευνητικού ερωτήματος ή θέματος ή σκεπτικού του έργου, β) την οργάνωση και τη δημιουργία του οπτικοακουστικού έργου, γ) την τεκμηρίωση της διαδικασίας, δ) τη συγγραφή υποστηρικτικού κειμένου, ε) την παρουσίαση/έκθεση του ολοκληρωμένου οπτικοακουστικού έργου, στ) τη δημιουργία portfolio-βιογραφικού. Καθένα από τα προαναφερθέντα στάδια (α-στ) αναλύεται αμέσως μετά.

Εξετάζονται οι ενδεδειγμένοι τρόποι διαχείρισης του χρόνου, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να φέρουν εις πέρας το έργο εντός των καταληκτικών ημερομηνιών, κάτι που θα τους βοηθήσει μελλοντικά και στην αγορά εργασίας.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το εύρος της διαθεματικής εργασίας, ώστε, μέσα από όλες τις υποενότητες που ακολουθούν, να αναπτύξουν ένα ολοκληρωμένο, τεχνικά και αισθητικά, έργο, που θα παρουσιαστεί στο κοινό εντός των καταληκτικών ημερομηνιών και ακολουθώντας συγκεκριμένα βήματα.

2.4.E.2 | ΕΥΡΕΣΗ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ/ΘΕΜΑΤΟΣ/ΣΚΕΠΤΙΚΟΥ

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη μεθοδολογία και τις πρακτικές εντοπισμού του ερευνητικού ερωτήματος/θέματος/σκεπτικού του project.

Το είδος της εργασίας αντανακλά τον τρόπο «επικοινωνίας» των εκπαιδευόμενων με το κοινό και τον καινοτόμο τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουν το θέμα τους σε

επίπεδο καλλιτεχνικό και τεχνικό. Επιλέγουν το αντικείμενο της εργασίας μέσα από μια τράπεζα θεμάτων που περιλαμβάνει ενδεικτικά: διαφημιστικό σποτ προώθησης υπηρεσιών/προϊόντων/κοινωνικού μηνύματος, πολύ μικρού μήκους ταινία μυθοπλασίας, εικαστικό οπτικοακουστικό έργο, συνέντευξη, έργο με τη χρήση νέων τεχνολογιών, ανάπτυξη σκηνών με έμφαση στις φωτιστικές συνθήκες κ.ά. Το project μπορεί να συνδυάζει δύο ή περισσότερες από τις παραπάνω θεματικές. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να δημιουργήσουν ένα νέο έργο ή να εξελίξουν έργα που έχουν ήδη δημιουργήσει κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

Για την επιλογή του θέματός τους, διερευνούν πτυχές των δικών τους ενδιαφερόντων, εμπειριών και παθών ή παρατηρούν τον κόσμο γύρω τους εξετάζοντάς τον σε βάθος, με στόχο οι παρατηρήσεις να μετουσιωθούν σε ιδέες.

Διερευνούν διαφορετικές πηγές και είδη έργων, την ιστορία της τέχνης/κινούμενης εικόνας και άλλους σχετικούς τομείς. Πραγματοποιούν ασκήσεις καταιγισμού ιδεών (brainstorming) και χαρτογράφησης ιδεών (mind maps), δημιουργώντας μια λίστα με λέξεις-κλειδιά, φράσεις ή έννοιες, συνδυάζοντας αυτά τα στοιχεία. Διατηρούν ημερολόγιο έργου, ταξινομώντας ιδέες, βιβλία, link κ.λπ., που τους βοηθούν τόσο στο έργο αυτό καθ' αυτό όσο και στη συγγραφή του υποστηρικτικού κειμένου. Αυτή η έρευνα μπορεί να πυροδοτήσει ιδέες και να προσφέρει ένα ευρύτερο πλαίσιο για την εργασία. Αναπτύσσουν μια σύντομη ερευνητική πρόταση που περιγράφει το ερευνητικό ερώτημα/θέμα/σκεπτικό, τον σκοπό του και τον τρόπο/μέσα υλοποίησης. Αυτό χρησιμεύει ως αφετηρία, επιτρέποντας αλλαγές καθώς εξελίσσεται το έργο.

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση των απαιτούμενων γνώσεων και δεξιοτήτων για την επιλογή του ερευνητικού θέματος της διαθεματικής εργασίας μέσα από μια τράπεζα θεμάτων και ερευνητικών διαδικασιών. Αποτελεί τη βάση για την περαιτέρω δημιουργική διαδικασία της υλοποίησης ενός οπτικοακουστικού έργου.

2.4.E.3 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΓΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα έχει ως αντικείμενο την οργάνωση και την δημιουργία ενός έργου, ακολουθώντας συγκεκριμένα βήματα.

Εφόσον έχει προσδιοριστεί η ιδέα, ανάλογα με το project, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είτε συγγράφουν ένα σενάριο είτε μια σεναριακή ιδέα που προσδιορίζει το πώς πρέπει να προχωρήσουν, δημιουργώντας mood board, storyboard κ.λπ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες οργανώνουν την εργασία, προσδιορίζοντας και επιλέγοντας τα τεχνολογικά μέσα (λογισμικά, υπολογιστές, τεχνολογικό εξοπλισμό), το έμπυχο υλικό (ηθοποιούς, συνεργείο), τον εξοπλισμό (κάμερες, τρίποδα, φωτιστικά σώματα, δημιουργία σκηνικών κ.λπ.), τον χώρο υλοποίησης (εύρεση ή ενοικίαση χώρων), έρευνα κοινού (αν το έργο εντάσσεται στις εφαρμοσμένες τέχνες) ή ό,τι άλλο κρίνουν απαραίτητο. Συντάσσουν έναν προϋπολογισμό και ένα πρόγραμμα υλοποίησης του έργου, ώστε να ολοκληρωθεί στον καθορισμένο χρόνο και να μπορεί να υλοποιηθεί με τα διαθέσιμα

μέσα. Πριν από τη δημιουργία του τελικού έργου, πειραματίζονται με τα μέσα, δοκιμάζοντας και εξερευνώντας τα λογισμικά, και κάνοντας δοκιμαστικές λήψεις. Επίσης, πειραματίζονται με τις φωτιστικές συνθήκες κ.λπ., με σκοπό να αξιολογηθεί είτε η σκοπιμότητα της ιδέας είτε η αποτελεσματικότητα των μέσων, του εξοπλισμού και του ανθρώπινου δυναμικού που έχουν επιλεχθεί.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες δημιουργούν το τελικό έργο, ακολουθώντας τον σχεδιασμό που έχουν κάνει. Η τεχνική αρτιότητα και η προσοχή στη λεπτομέρεια κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης είναι μεγάλης σημασίας.

Εξετάζονται ειδικά ζητήματα στη διαδικασία παραγωγής του έργου, τα οποία μπορεί να αφορούν εξειδικευμένες λήψεις ή σύνθετες τεχνικές φωτισμού ή μοντάζ, σύγχρονες τεχνικές πάνω στις νέες τεχνολογίες σχεδίασης αλλά και λειτουργίες της τεχνητής νοημοσύνης.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να δημιουργήσουν το πρακτικό/καλλιτεχνικό μέρος της διαθεματικής εργασίας οργανώνοντάς την, επιλύοντας σύνθετα προβλήματα που προκύπτουν συχνά κατά τη φάση της υλοποίησής της και χρησιμοποιώντας την κατάλληλη μεθοδολογία που θα οδηγήσει στην επίτευξη του στόχου.

2.4.E.4 | ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα ασχολείται με ζητήματα τεκμηρίωσης του έργου και με τις διαδικασίες ολοκλήρωσής του.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά τη φάση της δημιουργικής διαδικασίας, τεκμηριώνουν το έργο σε κάθε στάδιο, χρησιμοποιώντας φωτογραφίες ή εγγραφές βίντεο υψηλής ποιότητας. Αυτή η τεκμηρίωση είναι πολύτιμη, γιατί παρουσιάζει την εξέλιξη του έργου και μπορεί επίσης να γίνει μέρος της αφήγησής του.

Για την ολοκλήρωση του έργου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εφαρμόσουν μια αναστοχαστική πρακτική, επαναπροσδιορίζοντας τακτικά το έργο και βάζοντας το ερώτημα αν ευθυγραμμίζεται με το ερευνητικό ερώτημα/θέμα/σκεπτικό. Η αναζήτηση επανατροφοδότησης και σχολίων (από συνεκπαιδευόμενους/-ες, καθηγητές/-τριες κ.λπ.) μπορεί να προσφέρει πολύτιμες γνώσεις και να οδηγήσει σε νέες κατευθύνσεις. Σε αυτή τη φάση, μπορεί να συμπεριληφθούν αλλαγές και βελτιώσεις. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να πάρουν και κάποια δημιουργικά ρίσκα. Η εκπλήρωση του καλλιτεχνικού οράματος και η ικανοποίηση του ερευνητικού ερωτήματος/θέματος/σκεπτικού πρέπει να παραμένουν στον πυρήνα της διαθεματικής εργασίας, να την καθοδηγούν και εντέλει να τη φέρουν στην ολοκλήρωσή της.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να ολοκληρώσουν το πρακτικό/καλλιτεχνικό μέρος της διαθεματικής εργασίας, τεκμηριώνοντας τη διαδικασία υλοποίησης και κάνοντας αλλαγές βελτιστοποίησης σύμφωνα με τα σχόλια ανατροφοδότησης, κυρίως όμως ακολουθώντας το καλλιτεχνικό τους όραμα.

2.4.Ε.5 | ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη συγγραφή ενός σύντομου υποστηρικτικού κειμένου, παρέχοντας ένα θεωρητικό πλαίσιο για την κατανόηση του έργου.

Περιλαμβάνει μια σύντομη εισαγωγή που αναφέρεται στο είδος του έργου, το ερευνητικό ερώτημα/θέμα/σκεπτικό του έργου και τον σκοπό του. Γίνεται ανάλυση του έργου από τεχνικής και αισθητικής άποψης. Αναλύονται οι επιμέρους ιδέες που περιέχονται σε αυτό και σχετίζονται με το ερευνητικό θέμα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσδιορίζουν το πλαίσιο της σύγχρονης τέχνης/κινηματογράφου ή των εφαρμοσμένων τεχνών στο οποίο εντάσσεται το έργο και, πιθανόν, το ευρύτερο πολιτιστικό, κοινωνικό ή πολιτικό πλαίσιό του.

Γίνεται αναφορά σε ποιους/-ες απευθύνεται (κοινό-στόχος) και το αν εντάσσεται στο πλαίσιο των εφαρμοσμένων τεχνών. Επίσης, περιλαμβάνει σύντομα συμπεράσματα και τη βιβλιογραφία/βιντεογραφία, καθώς και τα link που χρησιμοποιήθηκαν, βασιζόμενοι/-ες στο ημερολόγιο του έργου.

Η εκπαιδευόμενοι/-ες συντάσσουν σύντομη περίληψη προσδιορίζοντας τα πιο σημαντικά σημεία της εργασίας.

Σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και τις δεξιότητες, ώστε να μπορούν να συγγράψουν μια σύντομη υποστηρικτική εργασία, ακολουθώντας μια βασική δομή, με σκοπό την αισθητική και τεχνική αποσαφήνιση του έργου. Το συγκεκριμένο κείμενο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για τη συγγραφή σύντομου κειμένου που θα συνοδεύει το έργο σε ενδεχόμενη παρουσίασή του σε μια έκθεση μελλοντικά και να ενταχθεί στο portfolio τους.

2.4.Ε.6 | ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ/ΕΚΘΕΣΗ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα ασχολείται με ζητήματα παρουσίασης και έκθεσης της διαθεματικής εργασίας, με σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να αντεπεξέλθουν στα προβλήματα παρουσίασης της διαθεματικής τους εργασία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καθορίζουν τους στόχους της έκθεσης και τον τρόπο παρουσίασης. Επιλέγουν τι είδους εμπειρία θέλουν να μεταφέρουν στο κοινό, ανάλογα με το είδος της διαθεματικής που έχουν επιλέξει.

Επιλέγουν έναν κατάλληλο χώρο παρουσίασης του έργου, λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως την προσβασιμότητα, τις απαιτήσεις του εξοπλισμού και του χώρου, τον φωτισμό και τη συνολική ατμόσφαιρα. Επιμελούνται την παρουσίαση του με στόχο να μεταφερθεί η καλλιτεχνική έρευνα αποτελεσματικά από αισθητικής και τεχνικής άποψης. Επειδή τα οπτικοακουστικά έργα εξαρτώνται πολύ από την τεχνολογία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ελέγχουν διεξοδικά τη σωστή λειτουργία του εξοπλισμού (λογισμικά, υπολογιστές, προτζέκτορες, οθόνες, σύνδεση στο Διαδίκτυο, εξοπλισμό επαυξημένης/εικονικής πραγματικότητας κ.λπ.), ώστε το έργο να λειτουργεί άρτια. Για έργα που δεν μπορούν να υλοποιηθούν (π.χ. πολλαπλές χαρτογραφημένες προβολές σε έναν εξωτερικό χώρο) ή δεν είναι εφικτή η παρουσίασή τους, οι εκπαιδευ-

όμενοι/-ες μπορούν να παρουσιάσουν μια ψηφιακή μακέτα του έργου στον ιδανικό χώρο, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα λογισμικά (Adobe after effects, Blender).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιχειρηματολογούν για τις επιλογές τους όσον αφορά το σκεπτικό, τις τεχνικές και τις διαδικασίες που ακολούθησαν για την ολοκλήρωση της διαθεματικής εργασίας, εξηγώντας τη σημασία της έρευνας και της καλλιτεχνικής πρακτικής.

Σκοπός της υποεπένδυσης είναι η απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επιλύσουν προβλήματα έκθεσης και παρουσί-ασης, ανάλογα με το είδος της διαθεματικής εργασίας, καθώς επίσης και να τους/τις δώσει την ευκαιρία να μοιραστούν τη δημιουργική διαδικασία και να αξιολογήσουν την επιτυχία της και τη συμβολή της εργασίας τους στον τομέα που έχουν επιλέξει διά της ανατροφοδότησης και της αλληλεπίδρασης με το κοινό.

2.4.E.7 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ PORTFOLIO-ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπένδυση αποσκοπεί στο να προσφέρει βασικές κατευθύνσεις για τη συγκρότηση ενός portfolio και τη συγγραφή βιογραφικού (CV). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, ολοκληρώνοντας τον κύκλο σπουδών τους, μαθαίνουν να συγγράφουν βιογραφικό σημείωμα και να παραμετροποιούν το portfolio τους, ανάλογα με τη συνέντευξη που καλούνται να δώσουν, είτε σε εταιρεία είτε σε εκπαιδευτικό ίδρυμα για τη συνέχεια των σπουδών τους κ.ο.κ.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επανεξετάζουν όλες τις εργασίες που δημιούργησαν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, επιλέγουν τις πιο αντιπροσωπευτικές, τις τελειοποιούν, τις κατοχυρώνουν με τις διαδικασίες του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων και εκτυπώνουν φωτογραφίες τεκμηρίωσης. Οργανώνουν τα οπτικοακουστικά τους έργα σε ξεχωριστό φάκελο, τον οποίο θα μπορούν να παρουσιάσουν μέσω κάποιου τάμπλετ (ή μέσω κάποιου φορητού προτζέκτορα) σε κάποια συνέντευξη. Διαρθρώνουν κατάλληλα τις εργασίες τους στην προσωπική τους ιστοσελίδα, κοινοποιώντας τα καλύτερα δείγματά τους.

Συγγράφουν και παρουσιάζουν τα στοιχεία του βιογραφικού τους με τρόπο δημιουργικό και ξεκάθαρο. Διερευνούν αντίστοιχα βιογραφικά της ειδικότητάς τους στο Διαδίκτυο. Μαθαίνουν τεχνικές ανάπτυξης συγγραφής βιογραφικού, καθώς ακόμη δεν έχουν προϋπηρεσία, και συμπληρώνουν πάντα τα στοιχεία επικοινωνίας τους, ενώ δεν ξεχνούν να αναδείξουν τις δεξιότητες που έχουν.

Σκοπός της υποεπένδυσης είναι να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να δημιουργήσουν το κατάλληλο βιογραφικό και portfolio και να τους/τις μάθει τις κατάλληλες τεχνικές αποστολής βιογραφικού, δίνοντάς τους την ευκαιρία είτε να απορροφηθούν το συντομότερο στην αγορά εργασίας είτε να συνεχίσουν τις σπουδές τους εξελίσσοντάς τις γνώσεις τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Leavy, P. (2020). *Η καλλιτεχνική δημιουργία ως μέθοδος. Έρευνα μέσω της τέχνης* Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
2. Access Ideas Malaysia. (2016). *The Jar of Life*. Retrieved from: https://www.youtube.com/watch?v=cMBM7K_yHog
3. ProfessionAid. *Βιογραφικό για αρχάριους. Τι να γράψω στο πρώτο μου CV*. Ανακτήθηκε από: <https://professionaid.com/viografiko-gia-arxarioys/>

Συμπληρωματικές

1. Rush, M. (2001). *New Media in late 20th-Century Art*. New York: Thames & Hudson.
2. Hannula, M., Suoranta, J. & Vaden, T. (2005). *Artistic Research. Theories, Methods and Practices*. Gothenburg: University of Gothenburg and Academy of Fine Arts, Helsinki. Retrieved from: <https://www.scribd.com/document/187285809/Hannula-Et-Al-Artistic-Research-Theories-Methods-and-Practices>
3. Borgdorff, H. (2006). *The Debate on Research in the Arts*. Retrieved from: https://www.ahk.nl/fileadmin/download/ahk/Lectoraten/Borgdorff_publicaties/The_debate_on_research_in_the_arts.pdf

3 | Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας εκπαιδευομένων, με άξονα προσανατολισμού τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν ανακύπτοντα προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/-τριας και εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Το αλληλεπιδραστικό περιβάλλον μάθησης υποστηρίζει η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των εκπαιδευομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως του καταγισμού ιδεών, των ερωτήσεων και απαντήσεων ή της συζήτησης, των ατομικών ή/και ομαδικών ασκήσεων εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, της προσομοίωσης, της εργασίας σε ομάδες και των μελετών περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους μέσα από τη θεματολογία της κάθε μαθησιακής ενότητας και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες –ατομικές ή/και ομαδικές– δραστηριότητες μέσα στην τάξη και τα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων, καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε κρίσιμα ζητήματα δεοντολογίας, υγείας και ασφάλειας κ.λπ., προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών

γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων (projects), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/-τριών ή ακόμη και δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Το σύνολο των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν και αυτόνομα – ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικότερου project.

Η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευομένων και η καλλιέργεια σχέσεων εμπιστοσύνης με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες συντελούν στη δημιουργία μιας *κοινότητας μάθησης*, η οποία μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση των διεργασιών μάθησης τόσο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και πέρα από αυτήν, σε περιόδους μελέτης ή/και προετοιμασίας για τις διαδικασίες αξιολόγησης/πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί.

Η ενίσχυση της συνεργασίας και της δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης είναι δυνατόν να επηρεάσει και τους τρόπους μελέτης των ίδιων των εκπαιδευομένων προς μια πιο ενεργητική, δημιουργική στάση διερεύνησης και εξοικείωσης με τη γνώση. Η τήρηση προσωπικών σημειώσεων και η ανταλλαγή μεταξύ των εκπαιδευομένων, η μελέτη πρόσθετων βιβλιογραφικών –ελληνόγλωσσων αλλά και ξενόγλωσσων– πηγών, η αναζήτηση συμπληρωματικών ερεθισμάτων στο ευρύτερο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον (παρακολούθηση οπτικοακουστικού υλικού, επαγγελματικών περιοδικών, εξέλιξης του θεσμικού πλαισίου κ.λπ.), σχετικών με την επαγγελματική ειδικότητα, είναι δυνατόν να αποτελέσουν σημαντικά συστατικά για τη διαμόρφωση μιας ισχυρής σχέσης με την εξειδικευμένη επαγγελματική γνώση και τις δεξιότητες που απαιτεί το επάγγελμα.

Η παρακολούθηση ενός εντατικού προγράμματος κατάρτισης μεγάλης διάρκειας αναγκαστικά επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητα των εκπαιδευομένων. Η αποδοτική διαχείριση του καθημερινού χρόνου απαιτεί προσωπικό προγραμματισμό και φροντίδα. Η συστηματική πρόβλεψη ενός χρονικού διαστήματος μελέτης, καθημερινά, καθώς και η τήρηση ενός ημερολογίου μάθησης, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράφουν την καθημερινή τους πρόοδο, αλλά ενδεχομένως θα σημειώνουν και ερωτήματα ή παρατηρήσεις σχετικές με την κάθε μαθησιακή ενότητα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμες και πολύ δημιουργικές πρακτικές ενίσχυσης των διαδικασιών μάθησης.

Η φοίτηση στη Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι περίοδος διαμόρφωσης μιας μελλοντικής επαγγελματικής ταυτότητας. Είναι η αρχή μιας νέας προσωπικής ιστορίας και μιας διαρκούς εξέλιξης απέναντι σε απαιτήσεις και αναγκαιότητες που χαρακτηρίζουν την κάθε επαγγελματική ειδικότητα. Είναι η ευκαιρία διασύνδεσης του/της κάθε εκπαιδευομένου/-ης με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι κοινές στην επαγγελματική κοινότητα στην οποία σταδιακά θα ενταχθεί.

4 | Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των εκπαιδευομένων, τόσο στην αίθουσα διδασκαλίας και στους εργαστηριακούς χώρους της ΣΑΕΚ όσο και στις επιχειρήσεις που επισκέπτονται για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης/μαθητείας, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και το επάγγελμα αλλά και ευρύτερα, όπως προβλέπονται ιδίως από:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει.
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ/3-02-89), όπως ισχύει.
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318 Β'/2015), όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484 με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας, καθώς και ο σχετικός αναγκαίος ατομικός εξοπλισμός για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας.

4.1 • Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

Ασφάλεια χώρων και εγκαταστάσεων

Όλοι οι εργαστηριακοί χώροι απαιτείται να πληρούν τις προδιαγραφές που αφορούν τα προβλεπόμενα απαραίτητα μέτρα και μέσα διασφάλισης της προστασίας της υγείας, τόσο του εκπαιδευτικού προσωπικού όσο και των εκπαιδευομένων. Είναι απαραίτητη η παροχή μέσων ατομικής προστασίας για την υλοποίηση των εργαστηριακών ασκήσεων, η ύπαρξη συστημάτων πυρόσβεσης στους χώρους διδασκαλίας, καθώς και η δυνατότητα παροχής πρώτων βοηθειών σε περίπτωση ατυχήματος.

Για τα κτίρια των αιθουσών διδασκαλίας, καθώς και των εργαστηρίων, είναι απαραίτητη η κατάρτιση σχεδίου διαφυγής και διάσωσης σε περίπτωση κινδύνου. Το σχέδιο διαφυγής και διάσωσης αναρτάται σε κατάλληλες θέσεις και, γι' αυτόν τον λόγο, σε τακτικά χρονικά διαστήματα πραγματοποιούνται ασκήσεις ελέγχου ετοιμότητας. Οι έξοδοι κινδύνου φέρουν την κατάλληλη ευδιάκριτη σήμανση.

Γενικοί κανόνες για την ασφάλεια στα εργαστήρια

Για την ασφάλεια των εκπαιδευτών/-τριών και των εκπαιδευομένων στις αίθουσες εργαστηρίων, είναι απαραίτητο να ακολουθούνται οι παρακάτω κανόνες:

- Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να τηρούν πιστά τους κανόνες ασφαλείας,
- Η είσοδος των εκπαιδευομένων στο εργαστήριο επιτρέπεται μόνο με την παρουσία εκπαιδευτή/-τριας,
- Κατά την είσοδο στο εργαστήριο, είναι απαραίτητη η χρήση των ενδεδειγμένων μέσων ατομικής προστασίας,
- Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια ενημερώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για πιθανούς κινδύνους, καθώς και για τον τρόπο αναφοράς και αντιμετώπισης ατυχήματος,
- Οι εκπαιδευόμενοι/-ες οφείλουν να ενημερώσουν άμεσα τον/την εκπαιδευτή/-τρια σε περίπτωση ατυχήματος ή επικίνδυνου συμβάντος,
- Η χρήση του εξοπλισμού του εργαστηρίου γίνεται εφόσον έχει προηγηθεί πληροφόρηση από τον/την εκπαιδευτή/-τρια για τον σωστό και ασφαλή χειρισμό του,
- Απαγορεύεται η μεταφορά εξοπλισμού εκτός εργαστηρίου χωρίς την άδεια του/της υπεύθυνου/-ης εκπαιδευτή/-τριας,
- Ο χώρος του εργαστηρίου πρέπει να διατηρείται καθαρός και τα διάφορα υλικά και ο εξοπλισμός να είναι τακτοποιημένα,
- Απαγορεύεται η κατανάλωση ποτών και τροφής στο εργαστήριο,
- Απαγορεύεται το κάπνισμα στον χώρο του εργαστηρίου,
- Σε όλες τις αίθουσες εργαστηρίων θα πρέπει να υπάρχουν ειδικοί κάδοι απόρριψης αιχμηρών αντικειμένων με σαφή σήμανση.

4.2 • Μέσα ατομικής προστασίας

Δεν απαιτούνται ειδικά μέσα ατομικής προστασίας στη συγκεκριμένη ειδικότητα, παρά μόνον εάν πρόκειται να καλύψουν θέματα επικαιρότητας σε φυσικές καταστροφές ή συλλαλητήρια, όπου τότε απαιτούνται κατά περίπτωση:

- Αντιασφυξιογόνες μάσκες,
- Αδιάβροχα για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τον εξοπλισμό τους.

Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης

1 | Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού, κατά τη διάρκειά της, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/-τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και την προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία, μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για την μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΑΕΚ) και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια, αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για το θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία,¹⁷ και οι οποίες αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται σε τέσσερις (4) έως οκτώ (8) ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκούμενου/-ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

17 Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο Μέρος Δ' του εκπαιδευτικού εγχειριδίου και που αφορούν τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, τους όρους υλοποίησης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων προέρχονται από το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484, *Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων*.

Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται οι φορείς:

- α) Προσωρινής απασχόλησης
- β) Τα νυχτερινά κέντρα
- γ) Παροχής καθαριότητας και φύλαξης
- δ) Τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών
- ε) Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/-η ΣΑΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/-τρια, η οποία θεωρείται από τη ΣΑΕΚ φοίτηση. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η εκπαιδευτής/-τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και υποστήριξη των ασκουμένων. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο/η εργοδότης/-τρια ορίζει έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας» ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, σε αυτό καταγράφει ο/η ίδιος/-α πρακτικά ασκούμενος/-η κατά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε, καθώς και περιγράφει συνοπτικά τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώριση ελέγχεται και υπογράφεται από τον εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας.

2 | Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η

2.1 • Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Εικονολήπτης», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το εξάμηνο Δ' φοίτησης στις ΣΑΕΚ. Στην περίπτωση αυτήν, μπορούν πια να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής της ειδικότητάς τους.

2.2 • Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους, όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.¹⁷ Στη συνέχεια, παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκουμένων.

Δικαιώματα πρακτικά ασκουμένων

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.
2. Δυνατότητα αποζημίωσης η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή αναλογικά εάν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση μη δυνατότητας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται η υποχρέωση αποζημίωσής της, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/-τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.
3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α' 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες

17 ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484, *Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.*

βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότης/-τρια) στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση.

4. Δικαίωμα αναφοράς στη ΣΑΕΚ της μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης.
5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης και σχετική δήλωση στη ΣΑΕΚ εποπτείας.
6. Αλλαγή εργοδότη/-τριας, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

Υποχρεώσεις πρακτικά ασκουμένων

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας του/της εργοδότη/-τριας.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/-τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/-τριας.
5. Προσκόμιση –όπου απαιτείται– όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στη ΣΑΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης, αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση σε περίπτωση απουσίας του/της ασκουμένου/-ης της επιχείρησης και της ΣΑΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από τη ΣΑΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/-ες κατά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και περιγράφονται συνοπτικά τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης πρακτικής άσκησης.
9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στη ΣΑΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για έλεγχο.
10. Υποβολή μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης στη ΣΑΕΚ φοίτησης, συμπληρωμένου με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, τον χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας και την επίδοσή του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένου, υπογεγραμμένου και σφραγισμένου από τον εργοδότη/-τρια-νόμιμο/-η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης στο οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/-η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.
11. Άμεση ενημέρωση της ΣΑΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής και του εντύπου της λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/-η

την πρακτική άσκηση για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος στον ίδιο ή σε άλλο φορέα απασχόλησης (εργοδότη/-τρια), θα πρέπει να ακολουθηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/-τρια, τότε οφείλει ο/η τελευταίος/-α να ενημερώσει άμεσα τη ΣΑΕΚ φοίτησης του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

2.3 • Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/-η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα με την ειδικότητά του/της, με την εποπτεία υπεύθυνου/-ης του φορέα, ειδικότητας αντίστοιχης με το αντικείμενο κατάρτισής του/της.

Συγκεκριμένα, στην ειδικότητα «Εικονολήπτης», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε τομείς που σχετίζονται με τον τομέα των οπτικοακουστικών παραγωγών (π.χ. κινηματογραφικές ταινίες, τηλεόραση, διαφημίσεις, ΜΜΕ κ.ά.), σε φορείς/επιχειρήσεις που ασχολούνται με τις οπτικοακουστικές παραγωγές ή παράγουν οπτικοακουστικά έργα, σε τηλεοπτικές και κινηματογραφικές εταιρείες παραγωγής, διαφημιστικές εταιρείες, εταιρείες παραγωγής εκπαιδευτικών βίντεο, δημόσιους οργανισμούς, υπουργεία, ηλεκτρονικά ΜΜΕ, εταιρείες εκδηλώσεων (συνεδρίων, γάμων, βαπτίσεων, σχολείων κ.ά.). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πραγματοποιήσουν πρακτική άσκηση σε θέσεις εργασίας βοηθών εικονοληπτών/-τριών.

3 | Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/Η εργοδότης/-τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο οποίος αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των εκπαιδευομένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών/-τριών στην εκπαιδευτική δομή.

Αναλυτικότερα, ο/η εκπαιδευτής/-τρια είναι το συνδετικό πρόσωπο του/της εργοδότη/-τριας της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (ΣΑΕΚ) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτήν. Επιπλέον, ο ρόλος αφορά την παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για ένα άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση, το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκούμενων.

4 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων των σπουδαστών/-τριών ΣΑΕΚ, με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στον χώρο εργασίας, και μάλιστα κάτω από πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να καλλιεργήσουν όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και οι οποίες δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης, αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική αλλά και επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, δίνεται η δυνατότητα στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής/αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η.

Στον πίνακα που ακολουθεί, αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Εικονολήπτης» και οι αντίστοιχες ενδεικτικές εργασίες και ειδικές προδιαγραφές ανά ενότητα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/-ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
A. «Προετοιμασία, προπαραγωγή οπτικοακουστικού υλικού»	• Συζήτηση με τους/τις εμπλεκόμενους /-ες της παραγωγής, • Σύνταξη συμβολαίου ανάθεσης εργασίας (έργου), • Κοστολόγηση εργασίας, • Μελέτη σεναρίου και storyboard, • Επιλογή κατάλληλου εξοπλισμού, • Πραγματοποίηση ρεπεράζ, • Εκτέλεση δοκιμαστικών λήψεων.	• Σενάριο, • Storyboard, • Απαραίτητος εξοπλισμός εικονοληψίας.
B. «Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού» συνέχεια >>	• Συνεργασία με τους/τις εμπλεκόμενους/-ες της παραγωγής, • Έλεγχος φωτιστικών συνθηκών, • Φωτομέτρηση του υπάρχοντος φωτισμού, • Χρήση κατάλληλων φίλτρων, • Χρήση κατάλληλων ζελατινών στα φωτιστικά σώματα, • Σύνθεση άρθρων πλάνων, • Πραγματοποίηση λήψεως τηρώντας το storyboard, • Καταγραφή ήχων, • Κινηματογράφηση σκηνών, • Παρακολούθηση δράσης σκηνής, • Πραγματοποίηση μικροδιορθώσεων διαφράγματος, • Κινηματογράφηση σκηνών για νέες τεχνολογίες,	• Εξοπλισμός εικονοληψίας.

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Β. «Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού»	• Προστασία προσωπικών δεδομένων, • Έλεγχος εξοπλισμού για τυχόν φθορές, • Συσκευασία εξοπλισμού.	
Γ. «Διαχείριση και διανομή οπτικοακουστικού υλικού, μεταπαραγωγή»	• Έλεγχος ποιότητας παραγόμενων πλάνων. • Παράδοση με παρατηρήσεις (σχόλια) επί των παραγόμενων πλάνων για μοντάζ, • Παράδοση του οπτικοακουστικού υλικού στην παραγωγή ή στον/στην πελάτη/-ισσα, • Προβολή του έργου τους στην ιστοσελίδα τους.	• Ηλεκτρονικοί υπολογιστές με μεγάλη ισχύ, • Ειδικά λογισμικά προγράμματα επεξεργασίας κινούμενης εικόνας και ήχου, • Πρόσβαση στο Διαδίκτυο και ιστοσελίδες.
Δ. «Αρχειοθέτηση παραγόμενου οπτικοακουστικού υλικού»	• Αρχειοθέτηση παραγόμενου υλικού, • Διατήρηση οπτικοακουστικού αρχείου.	• Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, • Συσκευές αρχειοθέτησης οπτικοακουστικού υλικού.

5 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης

5.1.A • ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ, ΠΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, κρίνεται σκόπιμο να εμπλακούν και να εκπαιδευτούν σε διαφορετικά αντικείμενα εργασίας, με σκοπό να αποκτήσουν ολοκληρωμένη εικόνα για τη λειτουργία μιας οπτικοακουστικής παραγωγής, καθώς πρόκειται για ένα έργο που αφορά πολλές εμπλεκόμενες ειδικότητες που πρέπει να συνεργαστούν αρμονικά μεταξύ τους, με συγκεκριμένη ορολογία και σε συγκεκριμένο επαγγελματικό πλαίσιο. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, με τη βοήθεια και την καθοδήγηση του/της υπευθύνου/-ης εκπαίδευσης του φορέα αλλά και του/της προϊσταμένου/-ης του εργασιακού φορέα, συμμετέχουν στις συζητήσεις με τους/τις εμπλεκόμενους/-ες της παραγωγής για το πώς το σενάριο θα οπτικοποιηθεί, θα σχεδιαστεί και θα γίνει storyboard, πώς αντιμετωπίζει ο/η διευθυντής/-τρια φωτογραφίας τους φωτισμούς του έργου και πώς σχεδιάζει τους τρόπους με τους οποίους επιλέγει τα πλάνα και τις κινήσεις της κάμερας σε κάθε σκηνή του έργου. Παρατηρούν πώς συντάσσονται τα συμβόλαια ανάθεσης μιας εργασίας (έργου), όπως επίσης και πώς πραγματοποιείται η κοστολόγηση μιας οπτικοακουστικής παραγωγής.

Παράλληλα, παρακολουθούν πώς αντιμετωπίζει η κάθε ειδικότητα το σενάριο και το storyboard και συμμετέχουν στις διαδικασίες κατά τις οποίες επιλέγεται και καταγράφεται στα ειδικά τεχνικά φύλλα ο απαιτούμενος εξοπλισμός, που αποτελεί μέρος και του προϋπολογισμού της παραγωγής.

Στο πλαίσιο της πρακτικής, συμμετέχουν στις διαδικασίες του ρεπεράζ, όπου μπορούν και οι ίδιοι/-ες να εκτελέσουν αυτόνομα τη συγκεκριμένη εργασία. Το ρεπεράζ αφορά την εύρεση χώρων και τοποθεσιών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να αναζητήσουν αντίστοιχους χώρους, σε συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια και τον διευθυντή/-τρια φωτογραφίας, και να φωτογραφίσουν ή να βιντεοσκοπήσουν χαρακτηριστικά πλάνα για δειγματισμό των χώρων, που μπορεί να αποτελέσουν χώρους γυρισμάτων. Για τη συγκεκριμένη εργασία, απαιτούνται και δεξιότητες παρατήρησης των χώρων και διατήρηση σημειώσεων για τα κοντινά σημεία όπου υπάρχει τροφοδοσία ρεύματος.

Τέλος, συμμετέχουν ενεργά, ως βοηθοί, στην εκτέλεση δοκιμαστικών λήψεων, υπό την καθοδήγηση του/της διευθυντή/-τριας φωτογραφίας ή εικονοληπτών/-τριών για να τοποθετήσουν φώτα και ζελατίνες, στις συνδεσμολογίες των καμερών και στις κινήσεις των καμερών κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων.

Ακόμη και στις εργασίες που απλά παρατηρούν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν όλες τις διαδικασίες του σταδίου της προπαραγωγής που θα τους/τις βοηθήσει στη μετέπειτα επαγγελματική τους σταδιοδρομία, είτε εργαστούν ως μισθωτοί/-ές είτε ως αυτοαπασχολούμενοι/-ες.

5.1.B • ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης στο στάδιο της παραγωγής οπτικο-ακουστικού υλικού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρέχουν υπηρεσίες εικονοληψίας επικουρικά, ως βοηθοί σε όλες τις διαδικασίες της παραγωγής του έργου. Συμμετέχουν ενεργά στις πρόβες αλλά και στα τελικά γυρίσματα ως βοηθοί εικονοληπτών/-τριών και στο στήσιμο των φωτισμών, μια εργασία σημαντική που θα τους/τις βοηθήσει στη μετέπειτα επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Ειδικότερα, συμμετέχουν στον έλεγχο των φωτιστικών συνθηκών που επικρατούν λίγο πριν ξεκινήσει το τελικό γύρισμα μιας σκηνής και προβαίνουν σε μικροδιορθώσεις, εφόσον απαιτείται και πάντα με την καθοδήγηση του/της διευθυντή/-τριας φωτογραφίας.

Επιπλέον, τοποθετούν τις κατάλληλες ζελατίνες στα φωτιστικά σώματα ή και τα κατάλληλα φίλτρα στους φακούς, εφόσον τους ζητηθεί. Πραγματοποιούν φωτομετρήσεις του υπάρχοντος φωτισμού προκειμένου να δώσουν τις ενδείξεις στον/στη διευθυντή/-τρια φωτογραφίας ή εικονολήπτη/-τρια και να προβούν στη συνέχεια σε μικροδιορθώσεις του κατάλληλου διαφράγματος (F), σε σχέση με το απαιτούμενο αποτέλεσμα. Πραγματοποιούν, πάντα με την επίβλεψη εικονολήπτη/-τριας, λήψεις, τηρώντας το storyboard της παραγωγής. Καταγράφουν τους αντίστοιχους ήχους (ηχοληψία), καθώς κινηματογραφούν/βιντεοσκοπούν τη σκηνή δράσης.

Κατά τη διάρκεια της εικονοληψίας, παρακολουθούν ταυτόχρονα τη σκηνή δράσης που εκτυλίσσεται μπροστά τους προκειμένου να αντιληφθούν τους/τις υπόλοιπους/-ες εμπλεκόμενους/-ες γύρω τους, προς αποφυγή ατυχήματος. Μπορούν επίσης να συμμετέχουν στην εικονοληψία σκηνών με τη βοήθεια νέων τεχνολογιών, όπως λήψη σε περιβάλλον green screen.

Στις περιπτώσεις που οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε ειδησεογραφικούς χώρους, προσέχουν και τηρούν πάντα τον γενικό κανονισμό προστασίας προσωπικών δεδομένων για διάφορες κατηγορίες πληθυσμού αλλά και γεγονότα που εκτυλίσσονται σε δημόσιους χώρους και οι εκπαιδευόμενοι/-ες βιντεοσκοπούν. Εξοικειώνονται με τον υπάρχοντα εξοπλισμό της παραγωγής ή του φορέα και ελέγχουν κάθε φορά που τον παραλαμβάνουν αλλά και τον παραδίδουν για τυχόν φθορές, ενώ χρησιμοποιούν την ασφαλή συσκευασία του για τις μεταφορές του από την έδρα του φορέα μέχρι το σημείο των γυρισμάτων.

Η πρακτική άσκηση σε αυτό το στάδιο της παραγωγής είναι πολύ σημαντική, γιατί είναι το κύριο στάδιο που αφορά την επαγγελματική τους εργασία. Μάλιστα, σε πολλές παραγωγές (όπως π.χ. η ειδησεογραφία ή η κάλυψη εκδηλώσεων), δεν επιτρέπονται λάθη ή διορθώσεις λαθών, καθώς η εκδήλωση δεν μπορεί να επαναληφθεί.

5.1.Γ • ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ, ΜΕΤΑΠΑΡΑΓΩΓΗ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, ασχολούνται με τον τομέα της μεταπαραγωγής, γιατί σε αυτό το στάδιο μπορούν να αξιολογήσουν το παραγόμενο υλικό τους, να εντοπίσουν τυχόν λάθη και να κατανοήσουν γιατί δεν επιτεύχθηκε το επιθυμητό αποτέλεσμα. Έτσι, θα είναι σε θέση να γνωρίζουν πώς θα αντιμετωπίσουν αντίστοιχο πρόβλημα στο μέλλον. Κατά το στάδιο της μεταπαραγωγής, μαθαίνουν να επικοινωνούν σωστά και αποτελεσματικά με τους/τις μοντέρ/-ές, καθώς στις μικρότερες παραγωγές εκτός του κινηματογράφου και της τηλεόρασης (που θεωρούνται και οι πιο οργανωμένες), οι εικονολήπτες/-τριες έχουν άμεση επικοινωνία με τον τομέα του μοντάζ.

Στην περίπτωση που οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούν την πρακτική τους άσκηση σε φορέα που αφορά την ειδησεογραφία, εξασκούνται στην παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού που αφορά την επικαιρότητα (ειδήσεις), που συνήθως συνοδεύεται με διευκρινιστικά σχόλια επί του παραγόμενου υλικού, τα οποία βοηθούν τους/τις συναδέλφους τους στο μοντάζ αλλά και τους/τις αρχισυντάκτες/-τριες στη διαχείριση του οπτικοακουστικού υλικού που παρήγαγαν (ονόματα ανθρώπων από τους οποίους πήραν συνέντευξη ή έκαναν δηλώσεις κ.λπ.). Επίσης, στα σχόλιά τους αναφέρουν αν έχουν βιντεοσκοπήσει υλικό που περιέχει ομάδες πληθυσμού που υπόκεινται στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (κατηγορούμενοι/-ες, ανήλικα άτομα, ευάλωτες κοινωνικές ομάδες κ.λπ.), έτσι ώστε να γίνει η κατάλληλη διαχείριση/προστασία των προσώπων αυτών κατά τη διάρκεια του μοντάζ. Υπάρχουν μάλιστα περιπτώσεις που οι ίδιοι/-ες οι εικονολήπτες/-τριες μπορούν να προ-μοντάρουν τα πλάνα τους ή και να προβούν σε ολοκληρωμένη επεξεργασία του υλικού (ολοκληρωμένο μοντάζ).

Σε όποια περίπτωση από τις παραπάνω και αν ανήκουν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά την πρακτική τους άσκηση, πρέπει να ελέγξουν την ποιότητα των παραγόμενων πλάνων τους με το τμήμα μοντάζ του φορέα, ώστε να συζητήσουν εποικοδομητικά με τους/τις επαγγελματίες για να αποκτήσουν πιο ολοκληρωμένη εικόνα του παραγόμενου υλικού τους. Συμμετέχουν στην παράδοση του τελικού οπτικοακουστικού υλικού στην παραγωγή (ή και στον/στην πελάτη/-ισσα) και σημειώνουν τα σχόλια που θα κάνουν οι τελικοί αποδέκτες/-τριες του υλικού.

Τέλος, εξοικειώνονται με τις διαδικασίες προβολής του τελικού έργου στην ιστοσελίδα του φορέα ή και τη διανομή του (όταν πρόκειται για κινηματογραφικό έργο).

5.1.Δ • ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Η αρχειοθέτηση του παραγόμενου οπτικοακουστικού υλικού αποτελεί εξίσου μια σημαντική εργασία του επαγγέλματος του/της εικονολήπτη/-τριας και γι' αυτό είναι

χρήσιμο να συμμετέχουν σε αυτήν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης. Συμμετέχουν, πάντα υπό την επίβλεψη του/της υπευθύνου/-ης του φορέα στις διαδικασίες αρχειοθέτησης του οπτικοακουστικού υλικού, οι οποίες περιλαμβάνουν την τεκμηρίωση και την εισαγωγή μεταδεδομένων (metadata) σε κάθε τέτοιο υλικό, προκειμένου να μπορεί να ανακτηθεί πολύ εύκολα, οποιαδήποτε στιγμή στον χρόνο και από οποιονδήποτε/οποιαδήποτε χρήστη/-τρια θελήσει να ψάξει το αντίστοιχο υλικό. Μαθαίνουν να αρχειοθετούν με τα πρωτόκολλα αρχειοθέτησης και τεκμηρίωσης, τα 5w: δηλαδή who, what, when, where, why (ποιος, τι, πού, πότε, γιατί), που θα πρέπει να συνοδεύουν κάθε οπτικοακουστικό υλικό που παράγεται. Τα εν λόγω πρωτόκολλα δίνουν χρήσιμες πληροφορίες στα εξής ερωτήματα: Ποιοι εικονίζονται; Τι θέμα έχουν τα πλάνα ή όλο το θέμα; Πότε έγιναν οι λήψεις (ημερομηνία); Ποιοι/-ες συμμετείχαν στην παραγωγή –ως συνεργείο παραγωγής– και γιατί; Ποιος είναι ο σκοπός του συγκεκριμένου υλικού; Μαθαίνουν να χρησιμοποιούν το πρωτόκολλο IPTC profile, όπου μέσα στα συγκεκριμένα πεδία καταγράφουν όλες τις σημαντικές πληροφορίες που χρειάζεται ένα οπτικοακουστικό υλικό να λειτουργήσει μετά από κάποιο χρονικό διάστημα και ως ιστορικό τεκμήριο.

Άλλωστε, οι εικονολήπτες/-τριες ως δημιουργοί, εκτός από τις μεγάλες παραγωγές, παράγουν, κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας, δικό τους οπτικοακουστικό έργο, που μπορεί να το χρησιμοποιήσουν αργότερα στις διαδικασίες ρεπεράζ, ή δικές τους οπτικοακουστικές παραγωγές. Αυτά τα έργα θα κληθούν, ως επαγγελματίες, να διαφυλάξουν στο αρχείο τους με τέτοιον τρόπο, ώστε να είναι εύκολα προσβάσιμο στην αναζήτηση, όσα χρόνια κι αν περάσουν. Γι' αυτό και σε αυτό το στάδιο της πρακτικής τους άσκησης μαθαίνουν, πέρα από την αρχειοθέτηση, και πώς να διατηρούν τα ψηφιακά οπτικοακουστικά αρχεία τους σε κατάλληλους αποθηκευτικούς χώρους. Η πρακτική άσκηση σε έναν φορέα, τους/τις βοηθά να κατανοήσουν πόσο σημαντική είναι η αρχειοθέτηση και η διατήρηση αρχείου, γνώσεις που θα τις χρησιμοποιήσουν μετέπειτα στην επαγγελματική τους πορεία.

Καθ' όλη τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, επιδεικνύουν πνεύμα συνεργασίας και εξωστρέφειας, καθώς αποτελούν μέλη μιας μεγάλης ομάδας παραγωγής (αυτό ισχύει ακόμη και στις μικρές παραγωγές). Χαρακτηριστικό του εργασιακού περιβάλλοντος είναι η συνεχής δημιουργία σε διαφορετικές καταστάσεις (άλλες παραγωγές, διαφορετική κάλυψη εκδηλώσεων κ.λπ.), γεγονός που κάνει το επάγγελμα άκρως ελκυστικό, χωρίς ίχνος μονοτονίας.

5.2 • Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης, απαιτείται συνέργεια των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας, αλλά και συνεργασία του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκεται στη μαθησιακή διαδικασία και που περιλαμβάνει τον/την εργοδότη/-τρια που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης, τον/

την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας, τους/τις εργαζόμενους/-ες στην επιχείρηση, καθώς και τον/την εκπαιδευτή/-τρια και τον/την επόπτη/-τρια από την πλευρά της εκπαιδευτικής δομής. Η εν λόγω συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβάθμιση της ποιότητας του τρόπου εφαρμογής της πρακτικής άσκησης και για την πραγμάτωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της ειδικότητας.

Στο πλαίσιο της μάθησης στον χώρο εργασίας, ο/η ασκούμενος/-η έρχεται σε επαφή με πραγματικά εργασιακά περιβάλλοντα, ασκείται σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες και συνεργάζεται με επαγγελματίες της ειδικότητας ή άλλων ειδικοτήτων που εργάζονται στην ίδια επιχείρηση. Για τον λόγο αυτό, η ύπαρξη κουλτούρας μάθησης αποτελεί προαπαιτούμενο για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Αναλυτικότερα, κομβικός είναι ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης ο/η οποίος/-α καλείται να λειτουργήσει ως μέντορας, να υποστηρίξει τον/την εκπαιδευόμενο/-η στη διερεύνηση των επαγγελματικών του/της στόχων, να ενθαρρύνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων, να τον/την εμπλέκει σε νέες εμπειρίες και να τον/την εισαγάγει στον κόσμο της πραγματικής εργασίας, αποτελώντας επαγγελματικό πρότυπο. Επομένως, καλείται να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και ασφάλειας που παρέχει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η τη δυνατότητα δοκιμής και λάθους μέσω της ενθάρρυνσης της ατομικής πρωτοβουλίας. Απαραίτητα μεθοδολογικά βήματα από την πλευρά του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης για την ομαλή ένταξη των εκπαιδευομένων στο εργασιακό περιβάλλον και την προώθηση της συνεργασίας με το υφιστάμενο προσωπικό της επιχείρησης είναι η περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο προσανατολισμός στο έργο και η εναλλαγή εργασιακών θέσεων.

Ειδικότερα, ως προς την περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο/η εκπαιδευτής/-τρια καλείται να λάβει υπόψη τη συνοπτική περιγραφή της ειδικότητας και τις αρμοδιότητες/καθήκοντα όπως αποτυπώνονται στον οδηγό κατάρτισης, γεγονός που προϋποθέτει τη συνεργασία με την εκπαιδευτική δομή. Καλείται να τροφοδοτήσει τους/τις ασκούμενους/-ες με τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την εκτελούμενη εργασία, τις ευθύνες, τις δεξιότητες και την εκπαίδευση που απαιτείται, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες διεξάγεται η εργασία και τις σχέσεις της με άλλες εργασίες.

Παράλληλα, απαραίτητος κρίνεται και ο προσανατολισμός στο έργο, με στόχο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται, να λάβουν υπόψη τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, να γνωρίσουν το προσωπικό της και να αναπτύξουν το αίσθημα του ανήκειν. Στο πλαίσιο του προσανατολισμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ιστορία της επιχείρησης, την πολιτική της, τα προϊόντα ή υπηρεσίες, την κτιριακή υποδομή, τη γενική δομή, τους κανόνες συμπεριφοράς, την πολιτική προαγωγών, τα συστήματα αξιολόγησης κ.λπ.

Τέλος, προτείνεται η εναλλαγή των εργασιακών θέσεων (job rotation), κατά την οποία ο/η εκπαιδευόμενος/-η περνάει διαδοχικά από όλες τις συναφείς ή συσχετιζό-

μενες θέσεις εργασίας μέχρι να ασκηθεί σε όλο τον κύκλο της εργασίας. Η συγκεκριμένη πρακτική μειώνει τη μονοτονία, την κούραση και, κατά συνέπεια, τα σφάλματα, ενώ αυξάνει την απόδοση και την ικανοποίηση. Ωστόσο, δεν συνιστάται για τις ειδικότητες που απαιτούν υψηλή ειδίκευση, καθώς απαιτείται χρόνος, και άρα ο/η εκπαιδευτής/-τρια πρέπει να λάβει υπόψη του/της το εξάμηνο υλοποίησης της πρακτικής άσκησης. Τέλος, το μικρό μέγεθος της επιχείρησης μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στην εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής.

Βιβλιογραφία

Α | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Άισνερ, Λ. (1987). *Η δαιμονική οθόνη. Ο γερμανικός εξπρεσιονισμός στον κινηματογράφο*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Alton, E. (2011). *Εγχειρίδιο ακουστικής*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Αριστοτέλης. (2008). *Ποιητική*. Αθήνα: Εκδόσεις Ζήτρος.
- Arnheim, R. (1999). *Τέχνη και οπτική αντίληψη. Η ψυχολογία της δημιουργικής όρασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.
- Arnheim, R. (2008). *Το φιλμ ως τέχνη. Οι θεμελιώδεις αρχές της τέχνης του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Καθρέφτης.
- Bailey, A. (1999). *Το βιβλίο της έγχρωμης φωτογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Μωρεσόπουλου.
- Βακαλό, Ε. Γ. (1988). *Οπτική σύνταξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.
- Βαλούκος, Σ. (2003). *Ιστορία του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Βαλούκος, Σ. (2006). *Το σενάριο*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Barthes, R. (2008). *Ο φωτεινός θάλαμος. Σημειώσεις για τη φωτογραφία*. Αθήνα: Εκδόσεις Κέδρος.
- Βασιλάκος, Α. (2008). *Ψηφιακές μορφές τέχνης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Βασιλειάδης, Γ. (2025). *Πρακτικός Οδηγός Social Media. YouTube*. Αθήνα: Εκδόσεις Δίαυλος.
- Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης. (2019). *APA citation style. Βιβλιογραφικές παραπομπές κα αναφορές*. Ανακτήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2023 από: https://www.lib.auth.gr/sites/default/files/docs_files/APA-examples-gre.pdf

- Βλασσάς, Γ. (2003). *Φωτογραφικές τεχνικές*. Αθήνα: Photo Imaging Group.
- Bordwell, D. & Thompson, K. (2011). *Εισαγωγή στην τέχνη του κινηματογράφου*. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.
- Βουνάτσου, Μ. (2022). *Πειραματικό εικαστικό βίντεο. New Media Art* [Σημειώσεις μαθήματος, αδημοσίευτο έργο]. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Τμήμα Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών.
- Bringhurst, R. (2001). *Στοιχεία της τυπογραφικής τέχνης*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Canon. (χ.χ.). *Οδηγός βασικών τεχνικών για ζωγραφική με φως και φωτογραφία*. Ανακτήθηκε από: <https://www.canon.gr/get-inspired/tips-and-techniques/light-painting-photography/>¹⁸
- Chion, M. (2010). *Ο ήχος στον κινηματογράφο*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- CineManiaξ. (2019). *Το μετείκασμα και η ψευδαίσθηση της κίνησης*. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2023 από: <https://www.youtube.com/watch?v=UpKBUDJ5yDo>
- CineManiaξ. (2019). *Το μετείκασμα και η ψευδαίσθηση της κίνησης*. Ανακτήθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2023 από: https://www.youtube.com/watch?v=UpKBUDJ5yDo&t=157s&ab_channel=CineMania%CE%BE
- Comery, D. (1998). *Η ιστορία του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Δανιήλ, Α. & Κορκοβέλου, Α. (2008). *Ελληνικός κινηματογράφος*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Ανακτήθηκε στις 28 Σεπτεμβρίου 2023 από: http://reader.ekt.gr/bookReader/show/index.php?lib=EDULLL&item=1019&bitstream=1019_01#page/6/mode/2up
- Δαυλόπουλος, Τ. (1985). *Πραγματεία για το μοντάζ*. Αθήνα: Εταιρία Ελλήνων Σκηνοθετών.
- Δώδης, Δ. (2007). *Ηχοληψία*. Αθήνα: Εκδοτικός Όμιλος «Ίων».

18 Χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικοί σύνδεσμοι λόγω περιορισμένης σύγχρονης ελληνόγλωσσας βιβλιογραφίας.

Ear health. *Ακοόγραμμα Online*. Ανακτήθηκε στις 15 Αυγούστου 2023 από:
<https://earhealth.gr/test-akohs/>

Eco, U. (2001). *Πώς γίνεται μια διπλωματική εργασία*. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.

Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ). (2017). *Εγχειρίδιο πρώτων βοηθειών*.
Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο (ΕΣΡ). *Υποδείξεις κοινωνικών μηνυμάτων*.
Ανακτήθηκε από:
https://www.esr.gr/wp-content/uploads/YPODEIKSH01_25072018.pdf

ΕΚΠΑ. (χ.χ.). *Πώς γράφουμε μια εργασία*. Ανακτήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου
2023 από: <https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/D476/%CE%A0%CE%A9%CE%A3%20%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%A6%CE%9F%CE%A5%CE%9C%CE%95%20%CE%9C%CE%99%CE%91%20%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A3%CE%99%CE%91.pdf>

Ένωση Ελλήνων Κινηματογραφιστών: <https://gsc.com.gr/>

Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ). *Αρχές δεοντολογίας δημοσιογραφικού επαγγέλματος*. Ανακτήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2023 από: <https://www.esiea.gr/kodikas-deontologias/arxes-deontologias-dimosiografikoy/>

Ένωση Φωτορεπόρτερ Ελλάδας (ΕΦΕ). *Κανόνες δεοντολογίας των φωτορεπόρτερ*.
Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από:
<https://pressphoto-union.gr/ένωση-φωτορεπόρτερ-ελλάδας-κανόνες-δ/>

Επαγγελματικό περίγραμμα «Τεχνικού Εφαρμογών Πολυμέσων» (ΕΟΠΕΕΠ):
https://www.eopep.gr/index.php/el/professional-outlines/105-katalogos_ep1

Επαγγελματικό περίγραμμα «Συναρμολογητή Εικόνας» (Μοντέρ) (ΕΟΠΕΕΠ):
https://www.eopep.gr/index.php/el/professional-outlines/105-katalogos_ep1

Ευρωπαϊκή Ένωση. (2016). *Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR)*. Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης (2009). *Πώς αποφεύγεται ή μειώνεται η έκθεση των εργαζομένων στον θόρυβο κατά την εργασία*. Εκδόσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ζαχοπούλου, Χ. (2021). *Εκπαιδευτικό υλικό – κείμενο αναφοράς για την ειδικότητα «Εικονολήπτης/-τρια»*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Ζαχοπούλου, Χ. (2018). *Ο πολιτιστικός ρόλος του Εθνικού Πρακτορείου Ειδήσεων. Συγκριτική μελέτη του Αθηναϊκού-Μακεδονικού Πρακτορείου Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ) με τα εθνικά πρακτορεία Ειδήσεων της Ισπανίας (EFE), της Ιταλίας (ANSA) και της Πορτογαλίας (LUSA) [Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία]*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2023 από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/156627>

Ζαχοπούλου, Χ., Βουνάτσου, Μ. & Ντεξής, Σ. (2022). *«Τεχνικός Κινούμενης Εικόνας. Ηλεκτρονική Σχεδίαση Γραφήματος»*. Οδηγός Κατάρτισης ΙΕΚ [Αδημοσίευτος]. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Field, S. (1986). *Το σενάριο. Η τέχνη και η τεχνική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κάλβος.

Freud, G. (1996). «Φωτογραφία και κοινωνία». Αθήνα: Περιοδικό Φωτογράφος.

Gardiner, K. & Harrington, M. J. (2009). *Υγιεινή της εργασίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Gombrich, E. H. (1994). *Το χρονικό της τέχνης*. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Gonzalez, R. C. & Woods, R. E. (2011). *Ψηφιακή επεξεργασία εικόνας*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

Hedgcoe, J. (2010). *Το νέο βιβλίο του φωτογράφου. Ο απόλυτος οδηγός για την τέχνη της φωτογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.

Heliland Drone Academy. (2017). *Θεωρία συστημάτων μη επανδρωμένων αεροσκαφών*. Αθήνα: Heliland Drone Academy.

Hermert, Z. (1999). *Εφαρμοσμένη αισθητική στην τηλεόραση και τον κινηματογράφο*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

- Itten, J. (2011). *Σύνθεση και μορφή. Το βασικό μάθημα στο Bauhaus και αργότερα*. Αθήνα: Εκδόσεις Αντιύλη.
- Ιωάννου, Ι. (1997). *Ακουστική για ηχολήπτες*. Αθήνα: Εκδοτικός Όμιλος «Ίων».
- Jacobs, L. (1998). *Τα εκφραστικά μέσα του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Καθρέφτης.
- Janson, H. W. & Janson, A. F. (2011). *Ιστορία της τέχνης*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Καβάγιας, Γ. (2005). *Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Καβάγιας, Γ. (1994). *Έτοιμοι... μοτέρ... πάμε...* Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως και Σχολή Σταυράκου.
- Καλλινίκου, Δ. (2021). *Πνευματική ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Κάρλος, Χ. (2010). *Βίντεο μοντάζ. Τεχνολογία, τέχνη και τεχνική*. Αθήνα: Εκδόσεις Έναστρον.
- Καρτεζιάδης, Π. (2008). *Βασικά μαθήματα φωτογραφίας*. Αθήνα: Περιοδικό Φωτογράφος.
- Karutz, H. & Buttlar, M. (2015). *Πρώτες βοήθειες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. (χ.χ.). «Φωτογραφία και Κινηματογράφος», *Πολιτισμός και Ελεύθερος Χρόνος*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2023 από: <http://repository.edull.gr/edull/retrieve/3928/1166.pdf>
- Κοσμόπουλος, Β. & Παπακωνσταντίνου, Γ. (2012). *Στοιχεία κινηματογραφικής γλώσσας. Σχεδιασμός και παραγωγή ενός εκπαιδευτικού βίντεο. Εικονογραφημένο σενάριο – Storyboard*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Kress, G. & Van Leeuwen, T. (2010). *Η ανάγνωση των εικόνων. Η γραμματική του οπτικού σχεδιασμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.

- Κυριακουλάκος, Π. & Καλαμπάκας, Ε. (2015). «Ήχος και ηχητικός σχεδιασμός» [Κεφάλαιο 8 Συγγράμματος], στο Κυριακουλάκος, Π. & Καλαμπάκας, Ε. (2015). *Η οπτικοακουστική κατασκευή*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανακτήθηκε στις 15 Αυγούστου 2023 από: <http://hdl.handle.net/11419/5716>
- Leavy, P. (2020). *Η καλλιτεχνική δημιουργία ως μέθοδος. Έρευνα μέσω της τέχνης*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Μαρμαράς, Ν. & Ναθαναήλ Δ. (2015). *Εισαγωγή στην εργονομία*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Μάρτεν, Μ. (1984). *Η γλώσσα του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Μαχιάς, Γ. (2013). *Εφαρμογή και χρήση πολυμέσων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μαραθιά.
- Μούρη, Ε. (2009). *Frame by Frame*. Αθήνα: Nexus Publications.
- Μουσικής Καμώματα. (2014). *Ασκήσεις-παιχνίδια για μουσική*. Ανακτήθηκε στις 15 Αυγούστου 2023 από: <http://doingmusic.blogspot.com/2014/02/blog-post.html>
- Μπενάκη, Α. (2010). *Αέναες εικαστικές αρμονίες. Ελεύθερο Σχέδιο – Χρώμα*. Αθήνα: Εκδοτικός Όμιλος «Ίων».
- N. 2121/1993. Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από: <https://opi.gr/vivliothiki/nomos-2121-1993/>
- N. 4624/2019. Ανακτήθηκε από: https://www.dpa.gr/sites/default/files/2023-06/4624_2019%20με%20τροποποιήσεις.pdf
- Ξανθάκης, Α. (1981). *Ιστορία της ελληνικής φωτογραφίας από το 1839 έως το 1960*. Αθήνα: Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο.
- Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας. *Συνήθη Ερωτήματα*. Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από: <https://opi.gr/gia-thn-pi/synithi-erotimata/>
- Πασαλάρης, Χ. (1984). *Μια ζωή τίτλοι*. Αθήνα: Εκδόσεις Κάκτος.
- Pinel, V. (2003). *Το μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

- Ποταμιάνος, Ι. (2013). *Τέχνη και φως*. Αθήνα: Εκδόσεις Αντιύλη.
- ProfessionAid. Βιογραφικό για αρχάριους. Τι να γράψω στο πρώτο μου CV.
Ανακτήθηκε από: <https://professionaid.com/viografiko-gia-arxarioys/>
- Ραφαηλίδης, Β. (1992). *Στοιχειώδης αισθητική*. Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου.
- Ρετσίλας, Μ. & Σκρούμπελος, Θ. (1996). *Πώς γράφεται το σενάριο. Εισαγωγή στη θεωρία του μοντάζ-ντεκουπάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Ρηνη, Χ. (1978). *Ιστορία της μοντέρνας ζωγραφικής*. Αθήνα: Εκδόσεις Υποδομή.
- Ρίντερ, Κ. (1985). *Ιστορία του παγκόσμιου κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Samsung. (χ.χ.). *Εξυμνήστε τη φύση με την τεχνική light-painting*. Ανακτήθηκε από: <https://www.samsung.com/gr/explore/photography/celebrate-nature-through-light-painting/>
- Σινεφίλια. (1995). *Dogma 95: Η διακήρυξη*. Ανακτήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2023 από: <http://www.cinephilia.gr/index.php/keimena/apopsi/4196-dogma-95>
- Σολδάτος, Γ. (επιμ.). (2003). *Το μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Sontag, S. (1993). «Περί Φωτογραφίας». Αθήνα: Περιοδικό Φωτογράφος.
- Sontag, S. (2003). *Παρατηρώντας τον πόνο των άλλων*. Αθήνα: Εκδόσεις Scripta.
- Sorlin, P. (2004). *Ευρωπαϊκός Κινηματογράφος. Ευρωπαϊκές κοινωνίες 1939-1990*. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.
- Στάθη, Ε. (2011). *Σημεία και σύμβολα και φιλική γλώσσα. Η μορφή και το νόημα της κινούμενης εικόνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Συνοδινού, Τ. (2008). *Πνευματική ιδιοκτησία και νέες τεχνολογίες. Η σχέση χρήστη – δημιουργού*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Τάσης, Τ. (2011). *Οργανογνωσία. Ακουστική, μουσικά συστήματα και σκάλες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαρηγορίου – Νάκας.

Thompson, K. & Bordwell, D. (2011). *Ιστορία του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ). *Ερωτήσεις και απαντήσεις για το ηλεκτρονικό σύστημα UAS-FRSS*. Ανακτήθηκε από: <https://hcaa.gov.gr/el/faqs>

Χαλκιά, Α. (2021). *Η διαχείριση συνεδρίων και επαγγελματικών εκδηλώσεων σε περιόδους κρίσεων. Το νέο ψηφιακό περιβάλλον των επαγγελματικών εκδηλώσεων*. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Δυτική Αττικής, ΜΠΣ «Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα στον Τουρισμό». Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από: https://polynoe.lib.uniwa.gr/xmlui/bitstream/handle/11400/4061/Chalkia_18040.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Χανδρά, Α. (2019). *Η παράλληλη εξέλιξη του χειρισμού του φωτός στον κινηματογράφο και στη ζωγραφική [Διπλωματική εργασία]*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ΜΠΣ «Σχεδιασμός Φωτισμού».

Χαραλαμπίδης, Α. (1990-1995). *Η τέχνη του εικοστού αιώνα* (τόμοι 1-3). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

Χαψής, Λ. (2015). «Βασικές συμβουλές για τη δημιουργία time-lapse». Αθήνα: Περιοδικό *Φωτογράφος*. Ανακτήθηκε στις 5 Αυγούστου 2023 από: <https://www.photo.gr/know-how/simplironontas-to-fisiko-fos-me-fill-in-flash/>

Χούρσογλου, Π. (2012). *Στάδια μιας ταινίας*. Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2023 από: http://theatroedu.gr/portals/38/main/images/stories/files/Yliko_Drast/HOURSOGLOU-StadiaTainias.pdf

Zettl, H. (2004). *Παραγωγή βίντεο. Βασικές αρχές και τεχνικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Access Ideas Malaysia. (2016). *The Jar of Life*. Retrieved from: https://www.youtube.com/watch?v=cMBM7K_yHog

American Film Institute: <https://www.afi.com>

An interview of Barack Obama with Oprah Winfrey. (2020). Retrieved September 18, 2023, from: <https://www.oprahmag.com/entertainment/a34692636/oprah-barack-obama-interview-technology>

- Baldwin, J. & Roberts, L. (2006). *Visual Communication: From Theory to Practice*. AVA Publishing.
- Borgdorff, H. (2006). *The Debate on Research in the Arts*. Retrieved from: https://www.ahk.nl/fileadmin/download/ahk/Lectoraten/Borgdorff_publicaties/The_debate_on_research_in_the_arts.pdf
- Call360. (2022). *A Brief History of the 360-degree Cameras*. Retrieved October 1, 2023, from: https://www.call360.live/blog/a-brief-history-of-360-degree-cameras?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc&fbclid=IwAR0YmtcxOmrByPJo3QCIIGD1NDS2kMNjRM5AmlbL1ZqXZ4w20ACZ9Y07yk0
- Cinema Palettes. *Cinema Palettes*. Retrieved October 1, 2023, from: <https://cinema-palette.web.app/>
- Copeman, M. (2013). *Green screen – Before and after*. Retrieved September 25, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=mUIFZ8wCnvM>
- Crane, A. (1995). *On the other side of photography*. Köln: Konemann.
- Dabner, D. (2005). *Graphic Design School: A Foundation Course in the Principles and Practices of Graphic Design*. SNP Leetung Printers Ptc.
- Depew, A. (2022). *Types of Lighting in Film: Basic Techniques to Know*. Adorama. Retrieved May 27, 2026, from: <https://www.adorama.com/alc/basic-cinematography-lighting-techniques/?srsltid=AfmBOormLqOM2mnPeiPX9G9aeSeRKn7KkSVBqmp0RrnIbdAjt8YDBHf>
- DRONEFLY. *Anatomy of a drone*. Retrieved from: <https://www.dronefly.com/the-anatomy-of-a-drone>
- EarthCam. (2019). *Top 10 time-lapses of the Decade*. Retrieved August 27, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=sZlQalRqY74>
- Encyclopaedia Britannica. (n.d.). “Auteur theory”, in: *Encyclopaedia Britannica Online*. Retrieved September 15, 2022, from: <https://www.britannica.com/art/auteur-theory>
- Epic Light Media. (2019). *Master Cinematic Lighting*. Retrieved August 27, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=vAlmXQgUPkU>

European Union Aviation Safety Agency (EASA). *Drones & Air Mobility*. Retrieved from: <https://www.easa.europa.eu/en/domains/civil-drones>

Film Riot. *Color Grading 101 – Everything you need to know*. Retrieved October 1, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=pAh83khT1no>

5-minute Crafts. (2022). *Easy Photography Hacks – 30+ Ideas for Everyone*. Retrieved October 1, 2023, from: https://www.youtube.com/watch?v=LT0Bg_M289A

Hannula, M., Suoranta, J. & Vaden, T. (2005) *Artistic Research. Theories, Methods and Practices*. Academy of Fine Arts, Finland. Retrieved from: <https://www.scribd.com/document/187285809/Hannula-Et-Al-Artistic-Research-Theories-Methods-and-Practices>

Helleman, J. (2026). *13 Film Lighting Techniques Every Filmmaker Should Know*. Nofilmschool. Retrieved May 14, 2026, from: <https://nofilmschool.com/lighting-techniques-in-film>

Kernan, L. (2004). *Coming Attractions. Reading American Movie Trailers*. Austin: University of Texas Press.

Lamnon, S. C. (2025). *What is a Tracking Shot – 25 Best Tracking Shot Examples*. StudioBinder. Retrieved May 27, 2026, from: <https://www.studiobinder.com/blog/tracking-shot-camera-movement-definition/>

Lumos by DMLite. (2017). *TV Studio Lighting for LED Television, Weather, Newsroom, News Set Design*. Retrieved September 18, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=NnH4l4l-W5s>

Murch, W. (1992). *In the Blink of an Eye. A Perspective on Film Editing*. California: Silman James Press.

Nofilmschool. *Cinematography & Cameras*. Retrieved August 25, 2023, from: <https://nofilmschool.com/topics/cinematography-cameras>

Nofilmschool. *Film Lighting Techniques*. Retrieved September 18, 2023, from: <https://nofilmschool.com/film-lighting-techniques-and-examples>

Nofilmschool. *Movies & TV*. Retrieved May 27, 2026, from: <https://nofilmschool.com/topics/movies-tv?layout=2020&page=74%2C16>

- Patel, M. (2009). *The Digital Visual Effects Studio: The Artists and Their Work Revealed*. Clock and Flame Studios.
- Pearlman, K. (2019). "On Rhythm in Film Editing", in: Carroll, N., Di Summa, L. T. & Loht, S. (eds.). *The Palgrave Handbook of the Philosophy of film and motion pictures* (pp. 143-163). London: Palgrave Macmillan.
- Rose, J. (2008). *Audio Postproduction for Film and Video*. New York: Routledge Publications.
- Rush, M. (2001). *New Media in late 20th-century Art*. New York: Thames & Hudson.
- Salgado, S. (1993). *Workers*. New York: Aperture Foundation/Eastman Kodak.
- Salgado, S. (2016). *Children*. London: Taschen.
- Scoble, R. & Israel, S. (2016). *The Fourth Transformation: How Augmented Reality & Artificial Intelligence Will Change Everything*. California: Patrick Brewster Press.
- Stop Motion Studio. *Let's Make a Movie*. Retrieved September 25, 2023, from: <https://www.cateater.com/>
- StudioBinder. *46 Storyboard Examples from Movies, Animation and Games (with Free Storyboard Templates)*. Retrieved September 12, 2023, from: <https://www.studiobinder.com/blog/storyboard-examples-film/>
- StudioBinder. *Ultimate Guide to Camera Movement – Every Camera Movement Technique Explained*. Retrieved September 12, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=liyBo-qLDeM>
- StudioBinder. *What is Frame Rate – Ultimate Guide to Frames per Second Explained*. Retrieved September 25, 2023, from: <https://www.youtube.com/watch?v=7lUFluLOh-s>
- Tribe, M. (2009). *New Media Art*. London: Taschen.
- Tricart, C. (2017). *Virtual Reality Filmmaking. Techniques & Best Practices for VR Filmmakers*. New York: Routledge.

B | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Γούλας, Χρ., Θεοδωρή, Ελ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ. & Νάτσης, Π. (2022). *Πρότυπος Οδηγός Κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Ανάπτυξη οριζόντιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας/Εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπο Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπη Τράπεζα Θεμάτων*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2020). *Οδηγοί σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2026 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα Δεδομένα, Προτεραιότητες και Προκλήσεις*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ* [Εσωτερική έκδοση]. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας.

Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός Ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Αθήνα: ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. (2021). *Νέα βίντεο παρουσίασης επαγγελμαμάτων* [Video]. Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/>

- Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia_EP_Ebook.pdf
- Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η Εκπαιδευτική Διεργασία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Cedefop. (2014). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στη Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Cedefop. (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms* (2nd edition). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cedefop. (2018). *Skills forecast, trends and challenges to 2030*. DOI: 10.2801/4492TI-RF-18-002-EN-NISBN: 978-92-896-2712-2/12/2018.
- Kopnov, V. A., Shmurygina, O., Shchipanova, D., Dremina, M. A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). "Functional Analysis and Functional Maps of Qualifications in ECVET Context", in: *The Education and Science Journal*, 20(6), pp. 90-117. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/326242379_Functional_Analysis_and_Functional_Maps_of_Qualifications_in_ECVET_Context
- Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking Vocational Education and Training Standards and Employment Requirements: An International Manual*. European Training Foundation. Retrieved June, 9, 2020, from: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAEET.pdf
- Μπουραντάς, Δ. Κ. (2002). *Μάνατζμεντ, θεωρητικό υπόβαθρο, σύγχρονες πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Psifidou, I. (2009). "What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers", in: *7th International Conference "Comparative Education and Teacher Training"* (June 29-July 3, 2009), vol. 7, pp. 183-188. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services.

Γ | Σχετική εθνική νομοθεσία

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2006/962/ΕΚ). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2018/C 189/01). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=PL)

Νόμος υπ' αρ. 4763/2020 «Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020).

Υπ' αρ. ΦΒ7/108652/Κ3 Απόφαση Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας» (ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021).

Υπ' αρ. Κ5/97484 Απόφαση Υπουργών Οικονομικών – Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων – Υγείας «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021).

Υπ' αρ. Κ1/118932/2017 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης – Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων – Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας «Ρύθμιση θεμάτων επιδότησης και ασφάλισης της Μαθητείας των σπουδαστών των δημόσιων και ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)» (ΦΕΚ 2440/Β/18-7-2017).

Υπ' αρ. Κ1/54877/2017 Απόφαση Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
«Τροποποίηση του Κανονισμού λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής
Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης
(ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1245/Β/11-4-2017).

Υπ' αρ. 5954/2014 Απόφαση Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων
«Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)
που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)»
(ΦΕΚ 1807/Β/2-7-2014).

Υπ' αρ. 110998/2006 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών – Εθνικής
Παιδείας και Θρησκευμάτων – Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας
«Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων» (ΦΕΚ 566/Β/8-5-2006).

Παράρτημα

Γλωσσάρι σημαντικών όρων

εικονική πραγματικότητα (αγγλ. Virtual Reality [VR]): η προσομοίωση ενός πραγματικού ή φανταστικού περιβάλλοντος από έναν υπολογιστή. Η τρέχουσα τεχνολογία VR χρησιμοποιεί συχνά ακουστικά ή γυαλιά εικονικής πραγματικότητας και περιβάλλοντα πολλαπλών προβολών, μερικές φορές σε συνδυασμό με φυσικά περιβάλλοντα ή σκηνικά, για τη δημιουργία εικόνων, ήχων και άλλων αισθήσεων που προσομοιώνουν τη φυσική παρουσία ενός χρήστη σε ένα εικονικό ή φανταστικό περιβάλλον. Ένα άτομο που χρησιμοποιεί εξοπλισμό εικονικής πραγματικότητας είναι σε θέση να «κοιτάζει γύρω», ή ακόμα και να περιηγείται στον τεχνητό κόσμο, και να αλληλεπιδρά με εικονικά χαρακτηριστικά ή αντικείμενα. Το σετ γυαλιών-μικροφώνου-ακουστικού τοποθετείται στο κεφάλι του/της χρήστη/-τριας, αλλά το αποτέλεσμα μπορεί να επιτευχθεί και με πολλές μεγάλες οθόνες. Τα συστήματα VR που μεταδίδουν κραδασμούς και άλλες αισθήσεις στον/στη χρήστη/-τρια μέσω ελεγκτή παιχνιδιών ή άλλων συσκευών είναι γνωστά ως «απτικά συστήματα». Αυτή η απτική πληροφορία είναι γενικά γνωστή ως «ανατροφοδότηση δύναμης» σε εφαρμογές ιατρικής, βιντεοπαιχνιδιών και στρατιωτικής εκπαίδευσης.

ισοσταθμιστής ήχου: χρησιμοποιείται για να αλλάξει τα χαρακτηριστικά απόκρισης συχνότητας ενός ηχητικού σήματος. Ένας απλούστερος τύπος ισοσταθμιστή ήχου συνήθως περιλαμβάνει πολλαπλές επιλογές ή χειριστήρια παραμετροποίησης ήχου.

κελβινόμετρο: συσκευή μέτρησης της χρωματικής απόδοσης του φωτός βάσει θερμοκρασίας (χρώματος φωτός), με μονάδα μέτρησης το Kelvin (συμβολίζεται με το K).

μοντάζ (γαλλ. montage): η τεχνική συρραφής των πλάνων μιας ταινίας με βάση τη διηγηματική ή δραματική σειρά ή βάσει μιας σεναριακής ιδέας. Με το μοντάζ επιτυγχάνεται, σύμφωνα με τον σχεδιασμό, η επιθυμητή συνέχεια ή ασυνέχεια του κινηματογραφικού χώρου και χρόνου, και τελικά δημιουργούνται νέοι συσχετισμοί και συντίθεται και ο τελικός ρυθμός της ταινίας.

πίνακας ιστοριών (αγγλ. storyboarding): είδος ακολουθίας εικόνων ή σχεδίων σαν «κόμικ», που αποτελείται από εικονογραφήσεις ή εικόνες που εμφανίζονται διαδοχικά με σκοπό την προ-εικονοποίηση μιας κινηματογραφικής ταινίας, κινουμένων σχεδίων, κινηματογραφικών γραφικών ή διαδραστικών μέσων.

πλοκή (αγγλ. plot): «Σε μια ταινία μυθοπλασίας, όλα τα γεγονότα που μας παρουσιάζονται απευθείας, καθώς και οι αιτιακές τους σχέσεις αλλά και η χρονολογική τους σειρά. Είναι το αντίθετο της ιστορίας, που είναι η νοητική ανακατα-

σκευή όλων των γεγονότων της αφήγησης από τον θεατή» (Πηγή: <https://xylem.aegean.gr/~modestos/mo.blog/%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%BF-%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CF%8C%CF%81%CF%89/>).

προπαραγωγή – παραγωγή – μεταπαραγωγή: κάθε οπτικοακουστική παραγωγή διέρχεται από τρία (3) διαφορετικά χρονικά στάδια μέχρι να ολοκληρωθεί. Σε καθένα από τα εν λόγω στάδια συμμετέχουν άνθρωποι διαφορετικών ειδικοτήτων με αντίστοιχα καθήκοντα.

ρακόρ (γαλλ. raccord): η κατάλληλη σύνδεση των πλάνων μιας αφηγηματικής σκηνής στον κινηματογράφο, ώστε να υπάρχει η εντύπωση της οπτικής-ηχητικής συνέχειας (Πηγή: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A1%CE%B1%CE%BA%CF%8C%CF%81_).

ρεπεράζ (γαλλ. repérage, αγγλ. location): η αναζήτηση και η επιλογή των χώρων που απαιτούνται για τα γυρίσματα μιας ταινίας (Πηγή: <https://el.wiktionary.org/wiki/%CF%81%CE%B5%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AC%CE%B6>).

ρυθμός: σημαντική έννοια στην τέχνη. Στις ταινίες, ο ρυθμός δημιουργείται από τη διαδοχή των πλάνων σύμφωνα με τη διάρκειά τους, το μέγεθός τους (πολύ γενικό, γενικό, μεσαίο, κοντινό, πολύ κοντινό, λεπτομέρεια), την κίνηση των ηθοποιών μέσα σε κάθε πλάνο και την κίνηση της κάμερας σε κάθε πλάνο. Είναι η ενορχήστρωση των πλάνων σε μία τελική ταινία που δίνει τη δομή και το τελικό στίλ, ώστε να αποκαλυφθεί η ψυχή του θέματος που πραγματεύεται η ταινία. «Η λειτουργία του ρυθμού είναι να δημιουργεί κύκλους έντασης και απελευθέρωσης και να συγχρονίζει τις σωματικές, συναισθηματικές και γνωστικές διακυμάνσεις του θεατή με τους ρυθμούς της ταινίας» (Pearlman, 2009: 61).

σκριπτ (αγγλ. Script): «Το σκριπτ είναι μια τεχνική κινηματογραφική ειδικότητα. Στα ελληνικά μεταφράζεται ως “γραμματέας γυρίσματος” και είναι υπεύθυνος/-η για την κινηματογραφική συνέπεια μεταξύ χώρου, χρόνου, αντικειμένων, θέσεων και κινήσεων προσώπων, αντικειμένων και μηχανής λήψης, ανάμεσα στα πλάνα των σκηνών του σεναρίου. Στην αγγλική κινηματογραφική ορολογία αποδίδεται ως Script supervisor ή Continuity ή Scriptgirl (κυρίως την περίοδο του Classical Hollywood Cinema, τη δουλειά αυτή αναλάμβαναν σχεδόν αποκλειστικά γυναίκες). Είναι μια ειδικότητα με πολυποίκιλες και σημαντικές ευθύνες για την επιτυχή διεκπεραίωσή ενός γυρίσματος. Ανήκει στην ομάδα σκηνοθεσίας ενός

κινηματογραφικού ή τηλεοπτικού συνεργείου και συνήθως δουλεύει στη μυθοπλασία σε κινηματογραφική ταινία, τηλεταινία ή τηλεοπτικό σίριαλ» (Πηγή: <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%BA%CF%81%CE%B9%CF%80%CF%84>).

στερεοσκοπική κάμερα (αγγλ. 3D camera): τύπος κάμερας με δύο (2) ή περισσότερους φακούς με ξεχωριστούς αισθητήρες εικόνας ή πλαίσιο φιλμ για κάθε φακό. Αυτού του είδους οι κάμερες κάνουν προσομοίωση του τρόπου που βλέπει ο άνθρωπος, καταγράφοντας τρισδιάστατες εικόνες (Πηγή: https://en.wikipedia.org/wiki/3D_camera).

360 μοιρών κάμερα (αγγλ. Omni ή 360 degree camera): γνωστή και ως «πανκατευθυντική κάμερα» (από το omni, που σημαίνει «όλα»). Η κάμερα αυτή έχει δύο (2) φακούς που βοηθούν στη διεύρυνση του οπτικού πεδίου της κάμερας, το οποίο καλύπτει λήψεις 360 μοιρών (μια ολόκληρη σφαίρα ή τουλάχιστον έναν πλήρη κύκλο στο οριζόντιο επίπεδο). Χρησιμοποιείται για πανοραμική φωτογράφιση και λήψη στατικών και κινούμενων εικόνων, καθώς και στη ρομποτική.

ύφος (αγγλ. style): οι επαναλαμβανόμενες και εξέχουσες χρήσεις κινηματογραφικών τεχνικών που χαρακτηρίζουν μία μοναδική ταινία ή μία ομάδα ταινιών, όπως, για παράδειγμα, το έργο ενός κινηματογραφιστή ή ένα εθνικό κίνημα (Πηγή: <https://xylem.aegean.gr/~modestos/mo.blog/%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%BF-%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CF%8C%CF%81%CF%89/>).

χρωματικά μοντέλα: τα διάφορα χρωματικά μοντέλα ή χρωματικά πρότυπα, όπως το indexed, το RGB, το CMYK, έχουν αναπτυχθεί για να γίνει δυνατή η περιγραφή των χρωμάτων με μαθηματική μορφή, κατάλληλη για την επεξεργασία τους από ψηφιακά μέσα (Πηγή: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A7%CF%81%CF%89%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC_%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%B1).

auteur/-trice (γαλλ.): δημιουργός, συνήθως σκηνοθέτης/-τρια, με ξεχωριστή προσέγγιση, του οποίου οι δημιουργίες χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερες επιλογές και το ύφος των ταινιών που δημιουργεί είναι προσωπικό, μοναδικό και αναγνωρίσιμο. Ο όρος εμφανίζεται στα τέλη του 1940 από την κριτική προσέγγιση των André Bazin και Alexandre Astruc, ενώ ο Αμερικανός κριτικός Andrew Sarris εισήγαγε την έννοια auteurtheory. Σύμφωνα με τη θεωρία του δημιουργού (auteurtheory),

ο/η σκηνοθέτης/-τρια θεωρείται ως η κύρια δημιουργική δύναμη σε μια κινηματογραφική ταινία. Η θεωρία του/της σκηνοθέτη/-τριας χρησιμοποιήθηκε στο γαλλικό κινηματογραφικό κίνημα –γνωστό ως Nouvelle Vague ή New Wave– και προωθήθηκε κυρίως μέσα από το περιοδικό *Cahiers du Cinéma*, που ιδρύθηκε το 1951. Δύο (2) από τους σημαντικότερους θεωρητικούς και σκηνοθέτες του κινήματος Nouvelle Vague που έγραψαν θεωρητικά κείμενα στο περιοδικό ήταν ο François Truffaut και ο Jean-Luc Godard (Πηγές: <https://en.wikipedia.org/wiki/Auteur> και <https://www.britannica.com/art/auteur-theory>).

camera obscura (σκοτεινός θάλαμος): ο προπομπός της φωτογραφικής μηχανής. Μέσα σε ένα φωτοστεγανό κουτί (δωμάτιο) και μέσα από μία τρύπα που έχει η μία πλευρά του, η οποία λειτουργεί σαν φακός, προβάλλει το είδωλο του περιβάλλοντα χώρου στην απέναντι πλευρά του κουτιού. Η προβολή των αντικειμένων που εικονίζονται αποτυπώνονται ανεστραμμένα.

drone (αγγλ.): μη επανδρωμένο εναέριο όχημα, χωρίς πιλότο ή πλήρωμα, μικρών διαστάσεων, που φέρει ενσωματωμένη κάμερα. Η πτήση των drones και η παραμετροποίηση της ενσωματωμένης κάμερας γίνονται με τηλεχειρισμό μέσω τηλεχειριστηρίου ή κινητού έξυπνου τηλεφώνου (smartphone).

GDPR: ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων (GDPR – 2016/679) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θεσπίστηκε για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ από τις 25 Μαΐου 2018 και αφορά όλους όσους διαχειρίζονται, επεξεργάζονται, αποθηκεύουν και διακινούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα (Πηγή: <https://www.gdprgreece.com/article/5/gdpr>).

green screen (αγγλ.): τεχνική που χρησιμοποιείται στον χώρο της κινούμενης εικόνας (και της στατικής), κινηματογραφώντας τη δράση (ηθοποιούς, αντικείμενα κ.λπ.) σε φόντο χρώματος πράσινου. Κατά τη διαδικασία της μεταπαραγωγής (post production) αφαιρείται, με εξειδικευμένα λογισμικά, το συγκεκριμένο πράσινο χρώμα και στη θέση του τοποθετείται μια άλλη εικόνα, στατική ή βίντεο, ως φόντο.

live streaming (αγγλ.): ζωντανή ροοθήκευση, ζωντανή ή απευθείας μετάδοση μέσω Διαδικτύου (Πηγή: https://el.wiktionary.org/wiki/live_streaming).

suspens (αγγλ.): η αγωνία του θεατή για την αφηγηματική εξέλιξη της ταινίας.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ

Συντακτική ομάδα

Ρένα Βαρβιτσιώτη

Ελένη Θεοδωρή

Κωνσταντίνος Μαρκίδης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Επιμέλεια σύνταξης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο συντάχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK)» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5069281 μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-Ε.Κ.Τ.).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

